

Omul cu un glonte în cap

Gheorghe Jurcă

OMUL CU UN GLONTE ÎN CAP
(proză fantastică)

Gheorghe Jurcă

Lui Gheorghe Dăncilă

Omul cu un glonte în cap

Gheorghe Jurcă

OMUL CU UN GLONTE ÎN CAP
(proză fantastică)

Alba Iulia / 2010

Redactor de carte: Lavinia Dobra

Coperta: Impact-Design

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

JURCĂ,GHEORGHE

Omul cu un glonte în cap / Gheorghe Jurcă - Alba Iulia:

Universul Școlii, 2010

ISBN 978-606-8131-36-8 (varianta on-line)

Cum s-a întors bunicul din rai

Era o seară mai altfel decât altele, păsări argintii survolau pe sub streșinile casei, livada cu meri de pe coastă ne trimitea jerbe, flamuri de foșnete și sunete în cele mai dulci tonuri, valea ce curgea la nici cincizeci de metri de casa unde stăteam cu tata la taifas se prelingea peste pietre și rădăcini de salcie și arini cu clipocituri sprintare imitând parcă un marș nupțial, dar cred că și dodoloațele dealuri de la Șclema, Dâmbul Roții, Leternoiaia, Ioța, ca și pădurile de goruni și de corni de pe Citera aveau în susurul frunzelor lor ceva tainic și inexplicabil, de nepătruns.

Stăteam de vorbă cu tata, care avea la șaptezeci de ani și eu către patruzeci, la un pahar de vinars de cireșe amare și schimbam impresii despre una sau despre alta ce se petrecuseră în sat în răstimpul în care eu nu mai dădusem pe acasă. De pildă, un tânăr de nici treizeci de ani din Hoanca Hapului se spânzurase de craca unui nuc și nu-l găsiseră ai lui decât după o săptămână și ceva, când începuseră corbii să-l ciugulească; un alt om din Hedrești murise subit în timp ce vorbea la telefon cu feciorul lui stabilit în America, undeva prin Minnesota, apoi tata, care era între altele și cantor în strana bisericii din sat, îmi vorbi despre o întâmplare care a făcut să mi se zbârlească părul ca pe o jivină când se simte amenințată de carabina vânătorului: cică înmormântaseră cu câteva zile în urmă un om de prin părțile Vâlcanului care fusese electrocutat în timp ce-și mâna oile spre casă,

călcase peste un fir electric de înaltă tensiune pe care îl doborâse o furtună cumplită și fusese carbonizat, dar, stupoare, după ce au pus capacul peste copârșeu, l-au bătut în cuie și i-au dat drumul cu ajutorul unor funii în groapă, cei de față au auzit niște zgomote, un fel de bufnituri în capacul sicriului. Groparii, cutremurați de ceea ce se auzea, s-au oprit din treaba ce-o aveau de făcut, și anume de a arunca pământ peste sicriu, și l-au scos repede afară, au desfăcut capacul și au găsit mortul întins pe burtă și nu pe spate, așa cum îl așezaseră cei ai casei, semn că omul fusese îngropat de viu. Mă cam îndoiam de spusele tatei, dar trebuia să-i dau crezare pentru că el nu mințise niciodată. Începuse să tremure carnea pe mine și, ca să opresc tremuriciul, am dat după olaltă trei sau patru păhărele de țuică.

- Tată, nu crezi că e prea mult mister în seara asta în noi și în jurul nostru? i-am zis eu tatei.

- Ei, a zis el, așa se întâmplă seara când cuvintele, vorbele au altă forță, altă culoare și trezesc în om simțăminte necunoscute. Și în plus iau locul faptelor care, fiind reale, nu strică ordinea, socoteala din pustiul sufletului. Serile și mai ales nopțile aduc cu ele de când lumea un spor de teamă, de panică nelămurită, încât cea mai mărunță întâmplare ce iese din albia firescului fac să se crâmpoțeze carnea pe tine.

Pentru că tăria deșteptase în noi o foame de lup, tata a adus un călcâi zdravăn de slană, un calup de brânză, o ceapă mare și verde, un șarpe de cârnaț afumat și am început a îmbuca, a arunca cu nemiluita bucatele în smâncurile burților. În timp ce ne zoream la mâncare, o pasăre cu aripi argintii-albastre a fâlfâit în jurul geamului luminat de o lună dolofană, o clipă s-a

oprit și parcă s-a uitat la noi și a lovit de câteva ori cu ciocul în sticla geamului.

- Oare ăsta ce semn o mai fi, tată, pentru că eu nu țin minte să mai fi văzut așa ceva.

- A venit să-mi dea de știre că nu sunt singur... Ea e pasărea care îmi ocrotește mie nopțile, somnul când sunt singur, și din păcate îs mai mult singur.

Nu aveam argumente să-l contrazic, dar mi s-a părut că tainele nopții ce se apropia sporeau tot mai mult și mă așteptam ca dintr-o clipă în alta să cadă vreo stea în curtea casei sau în ograda cu fân și acareturile tatei să ia foc ori să ne trezim că suntem colindați de vreo ceată de îngeri. Dintr-odată, cineva, o forță, o energie necunoscută ne-a lăsat fără grai, parcă ne-ar fi scos vorbele din gură cu cleștele. Mă uitam la tata și tata se uita la mine și mi s-a părut că ochii lui își schimbaseră culoarea, chiar și potrozul obrazilor, făcându-l mult mai tânăr decât în realitate. M-am ridicat ușor ca o umbră și m-am dus să-mi privesc chipul în oglinda din perete și am rămas șocat că întinerisem și eu cu vreo douăzeci de ani.

- Știi ce, tată? Te rog du-te și mai adă o sticloanță de tărie! Măcar dacă vine sfârșitul lumii să ne facem praștie și să nu ne mai sperie nimic.

Tata s-a dus în cămară și a mai adus o sticlă pântecoasă cu o licoare verzuie ce mirosea puternic a mentă. L-am privit din nou atent pe tata și am constatat că aducea cu un spectru, fără pic de sânge în obraji. Intrasem într-un cearcăn de magie. Ori visam, ori se petrecea cu mine ceva de neînțeles.

- Ce i-ai făcut acestei țuici de e verde ca smaragdul? Îl întreb pe tata.

- Păi tu nu-ți dai seama, fiule, că am pus la macerat pe fundul sticlei frunze de mentă?

- Mda, așa e, îi confirm eu fapta.

Când am fost să ciocnim al nu știu câteleva pahar de țuică, am auzit bătăi firave în ușă. Musafirul nu a așteptat să-l poftim înăuntru, ci a deschis ușa larg și în cadrul ei a apărut cu pletele lui albe și lungi, cu mustățile încordate bunicul Culaia, care murise și pe care-l prohodiserăm cu vreo patruzeci de ani în urmă. Eu am rămas stană de piatră. Tata, mai oțelos, culmea, a sărit de pe laviță să meargă spre el și să-l îmbrățișeze, iar eu am căzut prin scaun în jos și am avut senzația că voi trece și prin podea și mă voi trezi în pivniță. Tatei i s-au aprins ochii precum niște felinare. Părea extrem de speriat și mi-a fost frică ca inima lui să nu cedeze și să-i explodeze în coșul pieptului.

- Ioane dragă, a zis bunicul, nu încerca să mă atingi că nu ai cum, a zis fantoma lui Culaia. Eu nu mai sunt cel care am fost odată, sunt doar o plăsmuire de lumină, iar voi vă aflați, dragii mei, înăuntrul unui vis.

Bunicul a venit și s-a așezat între mine și tata. Mirosea a necuprins, răspândea o mireasmă plăcută care cred că numai în grădinile raiului mai găsești. Dar ce pământean a respirat-o vreodată? A încercat să ne cuprindă pe amândoi de după umeri și să ne strângă la pieptul lui. Am simțit doar o boare, o briză ușoară și parfumată. Spre mirarea mea, eu m-am dovedit mai tare la fire decât tata și l-am întrebat pe bunicul:

- De unde vii acum, bunicule?

- Ei, de unde? Din rai!

- Chiar din rai?

- Păi, doar n-oi veni din iad.

Bunicul strălucea ca un înger, încât a speriat toate goangele și toți fluturii ce se adunaseră în jurul lămpii.

- Și cum e acolo? l-am întrebat cuprins de o fantastică curiozitate.

- Ei, cum să fie, ca-n rai. E locul cel mai frumos din tot universul.

- Ai dat ochii cu Dumnezeu? Cum arată?

- Nu, dragii mei, nu l-am văzut, i-am auzit doar vocea. Pe măritul creator nu l-a văzut nimeni, poate nici chiar fiul său, Iisus.

- Dar măcar locul, mă rog, tronul pe care stă l-ai văzut?

- Nu! Dumnezeu e peste tot și nicăieri. Dacă credeți în el, și voi îl puteți simți într-un fir de iarbă, într-o frunză ce susură în vânt, într-un copac, în liniștea și gâlgăitul apei, în chipul pur și fără păcat al fiecărui țânc nou-născut, îl puteți simți în voi înșivă când mergeți la biserică și cădeți în genunchi în fața altarului sau înainte de culcare când vă roștiți rugăciunea. Vreau să vă spun că cei care îl simt și-s mai apropiați de Dumnezeu sunt geniile, toți cei care creează, ca de pildă cei ce scriu poezie, compun muzică, cei care fac oamenii să tresalte în fața operelor de artă.

La un moment dat, bunicul a scos dintr-un buzunar un pumn de stele care ne-au orbit cu lumina lor.

- Sunt ale voastre! Le-am cules de pe cer pentru voi. Ele vă vor păzi casa și viața de rele, de păcate.

A deschis geamul și le-a dat drumul ca unor fluturi să zboare. Curios, eu m-am uitat după ele și într-adevăr s-au ridicat sus, deasupra casei, unde s-au înfipt în pânza catifelată a cerului ca niște broșe sau giuvaeruri de argint. Ne-a mai spus să nu le părăsim niciodată cât vom fi vii pe acest pământ.

- Să știți că sunt și stele rele, dar acelea cad mereu în prăpăstii și aparțin celor care fac rele, pun la cale războaie, seamănă boli și moarte.

- Bunicule, aș vrea să te mai întreb mai multe, dar mi-e frică să nu săvârșesc vreun păcat. Pentru că a râcăi în furnicarul absolutului este un mare păcat.

- Nu-ți fie teamă, Todoruț. Tu și cu Ioan nu sunteți decât uneltele unui vis, așa că nu aveți nici o vină. Fiți siguri că tainele cele mari ale lumii de dincolo oricum nu vi le voi spune. O dată pentru că nu am voie și a doua oară pentru că nici eu nu le știu.

- Și ce faci dumneata acolo toată ziua și toată noaptea? Lucrați, dormiți, vă desfățați, vă bucurați?

- Nepoate dragă, acolo nu există noapte și zi. E o lumină permanentă.

- Și mai ce?

- Muzică, îngeri care cântă din harfe, trâmbițe și alte instrumente, superbe grădini cu flori cu mii și mii de culori, cu zumzete de albine, de păsări și alte creaturi ce nu trăiesc decât acolo. Curg ape limpezi, cu pietre strălucitoare în ele și cu ierburi parfumate de-a lungul malurilor, ca la voi, la Piatra Sfântă. Noi, cei de acolo, nu dormim, dar nici somn nu avem, nici nu suntem obosiți. Nimeni nu e trist, mâhnit, decepționat, disperat sau chinuit ori flămând. Trăim cu aer și cu lumină, cu dulceața și roua florilor, cu bucuria, cu

fericirea că nu ne doare nimic, cu absența gândurilor negre, cu lipsa urii, a minciunii, a fățarniciei. Pe lângă treburile mărunte ce ni le dau arhieriei cei mari privind îngrijirea grădinilor paradisului, nu facem altceva decât să fim învățați de către marii preoți ai Edenului cum să cunoaștem, să pătrundem esența divină. În unele clipe, care nu sunt niciodată aceleași și nu se repetă niciodată, simțim pe frunte alinarea mâinii lui Dumnezeu. Asta e suprema bucurie.

- Dar tare frumos știi să vorbești, bunicule. Acolo ai învățat?

- Da. Există o limbă a cerului extraordinar de frumoasă, de muzicală, de liniștitoare pe care, oricât s-ar căzni cei de pe pământ, cu excepția marilor, genialilor creatori, nimeni nu o poate deprinde. Doar Biblia are o frumusețe și o muzică, ca și o înțelepciune adânci, greu de descifrat.

Tata continua să rămână fără grai, nu scosese o vorbă deși, la drept vorbind, se cădea ca el să întrețină o discuție mai lungă cu bunicul, că doar era fiul lui cel mai drag. Se holba doar cu ochii lui mari și fumurii uimit de îndrăzneala mea, de gureșenia cu care-l întrebam pe cel coborât din rai pe pământ în satul Piatra Sfântă. Totuși, într-un răspimp, tata l-a întrebat pe bunicul:

- Nu dorești să bei cu noi un pahar de vinars, știi dumneata, din cel cu care îți serveai clienții la crășma de pe valea Budeșitei?

- Îmi pare rău, dar nu pot. Astea sunt de-acum spurcăciuni pentru mine. Eu nu beau decât nectaruri, ambrozie și roua de pe flori. Și apoi, v-am spus, Doamne, cât de repede uitați, că noi trei ne-am întâlnit

într-un vis de-al vostru. E adevărat că eu am vrut să aveți acest vis ca să știți ce face Culaia acolo în cer. E o minune că am ajuns să stau de vorbă cu voi o noapte întreagă chiar și într-un vis.

Atât eu, cât și tata eram un munte de mirări, de fantastice surprize.

- Cum de ai ales seara și noaptea asta să vii și să ne vizitezi? l-a întrebat tata vădit emoționat, încât îi curgeau șiroaie de transpirații pe față.

- Pentru că ați făcut o faptă bună. V-ați dus și mi-ați îngrijit mormântul... Mi-ați pus flori proaspete și v-ați rugat ca Dumnezeu să fie milostiv cu mine și să-mi îngăduie să stau printre marii arhieriei ai raiului.

- Cum, dumneata vezi de acolo ce facem noi aici, pe pământul ăsta bicisnic? a mai întrebat tata.

- Da, vă văd ca într-o oglindă tot ce faceți. Uneori faceți lucruri bune, plăcute lui Dumnezeu, alteori faceți și lucruri rele.

- De care se bucură diavolul?

- Da. Lucifer, care pare a domni acum tot mai puternic peste suflarea pământească.

Am încercat să privesc ceasul de la mână și nu am putut zări țagărele și cifrele orelor la care ne aflam.

- Degeaba te uiți, Todoruț, timpul a fost oprit în loc de puterea lui Dumnezeu. Abia după dispariția mea ceasurile voastre vor începe să ticăie din nou. Și voi veți lua cunoștință de lumea veche în care v-ați născut.

Am vrut să ies afară pentru mine, mă ustura bășica udului, dar mi-a fost teamă că nu mă voi mai întoarce în casă și mai aveam să-i pun multe întrebări bunicului coborât din rai în casa în care se născuse. Mi-a trecut pe dată nevoia de a urina și am rămas toți

trei la masă, pe care mușamaua se transformase într-o pânză de pietre scumpe.

- Și cum ai ajuns acolo, bunicule?

- E greu să te fac să înțelegi, dar îți voi spune.

După ce mi-am lăsat carapacea, caroseria asta de oase și carne și sufletul a ieșit din ea ca un fluture dintr-o larvă, a suit la ceruri sub forma unei scânteii mici cât un bob de linte. Am trecut printr-o serie de vămi, unde mi s-a spus tot ceea ce făcusem rău pe pământ și am fost descusut în fel și chip. A trebuit să răspund la tot felul de întrebări față de care m-am rușinat foarte tare. Trebuie să vă spun că acolo faptele oamenilor se judecă cu altă măsură. Nu toate relele făcute în timpul vieții pe pământ sunt socotite păcate de neiertat. Altele ți se iartă dacă în timpul vieții te căiești și cauți să faci bine, să-ți iubești aproapele. Ești pus în situații ridicole încât, dacă ai mai fi trimis încă o dată pe pământ, să te reîncarnezi, nu cred că ar mai accepta cineva. Dar asta nu hotărăști tu, o biată scânteie, o luminiță nimurucă, ci Marele Sinedriu al raiului. Știu că o să mă întrebi, nepoate, cum am ajuns acolo. Simplu, nimic mai simplu. Am fost ortăcit, condus de către îngerul meu păzitor. Și cum ți-am mai spus, am răspuns la tot felul de interviuri, ca să mă exprim în limbajul vostru terestru. De pildă, înaintea mea se afla un suflet venit ca mine proaspăt de pe pământ. S-a adus o scafă, știți ce-i aia, un fel de balanță, de cântar în care într-un talger se pun faptele rele iar în celălalt, faptele bune. Ce să vezi, balanța s-a înclinat de partea răului. Nu făcuse nimic bine ca să se mai reechilibreze balanța. Omul a zis în sinea lui: Iadul mă paște! Dar, cum lângă el se afla îngerul lui păzitor, acesta i-a zis: Nu-ți aduci

aminte că ai dat unui sărac o pâine? Ba da! a răspuns bietul suflet care tremura ca varga. Și îngerul lui a pus-o pe cântar în talgerul binelui și balanța s-a echilibrat. Bietul suflet s-a bucurat foarte mult căci bucata aceea de pâine dată înfometatului cântărea cât toate faptele sale rele și-l ducea, îl apropia de rai. Dar imediat s-a auzit o voce baritonală: Nu te umfla în pene, muritorule. Te-am văzut eu, a zis glasul acela ce venea de nicăieri dar care se auzea foarte bine, că mai mult te-a sâcâit flămândul acela și tu ai aruncat pâinea după el, nu i-ai dat-o cu tot sufletul. Dar se cheamă că i-ai dat-o. Deci, acolo lucrurile se cântăresc cu altă măsură. Și vă mai spun un lucru care o să vă bucure. Dumnezeu nu încetează să spună celor sosiți acolo că oamenii pământului nu pot face atâtea păcate câte poate el ierta. Dar asta nu înseamnă că trebuie să vă dedați la mârșăvii!

- Și de venit cum ai venit, bunicule?

- Tot el a fost călăuza mea. Nici nu știu dacă am coborât sau am suit, dacă vin din înalt sau din adâncul oceanului ce înconjoară pământul. De fapt, asta nu are nici o importanță. Am străbătut hotare de lumină, imense oceane de beznă, de ploi galactice, iar când am fost aproape de pământ, îngerul meu păzitor mi-a spus: no, de aici te descurci și singur. Și într-adevăr, m-au atras ca un magnet satul Piatra Sfântă și casa în care m-am născut și mă bucur că nu ați dărâmat-o.

Tata, ca un elev silitor, a dat să ridice mâna și să întrebe:

- Spune, tată dragă, toți cei care și-au dat duhul pe pământul pe care s-au născut locuiesc împreună în grădinile raiului?

Bunicul a părut că se scarpină în barbă și a zis:

- Da de unde, Ioane dragă. Sunt mai multe ceruri, mai multe grădini. În toate acestea sufletele se simt bine, dar în unele bucuria, fericirea sunt desăvârșite, în funcție de faptele bune făcute în timpul vieții și de cât de silitor ești în pătrunderea esenței divine. Eu, de pildă, locuiesc în palatul de diamant. Altele sunt din aur, din argint, din cleștar.

Mă temeam tare mult că visul va lua sfârșit și nu voi mai putea dialoga cu bunicul, deși întrebările esențiale i le pusesem, dar îmi făcea o mare plăcere să mai stăm alături de el. Să vezi minunăția de pe lume și anume să stai față în față, fie și chiar într-un vis, cu o ființă venită din rai. Ce pământean se mai putea bucura de favoarea asta? Cred că nimeni.

- Bunicule, cam ce sfaturi ne-ai da mie și tatei pentru cât vom mai sta aici, pe pământ?

- Să ascultați și să faceți ce zic preoții, sfintele scripturi, nu ce fac popii. Să respectați cele zece porunci și să vă căiți.

- Dar dumneata poți influența instanțele divine să fim primiți printre nemuritori, printre cei veșnici fericiți?

- Nu! Asta nu. Pentru că vi s-a lăsat tuturor, prin sfintele scripturi, evanghelii și alte cărți sfinte, prin revelații ale unor sfinți părinți ce aveți de făcut și nu vă oprește nimeni să faceți bine.

În ce mă privește, eram rătăcit de faptul că bunicul nu ne întreabă nimic din ceea ce am făcut noi

după ce a plecat el spre cele veşnice. El mi-a intuit supărarea şi a zis:

- Îmi pare foarte rău de voi, dar trăiţi într-o lume mucegăită, putregăioasă, abulică, comodă şi inconştientă. Mult mai bine era de voi dacă n-aţi fi ieşit din patriarhalitate, din ancestralitate. Erau pe atunci mai puţine războaie, sărăcie, foamete, boli, jafuri, mândrie şi trufie care sunt unele dintre cele mai de neiertat păcate.

- Ai să ne dai vreo povaţă, bunicule?

- Să nu vă lepădaţi de Dumnezeu, de binele, de frumosul şi dreptatea care se mai găsesc în lumea voastră plină de vicii şi prostie, ignoranţă şi ură.

Deodată, ca prin farmec, am auzit cum cineva ciocăneşte în geam. Era pasărea cu aripile argintii. Avea ochii strălucitori ca stelele nemuritoare. În clipa următoare, bunicul s-a ridicat de pe laviţa pe care stătuse alături de noi şi purtaserăm cea mai frumoasă conversaţie din lume şi a plecat spre uşă.

- Dragii mei, vă zic şedere plăcută pe pământul pătimirii voastre şi la bună vedere în Palatul de diamant sau, cine ştie, poate că o să meritaţi să locuiţi în cel de aur.

Tata a dat să-i deschidă uşa şi să dea mâna cu el. Degeaba, spectrul bunicului dispăruse prin crăpăturile de sub uşă ori poate că se strecurase chiar prin blatul ei. Eu şi cu tata am rămas înmărmuriţi. Ne treziserăm din cel mai frumos vis al vieţii noastre. Am avut totuşi puterea să ieşim afară în târnaţul casei şi să privim pânza sinilie a cerului pe care începeau să se proiecteze razele sângerii ale Soarelui. Stelele

Omul cu un glonte în cap

bunicului stăteau ca un ciorchine deasupra casei noastre și păreau să ne clipească prietenește cu ochiul.

2 septembrie 2009

Pegasul alb

Prinsese a amurgi. Se iscase apoi o ploaie mărunță cu stropi cât bobul de mei și parcă scobitura văii se cuibărise într-un con de ceață și umbră precum puiul cu puf auriu în coaja oului. Tata, ce abia se întorsese de la moară cu un sac de făină în cârcă, lăsa greutatea din spate și mă luă la rost cu o voce aspră, împricinată:

- Mă, drotu mâni-ta, ai fost să aduci caii acasă? Nu vezi că se lasă mintenaș noaptea!

- Iartă-mă, tată, am uitat. M-am luat cu cititul unei cărți și mintea mea a fost plecată pe alte coclauri și, cum îți zic, am uitat. Dar, te rog, nu-ți face inimă rea că minteni urc Livada Sclemii, Dâmbul Ioții și-oi ajunge la Dâmbul Roții. Tu știi că eu îs ager la mers. În cel mult o oră sunt cu ei în grajd.

Tata își cumpăraseră cu vreo doi ani în urmă doi cai lipițani. Erau mânji când i-a cumpărat din târgul Hălmagiului. Cei doi mânji arătau, bată-i Doamne, ca două vedete, ar fi putut face cinste celor mai faimoase hipodromuri din lume: lați în spate, rotunzi în crupe, numai fâșii-fâșii de mușchi, de un maroniu ca rochiile

marilor regine prezente la vreun mare bal la cine știe ce palat sau castel din Spania, că doar aia e țara cu cele mai multe castele din lume, cum citeam eu prin cărțile ce-mi cădeau în mână, boturile lungi, delicate și cu niște nări fine cu care amușinau cele mai mărunte zgomote și murmure ale vastelor câmpuri și dealuri unde pășteau de regulă cele mai suculente și dulci trifoiuri și lucerne, o, ce să spun despre coamele lor negre ca pana corbului, bogate și lucioase de parcă ploile ce le îndurau le-ar fi spălat cu șampon ceresc, îi făceau să semene cu niște codane nebunatice în iureșul zvăpăiatelor dansuri. Una era mână, iar celălalt armig. Erau fala tatei, cred că îi iubea la fel de mult ca pe mama, ca pe noi, copiii. Colindase aproape întreg Ardealul, vizitase toate târgurile și oboarele până când descoperise mândrețea asta de cai. Ori de unde venea acasă, caii îi simțeau pașii și, în semn de mare bucurie că stăpânul vine acasă, loveau discret cu copitele în podeaua grajdului și nechezau într-un fel clamoros, nostalgic, ca și cum niște fete mândre și frumoase își așteaptă iubiții să vină și să le dezmierde. Erau, vai, atât de buni, de blânzi, de cuminți, precum niște bătrâni ostoiți de vreme și încercați de toate necazurile vieții. Și erau din cale-afară de prietenoși, numai cât nu-mi spuneau să mă aburc în spinarea lor și să mă poarte ca vântul prin huceagurile pădurilor, pe coastele dealurilor pline de ierburi, pe sub velințele de mătase ale serilor ori prin cele de borangic ale dimineților. Prin urmare, am deprins repede priceperea de a-i călări: la început mergeau încet, ca și cum s-ar fi dat la vreun dans, știind, simțind cu instinctele lor că mi-e frică s-o ia la galop cu mine, apoi treptat-treptat au

lungit pasul, l-au iuțit și mă purtau ca pe-o fantasmă pe sub perdelele de arini și sălcii ale văii, iscând în urma lor adevărate focuri bengale lovind pietrele cu potcoavele lor, iar eu, mândru și țănoș ca un Făt-Frumos, stăteam bine înfipt în spinările lor, cu mâinile încleștate pe frumoasele lor coame, iar dacă le atingeam crupele cu călcâiele picioarelor, prindeau a necheza de se speriau peștii din volburele văii și fluturii ce dormitau în frunzișul cald al arinișului. Multe clipe de neuitat am trăit alături și împreună cu ei, cu Belu și Șari. În fiecare seară tata cheltuia câteva ore ca să-i țeșale, să le coboare din podul grajdului brațe întregi de trifoi, după ce mai întâi le punea în față vedrele cu ovăz, să vorbească cu ei, să le mângâie spinările lucioase, coamele ce miroseau a vânt și a ploaie, a foaie verde și a spațiu imens ce se proiecta deasupra lor, ca și a întregului sat. Nu o dată îl auzeam pe tata în timp ce le făcea toaleta de noapte murmurând doina lui preferată:

Ce mi-e drag mie pe lume
Cetera cu patru strune
Doi cai suri cu hamuri bune
Și-o căruță să nu sune
Să mă duc cu mândra-n lume.

Ploaia începuse a se îndesa și eu iuțeam pasul să ajung cât mai repede la Dâmbul Roții și să-i strig, ei să vină la mine, eu să-i iau de căpestre și să-i aduc acasă. Nu mică mi-a fost mirarea când am văzut că alături de Belu și Șari se afla un al treilea cal, alb, alb, mai alb ca neaua. Stăteau toți trei ca niște prieteni

devotați umăr lângă umăr, adică spinare lângă spinare și-și amușinau reciproc miroznela coamelor umezite de sita ploii. Eram convins că mai înainte de a mă simți dansaseră precum niște baiadere prin preluca de goruni și aluni. Abia mult mai târziu am descoperit sau am citit pe undeva în vreo carte, sau poate că mi-a spus chestia asta vreun baci cu tâmplele ninse, că atunci când plouă mărunț orice cal este cuprins de un fel de melancolie așa ca un om care se află departe de casă, de nevastă și copii și se gândește cu multă dragoste și prind a dansa cu trupurile lor suple ca de balerine prin interstițiile ploii și nechează după un diapazon numai de ei știut, ceva între dor și jale. Cel mai jucăuș și mai zglobiu mi se părea a fi ducipalul cel alb, ce părea încaltea și mai pieptos și mai vânjos în crupe decât Belu și Șari. Ce Dumnezeu să știu eu face acum, îmi ziceam acolo, în preajma pădurii de goruni, să-i despart și să-i prind de căpestre doar pe cei ai noștri și cum să-i fac vânt armăsarului alb care mă orbea cu zăpada pielii lui. Să vezi ce minune s-a întâmplat: când m-am apropiat de el și am strigat: Tu du-te și înnoptează pe pășunile raiului, chiar așa am zis, că eu trebuie să-i duc pe ai mei acasă, tu faci parte dintr-o altă tagmă, el și-a vârât botul sub sveterul meu de lână și parcă voia să-mi tragă toată umezeala ce-mi ajunsese la piele. Și suspina într-un fel drăgăstos, exact ca un tată ce-și strânge la piept pruncul bolnav de pojar.

Și, ca și cum totul s-ar fi petrecut într-o altă lume, o lume pe care doar o bănuiam, că de știut nu aveam de unde și cum s-o știu, perdelele norilor s-au dat la o parte și cerul s-a luminat ca ziua și a apărut o lună văroasă din care cădea un fel de praf alb ce se

așeza pe spinarea calului și mai alb care pășea cu atâta solemnitate și demnitate pe pajiștea udă de ploaia ce se oprise alături de ortacii lui. Eu rămăsesem în urmă și ei întorceau din când în când capetele înapoi să vadă dacă eu mai sunt sau nu în preajma lor. Deși aș fi vrut cu tot dragul să merg alături de caii tatei, o pulsione ciudată a inimii, a sângelui mă îndemna să-l țin de căpăstru pe murgul alb, dar nu am făcut-o de teamă să nu atrag răul asupra patrupedelor atât de îndrăgite de tata și de mine, firește.

Ajuns acasă, i-am băgat pe căteșitrei în grajd, loc era destul, i-am legat la iese și, după ce i-am bătut prietenește pe coame și pe spinări în semn de noapte bună, am închis ușa grajdului și, după ce mi-am spălat picioarele întinate de noroiul drumului făcut din cealaltă margine a satului, am intrat în casă vesel și cu o fierbințeală în tot trupul de parcă aș fi contractat vreo pneumonie. Era doar o banală senzație pentru că nu aveam febră, nu mă durea nimic. Tata s-a uitat la mine, în timp ce lua de pe masă dintr-o strachină o tocană de clapon cu mămăliguță, ca la o ființă de pe altă lume. Poate că așa și arătam, de unde să știu.

- I-ai adus, mă, techergheule?

- Da, tată, îs în grajd, dar...

- Dar ce, mă, michiduță?

- Du-te și o să vezi ce e! zic eu și-i spun mamei să-mi pună și mie în blid ceva de mâncare că mi-e foame.

Pe când să iau prima îmbucătură, hop că tata intră în casă. Cum dispăruse din senin plăcerea lui de a țesăla caii, de a-i dichisi, de a vorbi cu ei?

- Ce-i cu albinosul acela? De ce l-ai adus și pe el? Al cui o fi?

- Tată, nu știu, eu i-am găsit pe toți trei împreună și nu i-am putut despărți nicicum. N-am avut nici o putere să-i despart. Erau ca niște prieteni ce vin de la un chef împreună și care iubesc aceeași fată.

- Măi, femeie, i s-a adresat el mamei, copilul acesta s-a stricat la cap. Să-l duci mâine la doftoroaia Saveta Chimului și să-l descânte pentru că mi-e teamă că a bolunzit. Poftim, să aducă el în grajdurile mele un cal străin!

- Ei, lasă și tu, nu fi atât de temător, a zis mama cu blândețea ei, la dimineață o să-l scoți din grajd și o să-i dai drumul sus pe coasta Ioței.

- Bine, mă, muierea lui Dumnezeu, înseamnă că eu sunt bolund! a zis tata cu un fel de ranchiună în glas, apoi către mine: Du-te și țesală-i, coboară-le din pod niște trifoi să aibă la noapte ce rumega.

Am împins farfuria cu tocană deoparte, îmi dispăruse și foamea, dar și amarul întâmplării, și m-am dus în grajd. Au nechezat toți trei deodată când m-au văzut. Le-am adus fiecăruia câte o vadră cu apă de la fântână, au sorbit-o până la fund, apoi am prins a-i țesăla, a le descâlci cu un pieptene coamele încă ude de ploaie, m-am purtat cum am știut eu mai frumos cu ei. La un moment dat m-am așezat pe stinghia ieslei și mă uitam la ei câtă fericire încape în ochii lor mari. Mi-am adus brusc aminte că un poet, citisem asta într-o carte, se întreba câtă tristețe încape într-o lacrimă de cal și am socotit în mintea mea că poetul acela își punea întrebări și dileme false. În ochii cailor aflați în fața mea se citeau bucurie, fericire și nicidecum tristețe. La

câteva clipe de când mă uitam mai intens în luminițele ochilor lor, Belu și Șari, după ce și-au făcut cruce cu picioarele drepte pe podeaua peste care așternusem fân proaspăt, s-au culcat și imediat au închis ochii lor mari cât niște galantare. Numai calul cel alb a rămas în picioare. Am descoperit cu mare uluială că ochii lui aveau culoarea aurului și m-am simțit hipnotizat, ținut acolo de stîngă țielesii. A venit apoi și m-a mîngîiat cu botul lui parfumat de ierburile cîmpului pe tot obrazul și apoi mi-a lins părul făcîndu-mi o cărare pe dreapta mai ceva ca o coafeză. A scos niște murmururi aproape similare cu vocea umană și eu m-am simțit îndemnat să iau țesala și să-i mai perii pielea lui albă ca spuma laptelui. Nu pot să-mi dau seama cît a durat țesălatul, destul că, într-un ceas al nopții, unealta cu dinți din mîna mea a început a se bloca în niște paiete galben-aurii ce-i crescuseră subit din piele. Apoi am cîzut într-o magie, între-un fel de vrajă greu, imposibil de explicat. Pegasului meu alb începuseră să-i crească vîzînd cu ochii niște aripi mari, pufoase și a zis, țineți minte ce vî spun, poate că oi fi cîzut în transă, poate că am avut vedenii sau, vorba tatei, mă stricasem la minte și era nevoie să mă ducă mama la vrăjitoarele satului să-mi descînte și să-mi dea să beau tot felul de fierturi de plante, să beau ouă de broască răioasă, să mîncînc rahat de urs și cîte și mai cîte altele:

- Deschide ușa grajdului și-o să ieșim amîndoi afară. Ai tăi s-au culcat demult. Eu nu pot sta noaptea închis, trebuie să umblu prin lume, să vîd ce se întîmplă cu oamenii, ce pun la cale, ce le zbîrnăie prin cap, vreau să aflu vești, cît mai multe vești și să le ofer

poetilor, scriitorilor ca să poată scrie cărți și să îmbogățească astfel memoria, mintea și cugetul lumii. Fără noi, că mai sunt mulți ca mine pe acest pământ, lumea ar rămâne searbădă, mâzgoasă, putregăioasă, abulică, inconștientă, mai-marii vremurilor de azi ar suga din voi, oamenii de rând, ca lipitorile, ca ploșnițele tot trecutul, prezentul și viitorul din voi și ați rămâne niște scorburile întunecate, niște lilioci care trăiesc doar noaptea și care ziua dorm cu ghearele spânzurate prin cimitire, prin tot felul de spații tenebroase. Haide, urcă în spinarea mea și te-oi duce să cunoști ceea ce încă nu ai apucat să citești din cărțile tale!

S-a lăsat pe picioarele din față jos, astfel încât eu să mă pot aburca între aripile lui de aur.

Primul popas l-am făcut, după cum mi-a mărturisit Pegasul meu alb, în niște ateliere subpământene, cică era împărăția lui Hades. Acolo m-am dat jos din cărca lui și mi-a oferit să mă așez și să mă odihnesc pe un pat așternut cu blănuri scumpe, iar el s-a întins cu capul pe o nicovală și cu picioarele pe baroasele ciclopilor, trăgând un pui de somn. De înțeles că eu n-am pus pleoapă pe pleoapă: eram totul o mare mirare. Pegasul luase forma unui tânăr arătos, un adevărat Adonis, și dormea cu suspine adânci. Aripile și copitele îl ajutau probabil să alerge mai repede dintr-o parte în alta a lumii, dintr-o eră în alta. Căci m-a dus apoi în cetatea Ninivei, la Cartagina, ale cărei ziduri împăratul Nero le-a dărâmat sub ochii noștri ca pe niște calupuri de brânză, mândra cetate a fost ștearsă de pe suprafața pământului de parcă ar fi fost o căpățână de varză; am asistat la sinistrul spectacol când Roma a

fost arsă de către barbari; ne-am dus în Sumer, în Babilon l-am ajutat pe Enkidu să-și găsească planta tinereții veșnice pe care i-o furase un șarpe pe când el dormea; am fost la piramide și am văzut templele mortuare ale faraonilor egipteni, Sfinxul pe care soldații lui Napoleon își uscau hainele la soare; am fost în infern cu Dante; i-am întâlnit pe Tristan și pe Isolda, simbolul celui mai celebru cuplu de îndrăgostiți din istoria umanității și pentru că Isolda băuse cu Tristan din paharul dragostei eterne au murit amândoi pe țărmurile Bretoniei; l-am întâlnit pe Macedon plângând și am înțeles că lacrimile lui sunt lacrimile țărânului care stă la bojdeuca lui precum tata și strămoșii mei și privesc apusul și dealurile care se pierd în beznă, sunt lacrimile oamenilor confrunțați cu propriile lor eșecuri și împliniri și care devin conștienți de inutilitatea lor, tânjesc să fie primii oameni de pe pământ și care jinduiesc să facă penitență pentru toți semenii lor pentru că simt lipsa de dragoste a omului pentru pământul pe care calcă și știu că orice ar face, această prăpastie va rămâne deschisă. Sunt lacrimile celor care au ajuns la capătul drumului și își întrezăresc moartea. O, am dat mâna cu Odiseu, cel mai mare aventurier al antichității, tocmai se dedulcea cu nuri Circei și Nausicăi, în timp ce Penelopa, soția lui din Itaca, abia mai făcea față pețitorilor, crezându-l pe Ulise mort, dar el s-a întors și a făcut o baie de sânge și a trăit mai departe cu fidelă lui soție până la sfârșitul zilelor. L-am întâlnit pe drumurile prăfoase și pietroase ale Spaniei pe Don Quijote care, preocupat de lupta cu morile de vânt și de multăsteptata lui întâlnire cu Dulcinea sa, nu ne-a acordat nici o atenție; am văzut o țară stranie, o

țară cu cei mai mulți orbi din lume; am băut într-o speluncă lichior din copită de căprioară; l-am văzut pe Mozart bolnav de ftizie compunând celebrul lui Recviem; printre atâtea și atâtea surprize pe care mi le-a oferit Pegasul meu alb a fost întâlnirea cu Cleopatra, se afla în momentul în care voia să se lase otrăvită de veninul șarpelui și l-am rugat pe marele vestitor al tuturor poeziilor să-i fure coșul cu șarpele otrăvitor și să pună în el o pasăre cântătoare dar el m-a refuzat, nu, că această nemernică, această muierușcă stricată a Orientului i-a dus la pierzanie pe Cezar și pe Antoniu; apoi, după ce ne-am săturat de hoinăreală, ne-am întors câteva sute de ani mai târziu în Roma și am auzit nechezând caii tatei de pe Columna lui Traian.

Mi-e imposibil să povestesc toate câte le-am văzut datorită ajutorului dat de către Pegasul meu alb, va trebui să mă opresc aici, că în câteva clipe tatei i se vor crăpa pleoapele și-o vedea că nu sunt în pat și chiar crede că am luat-o razna. Mda, tată, simt cum timpul sapă tot mai adânc între noi, viața se distrează, stripteuză dansând goală printre ulucile uitării, lumina mângâie cu palmele sale calde distanța stingheră dintre noi, dar eu sunt un intrus în acest elucubrant spectacol al vieții, de aceea m-am furișat în grădina cu melci, în somptuoasa Piață San Marco, în melancoliile mele de copil tomnatec. Dar, nu-i nimic, în curând voi ține un discurs despre tobele timpului, despre balsamurile din trupurile faraonilor, despre fantastica zvârcolire a șarpelui atacat de-o vicleană mangustă, voi rosti un toast pentru bucuria de a mă fi regăsit la taraba unde se face negoț cu himere. Pegasul meu alb și drag mă va ajuta să scriu prima istorie a mormonilor, a furnicilor și

a viermilor de mătase. Mda, certitudine și ficțiune, mai pornesc uneori motorul certitudinilor și apăs pedala accelerației până la fund: vreau să știu de ce a plouat ieri și cocoșul vecinului a cântat în zori de trei ori, de ce mizeria naște lacrimi, râurile își ignoră apele, tăcerea limbilor clopotelor, de ce o mână o spală pe cealaltă. Hei, tată dragă, și nopțile veghează la nașterea zilelor și zilele aștern pat de dormit pentru nopți, Cristos a fost bătut în cuie și nimeni n-a învățat nimic din moartea lui. Da. mă voi duce să smulg un fir de iarbă sau unul de ceapă și să ascult privighetoarea prin aburii dimineții. Mi se întâmplă des să pornesc mașinăria ficțiunii și să încerc să cobor cerul pe pământ, stelele-n fântâni și să transform păsările în cârțițe, arborii să crească cu rădăcinile în sus, muntele să facă temenele câmpiei și peștii să facă schimb cu păsările, avioanele cu tramvaiele, moartea cu viața și visul cu cea mai tandră realitate, războinicii să vorbească despre pace, pribegii să aibă casele lor asemenea cucilor, să dispară bocetele, să crească doar orhidee în loc de mărăcini și eu să petrec o vacanță cu Gauguin în Tahiti.

Totul s-a petrecut ca într-un vis. Dimineța în zori când au cântat triumfal primii cocoși, Pegasul meu alb m-a depus teafăr și mai odihnit ca oricând în fața casei. Am scos o doniță de apă din fântâna noastră cu ghizduri de piatră și m-am răcorit și mai mult. Știu că ultima picătură de apă am sorbit-o dintr-o fântână din Grădinile Borghese din Roma.

- Ei, domnule poet, mi-a zis Pegasul meu alb, ți-a plăcut călătoria noastră în timp și-n spațiu și-n istorie?

I-am mulțumit și i-am sărutat copitele din aur. Mi-a promis c-o să mai vină să mă ducă prin alte lumi și, dacă vreau, mă va duce și-n cer. Totul era să-l mai întâlnesc. El mi-a dat de înțeles că trebuie să sper, că fără speranță, fără iluzie nu poți realiza nimic.

Dimineața, când am urcat treptele casei ca să intru în odaia pe care o părăsisem cu o seară în urmă, m-a întâmpinat o liniște grea ca o lespede de piatră. Tata dormea și gâfâia greu prin somn. Am aprins lampa și era să cad ca fulgerat când l-am văzut pe tata complet alb pe cap, cu fața plină de zbârcituri și ochii afundați în găocile capului. M-a cuprins un frig de moarte și m-am repezit să mă privesc în oglinda din perete căreia de atâta timp îi plesniseră nitrații și am văzut că eu arătam tot tânăr, ba eram îmbrăcat într-un costum bine croit și țineam în mână o servietă diplomat de parcă atunci m-aș fi întors de la Academia din Uppsala de unde aș fi luat Premiul Nobel pentru literatură.

- Unde ai fost atâta amar de timp? a zis tata.

- Unde să fiu? Am țesălat caii, i-am adăpat și am stat de vorbă cu ei, așa cum obișnuiai să faci și tu. Mama unde e? Dar frații?

- O, Traiane dragă, maică-ta s-o prăpădit de mult, iar frații tăi sunt plecați pe la orașe.

- Ce rău îmi pare, tată, de știam lăsam caii în pace și veneam să dorm cu voi. Și caii? Belu? Șari?

- O, ce întrebare fără noimă îmi pui. Le-au putrezit de atunci și oasele. Mai bine de jumătate din

satul pe care-l știai doarme acum sub cruci de lemn și de piatră. Pământurile noastre s-au pustiit, nu le mai vizitează nimeni, decât corbii și șerpii. Și tu umbli ca o haimana prin lume. Ai fost căutat din post în post de poliție, toți grănicerii au poza ta ca să te poată recunoaște dacă ai trecut sau nu granița.

Nu mi-a rămas decât să tac și să plâng la pieptul tatei.

Mda, tată, am trecut granița cunoașterii. Doamne, ce preț mare cere Cunoașterea!

5 septembrie 2009

Canarii din Ceylon

Bolunda era un sat bătut de Dumnezeu. Din solul pietros nu creșteau decât spini, scaieți, tufe de măceș și huci de ghimber. Iarba nu creștea niciodată pe hoancele pârjolite de secetă mai mare decât un lat de palmă și era atinsă veșnic de paloarea uscăciunii. Existau câteva troașe cu firave dungi de umbră pline cu pomi fructiferi, în mod deosebit pruni și cireși, iar mai la poale o pădurice virgină de molizi. Cerul se sprijinea în partea de miazăzi de un uriaș bulz de piatră – singura bogăție a bolundenilor. De aici rupeau cu drugurile de fier și cu baroasele bulgări de calcar din care făceau apoi varul pe care îl cărau cu căruțele prin câmpiile țării unde, în sezoanele cu recolte bune de cereale, primeau pe o litră de var o ferdelă de grâu. Comerțul cu var era totuși un mijloc de a-și întreține existența. Că o făceau uneori cu umbra morții deasupra capului, asta e o altă poveste.

M-a sorocit Dumnezeu ca în cea mai lungă perioadă de secetă din existența satului să fiu detașat aici ca învățător. E sigur că aș fi șters-o de aici dacă,

nu la puțină vreme de la instalarea mea ca dascăl în acest sat urgisit de către Creator, nu aş fi întâlnit cea mai stranie creatură din mai noua vârstă a pământului.

Pentru a cunoaşte mai bine satul şi potrozurile lui şi a crea posibilitatea teslarilor să repare tot ce trebuia dres prin localul şcolii, o bojdeucă de câţiva metri pătraţi, i-am scos pe elevi din clase şi procedam la diferite drumeţii prin sat, mai ales prin zonele mai puțin cunoscute până şi de către ei înşişi, care erau de-ai locului. Ieşirile noastre în natură ţineau loc şi de lecţii de botanică şi de geografie. Bolunda era aidoma unui spaţiu magnetic greu al naibii de descifrat. Expediţiile noastre erau tot atâtea prilejuri de a cunoaşte flora şi fauna muntelui. Pătrundeam în mirifica vale ce curgea prin nişte hăuri umbroase şi mucedu şi pe care adesea doar o bănuiam pentru că rareori îi vedeam undele limpezi precum cleştarul. De aici culegeam plante şi tot felul de flori de câmp ale căror mirozne ne sminteau de cap ca nişte droguri şi ne făceau zilele ispititoare şi romantice. În ziua aceea care avea să-mi rămână întipărită în suflet toată viaţa ne îndepărtaserăm binişor de ultima casă locuită când, brusc, sub privirile noastre şi-a proiectat uriaşa cavitate o crevasă, mai bine zis un canion numit în limbajul locului „Huda dracului”. Pe seama ei se creaseră o mulţime de legende: cică aici îşi duceau viaţa balauri şi alte vietăţi solzoase sau chitinoase, monştri cu şapte capete, păsări apocaliptice, dar şi zâne frumoase, chiar mai frumoase decât păcatul, pe care încercau să le scoată de aici Feţi-Frumoşi ce dădeau lupte sângeroase cu vietăţile tenebrelor şi rareori reuşeau să le salveze. Unii dintre elevii mei de zece-unsprezece ani, curajoşi

din fire, se apropiau atât de mult de marginile canionului încât erau gata-gata să cadă în fundul răstocii și mă treceau toate spaimele că nu-i va mai putea scoate nimeni de acolo, nici chiar Dumnezeu cu hârzobul lui.

Când ne-am urcat în vârfurile unor goruni ca să putem privi mai bine în fundul crevasei au prins să dea ocol în jurul nostru țipând și cârâind sinistru corbi și vulturi cu aripile negre. De bună seamă, mi-am zis, că acolo în adânc de prăpastie se află hoituri de animale care, emanând mirosuri fetide, atrăgeau și ațâțau pofta nebună a păsărilor de pradă. O dogoare verzuie se ridica din acele străfunduri unde mișunau, după o logică elementară, tot soiul de vietăți mari și minuscule; un halou de mister, ceva straniu și neinteligibil înconjura acest spațiu supus magiei. Coborâm din goruni și dăm ocol acelei viroage și brusc în urechile noastre se sparge un urlet sinistru de fiară, poate de om aflat în primejdie sau într-un delir al minții, că nu e de glumit, să te găsești dintr-odată într-un asemenea iad te apucă toate pandaliile și cele mai atroce spaime. Deși trăiserăm cu toții cei aflați acolo în sânul naturii-mume, acest tip de răcnet nu-l mai auziserăm niciodată. Ni s-au blocat răsuflările pentru a desluși mai bine acest muget oribil, înspăimântător. Totuși, nu părea a fi de animal sălbatic. Aducea mai mult a vaiet uman. De presupus că în canionul acela căzuse un om și în cădere se izbise de stânci și-și ruptese poate toate membrele, poate că se afla chiar la un pas de moarte. Noi nu puteam sta indiferenți la o asemenea prepeștenie, trebuia să acționăm cumva, să găsim o modalitate de intervenție. Unul dintre elevii

mei cei mai hirelnici, adică mai tari de fire, de inimă, Horuț, a avut ideea să găsim la casa vreunui vecin mai apropiat o funie sau un lanț lung și să coborâm cu ajutorul lor în prăpastie. Horuț a sosit numaidecât cu o funie lungă pe care am legat-o strâns de rădăcina unui gorun și, după ce le-am spus să stea cumiți și să fie atenți la comenzile mele, mi-am dat drumul în grota adâncă, ajutându-mă de funie. Pereții acelei grote erau acoperiți, căptușiți de o vegetație mărunță și de arbuști de toate esențele. Am coborât din salt în salt precum alpiniștii cu coarda. Băieții ocoliseră râpa și găsiseră o pantă de coborâre mult mai lesnicioasă și-și dăduseră drumul ținându-se de tufe de jnepeni. Odată ajunși jos, am strigat ca cei mai curajoși să coboare și ei ajutați de frânghie. Timpul fugise parcă din lume. Nu mai aveam nici un semnal acustic de la ei. Gemetele omului continuau să se producă. M-am apropiat, nu fără spaimă, de locul de unde proveneau. Am țipat și eu, mai mult de frică:

- Heeee! Ești om sau fiară?

Abia îmi mai stăpâneam răsuflarea, luciditatea minții. Caut prin jur o joardă, un ciomag sau o bătă ca, la o adică, să mă pot apăra de vreo sălbăticiune. Tăcerea persistă. Aud ca prin vis rumoarea vocilor copiilor. Apoi, deodată:

- Auuu! Uuuuu!

Strigătul, sau ceea ce-o fi fost, nu părea să vină de departe, ci de undeva foarte aproape de locul în care mă aflam. Privesc spre înaltul cerului și canionul mi se părea mai adânc de vreo sută și ceva de metri. Aerul vălurea deasupra prăpastiei. Călcam cu mare atenție prin vegetația atât de abundentă. Urletele acelea ce nu

mai făceau loc nici unei îndoieli erau ale unui om aflat în primejdie. Soarele ardea încă puternic pentru acel început de toamnă și-și filtra lumina prin puzderia de frunze și plante de o bogată și variată cromatică, ce crescuseră aici din belșug. Horuț și colegii lui se aflau destul de aproape de mine. Băiatul ăsta năzdrăvan îmi atrăgea mereu atenția să fiu grijuliu și să mă feresc deoarece ar putea fi o fiară rănită și, de aceea, extrem de periculoasă. Copiii amușinau în toate direcțiile ca niște copoi. La un moment dat Horuț vine aproape de mine și-mi șoptește:

- Domnule învățător, ia veniți și priviți sub tufa asta de bozie! Pare că se mișcă ceva negru, ceva păros. Pare a fi un urs.

Mă apropiu la câțiva metri de locul cu pricina. Ce-mi văd ochii? O făptură cu chip de om, dar plin de păr pe față și pe mâini, care gemea surd. Din ochi, ca și din dinții săi albi, încălecați peste olaltă părea să țâșnească flăcări, străluciri ca de zăpadă înghețată.

- Măâââ-măăăăă! Ooooo, ooohhhh, hooooo!, scâncea gutural.

Ne apropiem de el. Era un om de statură pitică, un gnom acoperit peste tot cu păr, ca maimuțele. Ne face semne să ne apropiem și ne arată picioarele pline de sânge, în care se tăiase, probabil, în plină rostogolire de-a lungul pereților prăpastiei. Sub genunchiul stâng i se căsca o rană mare cât un lat de palmă, din care șiroia buluc sângele. Rup la repezeală cămașa de pe mine și-l leg strâns deasupra genunchiului pentru a-i opri curgerea sângelui și a preîntâmpina moarte. Reușesc. Sprijinindu-se de umărul meu sare într-un picior. Băieții îl ajută să urce

pe panta aceea mai lină dinspre apus și după un sfert de ceas suntem sus. Unii copii aveau brațele pline de cătină roșie, păducel, soc, lemnul câinelui, mentă, busuioc, coada calului, coada șoricelului, mușețel, iasomie, mătrăgună...

În cele din urmă aflăm, omul păros vorbea foarte stricat, că îl cheamă Tutu și că era argat pe moșia bogătașului Goțoi. Ne-am dus cu toții la părinții lui Horuț, ai cărui cai se aflau acasă, și tragem o fugă cu căruța la Bruda, la spital. Nu era de șagă, putea să i se cangreneze piciorul și să-l piardă. Sosiserăm la timp. Lăsându-l pe mâini bune, ne-am întors acasă cu copiii. Tutu a mai stat în spital cam o săptămână, apoi a dat bir cu fugiții. M-am trezit noaptea că o umbră îmi bate în geam. Am tras o sperietură zdravănă când i-am dezghiocat din umbrele negre ale nopții făptura lui hirsută. Am realizat că e Tutu. Venise să-mi mulțumească și-mi adusesese un coș cu mure, o straiță plină cu alune și un uriaș fagure cu miere. Mi-a arătat rana piciorului, care se afla spre vindecare. M-a bătut prietenește pe umăr și s-a făcut nevăzut în noaptea de cerneală, nu înainte de a-mi promite că mă va mai căuta.

Simțeam cum mă îmboldește dorința de a face ceva pentru Tutu și nu știam ce. Noptile, când somnul fugea de pleoapele mele, mă gândeam că aș putea să-i deschid, să-i luminez mintea, să găsesc o cheiță cu care să pătrund acolo, acolo în scăfârlia lui osoasă și păroasă, să-l fac să aibă sentimente, emoții, trăiri, amintiri, să aprind în el dorințe, elanuri. Da, asta voi face. Doar că îmi va fi greu să dau de el, stă mai mult

pitit prin ascunzișuri. Iată că într-o seară, când se îngâna ziua cu noaptea, mă trezesc cu niște bățai firave în ușa. Sar de pe pat și aprind feștila lămpii cu gaz ca să destram întunericul compact din odaie și, odată cu el, misterele lui. Crap încet ușa și văd chipul păros al lui Tutu, doar ochii îi sticleau în găoacea capului, ca la o jivină. Îi fac semn să intre și strania făptură vine spre mine și-mi întinde mâna, o întind și eu pe-a mea și mă simt strâns ca într-un clește. Avea un braț foarte puternic, o adevărată menghină. Forța de sălbăticiune, îmi zic, și-i fac semn să se așeze pe scaunul de lângă masă. Odată cu vorbele pe care încerca să le articuleze, mesteca în gură niște pietricele. Mi le arată, erau niște boboțe de cuarț. Cică îl ajută la vorbire. Îmi spune aproape deslușit că vrea să-l învăț să scrie și să citească. Cum aveam în casă o tăbliță și o țăruză, încep a-i desena primele litere. Îi scriu întregul alfabet și rămân pur și simplu șocat când el se repede și șterge cu pulpana hainei toate literele și le scrie în aceeași ordine desăvârșită, de la a la zet, fără a uita vreo literă din șiragul lor. Apoi, la sfârșit scrie cu litere mari: TUTU! Văzându-l că are o minte atât de ageră, îi dau un abecedar ca să-și dezvolte citirea și vorbirea. Rămân uluit când peste circa o lună mi-l înapoiază într-o stare la fel de bună ca aceea în care i-l dădusem și-mi citește aproape pe de rost textulețele din el. Ceea ce se întâmplase cu Tutu era o adevărată magie. Pur și simplu nu puteam să cred că învățase de unul singur să deprindă scrisul și cititul. Într-o altă seară mă vizitează din nou, zguduit de plâns. Îl întreb ce s-a întâmplat și-mi spune printre sughițuri că un argat de-al lui Goțoi îl prinsese cu tăblița și țărufa scriind, i le luase cu forța

din mâini și le aruncase în foc. I-a zis apoi plin de dispreț: „La ce-ți trebuie ție, pocitanie, să înveți să scrii și să citești?” L-am ajutat să se liniștească, i-am dat să mănânce, aducându-i în suflet buna dispoziție.

- Nu-ți face griji, Tutule, că nu-i nici un bai că ți-a luat tăblița și țaruza și le-a aruncat în foc. Nu mai ai nevoie de ele!

I-am dat în schimb un caiet, un creion și-o ascuțitoare. N-a trecut mult și-a venit și mi-a cerut să-i împrumut cărți de povești.

Nimeni nu știa cum și de unde apăruse acest năpârstoc de om în Bolunda. Adevărul e că foarte puțini îl știau. Obișnuia să stea mai mult cu vitele la păscut prin fundul văii Vâlcanului, acolo unde iarba era mai succulentă și se aflau izbucuri cu apă din care se adăpau. Chiaburul Goțoi avea pământuri multe, ciurde mari de animale și vreo zece slugi. Dar tot greul cădea mai mult asupra lui Tutu. Păzea cât erau zilele de lungi ciurdele lui Goțoi, seara le băga în grajd după ce le puneă așternut nou din paie și frunză de acăț, mulgea vacile, oile, caprele, venea noaptea și lăsa șiștarele în pivnița casei. Goțoaica îi mai băga în traistă câte un codru de slănă sau untură afumată, un borcan de unsoare, ceapă, pâine sau mălai, ca să-i ajungă pe o săptămână, și pleca îndărăt să doarmă în podul grajdului, iar când dădea frigul, în ieslea vitelor, care îl încălzeau cu răsuflările lor fierbinți. Își lua cu el un ulcior plin cu apă, din care bea noaptea când se trezea din vise urâte. L-a trăsnit apoi gândul să mulgă laptele de la câteva dintre fâțele caprelor și să bea o bună parte din el, dându-și seama curând că i se întăresc parcă

oasele și mușchii, ba chiar simțise că se trezise bărbăția în el, că respiră mai bine, nu mai transpiră, că e tot mai puternic de la o zi la alta. Ba i se deschid mai bine baierile minții. Unii dintre bolundeni se speriaseră când dăduseră față cu el prin fundul troașelor, unde se întâlneau cu turmele la păscut sau la coasă și la strânsul fânului, verile, văzându-l atât de negru, de păros și de urât. Unii ar fi spus mai pe urmă că fusese adus de la circ, cumpărat de bogătanul Goțoi cu bani grei, ca să-i fie om bun de povară, alții că îl născuse o slujnică ce se ținuse cu stăpânul, iar apoi, după ce l-a născut, i-ar fi aruncat de la casa lui și femeia l-a crescut cum s-a priceput, pe ascuns, și când a ajuns de vreo 10 ani l-ar fi trimis pe capul bogătanului, amenințându-l că dacă nu-l va apristui printre argații lui, îl va da de gol la autoritățile plasei sau îi va da foc casei, târg pe care Goțoi cică l-ar fi admis pentru a nu se face de răs în lumea satului. Cu câteva sute de lei în batistă, mama bitangului ar fi luat lumea orașului, unde a intrat slujnică la unul dintre domnii din Bruda. Nu se știe și nu se va ști niciodată dacă mamă și fiu s-au mai întâlnit vreodată. E de presupus ca această taină să rămână pe veci îngropată, iar cel care voia odată și-odată s-o dea în vileag va fi Tutu.

Când a văzut cât de vrednic era la muncile câmpului și cele gospodărești, cât de bine erau îngrijite animalele și cât de bine îl ascultau, Goțoi și-a cam schimbat impresia despre el și nu-l mai trata cu atâta ostilitate. Duminicile îl chema să ia masa în rând cu slugile, primea mâncare gătită și-i mai dădea câte-o toală ca să nu umble rupt și dezbrăcat. Cel mai iscusit se dovedea Tutu la cositul ierbii deoarece având

brațele lungi, brazdele răsturnate de el erau largi și spornice. Toate troașele erau cosite numai de mâinile lui, pământul rămânea în urmale coasei sale ca o piele de animal bine argăsită. Era un om foarte harnic și nu căuta gâlceava cu nimeni, nici nu râdea, nu se încrunta la nimeni și nici nu tândălea. Îi plăceau mult bombozurile, turta dulce și halvaua. Odată îi cumpărasem de la magazin un kil de halva cu vanilie și o pungă mare de bomboane roz și s-a arătat atât de fericit încât mi-a adus o scrisoare de mulțumire, compusă de el însuși, pe o foaie ruptă din caietul pe care i-l dădusem. „Bucurie mare mi-ați făcut, domnule învățător, scria el cu litere frumos rotunjite, încât mă rog lui Dumnezeu să vă ocrotească și să vă aducă sănătate multă și noroc. Agraiesc pentru dumneavoastră seară de seară înainte de a închide ochii *Visul Maicii Domnului* și *Tatăl nostru* ca să nu vi se întâmple nimic rău, că om mai bun ca dumneavoastră nu cred să fie pe pământul ăsta. Numai Dumnezeu a făcut să-mi apăreți în cale și în viață, asta e o întâmplare fericită pentru mine și mă face să cred că Tatăl Ceresc are mare grijă de mine, chiar dacă sunt un om hăituit și bicisnic. Vă spui de pe acum ce minune mare o să mi se întâmple, de-o să rămâneți cu gura căscată, domnule învățător. Dumnezeu să fie cu ‘mneavoastră, că dacă e cu ‘mneavoastră o să fie și cu mine. Doamne ajută! Tutu”.

La oarece vreme după ce îmi înmânase scurta-
epistolă aud de pe fundul văii Vâlcănușului zvon de
fluier. Acorduri pline de melodicitate, care parcă
faceau zărilor mai largi și mai ispititoare. Sonurile fluie-
rului se învâpăiau, se uneau ca într-o ghirlandă și se

transformau într-un suflu divin ce făcea să tremure cetinile molizilor și să alunece atât de lin și de imperceptibil stelele pe cer și apa văii să aibă ghiers de priceasnă. Cel puțin așa o percepeam eu sus, din coasta dealului, și Dumnezeu îmi dăduse revelația că numai Tutu se afla la originea acestor fermecătoare triluri. Oare când și cine îl învățase? Abia așteptam să dau ochii cu el și să-mi spună în ce consta miracolul.

N-a trecut mult și mă trezesc că-mi bate în ușă. Gâlgâia de veselie, de bună dispoziție.

- M-ați auzit doinind din fluier?, mă întreabă el.

Încă nu aruncase pietrele din gură. Vorbea din ce în ce mai bine, mai deslușit. L-am laudat, firește, pentru frumusețea meșteșugului său. Îmi spune că într-o zi găsisese lângă un știubei cu apă un fluier de soc. Cineva l-o fi uitat acolo, iar Tutu l-a luat și de-ndată ce l-a dus la gură au pornit să curgă sunete dulci din el, nemaiauzite vreodată. Îmi spune că e o lucrare a lui Dumnezeu. Doinele auzite prin sat le stocase în gâtlee și acum le oferea fluierului. Mi-a cerut să-fac rost de un taragot, că mă va răsplăti cu vârf și îndesat. Îmi era imposibil să înțeleg cum îl înzestraseră Dumnezeu cu atâtea talente. Nu am putut să-i dau nici un sfat, nici să-l îndrum undeva anume pentru a-și face rost de un taragot. Destul că, nu după multă vreme, întâlnindu-mă la un bâlci la Bruda cu un muzicant, unul Pițiguș, m-a întrebat dacă nu știu pe cineva căruia îi trebuie un taragot vechi deoarece el vrea să-și cumpere unul nou. I l-am cumpărat pe loc, pe nimica toată. O, ce bucurie imensă l-a apucat pe Tutu când am despachetat instrumentul muzical dintr-o coală groasă de hârtie și i

l-am dăruit! Mi-a sărutat mâinile și a început să țină aidoma unui om primitiv în fața focului. Ochii i se lățiseră până la jumătatea obrazilor și jucau în irișii lor mii de scânteii. Arbora expresia unui om foarte fericit. L-am însoțit în seara aceea pe dunga dealului, prelingându-ne spre vale printr-o pădure de carpeni, și prietenul meu a pus muștiucul în gură și a început a scăpăra primele sunete, apoi, după ce s-a obișnuit cu el, a dăruit serii și lumii satului o doină târăgănată, scoasă parcă din adâncul sufletului său obidit. Stelele păliseră pe cer de ceea ce scotea Tutu din taragotul lui și luna se retrăsese, parcă rușinată ca o fecioară, din vârful bulzului de piatră albă. Nu eram străin de folclor, doineam și eu uneori când urma să trec singur printr-o pădure, dar melodia asta, ruptă parcă din cea mai neagră suferință a omului, n-o mai auzisem niciodată. Îl întreb de unde o știe și-mi spune că a auzit-o de la un fecior care scăpase ca prin minune din mașina de tocat a războiului. Doina se intitula „De ce nu m-ai făcut fată?”. Era cântecul de jale și de amară suferință al unui soldat care scăpase ca prin minune din ghearele morții, fără un picior și fără o mână. Am avut senzația vie că se perindă prin fața ochilor mei toate grozăviile războiului și pe acel flăcău căinându-și durerea și dorul după iubita lui lăsată acasă în sat și care, mai mult ca sigur, nu-l va mai vrea văzându-l cât de schilodit este. Mi-au dat lacrimile, dar el, care nu cunoscuse dragostea, a trecut foarte ușor peste această poveste. L-am rugat să-mi spună și mie versurile doinei și atunci am simțit că mă seacă ceva la inimă. Iată ce-și mai aducea aminte Tutu din această doină:

De ce nu m-ai făcut fată?
Să stau cu fecior la poartă
M-ai făcut băiat voinic,
Țeava la tun s-o ridic.
Țeava tunului e grea,
Mi se rupe inima.
Mamă, mamă, scumpă mamă!

Păcătosul de obuz
Mi-a rupt piciorul de sus.
Păcătoasa de grenadă
Mi-a rupt mâna mea cea dreaptă
Și-am stat în spital o lună
Și mi-au pus picior de gumă
Și mână de cauciuc,
La mândra cum să mă duc?
Mamă, mamă, scumpă mamă!

Cum mă mai duceam odată
Și-o țineam pe mâna dreaptă,
Dar acum cum să mă duc,
Cu mână de cauciuc?
Mamă, mamă, scumpă mamă!

Cântecele lui de taragot aveau asupra mea cea mai puternică fascinație. Nu îndrăznesc să mânii divinitatea spunând că, atunci când auzeam taragotul lui Tutu, mi se părea că-l aud pe Dumnezeu cântând în ceruri. Ceva se frângea în mine, ceva ca un vreasc, o rană deschisă îmi era sufletul. Zburau din mintea mea cele mai frumoase gânduri sau mi se trezea tam-nisam un dor năprasnic de viață. Mi se părea că toate dru-

murile se deschid în fața mea, că adie cele mai tămăduitoare zefiruri, că cerul mă privește altfel și un viitor splendid îmi va surâde. Cântecul și fiorii pe care le trezea în acustica mea sufletească nu vor dispărea niciodată, le voi simți adânc îngropate în mine, de-acum și până în ceasurile din urmă.

Așteptam cu multă nerăbdare clipa în care Tutu îmi bătea firav în ușă. Știam că numai el bate în felul acesta, ușor ca o aripă de pasăre. În seara de toamnă târzie îmi aducea un coș plin cu alune și-mi mai da pe deasupra caietul pe care i-l oferisem în vară. Mă privește cu multă curiozitate citindu-l și așteaptă să-i spun părerea. Își povestea viața de-a fir-a-păr. Și nu oricum, ci cu har de povestaș. Omul acesta, pe care la prima vedere nu dădeai doi bani, era plin de haruri: învățase să vorbească, să scrie și să citească, să cânte la fluier, la taragot, era vrednic de muncă, iată că acum îmi oferea splendorile povestirii. Nu știu unde avea să se oprească acest om. Oare ce surprize îmi va mai oferi? Îmi adusese o icoană a Maicii Domnului, făcută din lemn de paltin de mâna lui. Ochii Mariei exprimau multă evlavie, o lumină dureroasă, desenul era simplu, dar nespus de expresiv. Descopeream în el încă un talent. Îmi mărturisea că așteaptă cu nerăbdare să plece din Bolunda. Acum el era cel care îmi dădea sfaturi și îndemnuri de încurajare. Mă sfătuia să mă hrănesc bine, să mă odihnesc și să nu lucrez prea mult cu mintea deoarece poate să-mi cășuneze. Să-i las trupului, inimii, minții liniștea și calmul de care au nevoie căci multe încercări mă așteaptă într-o viață de om. Zicea că el se aseamănă cu fiul rătăcitor din Biblie. Numai că acela s-a întors acasă, or el va pleca

în lume. Se născuse într-un fund de vale, pe un braț de paie uscate și-l spălase maică-sa într-un fir de apă și l-a crescut la ieslea animalelor, sub suflarea lor blândă și caldă.

- Când m-o apuca doru' de 'mneavoastră, zicea el, vă voi scrie. Doar nu 'mneavoastră m-ați învățat să scriu și să *cetesc*?

A doua seară mi-a adus o colivie cu niște păsări argintii. Cică s-au lăsat prinse de mâinile lui. I-am mulțumit și am rugat-o pe nană Firuța, unde stăteam în gazdă, să-i facă ceva de mâncare. Din seara aceea nu l-am mai văzut multă vreme. I-am urat:

- Drum bun, dragă Tutu, și bunul Dumnezeu să te ocrotească!

Nimeni nu știa să spună încotro o apucase. Umbla zvonul că stăpânul lui, Goțoi, îl prinsese asupra unei fapte urâte, furându-i, zice-se, câțiva gologani de aur dintr-un loc bine ascuns, dar care nu scăpase mirosului de fiară al lui Tutu, și bogătanul ar fi pus niște argați să-i înmoaie bine oasele în bătaie și, mai mult mort decât viu, l-ar fi aruncat într-o răstoacă, unde l-a acoperit zăpada sau au dat lupii de hoitul lui și l-ar fi mâncat, rămânând din el doar câteva oase albe.

O altă veste pe care o auzisem spunea că fusese văzut într-o noapte urcând, cu o bocceluță în spate, *Dealul Frasinilor*, pierzându-se pe drumul ce ducea spre Bruda, iar de aici s-o fi pierdut în lumea largă a munților. Enigma dispariției lui era greu de dezlegat; urma ca timpul să o facă cunoscută sau, dimpotrivă, să o înmormânteze definitiv. Un vis premonitoriu pe care

Îl avusesem în chiar noaptea plecării lui din Bolunda îmi spune că trăiește și, mai mult decât atât, că norocul îi va surăde până la capătul zilelor. Mergea, în viziunea mea, pe Dealul Frasinilor, trăgând după el o raniță în care își pusese ceca merinde, să-i ajungă până ce va găsi un rost sub soare, să dea peste un om cumsecade care să-l tocmească slujbaș la îngrijitul turmelor sau, mă rog, la alte treburi gospodărești. În urma lui mergeau, în visul meu, sumedenie de animale, de păsări ca și cum l-ar fi condus pe ultimul drum. El țistuia într-un anume fel din buze și animalele dădeau din cozi și se gudureau pe lângă el. Când mă trezisem din vis, livada din fața geamului era complet albită de zăpadă și câteva ciori cârâiau pe craca unui prun. Am ieșit afară cu dulama pe mine și aerul rece al dimineții de iarnă mi-a tăiat răsuflarea. Mă proptisem de unul din pomii livezii și priveam trist și tăcut drumul troienit pe care îl văzusem mergând în vis pe Tutu. M-am întors în casă plin de frig și m-am vârat din nou sub cergă, mai era încă destul timp până la ora la care trebuia să mă scol și să plec la școală. Nana Firuța gătise, ca o mamă grijulie, hainele de iarnă, dar mie nu-mi stătea capul la frigul iernii, la zăpada omătoasă ce acoperise totul cu hlamida ei albă, nici la școală, nici la altele, ci doar la Tutu. Îmi era teamă pentru viitorul lui, dar ceva îmi spunea că nu trebuia să port eu grija lui pentru că acest om, această ciudată creatură avea steaua lui bună care îl va ocroti oriunde s-ar afla.

În timp ce veneam de la școală, unde îi lăsasem pe copii să plece mai devreme acasă, mă întâlnesc pe drum nas în nas cu Goțoi, care se oprește în fața mea bățos și zice ritos:

- Măi, învățătorășule, ar fi bine să-ți bagi mințile în cap până nu e prea târziu! Mie să nu-mi bolunzești de cap slugile și s-o ia razna!

Îmi arunca niște priviri zavistnice din ochii lui sașii ce înotau în grăsime.

- Nu pricep unde bați, burjuiule, îi zic, și boierul dă să-mi pună mâinile în piept și să mă trântască în zăpada groasă.

- Las' că știi tu foarte bine unde bat, zice, și în momentul acela îl împing și, mare cât un taur cum era, alunecă și cade grămadă în zăpadă.

- Hai, luminează-mă că habar nu am despre ce-i vorba, zic eu.

- Ce treabă ai avut să-i dezlegi mințile lui Tutu? Trebuia să-l lași așa sălbatic cum era. Așa mi-ai pus pe fugă cel mai bun argat.

- Nu eu l-am pus, ci dumneata i-ai făcut viața ocnă de amară și insuportabilă, îi zic. Un om, orice om face ce vrea cu viața, cu zilele lui. Și le orânduiește după cum crede el că îi va fi mai bine. Să știi, belfere, că mi-ar fi haznă dacă aș fi avut și eu o cât de mică contribuție la deșteptarea lui, la formarea sentimentului de libertate și de demnitate, care l-a făcut să o ia la sănătoasa, să vă părăsească, că sunteți un hain la inimă!

Goțoi mă privește cu pizmă, dacă ar putea, simt că m-ar mânca de viu. Pe drumul abrupt pe care ne întâlнисerăm din întâmplare, abia de reușește să stea pe picioarele lui butucănoase. Zice plin de ură:

- Nu-s prost să mă bat cu un puțiflender ca tine. De la anul te azvârl din satul ăsta. Nu aveam nevoie de un învățător la o mână de copii. Oricum școala nu le va

ajuta la nimic. Bolundenii sunt buni ca animalele de povară.

- Numai să poți, domnule trântor, îi răspund eu cu același arțag în voce.

- Îi bine să știi, îmi dă el replica, măi, orășean fără izmene, că eu am făcut școala din Bolunda, eu o s-o desființez! Ai un post călduț datorită mie și nu ar trebui să te porți cu nasul pe sus în fața mea. Eu sunt omul cu cuțitul și pâinea în acest sat de nădrăgari, de oameni proști și ruți în cur, lihniti de foame, de lichele și putori! E bine să știi că eu închid și deschid școala, biserica, magazinul, făgădăul... Eu îl cobor și pe Cristos din ramă!

Îmi umblase, cum se zice în graiul locului, la țâțâna onoarei și demnității. Începuse să scârțâie și să mă doară.

- Ascultă, umflatule!, îi zisesem de la obraz, nu ai ce căuta în ciorba mea, așa cum nu mă amestec nici eu în fasolea ta!

- Ba eu am văzut că te amesteci, te prea amesteci. Ce câștig ai tu să-mi strici slugile de cap?

- Îmi pare rău, zgripturoiule, îi răspund eu pe un ton calm, dar misia mea e să luminez oamenii, să-i fac să judece limpede, să poată să-și dea seama de rostul lor în lume și să-și aleagă drumul cel mai potrivit. E bine să știi că eu și cu elevii mei i-am salvat viața acestui om pe jumătate sălbatic.

- Ai făcut rău, trebuia să-i dai pace acolo, să moară ciugulit de hultani și de jivine! Asta era soarta lui.

Îmi sărise țandăra. Poate că trebuia să-mi țin gura deoarece nu eram atât de sigur că cele auzite erau

întrutotul adevărate:

- De plăcut v-a plăcut să vă faceți mendrele cu mama lui, s-o lăsați să nască în plin câmp, să nu-i oferiți măcar un sălaș cât de cât omenesc!

Bogătanul a scuipat în zăpadă și a plecat ca din pușcă. Care va să zică îl dovedisem, era adevărat ceea ce spunea lumea satului. Mai mult, după această discuție aprigă în plin câmp nu l-a mai interesat viața mea și nici cea a școlii. Plecase spre Zăpodie, unde își avea conacul, și eu spre casa nanei Firuța.

Ajuns în târnațul casei m-am rezemat de stînghia lui și am privit roată peste sat, atât cât puteam să văd din unghiul acela. Pământul gemea de zăpadă și un vânt aspru o spulbera în mici rotocoale ce se ridicau mult deasupra caselor sau se rostogoleau spre adâncul văii. Percepeam, cu al nu știu câtealea simț, pe care, cică, îl au unii oameni, vraja, magia, dușmănia iernii care făcea din satul Bolunda, strâns pe un deal ținut, un imens pustiu alb, punctat pe ici, pe colo de aripile unor ciori, ca și de dărele de fum ce se ridicau din coșurile caselor spre cerul alburui ca oul. Pentru mine zilele acelea de iarnă pogană aveau să-mi accentueze lipsa lui Tutu. Valuri-valuri de singurătate, de pustiu, de tristețe, de tăcere apăsătoare. Totul părea să lăncezească, să mucegăiască. Nici lecțiile mele nu erau ca mai înainte, schimbare observată și de copii. Îi rugasem pe băieții cei mai isteți să dea sfoară prin sat și să afle ce s-a întâmplat cu Tutu: dacă murise, sfâșiat de fiarele pădurii sau înghețase de frig, ori dacă își luase tălpășița și-o întinsese în lumea largă. După o zi de chibzuință și reflecție și, mai cu seamă, influențat de acel vis, le-am spus copiilor:

- Nu are rost să-l căutați prin vreo viroagă, să mai pățiți și voi ceva, mie îmi spune un gând că a plecat din sat. Poate că se va mai întoarce o dată pe aici ori poate niciodată. La câte umilințe îndurase din cauza lui Goțoi se scârbiise de acest sat. Nu avea pe nimeni aici, în afară de mine, care să-l lege de sat, se născuse dintr-o dragoste fortuită.

Și nu l-a mai căutat nimeni...

Vară. Arșiță. Păleau frunzele în pomi, se scoroea iarba. Vitele mugeau a sete. Cosașii tăiau mai mult șerpi și salamandre decât iarba. Apa rezultată din topirea zăpezii era pe isprăvite în fântânile satului, care secaseră. Singurele ființe ce se puteau considera fericite erau cârțițele.

Când am ieșit dimineața din casă, văzduhul era acoperit de vâlătuci negri de fum. Bunul-simț comun te făcea să crezi că undeva, pe vatra satului, se aprinsese ceva, vreo casă ori vreo șură sau pur și simplu se pârjolise iarba de căldura caniculară. Fără să-mi dau seama, în loc să merg spre școală am plecat spre locul sinistrului. Cum ajung în Zăpodie, flăcări înalte, apocaliptice se ridicau din șura și grajdurile lui Goțoi. Acesta și nevastă-sa plecaseră dis-de-dimineață la târgul din Bruda. Lumea alerga bezmetică de colo-colo, neștiind pe ce să pună mâna. Și nici nu avea pe ce, fântânile secaseră, iar sătenii nu și-ar fi aruncat ultimii stropi de apă ce-i mai aveau în găleți și donițe ca să poată stinge incendiul. O asemenea vâlvătaie n-o poți stinge cu-n pahar cu apă. Oamenii veneau din toate părțile și se holbau ca la minune: văzuseră multe la viața lor, dar o asemenea prepeștenie ba! Mulțimea de

gură cască adunată la fata locului împărtășea părerea că cineva pusese un chibrit aprins în podul cu fân, alții aveau varianta că o mână criminală stropise fânul cu petrol și-i dăduse foc ca să se răzbune pe bogătan. Erau și dintre aceia care puneau vina pe bietul Tutu, dar pentru mine era limpede că în aceste ceasuri dramatice Tutu se afla departe de Bolunda și că habar nu avea ce se întâmplase de când el plecase din sat.

Focul izbucnise pe la ora 7 dimineața. Noroc că argații scosese animalele la pășune, altfel s-ar fi prăjit ca într-o uriașă tigaie. Onuț, vecinul lui Goțoi, cică văzuse la ceasurile de dinaintea izbucnirii incendiului cum coborau din podul șurii un bărbat și o femeie, care o luaseră cât îi țineau puterile spre Dealul Frasinilor. Din pur senin, e limpede că nu se putuseră aprinde acareturile bogătanului, numai o mână haină se afla la originea prăpădului. Dar nimeni nu spunea, nu sufla o vorbă; toți ridicau din umeri și-și făceau cruce de uriașele vâlvătăi iscate din senin. Fânul arse se cu o iuțea fulgerătoare, iar de aici la acoperișul cu șindrilă, mult prea bine uscat în vara aceea, nu era mai mult de câteva palme. În nici un ceas, șura și grajdul se făcuseră scrum. Flăcările galben-roșietice se ridicau ca niște limbi uriașe ce ar fi vrut să lingă cerul. Spaimă, oroare erau sentimentele pe care le încercau sătenii în aceste sinistre momente. Lumea privea ca paralizată, ca scoasă din minți la nenorocirea ce se abătuse peste acareturile bogătașului, plecat cu caleașca la Bruda spre a se plimba pe floaștarul orașului, care avea o casină, o locanță cu oglinzi venețiene și un tractir unde oamenii cu bani și cu putere în oase se distrau ca la Sodoma. Un sătean mai

aprig la fire intrase prin fum și flăcări în grajdul ce stătea să cadă ca un morman de cărbuni aprinși și a ieșit de acolo cu un vițel proaspăt fătat. Imediat ce omul a ieșit cu hainele fumegând pe el, ferind vițelul de moarte, grajdul s-a prăbușit cu un zgomot sec. Grinzile, căpriorii, buiandrugii fuseseră mistuiți de flăcări. Oamenii strânși în jurul dezastrului așteptau ca totul să se termine odată și focul să nu se extindă și la conacul boierului, că atunci chiar că păgubașul îl mâniase pe Dumnezeu prin faptele sale rele. Focul fugea ca o iscodă pe coama ierbii spre conac și, în câteva clipe bune, se aprinse și el. În mintea multora dintre cei adunați acolo își făcea loc ideea sinistă că va trece prin foc și flacără întregul sat. Aripile flăcărilor păreau să ardă și mai intens de-ndată ce se ridicau în văzduh, ca și cum ar fi fost înțepite de vreun suflu nevăzut ori de aerul fierbinte. Vuietul focului urla lugubru și zburau cioate de pomi arse, cădeau din văzduh păsări făcute scrum. Era cumplit, groaznic pentru oameni să asiste la o astfel de apocalipsă fără să poată face nimic, mișca un deget. Dimpotrivă, erau nevoiți să stea cât mai departe deoarece riscau să se aprindă hainele pe ei, să-și ardă fețele. Ceea ce era fără putere de tăgadă era că bolundenii deplângeau dezastrul ce se abătuse peste bunurile lui Goțoi, chiar dacă acesta stârnea pizmă și ostilitate în inimile lor pentru nenumăratele nedreptăți ce le făcuse. Se bucurau totuși că scăpaseră animalele, unele duse la târg spre a fi vândute, iar altele fuseseră scoase dis-de-dimineată la pășune în valea Vâlcăului. Moartea, dezastrul mirosea a împruțiciune, dar focul avea un iz ce parcă le întrecea pe toate, un iz de sfârșit de lume.

- Ardeee satu'! Săriți, oameni buni!, striga cineva ca ieșit din minți

- Puneți să fie trase clocotele bisericii, poate s-o îndura Dumnezeu de noi...

Conacul boieresc ardea mai greu, pivnița și primul etaj erau făcute din piatră de râu și abia mansarda cu filigorie era din lemn.

- Dă-l în amaru' lui, zicea unul Mitruț, ăsta are bani cu feldera și-și poate face casă nouă într-o lună de zile, dar dacă focul se extinde spre casele noastre, ce ne facem?; vom fi oameni morți! Nu ne rămâne decât să ne aruncăm și noi și să ardem în el. Îți arde focul casa și tu rămâi pribeag, omul nimănui. Cine sare să te ajute? Nimeni! Nu că nu ar vrea, dar nu poate. E și el mai sărac decât mine sau decât altul.

Mi-a fost dat să văd scene pe care nu le-aș fi visat niciodată, nici în cele mai negre vise; cum fugeau guzganii, șerpii și aricii, liliiecii ce împărățeau prin pivnițele și beciurile conacului boieresc. Fugeau înnebuniți spre câmpul larg. În cele din urmă s-a ales scrumul și cenușa din conacul lui Goțoi. Cei doi pilaștri din marmură, pe care se sprijinea arcada cu doi îngeri rotofei sculptați în lemn de nuc, erau o prveliște de coșmar celor care știau cum arăta micul castel înainte de a fi mistuit de foc. Nimic n-a scăpat nears din ceea ce se afla în preajma casei: cotețe, frunzare, pomi.

În ziua aceea viața n-a mai fost viață în Bolunda, oamenii se văitau, unii albiseră complet pe cap, altora li se puseseră junghiuri la inimă, lacrimile se uscau pe fețele oamenilor obrintite de para focului. La școală nu s-au mai ținut ore, oricum era ultima zi de

an școlar. Am văzut cum zburau pe deasupra flăcărilor păsări albe, precum niște lebede, făceau câte un ocol deasupra focului, apoi se lăsau în mijlocul lui, mistuindu-se ca niște frunze uscate. Bătrânii ziceau că păsările astea erau îngerii lui Goțoi și-ai Goțoiesei. Reîntors de la școală, unde fusesem să dau drumul copiilor acasă și să închei situația școlară, m-am trezit deasupra capului cu tunete și fulgere ce zig-zagau cerul și căzu o ploaie deasă însoțită de grindină cu pietre mari cât oul de vultur.

Când bogătanul s-a întors de la Bruda și a văzut cu ochii lui prepeștenia, și-a smuls hainele de pe el, părul din cap, urla disperat, ca scos din minți și încerca să afle de la oamenii prezenți acolo ce s-a întâmplat. Nimeni nu putea scoate o vorbă. Muțiseră cu toții, nevasta bogătanului a leșinat și a fost adusă în simțiri cu oțet de mere. Goțoi a trimis un om după mine, să mă prezint numaidecât în fața lui. La început nu am vrut să dau răspuns cererii lui, dar dându-mi seama cât de amărât este, m-am dus. I-am exprimat sentimentele mele profunde de compasiune pentru ce i se întâmplase. A zis, privindu-mă cu ură nemărginită:

- Vezi ce șarpe ai crescut la sân, învățătorule? Se referea la Tutu.

- Să vă fie clar, domnule Goțoi: Tutu nu mai e de mult în sat și el nu are nici un amestec în această catastrofă. Eu vă sfătuiesc să vă mutați gândul la alții. Duceți-vă și reclamați incendiul la Jandarmeria din Bruda și cereți să se facă o anchetă, iar vinovatul să vă despăgubească!

- Fii sigur, dascăle, că o să-l prind și-n gaură de

șarpe și-o să-l spânzur în fața satului!

Chiar a doua zi au fost duși în lanțuri cei bănuți și luați la întrebări. Îi ținuseră acolo două săptămâni încheiate, dar nu au putut afla nimic concret. Fuseseră bătuți cu biciul, cu lanțurile, dar bănuții o țineau pe-a lor, că nu știu nimic. Scotociseră toate văgăunile, văile, toate ascunzătorile muntelui și nu găsiră nimic. Dacă nu se aprinsese focul din senin, însemna că numai un om de-al casei o putuse face. Nici unul dintre argații lui nu scăpase neschingiuit. Bolundenii rămăseseră cu ochii injectați și nu vedeau în fața lor decât flăcările și fumul care acoperea întregul sat, auzeau trosnetele bânelor, ale pomilor făcuți scrum. Funinginea acoperise întregul sat ca o uriașă cortină neagră. A doua zi, niște țânci ce pășteau vitele prin Zăpodie zăriră o arătare atârând de craca unui copac. Vestea făcu înconjurul satului și se adunaseră droaie de oameni, printre care se afla și Goțoi. Acesta îl recunoscu imediat pe cel spânzurat. Era unul dintre argații lui cei mai de nădejde. Încet-încet se așezau gândurile în capul lui Goțoi. Poate, și-o fi spus în sinea lui, că totul fusese pus la cale de voința divinității și că nu are altă șansă decât să-și ridice o altă casă, precum și adăposturi pentru ciurdele sale de animale. Bani avea cu ghiotura. Cei mai mulți se aflau la Banca din Bruda, mai avea o parte de galbeni, sub formă de cocoși, ascunși sub treptele casei, acolo unde nu ajunsese focul. Scoase de acolo, cu ajutorul unei răngi, un săculeț plin de monede, cocoși și bijuterii din aur. A adus de la Bruda o echipă de zidari și o alta de țâmormani și într-o lună noul lui conac a fost gata. Ce-i drept, nu mai avea fasonul celui vechi,

dar oricum nu avea să-și ducă bătrânețile aici, în acest loc blestemat. Avea la Bruda o casă și mai impunătoare.

Goțoi era un bărbat plin de ambiție, la cei patruzeci și ceva de ani ai săi. Nu admitea în ruptul capului să-l căineze zdrențăroșii satului. Pe timpul cât înălțase noua casă și acareturile de care avea nevoie, familia ciocoiului locuise la Bruda. Venea câteodată pe săptămână la Bolunda ca să vadă cum merge construcția casei celei noi. Dăduse acatiste pe la popi și călugări, să-i mănânce racul și buba cea neagră pe cei ce pusese rădăcina la casa cea veche și la grajdurile animalelor. Dar ce să mai pățească omul, din moment ce Simedru al Hanășului se spânzurase? Niște oameni mai tari din fire l-au scos pe Simedru din lațul frângiei și l-au dus la marginea satului, unde l-au așezat într-o groapă pietroasă, fără cruce la cap deoarece își luase singur viața, nu murise, cu alte cuvinte, creștinește.

Într-una din zile mă simt scăldat de un sentiment premonitoriu, și anume, că o să aflu vești despre straniul meu prieten Tutu. Și nu mult după presimțirea asta pune tot mai mult stăpânire pe mine mă caută poștașii să-mi înmâneze o scrisoare. Pe plic nu scria decât numele destinatarului. Intuiam că înăuntrul plicului se ascundea acea mică taină, parcă s-ar fi aflat acolo o inimă vie și care pulsa. Intru în rezonanță cu ceea ce se afla în scrisoare și ard de nerăbdare să desfac plicul. Scot câteva file albastre pe care se afla imprimată o siluetă de femeie abia perceptibilă și descopăr un scris frumos, rotunjit, exemplu de scris ortografic. Încep să citesc:

„Dragă domnule dascăl,

Vă scrie un om pe care nu l-ați văzut de mult, să fie vreo trei ani și ceva de atunci. Sper să vă mai aduceți aminte de cel pe care l-ați scăpat de la moarte. Da, da, de Tutu, cel plin de păr ca o fiară.

Bine v-am găsit, domnule Ilu! Am sperat să vin la Bolunda, dar mi-a fost teamă de nemernicul ăla de Goțoi, căruia, am auzit că nu știu cine i-a dat foc la grajduri, la șuri și la conac, apoi s-a dus și el pe calea cea neînturnată. Mi-a fost teamă c-o să pună jandarmii pe mine și-o să mă bage la zdup, om nevinovat. N-am avut eu pizmă, invidie pe averile lui. Iată că l-o săturat Dumnezeu de atâta bogăție câtă a adunat! Nu mi-am scris numele pe plic ca să fie mai mare surpriza pentru 'mneavoastră, pe care vă respect mai mult decât orice pe lume și mă rog lui Dumnezeu să vă meargă bine. M-ați învățat să scriu și să citesc, să gândesc cum e alcătuită lumea și de ce sunt atât de mulți oameni răi pe lume, de ce există suferință, sărăcie. Da, m-ați învățat să citesc cu ochii minții și-ai sufletului, ceea ce nu e ușor lucru.

În acești trei ani și ceva de când am șterpelit-o din Bolunda, pot să spun cu mâna pe inimă că mi-a mers nespus de bine. Sunt un om aranjat; dacă mi-ați vedea gospodăria făcută de mâna mea, după planurile mele v-ați minuna ce rânduială mi-am făcut de unul singur, prin trudă și sudoare, dar cu multă încredere în Cel de Sus. Mi-e atât de dor de 'mneavoastră încât mi se pune câte un junghi la inimă. Dacă o să mor, o să mor din cauză că mi-ați făcut prea mult bine, m-ați făcut din neom om. Țin foarte multă să ne întâlnim, să

ne vedem și stăm de vorbă pe-ndelete. Să știți că de foarte multe ori o iau anapoda pe câmpuri, că-s atât de frumoase dealurile și fânațele de pe aici, de zici că-i paradisul de pe pământ! Îmi pun urechea în iarbă și parcă aud ce se întâmplă la Bolunda. Chiar am auzit vaiete, bocete, trosnituri de lemn ars, am mirosit fumul înecăcios de bârne aprinse... Zău că nu merită să mai rămâneți acolo, de altfel cred că odată cu sfârșitul anului școlar o să le ziceți bolundenilor: la revedere, bieții mei sărmani! Dumnezeu să vă aibă în paza lui, adio, dragii mei! Mă bucur și vreau să cred că totul e bine cu 'mneavoastră și sper că sunteți sănătos, sănătate pe care v-o doresc și eu. Un lucru mai bun nici nu puteam face plecând din Bolunda, unde Goțoi nu mă scotea din rândul animalelor. Duceam o viață de câine. Aici, la Hădăreni, oamenii îs altfel, mai buni, mai prietenoși, au sufletul cald și deschis. Prima oară am muncit într-un depozit de cherestea, știți doar că chiar dacă sunt un nod de om, sunt puternic, iar dacă sunt bine hrănit pot să răstorn munții. În paralel am făcut pe groparul, pe administratorul cimitirului din oraș și când am ajuns să am banii mei mi-am cumpărat o moară cu apă și mi-am ridicat o casă faină, cu filigorie, la ieșirea din oraș spre Certege. Am fost apoi paznic la o fabrică de binale, clopotar la biserică, lucrător cu ziua și multe altele. Banii i-am drămuیت bine și, cum vă spun, mi-am cumpărat moară. Pot să spun, fără să mă laud, că mi-am cumpărat o fabrică de făcut bani, că la atâtea mii de suflete nu există decât două mori, una de foc și alta de apă, care este a mea și care face făina cea mai fină. Oamenii așteaptă cârduri-cârduri la rând pentru că am cumpărat două pietre

taman din Austria și macină numai făină nula, și le iau un uium mic.

Ehei, domnule învățător, părintele meu spiritual, de-ați ști cum m-am obișnuit cu huruitul roții și scrâșnetul pietrelor ce macină grăunțele de parcă ar fi un cântec dintre cele mai faine din lume. Totul e o încântare, domnule Ilu, o bucurie și-o veselie. M-am deprins cu mâncăruri mai alese și m-am înțolit ca orașenii. Dacă m-ați vedea pe stradă nu m-ați mai recunoaște. Am scăpat de părul ce-mi acoperea tot corpul. Să vezi minunea de pe lume; că eu numai printre minuni am trăit. Era vară, prima vară care m-a prins aici la Hădăreni, o căldură de să te topească de pe picioare. Am ieșit noaptea gol-goluț să fac o baie în iazul morii. Ce credeți că s-a întâmplat? Au tăbărit asupra mea un stol mare de păsări, m-au adormit și apoi mi-au scos cu ciocurile lor ca niște pensete fiecare fir de păr, lăsându-mi-l acolo, știți 'mnevoastră, unde trebuie și m-au lăsat să dorm mai departe. M-am trezit sub mângâierea primelor raze de soare, noroc că nu m-a văzut nimeni, și când mi-am dat seama că sunt complet alb m-am speriat și am fugit în casă, m-am închis cu cheia și m-am uitat îndelung în oglindă și când m-am văzut alb ca spuma laptelui am început să râd și să plâng, să chiui. Arătam și eu om. Cred că tot de la gândul 'mnevoastră cel bun mi se trage și minunea asta.

O, domnule Ilu, atâtea aș avea a vă spune, dar gândul că vă plictisesc mă face să pun punct rândurilor mele. Am stat multe zile cu frica în sân când cu incendiul casei lui Goțoi, că poate va pune jandarmii să mă caute în toți munții ăștia și mă va băga

la pârnaie. Cred că de aceea s-a întâmplat minunea aceea cu păsările acelea ciudate ce mi-au ciugulit tot părul și m-au lăsat alb ca zăpada, ca să nu semăn cu pocitania aceea păroasă și să fiu recunoscut. Ba mai mult, m-am dus la dentist și mi-am aranjat dantura. De unde eram un om al pădurii, al tenebrelor, arătam și eu ca toți oamenii citavi. Apoi să vezi altă minune, am mai crescut. Ies acum printre oameni și nu mai sunt de râsul lumii, pentru că aveam un cap ca de maimuță și blană în loc de piele.

Mi-am angajat un ajutor la moară pentru că s-a deșteptat în mine talentul să fac ceasuri de perete, de buzunar, de mână, viori, clarinete, gorduni, taragoturi, să sculptez în lemn. Am două camere, dintre cele patru câte are casa prevăzută cu un foișor de zici că-i castel, în care am agățat pe pereți toate ceasurile, fiecare cu potrozul lui. Mă bate gândul să mă însor și să umplu casa de copii. Sper că o să am noroc și-n căsnicie. Sunt un bărbat ștram, zic eu, și cred că am destule calități ca să fac o femeie fericită. Poate că o să vă chem naș. Am pus ochii pe-o codană la o nuntă unde fusesem chemat ca să cânt la taragot. Din păcate e blondă și nu prea îi stau bine ochii în cap, dar mai știi, poate c-o fi femeie de casă. Știți cum sunt, domnule Ilu?, ca un șoim ce zboară cu aripile larg desfăcute, plutind pe apele cerului și numai vezi cum coboară în picaj asupra unei hoare sau șoarece de câmp, parcă ar avea în ochi o lunetă, atât de bine vede! Asta nu dă niciodată greș. Mă bate gândul să-mi cumpăr și eu un telescop, să știu că-mi vând moara. Vreau să văd prin el cum furnică stelele, mai cu seamă că se adună seară de seară deasupra morii și casei mele. Dar eu aș vrea să știu,

domnule Ilu, ce se află dincolo de ele. Cine știe, poate că acolo sunt altele și mai mari. Poate c-o s-o văd pe mama mea. Îmi vine atât de greu să accept că nu mi-am cunoscut mama și poate de aceea m-a înzestrat Dumnezeu cu atâtea haruri, ca să-mi țină loc de mângâierile, de vorbele duioase ale celei care mi-a dat viață. Plâng când cânt, mai ales la vioară, și mă gândesc că dulcile acorduri sunt durerile ori bucuriile mamei.

Mi-am scos, domnule Ilu, certificat de naștere pe numele de Gligor Tutu. Am în spatele morii niște meri care atunci când înfloresc adună puhoi de albine și fluturi, un hamac unde mă hâțân ca un copil. Ce să-i faci, am și eu dreptul la copilărie pentru că nu am fost niciodată copil. M-am trezit un boț de carne hăituit de toți, numai Dumnezeu știe cum am scăpat nevătămat de jivinele pădurii. După aprecierile mele în vara asta fac treizeci de ani.

Vă mărturisesc că atunci când a ars vâlvătăi casa lui Goțoi mă aflam pe Dealul Frasinilor și vedeam de acolo cum dădeau ocol îngerii ciociului și apoi se lăsau de bunăvoie să ardă în foc. Nu știu să interpretez chestia asta. Or fi fost îngerii lui buni sau cei răi? Mi-ar face o nespasă plăcere să-mi faceți o vizită la Hădăreni. Casa mea e ușor de găsit. Nu trebuie decât să întrebați de morarul Tutu și vă îndreaptă oricine. Mai schimbăm o vorbă, vă voi arăta ce-a ieșit din mâinile mele. Oameni ca 'mneavoastră se întâlnesc puțin în viață. Am avut mare noroc că am dat peste 'mneavoastră. O să vă dau drept amintire de la mine un ceas de perete cu pendulă, care cântă la oră fixă doina "Ciobănaș cu trei sute de oi". Aș vrea să-mi trimitei

mai întâi o telegramă ca să mă pregătesc. N-aș vrea să mă găsiți plin de făină din creștet până în tălpi... "

Mă lăsasem jos, la rădăcina nucului din grădina nanei Firuță, pentru a putea parcurge mai bine scrisoarea lui Tutu. Era extrem de lungă și nu voiam să scap vreun cuvânt necitit. Mă fermeca stilul lui aluvionar, zăgăzuirea atâtor informații despre el și lumea lui. Of, Doamne, sălbăticiunea pe care o descoperisem împreună cu elevii mei din clasa a IV-a în canionul de la "Huda Dracului" se transformase parcă printr-o minune într-un om normal. Metamorfoza asta îmi venea greu s-o înțeleg, dacă nu accept influența unor forțe oculte. Să ajungă să scrie și să citească și, mai mult decât atât, să se exprime cu multe subtilități, expresivitate stilistică. Tăbărau asupra mea cele mai năstrușnice gânduri.

... O să am unde vă culca, scria el mai departe. Cearșafuri de mătase, fețe de pernă din cașmir, plapumă cu fulgi de struț. S-a întors lumea pe dos, domnule Ilu. Eu, care dormeam cu animalele în grajd, mă culc acum pe canapele cu vatelină și pe cearșafuri de Damasc. Nu credeți că e prea arogant din partea mea să vă scriu toate astea? O să vă arăt și ce-am scris în caietul acela cu coperte albastre pe care mi l-ați dat la Bolunda. Am povestit tot ce mi s-a întâmplat din momentul în care ați dat de mine în fundul acelei răstoace și până aproape în clipa în care am pus mâna pe pix și v-am scris această cam prea lungă și plictisitoare epistolă. Știți cum mi se înșiruie cuvintele?, ca mărgelile pe ață. De multe ori mă minunez și eu

și nu-mi vine a crede ca dintr-o minte sălbatică să iasă gânduri și ghirlande de fraze înțelepte. Am de gând să scriu o carte pe care s-o intitulez „*Omul maimuță*”. O să vă duc la pescuit și la vânatoare, o să mâncăm cireșe din pomii pe care i-am sădit eu. De câte ori înfloresc îmi aduc aminte de satul 'mneavoastră, de minunatul om care sunteți și de câte ați făcut pentru mine. Am un iaz alăturat de cel al morii, în care am câteva sute de clenți și păstrăvi. De curând am prins un clean de cinci kile și l-am tăvălit, după ce am scos toată mățaraia din el și l-am dezosat, prin făină și ou. E destul să arunci undița în iaz și să tragi de ea, sunt atât de mulți pești încât poți să prinzi deodată trei-patru bucăți. Dar cum am mai zis, dorința mea e să vă arăt caietul meu de însemnări pe care o să vi-l dau 'mneavoastră. Cred că după ce-o să-l mai cizelați o să-l puteți publica.

Al 'mneavoastră preaplecăt, Tutu Gligor”

Într-o zi de septembrie, pe când încă nu păliseră frunzele în pomi, băteam în ușa casei din spatele morii lui Tutu. Îi promisesem că am să mai dau pe la el și să-mi arate tot ce izvodise din mâna lui. O femeie blondă a ferit încet perdeaua de la geam, avea un păr auriu încât părea ruptă din lună. M-a privit lung și eu am tresărit ca un adolescent. Ieși apoi afară și mă întrebă cine sunt și pe cine caut. I-am spus că pe d-l Tutu. Se furișează în casă și după câteva clipe apare Tutu.

- Bravo, domnule învățător, zice el plin de entuziasm, mă bucur că mi-ați ascultat sfatul!

Dăm mâna, ne îmbrățișăm cu multă efuziune, apoi îl întreb pe-un ton de șoaptă:

- Doamna e aleasa inimii tale?

- Îhî!

- Frumoasă femeie.

- Aşa-i că nu e de mine?, zice Tutu.

- De ce nu?! Alcătuiți o pereche minunată. Să fie într-un ceas bun și Dumnezeu să vă lumineze calea în viață! Pe când nunta?

- Colo spre primăvară - vară.

Tutu mă invită în casă și-mi face cunoștință cu femeia lui. Prietenul meu mă descrie în cele mai exaltate cuvinte, mai excentrice culori. Îl rog pe Tutu să se oprească cu laudele și încerc eu să vorbesc despre mândrețea de femeie cu care socotise Tutu că ar vrea să se însoare.

- Eu zic, îi spun lui Tutu față de domnișoara Silvia, să cruți cât poți această frumusețe, că dacă nu bagi de seamă la timp, vin degradarea, decrepitudinea și totul se duce de râpă. Bașca gelozia... Un mare scriitor francez, dacă-mi aduc bine aminte, zice cam așa: „Frumusețea e o fântână a veșniciei pe care timpul sfârșește întotdeauna prin a o distruge”. Tutule dragă, trebuie să simți mirosul timpului care trece în van! E ca și cum te culci tânăr și te trezești sexagenar.

- Frumusețea, continuă Tutu, îi dă ființei omeniești și în special femeilor statutul unei opere de artă, dar o viață plină de privațiuni, trăită lângă un om ursuz, tăcut, o poate transforma pe regina de ieri într-o cârpă.

Cuvintele mele și-ale lui Tutu o făcură pe Silvia să se îmbujoreze la față, să înflorească. Viitoarea soție a lui Tutu se scuză că vrea să meargă la bucătărie și să prepare trei cafele. Subit, Tutu intră într-o stare ciudată, într-un fel de transă în care nu mai era cel de

altădată; omul fericit, bine dispus de prezența mea în casa lui. Deveni tăcut, posomorât, obrații lui roșcovani parcă se decoloraseră și fură acoperiți de paloare, lumina vie a ochilor i se estompase, totul se înscriesese într-un cearcăn livid, fără pic de strălucire. O frunză stacojie de salcie îi căzu mai apoi, după ce se întorsese Silvia cu cafelele aburinde în ceaști, apoi uruiul morii se transformă într-un fel de lamento, care îi strecura în suflet o melancolie dureroasă. Eu încercam să găesc o explicație a dispoziției care făcea din Tutu un om placid, taciturn. Silvia admira straturile de hortensii, campanule, mușcate, gherghine; aerul devenise mult prea parfumat și o făcu să strănute.

Voiam să-l invit în casa morii sau pe malul iazului și să-l chestionez despre trecerea lui bruscă de la o stare la alta. Voiam să-i pun și să-mi pună sufletul în palme, să se destăinuie, să nu-mi ascundă nimic din ceea ce îl tulburase subit. Mi-a zis că-l doare capul, că se instalase în trupul lui o stare proastă. Cică de când trăia cu Silvia sufletul lui se schimbase mult.

- Nu știu, domnule Iliuță, dar părul ei ca aurul, agilitatea, sprinteneala, delicatețea, râsul care părea să se producă de dragul dinților ei albi uneori există alteori nu există, în funcție de buna dispoziție în care mă aflu. Eu zic că muierea asta nu e de pe lumea asta. Cred că ea o fantomă, o știmă ori o zână. Oare chiar atâtea să-mi fi dat Dumnezeu?

Tăcu minute în șir. Când ieșirăm din casa morii se apropie de o bancă din ostrețe de salcie, leșină și căzu jos. Am strigat-o pe Silvia și i-am spus să alerge după o sticlă cu oțet sau o lămâie, o cană cu apă și să-l stropim. Tutu și-a revenit după câteva minute.

- Scuzați-mă!, a zis Tutu, dar am momente când îmi scade zahărul din sânge și intru într-o stare de analepsie.

Silvia s-a dus în bucătărie să încropească ceva de-ale gurii, iar eu cu Tutu am rămas mai departe pe șezlongul de nuiiele. Apoi Tutu s-a dus în camera cu ceasurile și viorile și a venit cu o vioară în mână. Se așezase lângă mine și-mi zise:

- De-ai ști cât mă bucur că ai venit. Presimt că...

- Că ce, Tutule?

- Că mă cheamă alte zări. Eu am venit din adâncuri, din întuneric, din suferință și mă voi duce într-o lume plină de lumină.

Spre marea mea mirare, Tutu se îngălbenise și mai tare la față. Incepu să ciupească corzile viorii și să cânte o melodie sprintară ca o ploaie de primăvară.

- O să cânt pentru 'mneavoastră un menuet de Boccherini pe care l-am învățat de la un lăutar vestit.

Tutu își potrivi vioara în gât și începu a-și plimba arcușul peste corzile instrumentului, scoțând niște sonuri divine.

- Spune-mi, Tutule, ce simți când cânți astfel de melodii?

- Parcă m-aș afla într-o altă lume, unde nimeni nu face rău nimănui și copacii, plantele nu-și pierd niciodată florile, iar noțiunea de bătrânețe nu există. Uneori mi se oprește inima în piept și simt cum mă destram ca o boare.

Din ochii lui Tutu se rostogoliră două bobițe de lacrimi. Când Silvia ne-a chemat la masă, el ne-a spus că nu are chef să mănânce și să-l scuзам, dar el se duce în cerdacul de la mansardă să se odihnească

puțin. Eu cu Silvia am mâncat o supă galbenă de tăieței și friptură de pui cu cartofi piure. Cum pe masă frumoasa Silvia așezase și o carafă cu vin negru de coacăze, am băut câte un pahar apoi ne-am dus și ne-am plimbat prin grădina cu meri, lăsându-ne îmbătați de aerul parfumat al toamnei.

Spre seară am urcat pe scara interioară de lemn să vedem ce face Tutu și am observat că zăcea cu ochii larg deschiși. M-am speriat și am pus mâna pe el. Era țeapăn. Murise. I-am ascultat inima. Se opri pentru totdeauna. Silvia a început să zbiere și să plângă în hohote.

Am stat și l-am privegheat două seri și două nopți, apoi l-am dus cu căruța mortuară la cimitir unde i se săpase o groapă la loc de frunte. Am ascultat cu toții, o mână de oameni câți eram, slujba de prohodire, apoi, când groparii au început să lase cu frânghiile coșciugul în groapă, clopotele bisericii au început să dăngălească singure, iar undeva de pe strada lui porniseră să cânte deodată toate ceasurile și viorile construite de mâna lui și n-au încetat până nu s-a rostogolit și ultimul bulgăre de pământ peste morântul lui. În clipa următoare înclin să cred că Dumnezeu îmi luase mințile pentru că în ființa Silviei am văzut o scânteie gălbuie ce dansa în fața mea.

M-am dus la casa lui Tutu. Acolo m-a întâmpinat o femeie îmbrăcată în negru, cu nasul coroiat ca la ciori. Mi-am luat la revedere cu gândul să plec spre casă. Ea a zis:

- Știu că ați fost buni prieteni. Nu vrei să ai o amintire de la el?

- Ba da. Chiar mi-ar face plăcere.

- Poftiți, luați colivia asta cu canari din Ceylon.

Am luat-o și am plecat spre stația de autobuze pentru a lua o cursă spre Bruda.

A doua zi dimineața intră în camera mea tata și mă trezește.

- Unde ai fost astă-noapte?

- Nicăieri. Am dormit.

- Da' cu păsările astea ce-i aici?

- O, tată, tată. Am avut un vis extraordinar, în care am văzut tot ce s-a întâmplat în anii cât am stat în Bolunda. Iar canarii ăștia mi i-a dăruit cel mai bun prieten din câți am cunoscut. Sunt niște păsări frumoase și deștepte aduse din Ceylon.

- Doamne, a zis tata și și-a făcut cruce, ce influență diavolească au avut asupra ta țarinile, coclaurii ăia pietroși și uitați parcă de lume! Să nu mai calci cât trăiești pe acolo. Alea sunt locuri însemnate de Mamona.

10 septembrie 2009

Fântâna miraculoasă

Iernile la Bărdulești aveau ceva de basm. Ningea haotic, contorsionat, hazardat, după o geometrie aberantă. Eram un copilandru atins de duhul melancoliei și horbota fulgilor de nea părea să-mi intre pe gâtlej în suflet, în inimă, în sânge. Întotdeauna mi-a fost teamă că între fenomenele naturale și energiile secrete ce zac în oameni ar putea exista o relație ocultă, incontrollabilă ce ar putea duce, definitiv fiind, la dezastru. Or e mult mai bine, mai înțelept ca omul, privitorul spectacolului naturii, să-și țină gândurile, pornirile acasă, în cutia craniană și să nu scurme la misterele lumii din jur. Simt cum se dilata în mine mirarea, surpriza, bucuria, frenezia iernii.

Ninge... Ninge halucinant, exasperant de frumos. Ceva ca un susur, poate țarinile, frunzele pomilor gem tăcute de frisoanele iernii; aud în jurul cerdacului unde stau, o statuie a mirării, întristării și singurătății. Crengile ninse ale merilor par niște aripi de înger, par a mă implora pentru a opri sita ninsorii. Cine sunt eu să intervin în mecanismul atât de

complicat al Universului? O bufniță bătrână bocește în crengile unui măr din apropierea fântâni de unde scoatem apă atât noi, cât și vecinii. Îmi plăcea s-o văd, de fapt îi plăcea inimii mele de puiandru căruia abia îi răsăriseră tuleele s-o văd când vine să-și ia apă din fântâna adâncă, cu ghizduri de lemn și acoperiș care glisa pe niște bile rotunde de lemn pentru a nu cădea frunze, cioate uscate de lemn sau cine știe ce târâtoare ori poate vreo stea, căci se știe, asta mi-o spusese ră bătrânii satului, că lăcașul cel mai căutat de stelele care picau de pe bolta cerului erau fântânile, fata vecinului, Letiția, o minunăție de copilă, cu codițe blonde ca aurul și ochi verzi, stropiți cu mici pete rotunde de culoare liliachie. Nu am înțeles niciodată de ce cei ai casei, în care se mai aflau trei feciori și cei doi părinți, o trimiteau întotdeauna sau poate că așa mi se năzărise mie pentru că o plăceam în taină; dar și ei îi plăcea să dea ochii cu mine pentru că ne opream la gardul ce despărțea cele două curți și stăteam de povești, iar eu mă simțeam îndemnat - oare din ce pricină?; habar n-am - desigur ca s-o pot reține mai mult aproape de mine și s-o pot privi, să-i admir părul bălai, ochii aceia ticălos de frumoși, zâmbetul când subțirel ca un fir de arnici, când larg și strălucitor și eu nu mi-am dat seama decât hăt târziu, după ce mă făcusem bărbat în toată regula, că fantezia mă ajuta să găsesc cele mai frumoase, mai atrăgătoare cuvinte pe care le tăvăleam mai întâi în miera simțirii mele. O dată, de Paști, venise la gard să-mi arate pantofii ei, primii ei pantofi de lac, care străluceau să-mi ia vederea și eu, dintr-o pornire ciudată, i-am luat din mâini și le-am sărutat

tălpile și am adăugat că numai o zână ca ea putea să poarte astfel de pantofi.

Iată că am ajuns să halucinez din cauza iernii și a fântânii unde de multe ori ne întâlneam să luăm apă, fiecare cu donița lui, și de fiecare dată îi scoteam apă cu ciutura și-i umpleam donița și ea drept mulțumire mă săruta pe frunte, iar punctul acela unde buzele ei atingeau fruntea mea era mereu cald ca un jăratec până seara când mă culcam și adormeam cu frumusețea ei de ochi în gând. Cred că eram un admirator precoce de fete frumoase.

În fine, nutream o bucurie sălbatică atunci când vedeam dâmburile și poienile pline de zăpadă. Se întâmpla ca uneori dimineața când deschideam ușa târnațului să dau peste un zid de nea. Urinam din prag, formând niște arabescuri ciudate. O liniște firească domnea în jurul casei, nici un scârțâit de omăt, nici un ciripit de pasăre, un lătrat de câine sau șuierat de vânt. Întreaga suflare a aceluia crâng intrase sub semnul fabulosului. Casa mea și-a Letiției își găsiseră mormântul în zăpada groasă care se ridica până la nivelul ferestrelor. Este greu de imaginat cum ai putea găsi aiurea tăceri atât de greu de sondat ca la Bărdulești. Stăteam cu fruntea lipită de geam și scrutam întunericul, atât cât puteam să deslușesc deoarece sticla geamului devenise o lume fabulatorie. Gerul nopții desena cu o măiestrie greu de egalat tot soiul de ființe fabuloase, care aș fi vrut să țină o veșnicie, dar spre mâhnirea mea cele dintâi raze de soare sau focul pe care îl făcea tata în sobă dis-dimineată le topea și rezulta o apăraie ce se scurgea pe pervaz și de aici pe dușumelele odăii.

Până nu se puneau omăturile cele mari în care te puteai îngropa de viu, feciorii de însurat se dedau la adevărate bravuri. Ce făceau? Scoteau de prin șoproane săniile cu care iarna trăgeau fânul de pe câmp, le podeau cu scândură peste care aruncau un țol sau un blană de vulpe sau piele de cerb și se suiau pe ele câte zece hăndrălai pe una și-o porneau din creștetul dealului Pleșoaiei pe coasta cea mai abruptă și nu se opreau decât în buza văii, drum de vreo doi kilometri și ceva, sau uneori nu se opreau decât în țintirim, unde se loveau cu oplonii saniei în vreun mormânt de piatră sau cruce, pe care bineînțeles că o făceau țândări, nemaipunând la socoteală că se izbeau pe parcurs de vreun copac și se răsturnau, se chilăveau și țipau ca fiarele de durere pentru că unii dintre ei se alegeau cu mâini, cu picioare, cu oasele frunții sparte. Luau cu ei sticle de țuică fierbinte, beau, cântau, urlau, armonicile și taragoturile împrăștia sunete melodioase peste întregul sat, care ieșea prin târnațuri și priveau ca la minune. Beau, cântau, urlau ca ieșiți din minți. Se întâmpla ca jos în vale să ajungă unul, cel mult doi sau trei dintr-o sanie, restul rămânând, risipiți ca pe un câmp de luptă, prin troașe și livezi și-și cântau durerile, rănilor. Și așa cum se afirmă în toate poveștile lumii, când pleci la un drum, important e să ajungi la capăt, aici te așteaptă admiratorii. Iar pe feciorii ce încălecau săniile pogane îi așteptau la sosirea în vale fete îmbrăcate în bundițe de oaie, iar pe cei ce li se păreau mai destoinici îi luau de ibovnici. Un vărui de-al meu a distrus trei sănii și norocul lui că a rămas nevătămat și cu o mândră codană și drăguță pe deasupra. După prepeștenia cu săniile, cu cearta pe care o aveau cu

popa și cu crâsnicul bisericii că le stricaseră nu știu câte morminte și rupseseră mai multe cruci, urmând să le plătească la paștile cailor, mergeau cu fetele în fâgădăul satului, unde încingeau învârtite și hore de rupeau podelele și asudau grinzile. Cei mai mărunți și fără țișoșaguri în trupurile lor famelice negăsindu-și pereche se duceau oarecum amărâți în crâșmele unde serveau mușterii cele mai frumoase fete, având pe dracu în ele. Era de-ajuns ca una să privească nu știu cum, mai vulpașin sau mai pisicește la cutare fecior, că se isca sămânță de scandal. Se încăierau, frate, ca chiorii, se loveau cu pumnii, cu ciomegele, cu sticlele din care băuseră, cu cosoarele ce le aveau la brăcinar, cu scaunele pe care șezuseră. După câte o astfel de bătaie, spunea moșu', nu mai rămânea nimic întreg în fâgădău și se lăsa cu intervenția jandarmilor, cu arestări, cu pârnaie. Doi feciori s-au înjunghiat și au mers amândoi cu cuțitele înfipite în spate, fără să știe, până aproape de casă, unde au căzut jos pentru că se scursese din ei bălți de sânge și fiind noapte nu i-a văzut nimeni și au murit înghețați.

Crâșmăriței Mariți, cu fața de lapte și obrazii ca bujorii, și părul precum cânepa, ce trezea oftaturi printre băieții buni de cătănie, aveam să-i văd și eu, într-o vară buimacă, nătângă de căldură, potrozurile ce le ține orice femeie ascunse până la o anumită vârstă, când dă nebunia dragostei în ele și atunci le place să iasă noaptea când cântă atât de duios mierlele și să se scalde goale-golufe în vale, iar dacă în preajma lor nu curge nici un fir de apă se tăvăleau cu o plăcere diavolească în lanurile de cânepă sau de in, ori pur și simplu prin poclăzile de ierburi atât de aromitoare. M-a

trezit un simțământ tulbure ce-l aveam în vene și m-am sculat în picioare în podul cu fân unde dormeam și m-am pus Scaraoțchi să privesc prin șitele șindrilarului în luncă. Mă uit, ochii dau să-mi spargă găoacea capului de ceea ce văd și zăresc trupul gol, trup de zână sau trup de diavoliță, nu știu, cum se dădea dura prin cânepiște. I-am văzut tot ce o femeie vrea să ascundă bărbaților până în noaptea nunții și unele prea rușinoase nici atunci și vreau să spun, nu fără păcat, că m-au trecut toate frigurile și toate apele. Curgea apa pe mine ca și cum atunci aș fi ieșit dintr-un râu, încât a trebuit să mă șterg cu șomoioage de fân și să strănut de zeci de ori. O luminiță mi-a bubuit în cap, apoi ceva ca un jăratec îmi bloca respirația, inima își accelerase pulsul. Mda, mi-am zis, iată de ce lumea e plină de rele și de păcate, de ce iarba ni se pare atât de verde, păsările cântă atât de frumos și Luna a devenit astrul îndrăgostiților. Sta lungită pe spate și-și freca sânii cu șomoioage de cânepă, sorbea parcă mireasma câmpului, sorbea roua de pe tulpinile hăldărilor, era goală pușcă, părea făcută din jintiță, umerii rotunzi, gâtul lung ca al păsărilor acelea albe ce vin din țările calde odată cu primăvara, scobiturile din dosul genunchilor păreau niște tije din care beau păsările apă, a prins apoi a se cabra ca o mână, a-și undui șoldurile; cânta un cântec de neînțeles, nemaiauzit. O, cât n-aș fi dat să fi fost fecior măcar de douăzeci de ani. Aș fi dat iama peste ea în câmpul cu cânepă. Dar așa, am rămas cu arsura trupului ei de zână. Nu-i nimic, am să cresc și eu mare, ziceam în timp ce tremura carnea pe mine ca piftiile. M-am culcat, astupându-mi ochii și urechile cu

fân, dar chipul ei nu dispărea de pe iconostasul suflutului, a memoriei mele de flăcăiandru.

N-aș avea curajul să pun pariu nici chiar cu mine însumi că toate câte le-am narat până acum le-am văzut aievea, în afară de năbădăioșii ce rupeau gardurile și juleau copacii pădurilor cu săniile lor tantalice. Sunt rodul înclinației mele spre dimensiunea fabulosului, a fantasticului lumii, a biochimiei mele sufletești, a fluxului saanguin ce mână omul spre amiaza și amurgul vieții, spre a-și împlini menirea venirii lui în această lume. Din această canava a pornirii minții mele spre nebulos și fantastic pocnește o altă poveste, care de data aceasta are un sâmbure real și eu nu fac decât s-o dilat nițel, să-i adaug mici ghirlande de înflorituri, dar trunchiul din care au răsărit este unul palpabil.

S-a petrecut totul într-o iarnă geroasă, când vorba aceea, îngheață și pietrele și cărbunii din sobă devin sloiuri de gheață. Acum eram ceva mai mare, adăugasem vreo doi ani pe fusul vieții. Eroina acestei povești miraculoase cine putea să fie dacă nu Letiția, cea cu cosițele de aur? S-a întâmplat că dintr-o neatenție își scăpase donița în fântână, căci nu știu din ce cauză dispăruse ciutura cu cumpănă și atunci rămânea ca să agațe donița cu toarta într-o prăjină lungă prevăzută la capăt cu un cârlig. Puțul era adânc, peste zece metri, și îngust. Pereții fântânii, ghizdurile erau înghețate bocnă. S-a chinuit biata fată să o poată agăța cu cârligul prăjinii dar nu a reușit nicicum. Au venit ceilalți frați mai mari, același eșec. Atunci fata a dat sfoară în tot crângul și chiar în tot satul că îl va lua de soț pe acel fecior care se încumetă să scoată donița.

A plouat cu candidați la ușa Letiției, toți feciori înalți, vâjnoși, curajoși și pofticioși la nurii fetei. N-a reușit nici unul și toți s-au întors rușinați acasă, măcinați de părerea de rău că pierduseră mâna fetei celei frumoase.

A doua zi a bătut în ușa casei un fecior tare mândru și cu niște priviri încât acolo unde se uita topea zăpada și gheața cu lumina ochilor săi. I-a deschis exact cine trebuia, adică Letiția. Feciorul i-a spus ce a auzit prin sat, cum că și-a scăpat donița în fântână și că n-a putut-o scoate nimeni, că vrea să încerce și el. Letiția l-a poftit în casă, dar feciorul nu prea voia să intre, însă în cele din urmă a intrat și s-a așezat câteva clipe pe un scaun. Ai casei erau toți ciotcă în jurul mesei. L-au îmbiat cu mâncare, cu un pahar de țuică, ca să prindă și mai mult curaj, feciorul a refuzat totul și a zis că mai întâi să ducă la capăt isprava apoi va bea și va mânca împreună cu ei. Atât Letiția, cât și frații și părinții ei au rămas consternați când feciorul le-a spus că el va coborât în adâncul fântânii cu trupul gol și în picioarele goale, va apuca donița de toartă și o va scoate afară, plină cu apă. Le-a cerut doar îngăduința să nu-l asiste nimeni la încercarea lui oarecum imposibilă. Tatăl Letiției a zis, după ce s-a scărpinat în cap, că aici nu e lucru curat, dar dacă asta fusese dorința fiicei sale, pe care o iubea foarte mult, nu s-a opus. Ce să vezi, după câteva minute după ce feciorul plecase să-și facă treaba, Letiția, curioasă, a ieșit în târnațul casei și a văzut hainele feciorului așezate grămăjoară lângă fântână. Nici un zgomot, nici un icnet. Tăcere de piatră, singurătate de iarnă pogană. După circa un sfert de ceas, feciorul îmbrăcat și desculț așa cum venise cine știe de unde, deoarece ai casei nu-l

mai văzuseră niciodată, s-a întors cu donița plină de apă în casa fetei. Ai casei au rămas înmărmuriți, doar Letiția, dintr-un impuls ce ține de viscerele și carnea femeiască, s-a aruncat la gâtul lui și l-a sărutat pe gură. Văzându-l din nou desculț, l-au întrebat frații Letiției dacă nu-i e frig, să-i dea niște încălțări și niște ștrimfi. El le-a răspuns că iarna îi e cald la picioare și vara frig. După mintea lui ar fi venit numai în izmene de cânepă, dar i-a fost rușine de Letiția. Mama Letiției a pus farfurii pe masă, le-a umplut cu ciorbă de fasole, apoi ciolan cu varză, scoverzi cu magiun de prune, au băut țuică fiartă cu chimen. Mâncarea bună și băutura le-au cerut să bea apă. Și-a afundat fiecare fîngia în donița cu apă și s-au răcorit. Apa băută era parcă tot ce fusese mai gustos la masa de amiază. Dar când Moise, tatăl Letiției, a văzut că deși se serviseră cu apă fiecare de câte două – trei ori, lichidul verzui-albastru din vasul de lemn nu numai că nu se gătase, dar avea același nivel ca atunci când flăcăul o adusese, și-a făcut pe ascuns cruce de ceea ce vedea.

Frații Letiției i-au atras atenția sorei lor că acum să se țină de promisiune și să-l ia de bărbat pe bravul fecior. Peste o lună erau soț și soție. Toți cei prezenți la slujba de cununie religioasă la biserica din Bărdulești s-au minunat de foarte frumoasa pereche de miri, unul mai frumos decât altul. Colo spre toamnă Letiția a născut un prunc ce semăna izbitor cu maicăsa. Pe când a venit sorocul să nască, mândrul Lisandru - cum îl chema pe teribilul fecior ce scosese, cu tălpile și brațele goale, din puțul adânc al fântâniei cu pereții înghețați și lucioși ca sticla, donița, vas din care apa nu se mai termina, era mereu limpede și rece – și-a făcut

casă nouă, undeva sub umărul unui grui cu cireși mocri și ultoi, și-a săpat propria fântână, zidită din piatră, cu ghizduri din lemn și acoperiș în două ape.

Într-una din zile când băiatul Lisăndrel avea doi ani, tatăl lui s-a dus cu toporul la pădure să taie niște carpeni pentru foc. Dus a fost. Nu s-a mai întors niciodată. Oamenii din crâng s-au pus pe clevețeală, pe tot soiul de presupuneri: că poate era vreun fecior de solomonar, vreun zmeu cu înfățișare de om, că dând de foaita lui nu-l mai lăsaseră să se întoarcă la familia lui, găsindu-i o zmeoaică pe potriva lui. Dezlegarea enigmei, în fine, o explicație ce poate să fie sau să nu fie adevărată a dat-o Moise, tatăl Letiției. Cică văzuse la câteva zile niște împunsături în pereții de gheață ai fântânii, semn că feciorul chipeș avea pintenii la picioare, că numai așa putuse escalada fântâna și să iasă afară. Cum altfel ai putea să urci, cu picioarele goale și cu mâinile așisderea, pereții adânci ai fântânii? Letiția, care devenise parcă și mai frumoasă, a rămas văduvă și la început, nevenindu-i să creadă ce a pățit, a început să plângă și să se dea cu capul de pereți pentru că o lăsase soțul. Abia când pruncul Lisăndrel a început să umble și îi plăcea să se plimbe în jurul casei iarna, cu picioarele goale fără să se răcească, Letiția și-a dat seama că fostul ei soț venise dintr-o lume ireală. A început a slăbi, a deveni palidă la față, a-și pierde din puteri. Când și când o apuca dorul să vină și să scoată apă din fântâna din care Lisandru scosese în iarna aceea de pomină donița din adâncul puțului; atunci vedea în adâncul apei chipul vălurit al lui Lisandru, ce părea să-i facă semne să meargă spre el. Letiția, care se familiarizase cu gândul că oricum va

muri de dorul lui Lisandru, a ales ca în cele din urmă, tot văzându-l în fundul apei și făcându-i semne desperate, să meargă, adică să coboare la el. Într-o seară plină de umbre și în care toate stelele de pe cer se aciuaseră în fântâna lui Moise a luat copilul în brațe și și-a dat drumul, a plonjat în adâncul fântânii. Nu avea nici un rost să trăiască fără el.

Dihonia avea să înghită crângul de aluni unde se petrecuse nemaipomenita întâmplare, când dispăru-se atât Letiția, cât și Lisăndrel de acasă. Parcă i-ar fi înghițit pământul sau vreo vântoasă puternică îi ridicase la ceruri. Dacă Letiția și pruncul s-ar fi înecat în fântână ar fi dat de trupurile lor, dar în adâncul apei se vedeau strălucind bouțele albe și albastre puse acolo anume ca să limpezească apa. Unde dispăruseră mama și fiul? Întrebarea lăsase familia Letiției fără grai.

Într-o seară stropită cu stele, Lodovica, mama Letiției, s-a dus să scoată o doniță cu apă din fântână. Și când s-a apropiat de oglinda apei lucitoare ca un cleștar i-a văzut pe Lisandru, Letiția și Lisăndrel făcându-i semn cu mâna și răsându-i din adâncul apei. Atunci bieteii mame, care suferise cumplit în urma dispariției fetei și băiatului, i-a venit inima la loc și a înțeles că fata, pruncul și soțul ei trăiesc undeva, într-o altă lume, poate chiar cea de sub pământ, cum spun unii părinți și anahoreți bătrâni că ar exista. Cel mai elocvent răspuns că toți trei trăiau, și încă bine, a fost că din când în când pe fundul fântânii apăreau guguloaie de aur, pe care bătrânul Moise le culegea cu donița și le ducea la oraș, unde le preschimba în bani la bancă sau la vreun bijutier.

Odată, în noaptea de Crăciun, ducându-se Lodovica și Moise la biserică și apropiindu-se de iconostasul bisericii i-au văzut pentru câteva clipe pe cei trei într-una din icoane. Cei dispăruți le-au făcut semne cu mâna și le-au zâmbit, iar cei doi, de acum bătrâiori, au leșinat din cauza emoției puternice pe care viziunea din icoană le-a creat-o. Preotul, panicat și el de cele întâmplate, a sărit repede și stropindu-i cu apă i-a adus în simțiri. De atunci și până în ziua de azi în fiecare noapte de Crăciun din icoana de deasupra intrării în altar se arată chipurile celor trei, pe care întreaga suflare a satului îi știa dispăruți. Lumea se bulucea la intrarea în biserică ca să vadă minunea.

Ninge la Bărdulești cu fulgi mari, stelați, o nebulie de ninsoare. Stau ca o stană de piatră lângă geamul sub care se vede fântâna cea miraculoasă. Ceva tonifiant mi se însăilează în întregul corp. Urmărind năvala ninsorii privirile par să foșnească de energia iernii, magia amintirilor, misterul acelei ierni de odinioară. Venisem aici ca să scap de plictiseala orașului, de limba gureșă a bărfelor, voiam să mă dezintoxic de aerul, de atmosfera nocivă, să respir un aer curat, să gust poezia muntelui, a patriarhalității satului. Uite, îmi ziceam, poți să aduni poezie cu lopata, să înalți munți de eresuri sau să sapi un tunel ori să înalți un turn Babel spăimos de alb și înăuntru stă poetul la gura sobei și trage dintr-un trabuc și care, culmea aberației fizicii, în loc să topească zăpada, o îngheață. Barba poetului, a băsmuitorului s-a transformat într-un țurture, ochii i-au devenit niște mici lacuri pe care se plimbă lebede negre. Numai ceainicul e

fierbinte pe plita sobei. Ies din el alene fuioare albe de abur ce se topesc în universul de gheață. O văd pe Mariți târnosindu-și trupul alb ca neaua prin lunca plină de cânepă a vecinilor, o văd pe Letiția alături de soțul ei de dincolo de lume, de pruncul ei drag, văd fântâna lui Moise acoperită de buruieni și bozii. Văd icoana de pe altarul bisericii în care în fiecare noapte de Crăciun se arată cei trei: Letiția, Lisăndrel și Lisandru zâmbind magic din sticla ei. Văd... Văd... Văd...

25 septembrie 2009

Tuta

Cei mai bătrâni oameni ai satului *După piatră* spun că au auzit la rândul lor din gura altor bătrâni, pe când ei erau copii, că sătenii s-au pomenit cu o femeie a cărei vârstă se oprise în loc undeva în jurul a treizeci de ani. Oricâte anotimpuri își plouau frunzele arămii, cerneau din sitele cerului ploi verzi și argintii, iar uneori ploua chiar cu salamandre și alte vietăți libidinoase, oricâte poloage de zăpezi cădeau peste țarinile satului îngropându-le, sufocând pământul; se călătoreau pe altă lume nonagenari, se nășteau țânci căroro la rândul lor le creșteau tuleie și apoi se argintau la tâmple și ca mâine spuneau și ei adio lumii ăsteia pline de verdeață, de văi gălgâitoare, de păduri umbroase și tainice, muierea asta, ce îmbrăca, cu iarnă, cu vară aceeași fustă de țâlt, ca să n-o pătrundă apa ploilor, același zveter de lână țurcană și-n picioare aceleași opinci din piele de porc, cu ștrimfi înalți până la genunche, strânși pe pulpa picioarelor cu niște curele sau niște sfori ceruite, continua să dăinuie, să trăiască la marginea unei mlaștini pline de păpuriș și rogoaze,

de ferigi și alte plante iubitoare de apă. Nimeni nu știa de unde venise de se aciuase în acest sat și nici cum o cheamă. Ba mai mult, îngăima destul de greu cuvintele; mereu era murdară, motiv pentru care sătenii o numeau nădulă, nelăută, rapandulă, trulă și câte alte asemenea epitete ce semnificau jeg, greață, miros greu, ciumă ș.a. În schimb, cea mai mare și de nedezlegat taină era priceperea, dibăcia ce o avea în a rezolva orice lucru în fața căruia cei mai isteți oameni dădeau înapoi. Ajuta femeile să nască, știa ca nimeni alta să moșească, să umble cu boțurile acelea de carne în brațe, să le ogoaie plânsul, mai târziu să-i lecuiască de boli; ea spăla toți morții satului, îi îmbrăca cu hainele de trecere, îi dregea cu busuioc la subțiori, le pudra fețele gălbejite cu niște prafuri ce le măcina în mojar dintr-un soi de plante, încât toți morții arătau mai tineri și chiar mai frumoși ca-n viață. Știa ce leacuri să folosească pentru însănătoșirea animalelor bolnave, căci unii pietreni erau mai necăjiți dacă le murea o vacă bună de lapte decât o babă bătrână, un moșneag ce făcea umbră pământului. Avea darul de a găsi oamenii înecați în bulboanele văilor, astrucați de nămeții namornici ai iernii, ca și când ar fi dus-o la locul sinistrului un suflu nevăzut ce se năștea între ea și cel dispărut; cunoștea toate plantele și buruienile din ale căror fierturi îndulcite cu miere de stup sau cu pișat de bou ori de cârțiță, venin de viperă folosea în tămăduirea unor dureri cumplite, chiar a unor boli incurabile, cum erau la vremea aceea racul sau buba neagră, podagra, tifosul, ciuma, holera. Și mai era pricepută, și pentru asta era fala și mândria satului, pentru unii oameni mai trecuți dar care nu voiau să

renunțe la plăcerile vieții, la trup de femeie, știa, de unde naiba nimeni nu avea habar că doar nu era doctor sau vectăriță ori făcătoare de minuni. Făcea câte o pastă dintr-un amestec de coarne de cerb, boase de taur, varză, ouă de broască țestoasă, picioare de buhai, unghii tăiate, gutui, orez, țipar, vanilie, drojdie de bere, dovlecei etc. Cică unii, după ce mâncau o săptămână o cană de coleșă din asta, linguriță cu linguriță, nu mai apucau să meargă acasă, la neveste, la ibovnice pentru că ea, dată naibii, îi trata în bojdeuca ei, nu mai rezistau și se dădeau la ea. Tuta, cum o botezase satul, nu se sătura cu una, cu două, bărbații n-ar fi pus nici ei arma la rastel și se încingeau orgii pe care însă nu le auzea nimeni, doar câte unul mai slobod la gură și fălos că i se redeșteptase bărbăția mai spunea pe ici - pe colo, la crâșmă, la o nuntă și, vorba aia, dacă într-o comunitate știe unul ceva, mâine știe toată lumea. Știa, de asemenea, să indice și anafrodiziacele, adică să reducă impulsurile sexuale. Dacă vreți să trăiți mult și să puteți face copii la nouăzeci de ani, lăsați-vă de alcool, de țigări, de prăjitura cu mac, duceți o viață cumpătată, nimic nu e bun din ce e prea mult, dormiți în flori de fân și spălați-vă cu apă rece pe tot corpul, tăvăliți-vă prin zăpadă când e gerul mai mare, apoi ștergeți-vă c-un prosop de cânepă și puneți pe voi două rânduri de cergi groase.

Cei mai cu școală erau de părere că ar trebui să se nască în sat sau prin împrejurimi un Homer pentru a-i descoperi toate virtuțile, toate tainele pe care le știe, vraja și magia cu care știa să se înconjoare. Avea un dar de a chema păsările la ea, de la cele mărunte și frumos cântătoare, la cele mari, la acvile, vulturi,

animale: corbi, ciute, căprioare. Sâsâia și chema șerpilor la ea, cică se afla în mlaștina din apropierea căreia se afla bojdeuca ei o șerpărie și vara, când era cald, se dezbrăca goală și chema șerpilor de toate culorile și se urcau pe ea, o încolăceau de la picioare până la gât și ea își stămpăra căldura din trupu-i arzător cu răceala de gheață a lighioanelor. Mai știa femeia asta *nefufenă*, cum îi ziceau unii mai habotnici, să ghicească vremea, seceta și ploile, cât de grele și lungi sunt iernile și mai ales dacă ierburile ce se coseau pe la începutul lunii iulie erau grase și succulente, căci oamenii satului țineau ciurde de vite și le râdea inima că vor avea fân cu ce să le hrănească peste iarnă, mai cu seamă dacă anotimpul alb era lung, din noiembrie și până la sfârșitul lui aprilie. Și cânta, bate-o, Doamne, atât de frumos că o invidiau și privighetorile. Nimeni nu auzise vreun cântec, vreo doină ce o îngâna ea în bălțaria ei de rogoaze și șerpi. Dar cel mai mare și nu ultimul mister era că avea un ochi de culoarea aurului și celălalt de culoarea argintului și că atunci când se ducea în lumea satului, la boldă să-și cumpere chibrituri și fotoghin pentru lampă, ochii îi deveneau căprui și puțin oblici, ca la asiatici.

Întrebată de unde apăruse în sat și câți ani are, nu știa să răspundă ori poate că nu voia. Nu avea nici un fel de act de identitate. Și când au luat-o la rost jandarii din sat, ea numai cât nu i-a transformat în stane de piatră când i-a pătruns cu ochii săi de aur și de argint, astfel că mai mult n-a mai căutat-o nici una dintre autoritățile satului. Ea era zâna și totodată împărăteasa bălții de la Rogoaze, cum botezase satul din vremuri vechi locul acela unde se aciuse ea. Se

mai vorbea în sat că bojdeuca în care locuia i-o făcuseră într-o singură noapte niște feciori de zmei care, cică, trăiau undeva aproape într-o grotă a muntelui, care îi dezmiardau trupul cu rîndul. Știa să primească și să se cheltuie cu dărnicie pentru lucrurile ce i se făceau, plus că era și ea carne de femeie, înzestrată cu toate simțurile. Dar, ciudat sau neciudat, nu are rost să te mai întrebi, nu rămăsese niciodată însărcinată. Unii, care din întâmplare ar fi trecut prin apropierea căsuței ei, cică ar fi văzut spânzurate pe o sfoară legată de două răchite niște izmene și niște cămăși puse la uscat. Nu puteau fi decât ale feciorilor de zmei ce veneau din când în când s-o întrebe de sănătate și ce poște mai are.

Tuta era cea mai mare taină a satului *După piatră* de când existau viață și oameni pe pământ. Ieșea, cică, afară atunci când se pregătea să plouă sau să ningă și făcea niște semne ciudate cu mâinile prin aer și nu cădea strop de apă sau de nea, fără doar numai atunci când își dădea seama că trebuia ca și iarba și florile ei din grădiniță să țape foaie, cucuruzul să ia tuleu și micul eden în care trăia să-i umple inima de bucurie, dezlega forțele cerului să-i ude și ei grădina și livada casei. Cât o considerau unii din sat de totoloacă și de tăntălaie, de rapandulă, știa să citească. Citea tot felul de hrisoave, de gromovnice, de cărți și atlasuri oculte și nu dormea niciodată cu ușa încuiată la odaie. Când întârzia prea mult în așternut veneau și-i băteau cu ciocul în geam niște păsări ciudate nu atât ca formă, cât ca penaj și ghiers. Atunci se scula, își dădea pe față cu apă dintr-o donicuță aflată la capul patului și apoi se arăta zorilor cu sâni goi, cică așa rămăneau

mereu frumoși și rotunzi și tari. Se spune că zona pieptului era cea mai frumoasă, mai fragedă a întregului ei corp care, deși trecuseră ani buni, nu avea nici cea mai mică zbârcitură.

Odată, Tuta cică ar fi dispărut din sat pentru mai mult timp. Nu știa nimeni unde plecase. O căutaseră feciorii de zmei peste tot, prin crevasele muntelui, prin adânciturile pământului, prin răstoace, dar nu au dat de ea. Culmea că nici acum nu închisese casa cu cheia. S-au găsit mulți curioși să vină și să-i vadă casa, gospodăria, balta plină de rogoaze, broaște și șerpi. S-au apropiat până la o anumită distanță și mai departe nu au putut face un pas. Ceva parcă le legase picioarele și se topise vloga din ei. Cică s-ar fi pornit o furtună năpraznică, să plouă cu ciubărul și ar fi vrut să se adăpostească sub streșina casei Tutei. Dar n-au putut pătrunde în spațiul ocultat de strania femeie, ba, chiar mai mult decât atât, în preajma casei ei nu tuna, nu fulgera, nu cădea un strop de ploaie, nu se legăna o frunză în cei câțiva pomi ce-i avea în grădină. Mâhnirea a cuprins întregul sat. Odată cu Tuta dispăruse și taina ei ori poate că chiar mai mult se adâncise, or un sat fără taine e un spațiu al nimănui, unde domnește doar diavolul.

Spre apropierea iernii, femeia a apărut în ograda ei nu se știe de unde și lumea s-a bucurat foarte mult. Satul își recăpătase buna dispoziție de mai înainte. Se întorsese într-o ținută nouă, totul era alb pe ea și strălucea ca bouțele de pe prundul apelor de munte. Din chipul ei țâșneau raze de soare pe care oamenii ce-i întâlneau în cale le suportau cu greu și erau nevoiți să-și acopere ochii cu mâinile. Unuia dintre

feciorii satului care a îndrăznit să stea mai multe clipe în fața ei, a ochilor ei, i s-a părut că se topește, se lichefiază. Când a văzut ce se petrece cu tânărul fecior, Tuta și-a întors privirile de la el și acesta a putut să se desprindă locului, să scape de vraja privirilor ei și să plece mai departe. Ar fi vrut s-o întrebe de ce are ochii atât de focosi, de dogoritori și ea i-a zis: „Eu am altfel de ochi, văd altfel lumea decât voi, mama mea e marea iar tatăl meu e soarele; eu nu pot fi privită așa, ca oricare om. De aia nici nu îmbătrânesc, nici nu n-am măritat și când o fi să mor voi avea chipul unei fecioare... Dar acum du-te pe-acți încolo, că s-ar putea să nu ajungi în toate mințile acasă!” Flăcăul mai simțea încă privirile ei arzătoare în spate în timp ce cobora pe colina plină cu aluni.

S-au mai scurs ierni, primăveri, veri și toamne, s-a prelins în neștire timpul peste sat, oamenii de ducă s-au dus, alții și-au strigat intrarea în lume, în viață, s-au uscat păduri, au secat izvoare, au crescut codrii și mai viguroși, au țâșnit din pământ alte văi și bojdeuca de la Rogoaze se afla tot acolo, stăpâna șerpilor și-a broscăraielor stăpânea ca o mare ducă peste acest mic regat, doar că nu mai era văzută prin sat decât rar și la ore de noapte. Nu-i mai cerea nimeni ajutorul, de acum tot satul știa ce trebuie făcut în cutare și cutare situație, caz de boală, de blestem, de câte altele, practicile și sfaturile ei se transmisese din generație în generație. Și atunci s-a întâmplat ceea ce nimeni nu credea că o să se întâmple și anume că într-o zi și-a dat duhul. S-a presupus că nu mai putuse îndura singurătatea, chiar dacă izolarea, pustietatea o ocroteau ca o carapace și degradarea, uscăciunea cărnii nu

ajungeau la ea. I s-au mai auzit o vreme cântecele ei de pierzanie, apoi treptat-treptat s-a așternut liniștea peste grădina și casa ei, ca și peste balta cu șerpi care nu ținea minte neam de neam de pietrean să sece vreodată. În cele din urmă, niște bărbați mai curajoși s-au încumetat și au pătruns în căscioara ei plină cu flori crescute în mici butoiașe cu pământ, în borcane, sticle și tot felul de vase; stătea întinsă pe pat fără suflare și-n jurul ei privegheau ca niște adevărate firi milostive o mulțime de păsări pe care oamenii nu le cunoșteau și nu le mai văzuseră prin sat niciodată. Tuta părea că doarme, că ațipise în somnul de amiază și că dintr-o clipă în alta se va trezi și-i va întreba ce caută ei acolo. Dar au rămas cu toții stane de piatră și, mai mult, au început a plânge. Au lăsat-o până una-alta în seama păsărilor, a tăcerii vietăților din mocirla vecină cu casa femeii și au plecat să anunțe autoritățile, pe preot și să-i facă pregătiri de îngropăciune. În afară de copii, toți cei care aflaseră vestea tristă a morții Tutei s-au necăjit foarte tare, au vărsat lacrimi și au jelit-o. Intrase în ei un soi de moleșală, de slăbire a oaselor, a gândurilor negre și nu mai aveau putere să pună mâna pe nimic, nici mâncare nu le trebuia și nici apă să bea.

Se întâmplase să închidă ochii în mai, luna florilor, când tot satul zumzăia de albine și de fluturi ca o stupină. N-a trebuit să fie îmbrăcată în alte haine pentru că avusese de grijă ca înainte de a arunca ultima uitătură peste sat și peste lume, desigur, și peste cer, peste soare care era tatăl său după cum spusese acelui flăcău, singurul din tot satul căruia i se destăinuise, să se spele din cap până la tălpi și să se dreagă cu busuioc, levănțică și alte plante aromitoare, să îmbrace cele mai bune și mai frumoase haine ale ei pe care, când fusese tânără (oare

chiar fusese vreodată tânără sau bătrână?), visa să le îmbrace în ziua nunții. Se îmbrăcase într-o rochie lungă din brocart, stambă pe care muierile satului nu o văzuseră niciodată, o eșarfă de culoarea florii de măr, în picioare își pusese niște opincuțe aurii, cine știe de unde le avea, cine i le dăduse, fapt ce rămăsese o mare enigmă pentru pietreni. Din tăcerea mortificată a trupului ei, a buzelor ce păreau ușor întredeschise, oferea celor care o priveau în coșciugul acoperit cu flori niște surâsuri șăgalnice, de parcă ar fi vrut să cocheteze cu cei care o priveau pentru ultima oară.

Cei mai mândri flăcăi ai satului s-au oferit s-o ducă pe brațe până în țințirumul satului, fără să o hurduce pe cocoșele dealurilor vreo căruță cu osiile neunse și care să scoată sunete lugubre care să-i tulbure bieteii femeii somnul de veci. Cică era ușoară ca o pasăre și li se părea că murmură sub stratul de flori. În unii a intrat panica și au fost repede înlocuiți cu alții. Când au coborât dealul încărcat de cireși înfloriți, clopotele bisericii au prins a se jeli iar pomii stăteau smirnă, toată suflarea satului parcă se oprise, nu tu hămăit de potaie, răget de animal sau cine știe ce alt zgomot ce se iscă într-o lume de lemn și de piatră, aerul era parfumat și moale ce se lipea de obrajii celor aflați în convoiul mortuar ca niște flanele de mătase. Clipele, lucrurile curgeau după un alt tipic pe care nu îl găseai în lumea atât de vie, iar acum intrată în cea mai adâncă transă, a satului – o comunitate de cărauși și de culegători și vânzători de cireșe și de mere.

Preotul dăduse ordin să i se sape groapa chiar la intrarea în pridvorul bisericii în semn de cinstire pentru sufletul ei atât de generos cu semenii aflați în deznădejde,

în clipe grele când viața unor oameni sau a unor animale putea a fi sau a nu fi. După ce o așezaseră pe un dric de lemn și lumea se bulucea s-o vadă cât mai de aproape, deoarece prea mare fusese dihononia ce se iscase în jurul ei și mai ales pentru straiile de mireasă în care ea însăși se îmbrăcase înainte de a închide ochii și a se lăsa în brațele veșniciei, preotul împreună cu cantorii începură să officieze slujba de înmormântare, cântându-i cele mai alese și frumoase cântări.

S-a întâmplat ca un bărbat foarte frumos, îmbrăcat în haine de cerșetor, mânat de o curiozitate maladivă și-a făcut loc cu coatele printre cei aflați acolo și s-a dus și a încercat să-i desfacă pleoapele ca să vadă dacă ochii ei erau așa cum se zvonise prin sat, că unul ar fi de aur și celălalt de argint. Dar nu le-a putut dezlipi și-n clipa următoare au țâșnit prin pleoapele ei niște raze luminoase, orbitoare, care i-au făcut pe toți să-și acopere ochii să nu orbească de intensitatea strălucirii lor. Apoi preotul a făcut cruce peste coșciugul ei, peste chipul ei și razele acelea puternice au dispărut. Buluceala aceea de oameni adunată acolo privea ca la o minune și nu-și putea crede ochilor ceea ce li se arăta. Chipul moartei părea să devină din ce în ce mai trandafiriu, mai limpede, mai proaspăt. Ce straniu era, ce stranie e viața; cu ani în urmă trecea cea mai slinoasă, mai murdară și vulgară femeie din sat și acum părea o mireasă ce doarme în așteptarea alaiului de nuntă și-a marșului nupțial.

N-a fost om să nu pună mâna pe ea înainte de a așeza-o în groapă și a slobozi pământ peste sicriul ei. Unii chiar i-au sărutat mâinile încrucișate pe piept, obrații, fruntea și i-au șoptit cuvinte neînțelese. Când movilița de pământ a fost terminată, deasupra ei a

crescut prin voința unei forțe oculte un strat de flori de toate felurile și a prins a adia o boare de vânt ce le făcea să-și plece corolele. Un om necunoscut a răsărit din mulțime cu o cruce din lemn de paltin și a înfipt-o la căpătâiul ei. Toți s-au holbat spre ea să vadă ce scrie. „Aici zace Tuta, cea care nu s-a născut și nici nu a murit vreodată! Fie-i țărâna ușoară!”

Satul s-a dezmeticit cu greu din starea de uluială. Câteva zile nimeni n-a fost în stare să pună mâna pe nimic. Animalele răgeau prin grajduri și staule moarte de foame și de sete. Și când le-au dat drumul afară, nici una nu s-a atins de pășune sau de hârdaiele cu apă. Era un semn de adio, un semn de cinstire pentru cea care plecase de pe aceste țărini pietroase.

Unii bărbați vânjoși la suflet și la spirit s-au dus să viziteze căscioara Tutei, curioși să afle și să vadă în ce adăpost își dusesese ea viața. Mirare mare. Toți au rămas cu gurile căscate. Nu se mai afla nici urmă de casă, pământul era pârjolit și începuseră a răsări pe vatra fostei case primele fire de iarbă. Balta secase și ea și-n locul păpurișului, al ferigilor și rogoazelor crescuseră mlădițe de salcie. Nimeni n-a mai auzit multă vreme un tril de pasăre.

Chipul Tutei, femeia c-un ochi de aur și altul de argint, continuă să dăinuie și acum în memoria pietrenilor și va rămâne viu până la capătul lumii.

20 septembrie 2009

Salvat de înger

Deasupra creștelor munților împăduriți, doar ici-colo se mai zăreau pete albe de piatră și cerul vinețiu, de parcă cineva l-ar fi spoit cu galus lila, se vedeau arareori avioane survolând zărilor din preajma satului Ciorăști, bornăiturile lor speriau păsările care în marea lor hăbăuceală părăseau lumea brazilor înalți și vâsleau cu mare grabă spre dealurile joase, spre văi, găsind aici spații primitoare, scăldate de un soare blând și încă dogoritor pentru luna septembrie. Oricum, cocoarele urmau să-și ia zborul spre țările calde, fugind de iarna aspră ce urma să se instaleze aici odată cu începutul lunii octombrie. Departe, la mii de kilometri distanță, monstrul războiului călca cu picioarele sale tăpălăgoase peste viețile oamenilor, hrănind pământul cu sânge și lacrimi, cu oase și carne de om. Vestii veneau puține despre front, oamenii din Ciorăști, un sat înșirat pe versanții a patru dealuri, delimitați fiecare de câte o vale, care îngânau cu zbențuiala apelor ce curgeau viforos printre bolovani uriași de granit anume ca să folosească drept somnifer pentru cei care aveau

feciori și bărbați în îndepărtatele stepe ale Rusiei, își imaginau fiecare în felul lor ororile, grozăviile măcelului, ploaia de gloanțe, de proiectile ce țâșneau din gurile tunurilor, exploziile ce le produceau brandurile, grenadele și unii care aveau zile trăiau, scăpau din cele mai cumplite împrejurări, chiar dacă își lăsau prin crematorii mâini și picioare amputate, alții, mai nefericiți ori poate fericiți, părelnică e granița dintre viață și moarte, chiar și pe timp de pace.

La o margine de sat, pe o dâlmă de pământ, înconjurată pe trei sferturi de o tânără pădurice de goruni și de carpeni, se aflau gospodăria și acareturile familiei Avrămești, Ioan și Terezia, în casa cărora veniseră pe lume doi prunci, doi băieți, primul de cinci ani, al doilea de doi, pe al doilea Ioan nici nu apucase să-l vadă căci fusese chemat sub arme, Terezia rămânând cu o groază de lucruri pe cap și neavând cui cere ajutor la muncile grele ale câmpului pentru că toți bărbații vrednici erau plecați pe front, în rest, femei, copii, tineri abia răsăriți și bătrâni nu aveau vlagă în oase să poată pune mâna pe coasă, pe sapă, pe secure. Iar mândră cum era, nu aștepta mila nimănui și încerca să se descurce singură cu cositul ierbii, al otăvii, cu adunatul poamelor, cu scosul cartofilor, culegerea cucuruzului, cu casa, copiii. Colac peste pupăză, nici nu avea vecini în Dâmbul Monului și nici rude, pe ea o găsisse Ioan sus pe ape, sub Muntele Mare, unde se afla un aerodrom pe timp de război și avioanele cu burțile pline de bombe aterizau aici să se alimenteze cu kerosen și ecourile motoarelor sminteau pacea și liniștea satelor din jur. Dar oamenii din preajmă se obișnuiseră cu vâjâituri de elice și de motoare și-și

vedeau de treburile lor cotidiene. Unii mai primeau câte-o țâdulă de pe front cum că murise într-o ambuscadă sau sfâșiat de schije cutare sau cutate soldat plecat de aici, din încrețiturile dealurilor și munților cu nume ciudate și strigătele de jale, lacrimile nu încetau să curgă zile întregi până când viața te ia zdravăn de umeri și te împlântă cu picioarele în pământ ca pe-un țăruș și-ți mai dă și câteva ghionturi în coaste trimițându-te la treabă căci pământul trebuia lucrat, animalele întreținute, copiii crescuți și îmbrăcați. Ciorăștenii simțeau cum le curg pe creștet pulberea și cenușa războiului, orbirea și foamea aprigă de putere a celor mari, vrerea divină ca mulți oameni nevinovați să piară și sfârșitul să-și arate fața lui hidoasă. Terezia se simțea dărâmată de gândul că ăsta nu era decât începutul, că se pregătesc în ascuns alte și alte suferințe, alte boli și că nimeni nu le va putea stăvili. Toate curg inexorabil până la marele sfârșit.

În ziua aceea de toamnă cu scame părelnice de nori, cu păsări ce zburau tangent cu umerii dealurilor arse de căldură și coamele livezilor te îmbătau cu aromele nectarurilor, Terezia, o femeie plină de energie, harnică și vrednică precum cel mai iscusit bărbat, și-a hrănit de cu dimineață copiii, pe cel mic l-a înfășat și l-a pus pe pat între două perne înalte ca să nu cadă, frățiorului mai mare, Ionuț, i-a poruncit să nu se dezlipească de casă și să ia cumva hoinărelile prin crâng în căutarea cuiburilor de păsări părăsite sau după șoarcei de câmp ori dihuri pe care se chinuia cu multă plăcere și dibăcie să-i prindă cu ajutorul capcanelor. Femeia a scos jirebile de cânepă din topilă unde fuseseră puse la topit, le-a pus în casă în jurul sobei, în

care a aprins focul pentru a se usca, ca apoi să le dea prin meliță și să iasă fuioarele de câlți pe care apoi le torcea și din firul lor țesea la război o pânză sănătoasă și durabilă la purtat, după care a plecat spre ogorul mai din vale să scoată cartofii până a nu fi râmați și mâncați de porcii mistreți. Nu venea de la ogor decât peste patru-cinci ore, timp în care umplea patru-cinci saci cu cartofi, pe care femeia îi căra cu spinarea luând dealul pieptiș. Nu se lamenta, nu se pierdea cu firea sau să-și blesteme soarta, știa că dacă e o ființă a satului, nu poți trăi fără muncă, mai cu seamă dacă ai de hrănit nu știu câte guri, de îmbrăcat alte câteva trupuri, plus altele și altele.

Focul dogorea în soba de tuci, căci Terezia o îndesase cu butuci zdraveni din lemn de fag care, după ce se aprind, dezvoltă o căldură puternică. Ușa sobei s-a deschis ca și cum totul ar fi fost pus la cale de o mână de om, dar nu avea cine, lonuț se ciondănea cu niște păsări mici, cu gâtul alb și tare gureșe, niște stâncuțe, încercând să le doboare din prunii plini de poame grase cu ajutorul unei praștii, au început a ieși puzderie de scânteii și au prins a dansa prin odaia căptușită cu jirebe de cânepă. Într-un timp, duhul întâmplării care adesea joacă cele mai mari renghiuri din lume, rareori pune la cale un lucru bun, citav, în folosul omului, doar mai mult să-l nimicească, să-i pricinuiască vreun rău, dacă nu chiar moartea ori groaznică suferință, a făcut ca jirebile de cânepă să ia foc și să rezulte în vechea casă de lemn ce dănuia de peste cincizeci de ani un adevărat incendiu, gata să mistuie întreaga casă în scrum și cenușă. În timpul asta, lonuț, obosit de lupta cu păsările, cu șoarecii de

câmp, a adormit la umbra unui prun și doar când fumul ce ieșea din acoperișul casei și pe ferestrele a căror sticlă se spărsese de presiunea temperaturii l-a făcut să se înece și să nu mai poată respira, înspăimântat de cele văzute și de gândul că înăuntrul casei ce ardea ca un șomoilog de paie stropite cu petrol se afla Laur, fratele său mai mic, a început să zbiere din toți rărunchii; încercase să intre în casă prin pălălaia aceea de limbi uriașe de flăcări ce devorau nehămesite ușa, cercevelele geamurilor, grinzile casei, care începuseră să cadă, și focul începuse să înfulece cu limbile lui devoratoare căpriorii, buiandrugii ce țineau acoperișul. Când hăinuțele s-au aprins pe el s-a retras cu mare repeziciune și s-a dat de-a dura prin otava grasă dintre pruni și, văzând că hainele mai fumegau pe el și-l frigeau la piele, a dat fuga la micul tău dintre frasini și ulmi unde s-a cufundat în apă până la gât încât mai-mai să se înece, nococul lui că a apucat să se prindă de o răgălie și să iasă afară.

Înmărmurit de emoție, de spaimă, n-a apucat să vadă cum niște păsări uriașe, cu chip de om și cu aripi de argint fâlfâiau întruna în jurul unei mogâldețe albe și scoteau niște sunete, mai degrabă hohote de bucurie. La început s-a speriat și a început s-o ia la fugă. Unde? Să o anunțe pe maică-sa că uite ce s-a întâmplat și că mai mult ca sigur Laur se făcuse scrum în casa care se transformase în tăciune și cenușă, doar pivnița, care era zidită din piatră, rezistase voracității flăcărilor. Bietul copil s-a împiedicat în lanul de porumb prin care voia să-și taie cale ca să ajungă cât mai repede jos în vale și s-o strige pe maică-sa. Când a ajuns totuși lângă maică-sa nu mai avea nici fir de glas și spaima îi

desfigurase complet fața. Terezia a înțeles numaidecât, privindu-și băiatul, că s-a întâmplat ceva rău acasă, l-a luat de mână pe Ionuț și au urcat într-o fugă găfâitoare dealul. Ionuț, care nu se mai putea ține de maică-sa, s-a oprit în mijlocul câmpului și Terezia nici n-a observat că pruncul ei rămăsese mult în urmă. Fumul, chiar dacă se înălțase mult deasupra casei, nu dispăruse complet. Se lățise, se împrăștiase ca o perdea uriașă peste crâng. Undeva se aprinsese o casă ori vreun grajd, își zicea în sinea ei Terezia și s-a bucurat când a văzut că la casa ei nu se întâmplase nimic. A dat repede buzna în casă să vadă ce face Laur. Patul pe care îl pusese era gol-goluț, jirebele de cânepă din jurul sobei nicăieri, ploatănu mai ardea încă. Femeia a început să țipe, să urle, să-și smulgă părul din cap, să alerge în jurul casei ca ieșită din minți și să-și strige copilul dispărut. Ionuț, care a ajuns și el câteva minute mai târziu, s-a apropiat de maică-sa. Nu plângea, dar nici nu putea vorbi deslușit. I-a bolborosit ceva maică-si, cum că în casă se dezlănțuise un foc năpraznic care a făcut scrum totul. Femeia a priceput ce spunea Ionuț, dar nu-l putea crede pentru că totul era întreg ca mai înainte, doar că lipseau Laur și cânepa din casă. Abia când l-a privit mai bine a văzut că zveterul și pantalonașii de pe el aveau mari porțiuni de arsură și că avea și părul de pe frunte pârlit.

Femeia și-a zis că, desigur, copilul ei cel mare avusese un coșmar, se întâmplă, și ea îl visase nu o dată pe bărbatul ei murind, îngropat de viu în tranșeele războiului, acoperit de puhoie de pământ, ca apoi să-l viseze că e viu și nevătămat. Dar unde e copilul? Laur? Culmea, nu vedea nici o arsură prin casă, grinzile, hainele de pe pat, scaunele, masa, icoanele de pe

pereți. În mintea și-n sufletul ei intrase un vârtej de nebunie. A făcut mai multe ocoluri în jurul casei, a intrat în gruiul cu pruni, a urcat sus pe miriște unde pășteau calm văcuța ei împreună cu vițelul și cele două capre. Arse se sau nu arse se casa? Cine o încropise la loc? Numai o minune dumnezeiască putea să se afle la mijloc. Când din mintea Tereziei dispăru orice urmă de luciditate, simți că-i vine să vomite și-n clipa următoare leșină, căzând la pământ. O treziri niște tunete cumplite care zigzagau cerul deasupra casei sale și făcuseră se se dezbine toate crăcile prunilor încărcate de roade. Crezu că va urma o ploaie, dar nici vorbă. Văzduhul deveni mai limpede. Îi fu dat să vadă apoi cum, în urma acelor tunete, coborau din înalt patru îngeri care țineau fiecare de câte un colț de cearșaf și pe moliciunea acelei pânze de borangic râdea și hohotea fiul ei Laur. Era mărișor, chiar mai mare decât fratele său Ionuț și vorbea mai deslușit decât acesta. Cei patru îngeri îl lăsară pe Laur nu departe de casă, pe un tăpșan unde otava crescuse îndesat, apoi dispărură cu cearșaf cu tot de unde veniseră. Mai sigur e că Terezia nu-i văzu unde plecaseră pentru că scena văzută ceva mai înainte îi arse se ca o flacără ochii, îi întunecase mintea și-i luase graiul. Mama s-a dus cu multă teamă spre el, Laur i-a răs cu gura plină de dinți albi ca mărgăritarul și cu părul cărlionțat, inele-inele. Unde ai fost, mamă dragă?, a întrebat-o Laur. Era să nu mă mai găsești și să nu mă mai vezi niciodată. Terezia l-a umplut de sărutări înmuiate în lacrimi. Copilul mirosea a ceva cu totul și cu totul necunoscut de muritori, mirosea a ceva ce e dincolo de lumea asta păgână.

Terezia a început să-și căineze nesăbuița, prostia omenească. Pruncul ăsta, vorbea maică-sa ca o smintită din minți, mi-a salvat vina, mi-a salvat viața, iar îngerii lui cei buni i-au salvat viața lui. Poate, își rumega femeia gândurile ce o năpădeau, că a avut noroc nu numai el, ci și taică-său care va trebui să se întoarcă sănătos de pe front și să-l vadă. Ce i-ar fi putut spune când va fi sosit? Unde e Laur, dar casa? De bună seamă, își mai zicea Terezia, că dacă nu interveneau puterea, mâna divină, și-ar fi luat pe lonuț de mână și s-ar fi pierdut în lumea largă și nu s-ar mai fi întors îndărăt nici într-o mie de ani dacă ar fi trăit. Terezia nu înceta să-și cocoloșească copilul scăpat printr-o minune dumnezeiască. A devenit mai cuvioasă, mai cucernică pe măsură ce Laur creștea și se făcea tot mai frumos, încât nu semăna nici cu ea și nici cu Ioan. Era atât de sigură că cei patru îngeri îl scăldaseră în ape de cleștar, îl unseseră cu uleiuri sfinte, se mira că i-l aduseseră înapoi, căci puteau să-l păstreze acolo, în grădinile minunate ale cerului. Dar, mai zicea biata mamă, l-au adus pentru a nu-mi pierde mințile și a-i da în dar viața pe care trebuie s-o trăiască fiecare om odată venit pe lume.

După aproape opt ani de zile s-a întors și Ioan, sănătos dar slab și plin de păduchi, de pe frontul din Est, apoi și din Vest. Laur avea opt ani, dar arăta ca de doisprezece, iar ca putere de judecată îi dădeai optsprezece. Iar când s-a făcut băiat mare a umilit toate fetele din sat, cât și din cele vecine. La școală și-a uimit învățătorii și profesorii prin ascuțimea și adâncimea minții, iar fetișcanele roiau în jurul lui. Odată, una Laura i-ar fi spus: Măi, Laur, tu nu ești o

ființă pământeană, tu ai venit de pe altă lume! Nu vezi că nici ploaia nu se atinge de tine, nici noroiul și nici un fel de rău? Spune drept, Laur, așa-i că tu ești jumătate om, jumătate înger? Și Laur, într-un exces de sinceritate, i-a spus toată povestea acelei triste dar totodată fericite întâmplări. Nu știu dacă ai să crezi ceea ce-ți spun, Laur, dar m-ai făcut roabă pe viață! Cum?, a zis băiatul. Vrei să te măriți cu mine? Îhî!, a zis frumoasa Laura, zglobie și întunecată la ten ca o ființă născută în preajma mării.

Între timp maică-sa, care se uscaseră de dorul lui, căci având ceva dumnezeiesc în el se cam înstrăinase de ai lui, în schimb îi scria scrisori foarte duioase și-i trimitea fotografii, ceea ce făcea să o doară și mai mult, murise de inimă rea, în sensul că își reproșa zi și noapte nesăbuița de a-și fi lăsat copilul în casă la nici doi ani împliniți cu soba aprinsă și zeci de jirebe de cânepă care oricând puteau lua foc și drăguțul ei de Laur să ardă de viu. Se gândea și la bunii lui îngeri, la mâna dumnezeiască, dar ea continua să-și vadă și să fie obsedată de vina ei.

După o grămadă de ani, când tatăl lui Laur o dase de acum spre bătrânețe, feciorul salvat de înger de la incendiu a venit cu Laura să-și petreacă o minivacanță la Ciorăști. Satul era aproape pustiu, cei în vârstă o apucaseră pe calea veșniciei iar tinerii luaseră drumul orașului, a cărui mitologie le scurra ca o mare dragoste sufletele. Tatăl său, care, cică, simțise noaptea când se culca cum inhala aer înecăcios de fum și știa foarte bine că nu are foc în sobă, că nu arde nimic împrejur, s-a gândit să strice casa și să facă una nouă,

mai mică, așa, ca pentru o persoană singură. Laura și Laur n-au stat pe acasă decât atunci când trebuia să înnopteze, să doarmă, și atunci o făceau în podul grajdului unde miroznel de ierburi și flori de câmp îi narcotizau și dormeau neîntorși. În restul timpului colindau coclaurii satelor și munților din jur, aducând de fiecare dată acasă câte o corfă plină fie cu zmeură, fie cu ciuperci. Laur, care continua să o fascineze pe Laura, a pipăit cu ochii, cu picioarele goale locul unde îl aduseseră îngerii după ce-i făcuseră o baie într-o apă de cleștar și-l unseseră cu tot felul de uleiuri ce aveau să-l protejeze de orice boală și Laura, de acum mamă și ea a doi copii, a început să se teamă de el, inexplicabil, pentru că altminteri era un om pâinea lui Dumnezeu, dar pentru omul simplu tot ce are legătură intrinsecă cu divinitatea i se pare o magie, o minune, ceva ce transcende mintea omenească.

Șederea lor la Ciorăști s-a încheiat într-un fel apoteotic. Se pornise mai întâi o ploaie năpraznică, care scosese pomi din pământ, luase acoperișuri de pe case. Un trăznet și-a trimis săgețile lui de foc tocmai în grajdul în care cei doi dormeau. Șindrilarul vechi, scorjit de vreme a luat numaidecât foc. Și atunci Laur a coborât repede din pod, luând-o de mână și pe aleasa lui și, de pe locul unde îl lăsaseră cei patru îngeri pe pământ, a implorat cerul să lase adăpostul lor neatins și, ca prin minune, cerul s-a limpezit deasupra șurii iar șindrilele nu numai că nu erau atinse de plesnetele trăznetului, dar deveniseră altele, ca și cum atunci ar fi fost forjate din trunchiul vreunui molid și așezate pe lațuri. Cei doi s-au urcat din nou în pod iar printre șitele acoperișului au văzut droaie de stele. Ba, mai

mult, Laura, care nu dormea gândindu-se mereu la grozăvia soțului ei, a auzit fâlfâit de aripi la gura podului și hohote de ființe necunoscute. A crezut că aceiași îngeri veniseră să-l ia acum pentru totdeauna pe Laur și s-o lase singură. Ea a început să plângă și să se roage de acele ființe suprapământene să i-l lase încă mulți ani pentru a se mai bucura de bunătatea lui sufletească, de duioșia și tandrețea lui ce nu au egal printre oamenii de rând. Un înger a intrat în podul cu fân și i-a mângâiat fața și ea a adormit brusc la pieptul omului ei drag.

Amândoi trăiau cel mai cutremurător adevăr: certitudinea că au aripi și zboară ușor ca niște fulgi prin viața care le-a mai rămas. Au murit amândoi în aceeași clipă și copiii lor, când i-au pregătit să-i așeze în sicriu, au descoperit că amândoi aveau aripioare ascunse sub braț. Au rămas până la sfârșitul vieții lor cu o taină de nedelegat. Dar oare câte taine sunt dezlegate cât trăiește omul?

25 septembrie 2009

Minunea din Lobârgaie

Nimic nu e de neatins atunci când suferința își propune să îmbrățișeze lumea cu bucuriile și necazurile ei, cu zdrențele ei de liniște și pace, nici chiar cele mai ascunse locuri din inima munților și codrilor nu rămân nevizitate de duhurile rele, de acele forțe malefice născute spre a aduce lacrimi și durere. Dacă satul Lobârgaie din depresiunea munților de aur păruse, și nu doar că păruse, ci chiar așa stăteau lucrurile, ani în șir, ani mulți, ani cu părul alb și cu barba sură, un regat unde domneau tăcerea, liniștea, o singurătate sinistă, aici doar moartea trezea omul din letargia existenței, făcea să scârțâie dureros trecerea timpului, mutarea omului într-o altă dimensiune.

Nu și-ar fi putut închipui nici un lobârgăian că viața poate fi atât de schimbătoare: până la un punct frumoasă, calmă încât pur și simplu nu i se mai putea adăuga nici un strop de farmec, de frumusețe, ca apoi să devină peste noapte urâtă și neagră ca moartea. În Lobârgaie nu se trăise niciodată bine pentru că în afară

de piatră și de iarbă, de câte o văcuță sau o pereche de juncani pe care bieții oameni reușeau să le treacă peste iarnă în primăvară și apoi să le vândă prin târguri și oboare și cu banii câștigați să-și cumpere câteva litre de bucate, nu avea omul din ce câștiga banul. Puțini erau cei care lucrau în băile de aur de la Bruda și se puteau fâli că au căruțe, șarete, ale căror spițe de la roți străluceau ca soarele. Cei mai mulți își asigurau traiul din lucrarea pământului, dar și acesta era sărac, oropsit, iarba era puțină și rară și arsă de soare; nu se făceau decât cartofii, cucuruzul și pe ici, pe colo câte un lan de ovăz sau orzoaică și din creșterea animalelor - o muncă istovitoare, pentru că o văcuță, un căluț sau o pereche de boi nu se puteau ține numai la păscut pe miriștile aride și iarna cu fân plin de scaieți și păr de munte pe care refuzau să le rumege deoarece le înțepa la beregată. Unui animal, ca să nu-l scoți primăvara din grajd ajutat cu prăjinile, ci să se poată scula singur, trebuia să-i dai ceva uruială, fâină, sare, ca să aibă după ce bea apă. Într-un sat sărac lipit pământului ca Lobârgaie, filosofia existenței era al naibii de greu de pătruns și de înțeles. Mai făceau negoț cu lemne furate din pădurea statului, mai mituiau gornicii, dar pentru asta trebuia să ai un car bun, boi zdraveni, cărora trebuia să le pui în iesle hurloi, un fel de amestecătură de fân, ovăz, trifoi, lucernă și câte un grunz mare de sare.

Oamenii locului ieșiseră foarte istoviți și sărăciți din măcelul ce se purta departe de fruntariile satului. Frontul le luase toate animalele de tracțiune, iar celelalte fuseseră luate cu japca și hăcuite de ostașii ruși care invadaseră ca o hoardă de tâlhari satul. Venea

ostașul, îți bătea în ușă și-ți punea fierul armei în piept: davai hleb, davai measa, davai tabacioc, davai hazeaica! Mai bine de jumătate dintre fetele tinere, dar și nevestele tinere ai căror bărbați erau duși pe front au rămas însărcinate și la vremea sorocului au umplut satul de copii, toți cu ochi albaștri. În pofida sărăciei, a umilinței la care fuseseră supuse femeile satului, în gospodăriile lobângăienilor prinse a sufla un vânt proaspăt. Poate că ăsta să fie rostul și taina vieții ca, după ce ai vărsat lacrimi, aceiași ochii să rădă. Preotul Chisăliță, care în fiecare slujbă de duminică îi îndemna pe credincioși să nu se lase pradă gândurilor negre, că bunul Dumnezeu îi va ajuta să iasă cu bine la capăt, îi ținea la curent cu mersul războiului; avea un radio cu galenă de unde afla știri despre mersul frontului. Le spusese că se apropie de sfârșit și că au rămas atâtea arme, atâtea muniție că pământul stă gata să se cocoșească de greutatea lor, că zac atâtea arme ruginite și stâlcite de infernul războiului încât, pentru a fi răzbnute, ar fi nevoie de o mie de ani de pace.

Satul atât de crunt lovit de ororile războiului avu nevoie de câțiva ani buni pentru a-și obloji și vindeca rănile. Cu puține excepții, cei întorși de pe front erau schilodiți, își pierduseră ba un braț, ba un picior, iar alții se târau cu ambele picioare și mâini amputate prin ulițele pline de praf sau de tină, după cum era vremea. Dar și acestora li se puteau ghici în ochii tulburi mici luminițe de bucurie că erau vii și se aflau acasă, pe pământul strămoșesc. Greul îl duceau copiii, femeile și cei bătrâni, dar uitarea e cea mai mare calitate a vieții. Era ca un drog pentru lobângăieni. Paradoxul și absurdul făceau casă bună cu cei schilozi;

cele două făgădaie ale satului erau pline de dimineața până seara. Nu auzai decât doine de jale Cel mai chipeș fecior din sat ce-și pierduse o mână și-un picior la Cotul Donului s-a întâlnit pe drum venind de la făgădu spre casă cu Ana Dolfana, fata cu care urma să se însoare după isprăvirea războiului, aceasta s-a oprit o clipă și s-a uitat lung la el, după care a plecat mai departe. Ce să facă cu un schilod ca el. Dragostea nu e schiloadă, ori e întreagă, viguroasă, năbădăioasă, ori nu e deloc. Aici nu încap jumătăți de măsură. Bietul Mitruț s-a târât cum a putut până acasă și, când s-a lăsat întunericul, s-a aruncat în fântână înecându-se.

În primăvara lui '50, când durerile războiului se mai ostoiseră și câmpurile prinseră a înverzi iar pâraiele, ierugile intonau recviemuri, catavasii către ocârmuitorul ceresc, satul a intrat în mare panică. Se pornise o ploaie năvalnică cu stropi mari și pietre cât oul de bibilică și prin fumul și ceața ce însoțeau puhoiul cădeau salamandre, lipitori, broaște, râme și tot soiul de jivine mărunte și scârboase. Ploaia a durat o săptămână încheiată, timp în care nici un picior de om n-a fost văzut prin sat, prin straturile de iarbă proaspăt răsărită. În cea de-a patra zi, cerul a început a se lumina, iarba s-a zbicit de nămol, dizgrațioasele târături ale pământului au dispărut în crăpăturile pământului sau au plesnit. Oamenii priveau speriați spre cer; vedeau ceea nu văzuseră poate niciodată de când pământul e pământ, piatra piatră și cerul e cer, doi sori, unul către răsărit, celălalt către amurg. Cei doi aștri erau la fel de sângerii, de sclipitori, înconjurați de niște cearcăne verzi întunecate. Dimu, un cotoc de om din *Dealul cu șerpi*, a prezis că se va întoarce în sat un

musafir care va scoate satul din minți. Piticania aceea cu virtuți profetice știa despre ce e vorba, dar nu a spus nimănui o iotă. Ar fi putut s-o prevină pe Ana-Lepa care, silită în ieslea unui grajd departe de sat, unde se ascunsese pentru a nu fi violată de soldați, a rămas grea și a născut două fete blonde ca luna și frumoase ca niște îngeri. Oricum, femeia nu putea ocoli adevărul, dar îi putea măcar explica bărbatului ei, cu care avea doi copii dinainte de a pleca în răzbel, și-l face să înțeleagă că nu putea opri mârșăvia soldatului ce-i pusese arma în piept decât cu prețul vieții, or copiii nu puteau să rămână fără mamă și practic n-a avut ce face.

În amurgul unei seri de vară, un bărbat înalt, solid, neras de luni de zile, ciocăni în fereastra lui Dimu. Sfertului ăstuia de om nu-i fu frică de acest musafir nepoftit și-l primi în casă, unde aprinse de îndată lampa și-i oferî lui Avrămuț un scaun să stea. Dar mai întâi, pentru că cel cu barbă lungă și neagră și lăptos ca un pustnic era ostenit de la drum lung, cine știe de unde venise, Dimu nu-l întrebă, dar nici bărbosul nu-i spuse nimic, acesta din urmă ceru să i se dea o cană cu apă. Dimu nu avea astfel de lucruri în casă și-i oferî donița pe care o adusese proaspătă de la fântână. Omul cu barba stufoasă și încâlcită ca de solomonar o luă și-o duse la gură. Apa se auzea cum gâlgâie prin gâtleejul lui ars de sete. N-o luă de la gură până nu goli donița de apă, apoi bărbosul dădu drumul unui oftat prelung, zgomotos, dureros ca ruperea unui zăgaz.

- Știam că ai să te întorci, Avrămuțele, dar nu mă gândeam că întâi și-ntâi vei trece pe la mine.

- Doar știi bine că nu aveam unde trage decât la

tine. Ce, era să mă duc la Ana-Lepa? Am venit să te întreb ce face, dacă au dat peste ea golanii ăia de rusnaci.

- Măi Avrame, a grăit Dimu, să știi că treaba e încurcată rău de tot.

- Cum adică, Dimule?

- Uite așa bine! Muierea ta, fată isteasă, știa ce-o așteaptă stând acasă, dar așa și-a luat calul și vâcuța și s-a ascuns în Pădurea Gobinoaiiei unde se afla un grajd părăsit. Nenorociții ăștia de bolșevici au cotrobăit toate văile, toate vâgăunele și au auzit calul nechezând poate de sete, poate de foame și Alioșa a deschis la țanc ușa grajdului și a pus lanterna în ochii femeii tale. A scos pistolul și i l-a pus în piept, zicându-i: davai pocintica! Ana nu cunoștea cuvântul ce-l rostise rusul, dar a priceput imediat și l-a lovit pe gradat, căci era un ofițir, cu un lanț peste față încât l-a umplut de sânge. Atunci s-a aprins și mai tare fiara în el. Asta mi-a spus-o Ana după ce a scăpat de tărășenia aceea.

- Și i-a făcut felul, nu?, voia să știe Avramuț.

- Normal, altfel o împușca.

- Tu-i dumnezeii lui de bolșevic! A plecat, nu-i așa, la Berlin?

- Nu, Avrame, a rămas aici în sat și trăiește cu Ana-Lepa!

- Înseamnă că e cățea și ea?, a scuipat printre dinți Avram.

- Vreau să zic, omule, că vorbești prea spurcat despre Ana!

- Păi cum, nu am dreptate?

- Nu, că puteai să vii și tu mai devreme acasă. Războiul s-a terminat de patru ani și tu ai umblat

creanga prin draga ta de Rusie.

- Asta cam așa e! Să știi că nici nu e chiar răul cel mai rău. N-am împușcat un rus, știi ce-i aia, poate din greșeală, dar pe ăsta mă răzbun crâncen de tot. Lucrează undeva?

- Da, notar la sfatul popular.

- Și i-a făcut Anei un copil?

- Pe dracu! Doi i-a făcut. Are două fete de patru ani ca două păpuși. Pun rămășag că, la câtu-s de faine, și tu o să le îndrăgești.

- Oi vedea, dar mai întâi vreau să-l știu pe nenorocit mort.

- Dar tu, hai, fii sincer, ai stat degeaba pe acolo? Doar și pe acolo există muieri frumoase, bune de făcut dragoste, iar tu întotdeauna ai avut pe vino-ncoa.

- Dimule, îți spun drept, mi-e martor Dumnezeu. Am fost lovit de o schijă în pulpa piciorului și am fost internat într-un spital din Ucraina. Mă îngrijea un doctor neamț care mă lăsa duminicile să ies afară și să mă plimb prin gubernie. Într-o duminică am fost la biserica dintr-un sat apropiat și m-am rugat atât pentru Ana-Lepa, pentru copii, cât și pentru mine, când vine la mine o femeie destul de tânără și scoate din sân o batistuță în care avea două ouă. Am rămas înmărmurit. Nu s-a mai desprins de mine și am ieșit afară din biserică și m-a dus la ea acasă. Bărbatu-său căzuse prizonier la nemți. Am trăit împreună tristețile, singurătățile, amărăciunile.

- I-ai făcut măcar un copil? Că doar ești un bărbat citav.

- Nu unul, ci doi am ajutat-o să facă. Dar ea a vrut, nu eu am silit-o. Când am plecat spre casă, spre țară, cei doi copii, Volodea și Tomcik, aveau șase și patru ani.

- Cu celovekul ai dat față?
- Cum să nu. Ne-a prins chiar făcând dragoste...
- Și cum a reacționat?
- Ca un învins al războiului pentru că toți câți am fost pe front suntem niște învinși. Adevărații câștigători ai războiului sunt cei ce culeg roadele și stau la masa bogaților.

- Așa cum e Stalin!
- Da, Stalin și Hitler, cei mai mari nemernici ai pământului. Da' dă-i în trăznetul lor să-i arză, eu am ce am cu celovecul ăsta ce mi-a necinstit nevasta. O să-l pândesc seară de seară când vine spre casă și o să-i tai boașele și beregata... Pot să rămân la noapte la tine?

- Sigur! Cu cea mai mare plăcere. Abia o să te pun la curent cu toate întâmplările petrecute în sat de la plecarea ta pe front.

Adeptul ideii că lucrurile temeinice se fac încet și cu tenacitate, cu multă migală, Avram, după ce s-a întors în sat și a înnoptat la căscioara lui Dimu din Dealul Chimului, a doua zi s-a dus și s-a angajat la cariera de piatră din Văleni fără însă să-și taie barba. Cu chipul ăsta de arhonte, Avram era greu de recunoscut de către oamenii din satul lui, trecând drept un străin adus de comenduirea carierei să organizeze bine lucrările. După ce s-a angajat la carieră, al doilea pas a fost să meargă la notar, motivând că-i trebuie să scoată un act oficial; în realitate voia să-l cunoască pe Artiom Antonovici, cel care îi necinstise muierea și voia să și-l întipărească bine în minte. Altminteri, era ușor de recunoscut, mai purta hainele militare la care încă nu renunțase și părul lui de culoarea pănușelor de porumb, nici galbene, nici verzi, și după cicatricea din frunte rezultată din izbitura Ana-

Lepei cu lanțul de la iesle. Sălaș își găsisese la Dimu, a cărui generozitate îi stârni lui Avram o mare stimă și prețuire.

Întâiași dată Avram l-a urmărit pe Artiom Antonovici pe ce cărare merge, după ce-și încheia socotelile la serviciu notarial, spre casa lui, adică a lui Avram și-a Anei-Lepa. Rusul nu era un bărbat deloc urât și era mai tânăr decât Avram. La prima urmărire nu i-a făcut nimic omului care umblase la borcanul cu miere al Ana-Lepei. Putea să-i ardă o mamă de bătaie și să-i spună vreo două pe rusește, că învățase și el limba asta în cei opt ani de ședere în Donbas, unde lucrase, ca prizonier, la o mină de cărbuni, dar n-a făcut-o. Toate la vremea lor. A doua oară, Avram l-a urmărit până ce el a intrat în casă. Tocmai cădeau umbrele serii peste sat. Ana-Lepa meșterea ceva în jurul sobei, pregătea, probabil, cina pentru noul ei soț și pentru copii. Rusul spuse bună seara pe românește și dădu s-o strângă în brațe pe Ana, aceasta acceptă, dar fără nici o emoție, era rigidă și rece. Artiom nu zise nimic, aruncă tașcaletul de pe umăr pe laviță și se așeză la masă. Avram abia se reținu să nu dea buzna peste el în casă și să înfigă în el cosorul ce-l avea la cingătoare, ascuns într-o teacă de piele, dar nebunia, instinctul nu-i întunecaseră mintea și plecă cu ochii umeziți de lacrimi spre Dealul Chimului pentru a înnopta la Dimu. Nevasta Dimului, o femeie blândă, mărunță, cu o față prelungă ca de cal, păr cânepiu, pregătea în cuhnea de vară cina. O clipă mai târziu Dimu îi făcu cunoștință cu Macrina, soția lui, care îl recunoscuse numaidecât pe Avram după glas. Rămase înmărmurită căci tot satul știa sau presupunea că fusese dat dispărut pe front și că oasele lui urmau să putrezească în țărini străine. Le spuse „poftă

bună” și dispăru speriată în camera ei să se culce. Dar în realitate ieși afară în noapte și umbra ei se prelinse pe Coasta Pleșoaiei până la casa Ana-Lepei. Bătu la ușa acesteia, Ana ieși afară și Macrina, care abia își mai putea ține răsuflarea de emoție, îi spuse Anei că e bai mare, că-l văzuse prin sat pe Avram, soțul ei în lege. Ana-Lepa a leșinat când a auzit această veste cutremurătoare. După ce i-a spălat fața cu apă rece de la fântâna aflată la câțiva pași, Ana-Lepa s-a trezit din somnu-i buimac și i-a spus Macrinei să nu sufle o vorbă nimănui. I-a mai spus că are de gând să se omoare, să bea șoricioaică, să lase totul baltă și...

- Macrina e muierea ta?, întrebă Avram.

- Da! Nu suntem luați cu acte, dar stăm așa; ea e singură, eu singur și, uite așa, ne ținem unul altuia de urât.

- A rămas tot așa pietroasă la carne și la țâțe cum o știam, i-a zis Avram.

- Mda, a îngăimat Dimu, numai că eu nîet putirînță. Mi-au scos doftorii ouăle într-o operație de hernie.

- Păcat, mare păcat pentru tine, dar și pentru ea, zise Avram.

- Acum ce mai putem face, s-a dus baba cu colacii!, zise Dimu.

După ce isprăviră de cinat, Avram îl iscodi pe Dimu să găsească o soluție pentru a-i veni de hac rusului nevolnic.

- Eu ți-aș zice una, dar mi se pare din cale-afară de crâncenă, spuse Dimu.

- Apăi, făcu Avram și-l bătu pe umeri pe Dimu, când e vorba să te răzbuni, nimic nu poate fi crâncen.

După plată și răsplată. Aș vrea, dragă Dimule, să găsim cea mai odioasă soluție, cea mai cumplită moarte.

- Mă, omule, zise Dimu, dar te văd rău ca o fiară. De când ai devenit așa? Tu, din câte știu, erai un om bun, pita lui Dumnezeu.

- Hăă-hăă-hăăă, omul bun devine nebun. Aici e ca la război, dacă nu-l împuști tu, te împușcă el.

- Dar te-ai gândit, mă, Avrame, că rusul ăsta nu e chiar atât de vinovat? Acum nu că vreau să arunc cu piatra în Ana-Lepa, știu că și ea poartă o vină. Nu trebuia să-l primească în casă și să trăiască cu el. Că se întâmplase ceea ce se întâmplase în grajdul ăla pustiu, nu e vina ei, ea s-a apărat cât a putut, dar mai mult nu s-a putut.

- Am eu ac și de cojocul ei, nu-ți fie teamă, zise Avram negru de furie.

- Să știi că dacă îi faci vreun pocinog femeii care te-a așteptat și te mai așteaptă încă, n-o să-ți spun șpilul. Nu zic, fă-i rusului de petrecanie și du-te și te-mpacă cu Ana. Oricum, ea a fost iubirea ta cea mare. Da' ce, tu ai stat pe-acolo să se strice sămânța în tine?

- Bine, Dimule, îți dau dreptate. Jur că în afara unei palme, n-o să-i fac nimic și aceea am să i-o dau peste cur.

- Bate palma aici cu Dimu.

Bătură palma și Dimu îi descrie planul, la care Avram a început a hohoti de bucurie și-l strânse în brațe pe Dimu. Ba mai mult, Dimu a ținut să-l însoțească pe Avram în făcătura asta crudă cum nu s-a pomenit niciodată în Țara Brădișorului.

Avram și cu Dimu îl așteptară după un huc în

pădurea de aluni a Avrigului pe Antonovici mergând spre casă. Primul care îi ieși în cale și-i puse lama cuțitului lung, folosit la tăierea porcilor în ajun de Crăciun, fu Avram. Rusul se opri și din ochii lui sașii țâșniră mai întâi săgeți reci de spaimă, urmate apoi de lacrimi grele. Ridică mâinile sus, ca și când un răufăcător se predă în fața celui păgubit. La câteva secunde apărură și Dimu, cu o funie groasă și lungă, din alea cu care se leagă fânul în car ca să nu se împrăștie, și-i ordonă notarului să se dezbrace până la piele, nu înainte de a-l pune pe Dimu să-l controleze prin buzunare în timpul ce Avram stătea cu lama proțăpă în beregata lui Antonovici, dacă nu are cumva vreun revolver și să-l scoată rapid și să tragă în ei. Nu avea la el nimic decât un portțigaret. După ce omul din marea Rusie rămase gol pușcă, cei doi îi răsuciră mâinile și-l duseră lângă un copac gros și-l legară cu funia groasă, încolăcită de nu știu câte ori în jurul trunchiului. De la gât și până la glezne funia îl încolăcea ca un șarpe. Apoi, Dimu iscoditorul, cel care în mintea lui puțin întunecată găsise acest procedeu monstruos, începu să-l ungă cu miere de albine din creștet până în tălpi. Nici nu isprăviseră bine cu unsul că primul roi de țânțari și viespi se și apropiase de trupul lui și-l înțepa cu trompele. Ce s-a întâmplat cu el până a doua sau a treia zi, numai Dumnezeu știe. Niște oameni care treceau din întâmplare pe acolo i-au găsit numai scheletul, funia căzuse de pe el și oasele căzuseră morman la rădăcina copacului.

Într-un sat de munte, unde casele sunt atât de departe una de alta, iar drumurile sunt rar bătute de oameni, e greu să întreprinzi vreo cercetare, o anchetă la sânge. Au fost reținuți câțiva cetățeni și duși la chestură unde au fost chestionați în legătură cu mizerabila faptă

pusă la cale, dar nu a recunoscut nimeni. În ce-i privește pe cei doi făptași, nici măcar nu au fost bănuți, așa că osemintele lui Artiom Antonovici au fost înhumate la marginea cimitirului din sat, în parcela soldaților morți din diferite pricini.

După moartea groaznică și înhumarea lui Antonovici, Avram s-a dus la Bruda unde și-a dat jos barba și s-a tuns. S-a mai învățit ce s-a mai învățat prin oraș, timp în care s-a dus la bancă și a schimbat niște cocoșei de aur pe care îi sustrăsese dintr-o casă părăsită în timp ce se întorcea prin Basarabia, i-a schimbat în bani românești, a cumpărat dulceturi, hăinuțe pentru copii, pentru Ana-Lepa o basma de barșon, o bluză și alte marafeturi pentru casă, precum și o sticlă cu vin ca să cinstească întoarcerea lui acasă. Cumpărase și două rochițe roșii cu dungulițe albastre pentru cele două fete cu ochi albaștri care, socotise el, acum dacă se aflau sub același acoperiș cu copiii lui, se chema că și ele vor fi ale lui.

Când Avram a intrat în curtea casei, cele două copile cu părul de aur se jucau prin grădină, iar fiii lui erau plecați cu animalele pe câmp la pășune.

- Unde-i mama voastră?, a întrebat Avram.

- E plecată la spital la Bruda. Au dus-o ieri dimineață niște vecini cu căruța. I s-a făcut rău și dintr-odată a căzut jos și n-a mai scos o vorbă.

- Ce-au zis vecinii? Ce are?

- Nu știm ce să vă spunem, au zis deodată Ludmila și Svetlana. Doar unul dintre ei a zis că s-ar putea să moară.

Avram le-a luat pe cele două fete pe genunchi și

le-a scos din raniță ceea ce le adusese de la oraș, apoi a intrat în casă să recunoască locul unde trăise împreună cu Ana-Lepa. Dar nu avea stare, le-a spus fetițelor să fie cuminiți, că el pleacă să vadă ce e cu Ana, mama lor.

... Uf, mi-a rămas în urechea dreaptă o picătură de apă de la spălatul muierilor ce m-au pregătit să mă îmbrace cu hainele mele cele bune pentru lunga mea călătorie dincolo de țărâmburi; se joacă acolo ca o mărgea, mă gâdilă al naibii și nici nu aud bine din cauza ei. Nu regret defel ce-am făcut deoarece abia nu aud cum trebuie, nu înțeleg și nu pot tălmăci bine tortoroselile, spusele, zisele, zicerile, cuvintele care unele sunt de laudă, altele de ciufală la adresa mea. Dar dacă nu am murit, mă aflu într-o beție cruntă a simțurilor și când o da popa mai tare cu cădelnița peste trupul meu adormit, voi deschide ochii și mă voi ridica din coșciug? Saveta Sofiei zicea că am fost o femeie vrednică și bună și dreaptă și iertătoare, știam să fac de toate, să țin de coarnele plugului, de codiriștea coasei, să ajut vaca să fete, să cos, să șes la război. Cred că sunt roșie în obraji de atâta laudă. Nu mi-a plăcut deloc fleanca Rusalinei, care povestea acolo printre cei veniți să mă privegheze de întâmplarea aceea petrecută în fundul Gobinoaii, în grajdul ăla părăsit, unde m-a necinstit cătana aceea din Rusia odată cu întoarcerea războiului către Berlin. Îi mergea, dragă, gura ca melița, folosea cuvinte murdare că mi-e rușine și mie că-s moartă. N-au, zgaibele dracului, nici o rușine, cică eu aș fi vrut să mă țin cu el, or mie îmi venea să-l omor dacă aș fi putut. O, afurisite muieri. Când naiba au devenit așa niște rapandule, niște nefufene de le ies atâtea spurcăciuni pe gură? La ele nu se gândesc, că și ele au

fost mârлите cu de-a sila, că și-au pătat onoarea? Acum mi se confirmă și mie ceea ce auzisem și eu în sat, povestea aceea fantastică, poate o simplă născocire, cine știe, cum că Teodora lui Halaripu, o femeie tare faină, gândindu-se și socotindu-se că nici ea nu va scăpa de a fi dezonorată de cătanele rusești, și-a pregătit din timp planul ce urma să-l pună în aplicare. A pus din vreme sub străjac briciul cu care se rădea bărbatu-so și când a fost silită să vorbească, Teodora i-a făcut semn soldatului să aștepte că vrea să-i dea să bea un pahar de vin de coacăză, din cel negru ce intramă și mai mult puterea bărbatului, of, Doamne, ce scârnăvii pot spune pe patul de moarte, și ea să se dezbrace ca să fie mai pofticioasă. Soldatul, când a văzut trupul femeii alb ca neaua, neted și crud și cu niște forme dulci, a rămas paralizat, încât femeia, dacă voia, putea să se scoale de lângă el și să iasă afară în șopron și să vină cu securea ascunsă la spate și să-i taie gâtul, dar n-a făcut-o. Ce vicleană a fost Teodora, ștramă muiere. I s-a aruncat în brațe. Nebună muiere, zău așa. Ne-a dat tuturora lecții. L-a lăsat s-o morsoace și când să se întâmplesse chestia aia, hop, Teodora a scos bricul de sub străjac și jap, îi taie socoteala. Soldatul a răcnit de durere. Teodora, minte trează, i-a legat ciotul ce i-a mai rămas cu o cârpă ca să nu se scurgă tot sângele din el și să moară în casa ei, l-a luat în spate după ce l-a îmbrăcat și l-a pus în căruța unui cal și i-a dat drumul la vale, spre locul unde soldații erau încartiruiți. „Bolundă ai fost tu, Teodora, zice Rusalina, l-ai lăsat neom, mai bine murea. Un bărbat fără cloanța aia e o legumă, pe când femeile pot trăi și fără bărbați.” „Poate, zice Teodora, că a devenit vreun colhoznic fruntaș și se uită acum la femei ca la niște păpuși din cârpe și paie... Acum că Ana-Lepa e moartă

aici lângă noi și o jelim și-i laudăm faptele bune, sufletul ei curat, vrednicia ei fără seamăn, mă întreb cum de i s-a putut întâmpla tocmai ei, o muiere cinașă, slăbuță, ofițerul ăla putea alege una mai zdrăhoană, cu țâțele mari cât clopotele bisericii.” „Apăi, ce crezi tu, zice o altă cumătră, de sus de pe Dealul cireșilor, crezi că atunci când îi apucă bolunzeala, de fierbe sângele în ei, mai stau să aleagă? De Macrina, țiganca cea cu ceașca greu de spart, se săturaseră. O, cum s-a topit biata Ana, așa ca o ceață, ca un fum.”

... Uite, treaba asta nu-mi place. Atâtea scârboșenii. Au făcut din priveghi clacă. Parcă le mănâncă ceva la lingurică. Mamă, ce fleancă au, de nu le-o închizi decât cu pământ. Oare Avram, care am auzit că s-a întors de pe front, nu le aude și să le spună să-și pună lacăt la gură? Bietul Ionuț, fiul meu cel mare, nu și-a luat o clipă ochii de pe mine. Cât mai suferă. Bine că n-au murit ei și eu să trăiesc. „Ana-Lepa, zice Treja Mitii, stă întinsă și e atât de arțăgoasă, că parcă ar vrea să ne comande din copârșeu. Nu băgați de seamă cât e de calmă și de liniștită? Și nu o plânge nimeni, nici Avram, nici Ionuț, nici cele două fete blonde, nici ceilalți copii? Avram a vărsat lacrimile vieții în război și nu i-au mai ajuns pentru a-și plânge soția care l-a înșelat forțat. Ionuț, bietul de el, stă cu capul în piept și tace, rumegă gânduri negre, triste. Bolborosește ceva ce nu înțelege nimeni, nici eu, mama lui. Are un suflet tare delicat. Ei da, acum parcă deslușesc ce zice: „Mamă dragă, să-mi trimiți din ceruri, serile mai ales, prin câte-o stea, cum te-au primit acolo îngerii și dacă spusele popii Chisăliță cum că acolo unde vei ajunge nu mai e durere, nici întristare, nici lacrimi, nici suspin, ci pururea verdeață, tihnă și liniște

veșnică.” Sărăcuțul de el, a ridicat urzicarul de pe fața mea și m-a sărutat pe buze. Doamne, cât aș mai fi plâns dacă aș fi putut. Și când mă gândesc că nu l-am sărutat de când s-a făcut mare niciodată, măcar că era frumos ca un soare, îmi vine să nu mai plec nicăieri, să mă scol și să-l iau de mână și să plec acasă. Chiar asta am să și fac. N-are decât să se sperie lumea, unii să moară de inima ce plesnește în ei sau să-i apuce bolunzeala. Fiecare cu ale lui. Hm... Am încercat să mor și nu am reușit. Arsenicul ăla nu și-a făcut efectul complet. Mai ales că mi-au făcut la spital și spălături stomacale. Da, uite, acum îmi iau inima în dinți și am să mă scol, mai aprigă decât un soldat. Iată, zăresc prin ferestrele casei din gruiul cu pruni cum alunecă norii pe cer, iar lumina lunii tremură, iar ierburile abia răsărite în urma coasei din vară foșnesc. O să mă gândesc la timpul care nu se va mai întoarce. Mă gândesc la ape, la iezerele munților, la păduri și izvoare, la ploi și la ninsori... La pietre, la umbre. Da, toate sunt înăuntrul meu și bat acolo ca un ceasornic.

Adevărul că nu-mi place cutia asta de lemn în care m-au vârat. N-am nici aer să respir. Nu-mi plac locurile înguste. Înclin să cred că e cufărul cu care a plecat la război Avrămuț. Ce-ar fi dacă am inversa învelișul cu miezul, să luăm învelișul drept miez și miezul drept înveliș? Aș pune rămașag că am înțelege mai bine rostul vieții, rostul nostru pe acest pământ al deșertăciunii. Mă duce gândul la un strop de rouă rămas într-o scobitură de frunză într-o dimineață de vară.

Eu nu mai eram în coșciug când popa Chisăliță a venit cu cantorii lui să înceapă slujba de prohod. Eram departe. Rămăsese doar umbra mea. Avram și-a luat cei cinci copii și a plecat cu ei spre casă. Ionuț, flăcăul cel

mare, se tot uita în urmă. Le-a spus la un moment dat lui Avram și fraților și celor două surori că în urma lor se afla, suind troașul cu aluni, nevasta lui și mama lor. Ce-a urmat nu mai trebuie spus, că se poate bănuși lesne. Când am fost aproape de casă, s-a pornit o ploaie cu săgețile verzi și oblice. Ajunși acasă, ne priveam înspăimântați unul pe celălalt și am căzut pradă unui somn adânc. Când ne-am trezit, ne uitam unul la celălalt ca și când veniserăm fiecare dintr-o parte a lumii și nu ne mai văzuserăm niciodată. Doar eu coborâsem din cer. Din mintea mea și cea a lui Avram dispăruse tot trecutul.

Într-o toamnă târzie, când crapă coaja de pe nucă, Avrămeștii s-au trezit în curtea casei cu un om ce semăna izbitor cu Antonovici. Era chiar el. Avram l-a întrebat ce dorește, pe cine caută și bărbatul a zis:

- Am venit să-mi iau fetele... fetele mele.

Numai războaiele pot aduce asemenea miracole.

30 septembrie 2009

Pasărea lui Dumnezeu

Ditia se apropie încet de fântână ca o pasăre ce se lasă din înalturi fără nici o bătaie de aripi. Înșfăcă brațul cumpenii și-l coborî cu mișcări lente în adâncul fântânii. Ciutura sparse cu un un zgomot sticlos oglinda subțire a apei, apoi cu sunete din ce în ce mai ample se umplu –bâldâbâc, bâldâbâc, bâldâbâc! Câteva secunde dansă într-un echilibru precar deasupra adâncului ce lucea cu reflexe verzui până când brațele vânjoase ale femeii traseră prăjina în așa fel încât să n-o izbească de pietrele fântânii și s-o verse. Când ciutura poposi pe ghizdurile fântânii, Ditia aruncă mai mult din întâmplare o privire spre dealul din față, care mărginea valea ca o uriașă cortină verde. Observă cum umbre lungi prindeau a aluneca molatec de pe Citera și femeia fu cuprinsă de un freamăt ciudat, de o presimțire tulbure. Se lăsase deja seara și nu pregătise nimic de cină și-ndată vor veni de la câmp, unde trudiseră toată ziua la coasă și strânsul fânului, Vamu, soțul, și cei trei copii, vor fi lihniți de foame și ea nu

avea cu ce să-i întâmpine. Toată după-amiaza și-o pierduse cu spălatul, cu întinsul rufelor, cu tortoroselele ce le purtase cu vecinele de peste vale despre tot felul de nimicuri, gogomăanii și vorbe de clacă. Chiar așa se și întâmplă: undeva deasupra coastei cu pruni și meri se auziră fluierăturile doinite ale lui Ilă, Culiță și Ghiuț ce se întorceau de la deal unde culcaseră poloage de ierburi, le adunaseră apoi în ocoale și spre seară le puseseră pe prepeleci. Ditia tresări ca și cum atunci s-ar fi sculat dintr-o lungă visare, suspină ca orice femeie ce nu-și vede capul de treburi și dădu să deșerte ciutura în găleată și cu ea plină să meargă spre cuhne, unde să umple olul de fiert mămăligă. Focul îl ațâțase ceva mai devreme. Simți cum un spasm îi cutreieră șira spinării și scăpă găleata din mână care, răsturnându-se, se goli toată de apă. Se-ntoarse înapoi și-o mai umplu o dată. Ciutura i se păru mai grea ca niciodată, de ziceai că e de piatră. Apa avea un sclipăt ciudat, părea ca de argint, mată ca o lună împietrită. Unde bizare prinseră a se undui concentric în cleștarul ei și-n secunda următoare o copleși o sete cumplită. Se aplecă atingând ușor buza de lemnul ciuturii, când o izbi un miros puternic de pământ reavăn, de plante și lut ud, de niște miresme pe care numai pământul le poate emana din adâncurile lui. Se opri ca fulgerată. Nu-i decât o nălucire, își spuse ea și se aplecă din nou să bea. „Nu te atinge de apă, auzi un glas ce venea din fundul fântânii, și nici la mâncare să n-o folosești!” Ditia se clătină cuprinsă de vrajă. Privi în oglinda vasului plin ochi și văzu acolo niște umbre haotice ce îi tulburau apa din ciutură. Goli totuși ciutura în găleata și plecă spre cuhne, căci nu mai avea timp de pierdut, și așa se

afla în mare întârziere cu pregătitul cinei. Când intră în bucătăria de vară văzu cum niște nori negri, mătăhăloși se fugăreau unii pe alții, apoi brusc smoala nopții se lipi de ferestrele cuhniei și nu mai văzu nimic. A dat repede să aprindă lampa agățată în grindă, scoase oala cea mare de mămăligă dintr-un podișor și-o puse pe ploutănul sobei la fiert. „Hei, tu, Ditie, de ce mă pui la fiert? Așa socru rău sunt?”, auzi glasul lui Monu. Vocea lui părea atât de clară de parcă s-ar fi aflat lângă ea. Privi mai atent în oala de pe sobă și-i zări obrazii cu barba lor câlțoasă; din ochi i se revărsa o lumină caldă, o aură luminoasă îi învăluia chipul, dându-i un nimb ce-o speria. O privea cu același zâmbet hazliu, oarecum nătâng, ca în seara aceea cu câteva luni înainte de a pleca de acasă fără să spună nimănui. Se treziseră doar că pică noaptea și Monu nicăieri. Avea o poftă nebună de a povesti încât te întrebai de unde scoate asemenea întâmplări, astfel de cuvinte alese în care puneă multă patimă.

Isprăviseră cu cina și dădeau târcoale unei sticle cu rachiu de coarnă întors. Lampa ardea cu o flăcăruiă albă ce-i făcea pe toti cei aflați în jurul mesei să semene cu niște spectre albe ca varul și străvezii că li se vedeau oasele prin carnea sticloasă. Era o seară calmă, albastră-gri, cu roiuri de fluturi și gâze ce bâzâiau pretutindeni și cu miresme îmbătătoare de flori de soc. Valea Dolfanei gâlgâia cu octave joase, aidoma unei pricesne, ulițele din jur erau aproape pustii, ici-colo se auzeau zgomote vagi de porți trântite, puținele case ce propteau dealurile în mare parte cosite își deschiseseră larg geamurile pentru a mai putea arunca

o privire scurtă zilei ce se stingea în tonuri blânde și a-și mai împrăștiat aerul stătut ce se cuibărise prin unghere. Intrase pe la ei să-i întrebe de sănătate fratele Monului, Teodor Vedeu, care tocmai se întorcea din târgul Hălmașului de unde cumpărase o pereche de cai lipițani și se făcea cu ei de parcă ar fi fost niște zmei din poveste. Cu fiecare pahar dat pe gât, atmosfera se încingea, se înveselea și cel mai elocvent semn în acest sens era Monu, ce-și mija ochii mici și vicleni ca un viezure, în timp ce sprâncenele i se mișcau într-un fel leneș ca niște omizi pe luciul unei frunze. Povestea cu atâta însuflețire că te ungea la inimă. Ditia îi lua mereu sticla din față, dar el făcea ce făcea și și-o apropia, își puneă în pahar și dă-l pe gât. Băuse de unul singur mai bine de jumătate de sticlă, parcă i-ar fi dat băuturii drumul într-o mlaștină fără fund. În ciuda anilor destui ce se adunaseră, Monu era încă ceea ce se cheamă un bărbat voinic, cu un mers ager, statură dreaptă, roșcovan în obraji, nimeni care nu-l cunoștea îndeaproape nu-i puteau aprecia vârsta. În afara unei sănătăți de fier, avea o fire de om veșnic binedispus, nimeni nu-l văzuse vreodată încrunțat sau necăjit de ceva și nu-l ocoliseră defel necazurile, ba dimpotrivă, îi umpluseră cum s-ar spune podul. Veselia și-o apropia mai întotdeauna c-un păhărel de tărie și chiar mai multe, cu o glumă sau o vorbă de duh. Îi plăcuse și-i mai plăcea și acum să privească în fundul unui pahar de băutură, să-și aducă aminte de tinerețe, iubea oamenii de chef, căutând să și-i apropie, nimeni nu putea spune că-l văzuse vreodată beat, proptind gardurile sau să strângă în brațe buruienile de prin șanțuri, știa să se țină drept, cu privirea limpede și

vorba clară, răspicată. Avea oase și viscere năpraznice, greu de înmuiat. Asemenea oameni sunt greu de înfrânt. Se spune că și morții i-e teamă să se apropie de ei și că-i lasă să trăiască cât vor, până li se acrește de viață și numai când o cheamă ei vine să-i ia cu desaga ei neagră.

- Hei, fărtații mei, o să vă aduceți aminte de seara asta ca de-un pom înflorit în plină iarnă sau ca de o ploaie cu fluturi, zise el melancolic. O să vă povestesc de-o întâmplare ciudată petrecută în junețile mele. Doamne, cum mai fierbea sângele în mine. Eram gornic și aveam de furcă cu toții hoțomanii și neisprăviții ce voiau să prade pădurea. Otrepele chiaburului Țogoie dăduseră foc în mai multe rânduri pădurii Bodrești, trecând prin flăcări și scrum mai multe hectare de brădet și molidiș. O parte dintre ei au fost prinși și azvârliți în închisoare, alții au fugit pierzându-li-se urma. Oricând eram gata să dau față cu nemernicii ăștia și să le arăt că legea e mai puternică decât ei și că nu iartă pe nimeni. Ce credeți că mi se întâmplă într-o bună zi? Îmi făceam rondul obișnuit. O luasem spre Valea Cetinii. Ca de obicei, aveam la mine arma și toporișca. Era pe vremea alunelor. Spărgeam și ronțaiam la sâmburii lor dulci, untoși, mai abitir ca veverițele și fluieram cu nepăsarea omului pe care nu-l poate tulbura nimic. Într-o vreme, ce-am făcut, ce nu, pierdusem firul drumului, îmi dispăruse tam-nisam simțul orientării ori poate că se strecurase în mine un duh al răului. Picase seara și în plus de asta începuse a picura. Când ajung în păraul Huțuleștilor, un loc tare urâcios, mi se scoală, știți cum, țepușe, părul în cap, de-mi sărise pălăria vreo zece metri deasupra capului.

Înțepenisem pe loc, simțeam că nu mai am vlagă în picioare. O răsuflare grea ca de jivină aud în spatele meu. Prind patul armei gata să trag. Nimic. Aștept. Ce credeți că era? O cucuvaie uriașă buhăia de pe craca unui arin. Se uita cu ochii ei sticloși gata să mă străpungă. Dintr-odată își ia zborul și când e în dreptul meu mă prinde în gheare și mă duce ca o nălucă peste vârfurile pădurii. Își împlântase ghearele în umerii hainei și atârnam ca o fleandură. Să mor de nu am crezut că mă va duce și mă va da hrană puilor ei înfometați. Voiam să scot arma și s-o îndrept cu cătarea în sus spre dihanie, dar fie că n-o împușcam sau chiar nu intra glonțul în ea, fie că dacă era vreo zburătoare reală și-o ucideam, cădeam din ghearele ei în întunericul acela murdar, clisos și mă izbeam de vreo stâncă și fărâme mă făceam. Așa că am lăsat totul în voia sorții.

Monu se opri din povestit. Își umplu al nu știu câtealea pahar cu rachie și-l dădu peste cap.

- Dacă nu e udat din când în când, gâtlejul scârțâie ca o fierotanie și nu mai ies cuvintele întregi pe gură, zise el.

- Și?, întrebă feciorul său, Vamu.

- Mda... Unde naiba am rămas cu povestea? A... Dom'le, cucuvaia asta mă duce, mă tot duce, până am ajuns într-o prelucă mare, luminoasă, că se vedea ca ziua. Aici se lasă cu mine jos și mă așază ca pe-o năframă pe iarba umedă a prelucii, după care ea se târăște pe picioarele ei blege și golește un heleșteu cu apă. În timp ce se îndepărta de mine scoate un sunet sinistru că intrase groaza în mine. Toată chestia era că nu știam unde eram, poate că mă aflam la zeci de kilometri dis-

tanță de casă și nu voi mai găsi drumul de întoarcere până-i hău'. Cum cerul era plin de stele și vedeam totul ca-n palmă am început să merg anapoda prin pădure. Ploaia se îndesa tot mai tare, o simțeam cum mă pătrunde până la piele. Picăturile reci mă izbeau drept în față. După vreo câteva sute de metri zăresc o licărire. Mă opresc locului. Un glas din adâncul inimii îmi spunea: Monule, fii cu băgare de seamă! Aici nu e ceva modru. De teamă ori din pricina ploii care mă făcuse ciuciulete, simțeam cum mi se învârtoșise sângele în vine și zuruia acolo ca un lanț ruginit. M-am sprijinit de trunchiul unui molid și am urmărit cu atenție locul de unde răzbătea licărul acela. Pentru un timp parcă murise, în schimb ploaia se întetise al naibii, văgăunile vuiiau ca la potop. Zăresc din nou sîmburele acela de lumină ce prindea a dansa printre copaci și după aia aud un scâncet ca de fierăstrău. Era clar că dasem peste niște nemernici care veniseră să hăcuie pădurea. Puteam foarte bine să trec mai departe și să-mi văd de treabă, să-i bag în aia a mă-si. Ce poți face noaptea în pădure tu, unul singur, și ei mulți, poate zece inși? M-am socotit în fel și chip cum e mai bine să fac. M-am gândit la toate, la copii, la frumusețea de pădure, la ticăloșia ăstora, mai pe urmă la viața mea, la datoria ce-o aveam de a apăra bunul statului și mi-am spus așa: De ce să mor căsăpit ca un câine de netrebnicii ăștia, lovit pe la spate? Dar de ce să-i las să pângărească pădurea? Uite așa mă forfecau gândurile și nu știam cum e mai bine să fac. Mama lor de tâlhari!, mi-am zis. O să le arăt eu cine îs și ce pot! Nu cred că mi-a fost frică, cât ciudă, ură, clocoteam de mânie. Aș spune că mă prinsese așa un soi de corajă,

că m-aș fi dat la ei cu brațele goale. Să-i am în mână și să-i pierd printre degete ca pe firele de nisip? Asta niciodată! Ori ei, ori eu! Una din două! M-am apropiat cu mare băgare de seamă de locul unde fierăstrăul își cânta cântecul său. Norocul mi-a scos în cale un bolf de piatră, un fel de perdea după care m-am ascuns și-i puteam urmări cumsecade. Erau cinci. Unul lumina cu lanterna rădăcina unui brad la care tăiau alți doi cu firezul, iar alți doi stăteau pregătiți cu topoarele să-i taie crengile și să-l secționeze și apoi să-l care la vale, unde îl așteptau alți doi oameni cu doi cai. Nu i-am putut recunoaște în lumina aceea tulbure și groasă ca o colesă. Mai era și perdeaua frunzelor, a crăcilor, sita ploii, bașca faptul că pasărea aceea uriașă mă dusesse în alt sat unde nu cunoșteam pe nimeni. Trag aer adânc în piept, scot arma, o încarc, o pun la ochi, ținesc și strig: Sus mâinile, derbedeilor! Unul dintre ei, probabil cel cu lanterna, a tras spre mine, mai bine zis înspre locul în care mă aflam. Poate că trăsesse un altul pe care nu-l dibuisem. Nu m-a nimerit. Cum v-am spus, eram apărat de stâncă ca de o blindată. Dacă am văzut că ei au slobozit foc neîntrerupt asupra mea, am tras și eu două focuri, după care m-am lăsat jos după bolf, înșii au mai tras vreo șapte-opt gloanțe după mine și de n-ar fi fost peretele stâncii m-ar fi ciuruit, dar așa m-am ales numai c-o zgârietură în frunte cum mi-am aplecat repede capul. După ce și-au deșertat toate gloanțele, au întins-o la fugă, mi-am dat seama de asta după zgomotul pe care îl făceau, după nechezatul cailor. Peste pădure s-a așternut apoi liniștea, doar ploaia continua să cadă cu picuri reci.

A continuat să povestească cu aceeași

înverșunare. Când peste pădure s-a întins tăcerea, s-a ridicat și-a luat-o spre găsirea unui drum unde spera să dea de vreo casă, să bată în poartă și să întrebe gazda unde se află și cum poate ajunge la Dolfana. O privire fugară aruncată în urmă și descoperă un obiect lucitor, părea pur și simplu o oglindă mare sau o icoană. Acum curiozitatea îl mâna într-acolo să vadă ce naiba era. Era pânda unui fierăstrău cu care diavolii ăia încercau să taie copacii. La o privire mai atentă, descoperă și țapinele. Le ia și le astrucă sub un morman de frunze ca la dimineață să vină cu cineva de la poliție și să le confiște. Împăcat că le zădărniciise fapta mârșavă, o pornește spre zăriștea pădurii. Altă dandana. Auzi un zgomot ce aducea a horcăit de om ce-și dă ultima suflare. Se duse într-acolo și dă peste un trup chircit de om. Era încă în viață. Hei, omule!, strigă Monu la el. Ești viu sau mort? Vorbea în dodii. Ploaia se pornise din nou. Strigă din nou la el. Lasă dracului tot ce s-a întâmplat și spune-mi ce-ai pățit, să te ajut într-un fel. Nici un murmur. Pădurea gemea sub plesnetele ploii. Monu se apucă și pipăie cu de-amănuntul trupul omului și după tăria și mărimea ciolanelor părea să fie un om tânăr. Numai unul dintre feciorii lui Țogoie putea fi, presupune Monu. A dat să-și caute cutia cu chibrituri în buzunar, dar pas de le aprinde. Le udase ploaia. Taie repede niște nuiele de alun, le leagă la un capăt cu o sfoară ce-o avea la el, îl așează pe rănit ca pe-un pat și-l trage după el.

- În clipitele acelea, continuă Monu, în timp ce trăgeam snopul acela de nuiele cu omul aproape mort, cred că-și dăduse duhul, îmi fulgeră prin minte că nu era feciorul lui Țogoie, ci altcineva, cineva tare drag

mie. Știti cine era, nu?

- Nu, Monule, nu! Hai, spune-ne și nu ne lăsa hăbăuci de cap.

- Era Candin al Canapărului, fratele meu cel mare. Mi-am dat seama de asta după ce am ieșit la liziera pădurii și i-am văzut fața sub un snop de raze de lună. Eram gata să fac o neisprăvită și să-mi trag un glonte în cap. Dar n-ajungea oare o moarte?

Monului i s-a îmuiat glasul până la nivelul șoaptei, după care a intrat într-o muțenie de piatră. Ditia l-a luat de braț și a vrut să-l ducă la culcare, dar Monu s-a opus. S-a apropiat de geam și a ferit perdeaua, scuturându-se de ceea ce i se arăta în spațiul nopții. Fulgere mari și mici brăzdau cerul de la un capăt la altul, vârfurile arinilor de pe marginea văii se plecau până la pământ. Monu a mai văzut ceva, ceva ce n-a vrut să știe nimeni și nici n-a vrut să spună nimănui: cucuvaia aceea mătăhăloasă se plimba cu aripile larg desfăcute de-a lungul văii. S-au sculat cu toții de la masă și s-au risipit care încotro: Ditia și Vamu în casa de sus, Vedea s-a strecurat pe pârâu la vale. Afară se pornise dicodalmul, vântul șuiera înfricoșător.

Furtuna se dezlănțuise cu turbare, năpustindu-se în ferestre, văioagele și pâraiele vuiau înfundat, de pe dealuri curgeau valuri-valuri torente întunecate. În depărtare se auzeau sunete seci, înspăimântătoare. Norii stăteau să se gealească de apă cum numai la facerea lumii să se mai fi întâmplat. Ditia nu voia nici în ruptul capului să se culce, stătea proptită de geamul târnațului și privea la hula de afară. Monu, cu chipul

lui de solomonar, i-ar spune dacă ar fi acum lângă ea că nu s-a schimbat nimic de la facerea lumii, că e aceeași apă, nici nu s-a înmulțit, nici nu s-a împușinat, doar că ea circulă mereu, acum e sub formă de zoaie, ca mâine să se prefacă în aburi și să zboare sus, preschimbându-se în ceață și apoi în nori, în norii ce poartă atâtea și atâtea speranțe, în norii aceia atât de așteptați de către oameni, chemați, visați de către aceștia, pândiți de ochii arși de secetă ai ierburilor și florilor, presimțiți de milioanele de semințe ce sălășluiesc în sânul pământului și așteaptă binecuvântarea lor întru răsărirea și înălțarea lor sub semnul și puterea soarelui. Ploua poate ca ieri, ca-n alte zile, ca întotdeauna. Cine ar putea ști, satul dormea dus, oamenii vâsleau nepăsători pe apa viselor, în lumea de sub pleoape se petreceau întâmplări minunate, halucinante și ei habar nu aveau ce se întâmplă pe padinile lor.

- Ploaia asta nu e a bună, zise Ditia, scuipându-se în sân și frecându-și ochii ca și cum ar fi vrut să dispară năruirea aceea de apă, vânt și fulgere.

Trecuse bine de miezul nopții. Copiii sfârșiseră primul somn și intraseră în cel de-al doilea. Vamu ațipi și el brusc și şuieră prelung prin somn. Numai de genele ei nu voia să se lipească somnul. Stătea proțâpită de geam, numai în cămașa de in și vorbea cu duhul nopții. Într-o vreme avu impresia că ploaia va înceta și că se va așterne liniștea peste vale. Inima începu să-i palpite de bucurie. Crăpă ușa încetișor, să nu-și trezească copiii și bărbatul, și ieși din nou în târnaț. Nu fusese decât o iluzie, o vagă iluzie. Ploua zdravăn, apa cădea ca deșertată dintr-un ciubăr. O

masă compactă, neagră, strălucitoare, înfricoșătoare ce încremenise parcă între cer și pământ. Nu putea fi pătrunsă cu ochiul așa cum nu se lasă văzută inima pietrelor sau iadul păcatelor. Se sperie și mai rău și simți un frison de gheață cum o crestează ca un cuțit de-a lungul spinării. Ascultă minute în șir nebunia de afară. Un muget straniu venea de undeva din măruntaiele nopții, din hăul ei de necuprins.

- Numai de n-ar veni unda, puhoaielor!, a zis scuturându-se din toate încheieturile, nu atât din pricina frigului, ci a spaimei ce o cuprinsese și s-a furișat cu pași la fel de moi în casă și de aici, în pat lângă Vamu. Trupul lui fierbinte îi transmitea siguranță, încredere, curaj. Se vârî la pieptul lui ca un pui zgribulit sub aripa păsării-mame. Bărbatul n-o simți, dormea dus. Încercă să adoarmă, să intre în lumea viselor, se gândi la tot soiul de întâmplări, îi veniră în minte o mulțime de amintiri, de lucruri frumoase așa cum i se întâmplase și altădată, își potrivea mai bine perna sub cap și țolul pe ea. Poate că ar fi reușit să înșele somnul, dar perna zvâcnea scurt, sacadat sub urechea ei. Inima i se furișase acolo și bătea speriată, își sporise bătăile. Se întoarse cu fața în sus, dar acum auzea și mai bine zgomotele nopții, rafalele ploii care o neliniștiră și mai tare, îi produceau gânduri necurate. Reuși totuși să ațipească, poate că numai i se păruse. Vocile gângave ale nopții îi șopteau la urechi sunete nedeslușite. Avu la un moment dat senzația că i se golește mintea de orice trăire, de orice gând, că ceva i se așeza deasupra inimii ca un ghimpe și-i îngreuna respirația, că dintr-o clipă în alta va plesni ca o păstaie coaptă și va muri. S-a dat jos din pat,

luându-și din nou locul lângă geamul ce da spre vale. Nici o veste bună de-afară. O cuprinse teama că ar putea să se întâmple ceva dezastruos. O îmboldi gândul să meargă și să-l trezească pe Vamu, să stea alături de ea, să nu fie singură în fața potopului, a urgiei, dar renunță, gândindu-se că ori cu el, ori fără el acolo lângă geam, ploaia tot își va face de cap, valea se va umfla, va trece peste maluri și va mătura tot ce-i va sta în cale. După zgomotele pe care le auzea, Valea Dolfanei părea să fi crescut foarte mult și auzea cum se izbește cu furie în poduri, podețe, punți, maluri, în trunchiurile arinilor și sălciilor.

- Toată lumea doarme, mai zise. Gândești că toți au murit. Nu se aude nici un șteamăt, nu se vede nici o lumină. Poate că numai mie mi se pare că va da iadul peste noi...

Mai fuseseră cu ani în urmă ploi, poate mai namornice decât asta și care au ținut cu săptămânile, când s-au rupt norii și s-a deșertat văzduhul, s-a umflat Dolfana încât nu a mai încăput în matcă și a înămolit luncile și grădinile, curțile oamenilor, pe unii i-a lăsat fără punți, fără podețe, cotețe și garduri, ba le-au luat odată cu puhoaiile și porci și păsări și alte animale și nimeni n-a murit de inimă rea. O îmboldea gândul să iasă afară în curte și să meargă spre vale pentru a-și da seama mai bine cum stau lucrurile. Se desprinsese ușoară ca o umbră, bâjbâi prin întuneric după clanța ușii, o găsi, apăsă pe ea, ușa se deschise și ieși. Nu-i trebui mult să priceapă că afară se petrec grozăvii nemaivăzute. Ploaia îi biciuia fața, o orbea. Caii nechezau în grajd și băteau cu copitele în podele de să spargă pereții și să iasă afară. Nechezatul cailor îl trezi

din somn pe Vamu care, fără să ia nimic pe el, se duse și dezlegă caii din grajd și îi mână sus pe coastă. Vamu încercă să aprindă felinarul cu gândul să meargă în dunga văii și să vadă cât de mare e unda, dar vântoasa i-l stinse. Plesnetele ploii îl izbeau din toate părțile. Apa ajunsese la un lat de palmă de a intra peste prag în grajdul animalelor și amenința să se apropie de pragul târnațului, deja intrase în pivniță, acolo unde își țineau varza, cartofii, buțile cu brânză și diferite alte alimente. Vamu reuși să reaprindă felinarul și, înaintând cu spatele spre vale, văzu că poarta i-o smulsese apa care izbea cu furie ca un bivol înfuriat în lemnăraie, rădăcini, trunchiuri de copaci, în pereții caselor.

Forme bizare dansau deasupra molohului. Nici nu putea ști dacă tot ceea ce reușea să vadă și să audă era doar apă, avea impresia că pământul își vărsase din măruntaiele sale tot veninul, toate umorile. O blană de lemn îl croi peste genunchi, omul se clătină, felinarul îi căzu din mână și se prăbuși în apă. Nu apucă să strige nici vai! Valul negru îl ducea înainte, înlănțuindu-l cu brațele lui reci, îl târa și-l tăvălea ca pe-un fir de pai. Primind o ultimă și grea lovitură în moalele capului din partea unui buștean, Vamu ameți și căzu în nesimțire. Din târnațul casei, Ditia striga:

- Vamuuuu! Vamuuu! Vamuuu! Săriți, săriți!
S-a înecat bărbatu-mio!

Cine s-o audă? Valea fierbea fără istov. Curând în ferestrele unor case apărură lămpi aprinse, felinare. Se auzeau strigăte, zbierete.

Zorii dimineții dezbrăcară în toată goliciunea ei

fața satului. Puhoaiiele loveau năpraznic în maluri, în poduri, în garduri și-n zidurile caselor, acolo unde se aflau în apropierea văii, mugeau înspăimântător. Veneau pe coamele valurilor negre ca niște bivoli cotețe, animale moarte, trunchiuri de copaci, tot felul de lemnăraie ce se aflaseră prin curțile oamenilor. Citera și Ghedulești păreau că se prăbușiseră și ele, intraseră unul în altul și se amestecaseră cu pământul, cu case, cu crucile din țințirim. Întregul sat deveni un vaiet prelung și-un hohot de pe altă lume. Mânia puhoaielor creștea cu fiecare minut. Pe spinările negre ale unde începură a pluti ca într-o scenă de apocalipsă trupuri de oameni înecați, cu burțile umflate de apă. Oamenilor li se închideau pleoapele de spaimă. Căinii stăteau să rupă lanțurile cu care erau legați, guzganii chițcăiau sinistru și fugeau spre deal. Un vaiet prelung călătorea de la un capăt la altul al văii. Clopotele bisericii au prins a se dăngălui a jelanie mare, a tristețe și a moarte.

Trecuseră mai bine de două ore și Vamu nu era nicăieri. Ditia s-a înecat cu propriile ei temeri. Nu avea cum să fie în viață, nu avusese nici cea mai mică șansă să iasă din tumultul puhoaielor tulburi și repezi. Nu mai avea putere să plângă, nici nu știa dacă o să-l mai găsească vreodată. Cine știe, poate la „grebla de la Turda”, cum îi spuneau sătenii grilajului din orașul cimentului unde se opreau toate lucrurile mari luate de apă, toți înecații.

S-a întâmplat ca ploaia să se mai domolească, dar puhoaiiele ba, cerul s-a limpezit și el. Viitura înconjurase casa lui Vamu din toate părțile. Ditia încercase de nu știu câte ori să coboare în curte și să

dea drumul la vite, la cai, la porci, la păsări și să le orienteze spre Coasta merilor, dar când deschise ușa târnațului și văzu oglinda de un luciu negru ce înghițise treptele urmând să dea buzna în târnaț, se trase înapoi ca arsă. Nu mai avea putere nici să strige, să facă măcar un pas, capul îi vâjâia ca o cochilie de viespi, o durere surdă i se înțepenise în ceafă, se lăsă moale pe prag și privea cum apa lovea cu sunete seci, lip-lip-lip, zidurile casei. Inima i se golise de sânge, o teamă cumplită îi contracta toți mușchii. Devenise neputincioasă, incapabilă de a se mișca. Lumea din jurul ei se năruia văzând cu ochii, se ducea de râpă toată agoniseala oamenilor, casele, adăposturile animalelor, rămân nămolul, gunoaiile, cenușa, lacrimile, deznădejdea, flacăra jertfei. Sângele se întorcea valuri-valuri spre inimă, făcând să-și recapete răsuflarea. Își imagina cum apa va deschide ușa casei și va intra sporcând podelele, înnămolind mobilele, rufăriile, lăsând în urma ei scârănă. Copiii priveau înspăimântați din dosul geamurilor. Locul din patul Monului era gol... O femeie singură, înspăimântată în fața stihilor dezlănțuite. Dezastrul se profila în toată grozăvia lui.

Unda cea mare avea să vină, după cum strigau oamenii prin curți, abia peste o oră. Valea Dolfanei urma să colecteze apele zecilor și sutelor de pârlăieșe, de torente de-a lungul celor peste patru sau cinci kilometri câți măsoara râul. Când a sosit ceasul sortit, niște feciori mai curajoși au pescuit cu ajutorul unor cange lungi de fier tronurile a doi tineri, un fecior și o fată aflați în toată goliciunea trupească. Oamenii presupuneau că făcuseră dragoste în vreun pod de casă

veche aflată în imediata apropiere a râului și când și-au dat seama că vechitura se hâțână și se prăbușește în apă a fost mult prea târziu și valurile puternice i-au târât mai întâi la fund, apoi au ieșit la suprafață, întorcându-i cu rușinea în sus. Cei doi ibovnici urmau să se căsătorească în curând.

În după-amiaza aceleiași zile, apele au început să se retragă de prin curți, de prin grădini și lunci. O mare minune s-a produs atunci. S-a despicat cerul și din spărtura lui și-a luat zborul spre casa lui Vamu o pasăre uriașă, cu niște aripi cenușii, argintii și niște gheare lungi și un clonț rubiniu. S-a tot lăsat, lăsat până a poposit pe vârful casei lui Monu. Aici a înălțurat cu ajutorul ciocului câteva șindrile și și-a îndreptat jetul privirilor ei de foc spre Monu care se urcase, de teama apelor, în podul casei. Bătrânul, care recunoscuse numaidecât zburătoarea aceea uriașă, i-a făcut niște semne ciudate și cucuvaia și-a luat zborul și s-a dus în avalul râului și nu după multă vreme a venit aducând în gheare trupul lui Vamu, plin de nămol și de ierburi și vâlcet de cât timp stătuse în patul acelor ape tulburi și-l așeză sus pe coastă, suflând asupra lui viață și bătând din aripi ca să-i pună inima în mișcare. Vamu s-a trezit frecându-se la ochi și când a coborât spre casă și s-a întâlnit cu Ditia i-a zis: Ce-i cu prepeștenia asta de ape? Când naiba a venit? și i-a băgat de vină că pe el nu l-a trezit din somn. Uitase tot ce se petrecuse cu el, tot ce se întâmplase în noaptea aceea de pomină. Culmea, hainele erau uscate pe el și țipa viața în el ca într-un nou-născut.

Uriașei păsări, căreia i s-a făcut milă sau poate a fost trimisă de cel care diriguia lumea văzută și

nevăzută să scoată spaima din sufletele oamenilor și să le redea bucuria de viață, să-i învie pe cei înecați, i-a readus la viață pe toți cei umflați de ape. Sulfina și Solomon și-au recăpătat din nou suflul dragostei lor și, nu mult după ce urgia apelor a trecut și vatra satului s-a uscat și a dat să răsară din nou iarba, s-au luat în fața altarului, iar oamenii priveau la ei ca la niște zeități, ca și la ceilalți care se treziseră parcă din somn, din moarte și umblau iar pe picioarele lor.

- Ei, dragii mei, a zis Monu, asta a fost povestea ce voiam să v-o spun. Dacă vreți, mă credeți, dacă nu, nu-i nici un bai. Vreau doar să vă mai spun că eu mă întâlnesc cu pasărea lui Dumnezeu în fiecare zi.

5 octombrie 2009

Melancolia lupilor

Iarna aceea, o iarnă anume, poate că nici n-a fost, ci doar o iarnă ce a populat visele oamenilor de pe dealurile și hodoapele Bidigeștilor, a rămas adânc întipărită în memoria sătenilor de pe aceste guguloaie pe vârful cărora se aflau niște păduri bătrâne, rămase parcă de pe vremea patriarhului Noe. Căzuseră încă de pe la începutul toamnei zăpezi care în alte ținuturi, alte spații nu cad nici într-un veac întreg. Munții, dealurile cheamă zăpezile, așa cum câmpiile cheamă ploile și o pace prea lungă cheamă oștiri cu arme pentru a vărsa sânge. Sau o noapte cu lună cheamă îndrăgostiții să simtă zefirul nopții cum le intră parșiv pe sub cămăși ori o lampă fumegoasă cu lumină puțină trimite muzele după un scrib care să scrie istoria lumii așa cum n-a mai fost scrisă niciodată. Au căzut straturi peste straturi de ninsori fără ca cel dintâi sau al doilea ori al treilea să se topească, așa că au rezultat munții de zăpadă. Asta era desigur și cauza primordială pentru care nu vedeai picior de om pe câmp, ci doar dâre de păsări care, fiind ușoare, nu se afundau în omăt. Dar,

totuși, când venea vremea Crăciunului și cetele de colindători se porneau să ducă cântece frumoase, toate despre Nașterea Sfântului Prunc Iisus, în casele oamenilor, zăpezile înghețau, încât pluteau mergând pe el ca niște fantome. Iernile la Bidigești aduceau un plus de particularitate satului dându-ți senzația că o mână nevăzută pictase pe o uriașă coală de hârtie o ilustrată care îți trezea reverii, meditații, adânciri în propriile gânduri, în hăul subconștientului rămas adesea insondabil, o țară, un land necunoscut.

Eram flăcău mărișor, destul de netemător, dar în care pâlpâia acolo, în interstițiile sufletului, teama de lupi pentru că nu era iarnă în care haitele astea înfometate să nu halească vreun om; de animale nu mai vorbesc, căci veneau și se vârau în curțile oamenilor, spârgeau staulele sau grajdurile și înhățau oaia, capra, juncanul sau ditamai boul și-l târau după ele în bungetele înecate de nămeți și le sfâșiau de nu mai rămâneau din ele decât oasele cele mari, greu de ronțăit. Fusesem admis într-o ceată de colindători înarmați cu ciomege, cu ștearțuri, cu viori, cu clarinete, cu steaua frumos împodobită la care lucraserăm cât ținuse postul Crăciunului și luaserăm la pas toate dealurile, toate povârnișurile unde se aflau case locuite și sâmburii lămpilor cu fotoghin luminau ferestrele ca niște licurici.

Uneori, când ne porneam cu colindul având un plan dinainte stabilit, din ce colț al satului pornim și unde ne oprim, se pornea și câte o dragă de ninsoare: ningeau cu fulgi mari cât fluturii și, ai naibii, nu voiau să se lase pe pământ, ci dansau așa prin aer ca niște păsări, simțind parcă dulceața zborului și nouă ne

plăcea chestia asta pentru că mergând așa, în șir indian, eu fiind mereu în coada cârdului, îmi făcea impresia că înaintea mea alunecă niște fantome, niște închipuri ce se nășteau în mintea mea pe abruptele clinuri ale dealurilor și-mi produceau o subită stare de euforie. Știam despre mine că sunt o fire ciudată, mai aparte decât prietenii mei de grup, dar mă bucuram că eram croit puțin altfel pentru că aveam motive să mă simt fericit pe lângă faptul că urma să intrăm în târnașurile oamenilor și să pornim colinda, apoi, pe la jumătatea ei, să ni se deschidă ușa și să fim poftiți în casă unde continuam cântarea și apoi gazdele ne ofereau loc pe lavițe să stăm și ne întrebau care ai cui suntem din sat, pe unde am mai umblat, cum e noaptea, luminoasă, neagră, dacă ninge, dacă ne-am întâlnit cu lupii, dacă le-am auzit bucinatul lor și câte altele. Eram îmbiați de fete tinere și frumoase, ale căror chipuri pure și de o prospețime de rouă ne rămâneau sub pleoape multă vreme, poate până la Crăciunul viitor, iar dacă unele între timp se măritau și se așezau la casele lor, ne înțepa ghimpele părerii de rău, ne îmbiau cu felii groase de cozonac cu nuci, cu mac, cu rahat, stafide, diferite prăjituri, nuci, mere, pere, ba câte un păhărel de țuică care să ne alunge frigul pe care îl înmagazinaserăm în oase. Mie, minte zburdalnică, îmi fugeau ochii după silueta atât de fragilă, dacă nu ireală, părelnică a unei fătuci pe care o chema Măriuca: ochi dulci, aburiți, sprâncene lungi, puțin somnoroase și ea, spre marea mea uimire și bucurie totodată, stăruia mai mult asupra mea să iau din bucatele care, cică, erau făcute de mâinile ei și eu atunci instinctiv i-am prins degetele nici calde, nici reci și am zis: Cât de frumoasă

ești, pe atât de îndemânatică, de pricepută ești la facerea cocăturilor ăstora ce se lăfăie pe un platou mare de pe masă. Ea nu și-a tras mâinile și asta a făcut ca ale mele să se aprindă și atunci ea a zis: Îmi pare bine că ne-ați căutat cu colindul, cântați atât de frumos, mai ales tu, Dinule; de aceea aș vrea, dacă nu se supără colegii tăi de ceată, să colinzi doar tu singur cea mai frumoasă colindă de Crăciun – „O, ce veste minunată!” Aveam la cei optsprezece ani împliniți glasul format, o voce melodioasă, melopeică și mi-am dat drumul. Ieșea din laringele meu un glas atât de unduios, de puternic încât mă miram și eu de unde venea vocea asta plină, duioasă, atât de bine rotunjită. La sfârșit, atât Măriuca, cât și tatăl ei m-au felicitat și drept recompensă, pe lângă banii ce se cuveneau întregului grup de colindători, eram vreo șase, mie mi-a dat un pol separat pe care eu, o fire corectă, loială i-am vârat în străicuța grupului. Mda, ieșeam aproape din fiecare casă, căsulie, depinde de starea materială a gazdelor, cu bucuria că fuseserăm bine primiți, omeniți, lăudați pentru frumusețea colindelor și probabil și pentru faptul că toți eram niște feciori ștrami și fercheși.

Când am părăsit casa din vârful Dealului Soharului, unde ne-am simțit nespun de bine, o căscioară nu mai mare decât un cuib de vulturi, ne-a întâmpinat în dricul nopții o viforniță încât ne-a stins ștearțurile pe care le-am aprins din nou, apoi iar au fost stinse și atunci ne-a luat o mamă de frică, de spaimă, că ne tremurau picioarele și ne înghețau limbile în gură. Nu știam încotro s-o luăm. Mergeam mai mult din instinct. Ne-am dus așa preț de vreo două ore printr-un pustiu alb, fantomatic, prin care noi pluteam

ca niște știme ale iernii, poate chiar ale unor ierni de demult, de pe vreme protopărinților noștri. Într-o vreme ne-am oprit și ne-am vârat unul într-altul ca să ne încurajăm și să trecem din mână în mână uiaga cu vinars de prună fiert cu chimen, ca să ne mai întărim firea și să rezistăm biciuirii viforniței puternice ce mătura zăpada mărunță proaspăt căzută ca vântul nisipul de pe plaja mării. Deodată, am auzit niște urlete vagi de jivine, cred că erau lupi, care însă păreau a fi departe de noi. Vântoasele s-au mai domolit, am reușit să aprindem lămpașele și ștearturile, să ne proțăpim în ciomege și să purcedem mai departe. Unde? Nu știam nici noi. Unde ne vor duce instinctul, întâmplarea, norocul.

Nu se auzea nimic decât urletul sinistru al vântului. Nu tu glas de câine, muget de animal, vreun croncănit de pasăre, vreo cracă ruptă de greutatea zăpezii din vreun pom ori alt semn că se mai află pe acest întins pustiu alb încă cineva, ceva, care să... Să ce? Să ne putem solidariza cu neștiutul, cu necunoscutul, cu... duhurile nopții de Crăciun. Plănuiserăm să alegem zona cea mai dificilă, mai urâcioasă a satului, ca pe urmă să coborâm spre vale, spre inima satului, unde drumul era bătătorit de sănii, de picioarele oamenilor. Era într-un fel mândria, trufia noastră să nu lăsăm casă necolindată, mai ales cu cât știam că unele sunt gazde primitoare și darnice și dădeam peste fete frumoase la care căscam ochii cât cepele.

Într-un ceas sau o clipă pe care nu le pot numi decât fatale, nefaste s-a întâmplat ca cel aflat în față să dispară din ochii noștri. A venit rândul celui de-al

doilea. Apoi al treilea și tot așa până am dispărut și eu într-un hău. Căzusem în cap, noroc că prăpastia aia era plină de zăpadă și nu mi-am frânt gâtul. Fraților, suntem terminați, aici vom îngheța de frig. Toți au început să se vaiete, să plângă.

- Numai tu, Dinule, a zis c-o voce jalnică Chimuț, ai ținut să venim pe coclaurii ăștia pustii! Ai vrut s-o vezi pe Măriuca, să-i vezi ochii și mijlocelul și să te dai pogan cu vocea ta!

- Eu v-am propus tuturor și ați fost de acord cu mine. Dacă vreunul dintre voi se opunea, renunțam la măgura asta pustie!, am ripostat eu.

Ni se stinseseră ștearțurile, lămpașele, pucioasele ne săriseră din buzunare, pierduserăm și bătele, mie îmi sărise cutia cu vioara din mâini, lui Culuț clarinetul, lui Bolunduț steaua. Dar ce nu ne pierduserăm? Chiar și mințile. După ce ne-am pipăit cu de-amănuntul fiecare și am văzut că suntem citavi, ne gândeam cum dracu' vom ieși de aici? Oricât am hăuli, nu ne auzea, nu avea cine să ne audă. Țipenie de om... Stelele ne priveau neputincioase și nepăsătoare din înaltul cerului. Prepeștenia abia începuse. Am auzit la câțiva pași de noi niște hămăieli; după timbrul lor nu puteau fi decât ale unor lupi. Ce căutau oare aici? Căzuseră și ei ca niște proști în această groapă? Fiarele au simțuri mai ascuțite decât noi, oamenii. Într-o vreme, unul dintre ortaci a reușit să aprindă ștearțul și cum aici pe fundul gropii nu mai sufla vântul, flacăra lui continua să ardă atâta timp cât țineau zdrențele acelea făcute șomoioș și îmbibate în petrol. Am văzut apoi ca într-o visare de coșmar un par gros înfipt în mijlocul gropii și în vârful ei atârna hoitul belit al unei

oi. Gata. Ne-am luminat. Nimeriserăm într-o capcană făcută de oameni pentru a putea veni de hac lupilor. Doi lupi care reuşiseră să hăcuie aproape tot hoitul oii, din care mai rămăseseră doar capul şi coastele, şi fiarele nu ajungeau atât de sus, stăteau cuminiţi şi hămăiau la noi ca şi cum le-am fi stricat siesta. Ne-am strâns unii în alţii, gata să ne apărăm cu ciomegele. Norocul nostru a fost o vreme că aveam flacăra ştearţului şi orice jivină se teme de foc, dar curând s-a isprăvit şi totul a devenit scrum. Mai aveam un lămpaş, dar nu ştiu cât gaz mai avea în mica lui cutie. A murit apoi şi acel mic sâmbure de flacăra. Mai aveam ciomegele, clarinetul şi vioara.

- Ce-ar fi, a zis într-o doară cu glasul dogit de spaimă Culuţ, să distrăm fiarele astea cu puţină muzică?

- Fugi, mă, de-aici!, a zis Chimuţ. Ai auzit tu ca o sălbăticiune să aibă ureche, simţ muzical?

- Mă, noi trebuie să încercăm, nu avem altă soluţie. De omorât nu-i putem omorî cu bâtele, au scăfârliile tari ca fierul. Mai degrabă ne înhaţă ei pe noi, a zis Bolunduţ.

Începuse a se crăpa de ziuă. O lună mare, imens de mare se proţăpise exact deasupra hăului în care căzuserăm noi şi cei doi lupi. Nu ştiu care dintre noi a zis:

- Mă, prietenaşi, eu am auzit de luparniţa asta, dar nu mi-am închipuit că se află tocmai aici şi că nenorocul nostru a făcut să cădem în ea. Normal ar fi ca aceia care au pus-o la cale să vină şi să vadă dacă a căzut vreo victimă în ea.

Am încercat să ne mai dregem curajul cu ceva

băutură, dar în sticla dată ca dar de țătoasa Măriuca nu mai rămăseseră decât câteva degete pe fund. Ne-am udat fiecare gâtlejul din puținul care mai era în sticlă. Groapa, ne dădea seama acum, când plesniseră zorii de iarnă, era de vreo cinci metri de adâncă și nu aveam cum s-o escaladăm. Noroc că fiarele se dovedeau a fi blânde. Atâta timp cât erau sătule, dar pe urmă? Naiba mai știe.

Au zburat niște ciori negre pe cerul alb ca oul, ceea ce ne dădea impresia că nu suntem singuri în dealul ăsta aruncat la dracu-n praznic. Dar ce să vezi? Lighioanele au început a se mișca amenințător, zburându-li-se părul pe spinări, apoi au început a urla prelung. Erau doar câțiva metri între noi și ele.

- Trăsni-v-ar Dumnezeu hoiturile, fiare spurcate!, a înjurat Chimuț. Din cauza voastră am pierdut o straiță de bani!

- Nu fi și tu acum tâmpit, Chimule, zise Simuț, care până atunci nu scosese nici o vorbuliță. Nu am avut noi noroc, asta e!

- Banii ca banii, dar mai importantă e viața, mă Chimule!, țipă la el Bolunduț.

Curând se lăsară din zbor niște corbi care începură a ciuguli restul de carne din hoitul oii sacrificate. Cârâiau al dracului de parcă dase în ei nebunia. Cei doi lupi își lingeau încă boturile cu colții lor fioroși după sângele și suc dulc al cărnii de oaie. Câtă vreme dădeau dovadă de blândețe era bine pentru cei șase ortaci. Dar asta nu dură prea mult. Unul dintre lupi, mai înalt și mai arțăgos, se sculă în picioare și făcu câțiva pași spre colindători. Atunci Bolunduț scoase din buzunarul lodenului clarinetul și începu să

cânte. Se vedea că lupului pus pe harță nu-i cădeau bine la urechi sunetele clarinetului și răcni o dată prelung, dând cu laba piciorului din față prin aer, aidoma unui dirijor care nu agreea partitura.

Maica mea cea scumpă și dragă, mi-am zis eu, scoate tu vioara și zi-i una mai târăganată, una de jale sau de inimă albastră. Am scos vioara din cutia de lemn, mi-am potrivit arcușul și cu vioara proptită în gât am început a trece arcușul când pe coarda cea groasă, când pe cea subțire, cântam o doină veche învățată de la mama și fiara s-a retras la locul ei și s-a lăsat pe cele patru labe. Aha! Carevasăzică, v-am prins șpilul, am zis eu. Ești o jigodie melancolică. Mamă, cum îți mai sticlesc ochii, ca unui bețiv aflat la fâgădăul din sat căruia diblașul îi cântă la ureche romanțe despre dragoste, despre despărțire. Mi s-a părut la un moment dat că fiara lăcrima. Măi să fie! Minune cerească!

Am cântat vreo zece melodii din acelea duioase și nu s-a mai auzit nici un mârâit. Le găsisem acul pentru cojocul lor. Dar la un moment dat m-am plictisit și eu de atâta dulce tandrețe și dor neîmplinit și am îndăluit să cânt o melodie mai sprintară și lighioana a dat semne de nervozitate, mârâind din nou.

- De ce ai schimbat, Dinule, linia melodică? mă contră Culuț. Să știi și tu că și omul sătul se dă în vânt după doine, după romanțe. Așa că, hai, schimbă repertoriul!

Am cântat numai melodii de jale și dor până ce mi-au plesnit corzile viorii. Și lupii noștri melancolici au adormit, iar noi eram înghețați de frig. Chiar nu-mi arde de șagă, să glumesc, degetele cu care plimbam arcușul pe corzile ceterii mi-au degerat, că nici acum,

după atâția ani, nu mi le mai simt ca lumea.

Dar șederea noastră în groapa comună cu fiarele a luat sfârșit către amiază când la marginile gropii am zărit umbrele a trei vânători cu armele în spate. Au privit lung în fundul gropii pe care o săpaseră de cu toamnă și au rămas înmărmuriți când au dat cu ochii de noi. Eram rebegiți cu toții de frig. Ne-au făcut semne să stăm cuminiți și doi dintre ei au luat lupii la țintă și și-au descărcat armele în țestele lor, astfel că au rămas nemișcate. Au adus apoi niște prăini și ne-au scos pe toți cei șase afară.

Întâmplarea petrecută în satul Bidigești a făcut înconjurul întregului munte, ba i s-a dus buhul până la Viena unde, cică, ar fi apărut într-un ziar nemaipomenita poveste a unor tineri colindători din Transilvania în noaptea de Crăciun. Numai că minunea nu s-a oprit aici. Când cei trei vânători au vrut să scoată și hoiturile celor doi lupi melancolici, au văzut în locul lor două căprioare cu ochii plini de lacrimi. S-a spus că cei trei bărbați s-au lăsat pentru totdeauna de vânătoare, iar în vara ce a urmat din groapa aceea, care se adâncise și mai mult, au început a țâșni niște flăcări galbene. Auzind chestia asta, moșul meu a plecat cu doi dintre feciorii lui, unul dintre ei era tata, și au săpat zile întregi până ce au dat de o comoară de aur. Și astfel neam de neamul lor a scăpat de sărăcie. Căci, vorba unui mare gânditor, moartea e floare la ureche pe lângă sărăcie.

10 octombrie 2009

Într-o iarnă de demult

S-a întâmplat tare demult, nu știe nimeni în ce veac, în ce vâleat. Bag seama, zice moșul Cotoncu, adus de spate din cauza bătrâneților, ce sta cocârjat la gura sobei în care duduia un foc tânăr în care flăcările lingeau hulpave, precum niște fiare carnea dulce a pradei, drugi groși de fag în miezul căroră, și atunci după ce focul se stinge, mai rămâne un sâmbure de jar, că pământul cu toate ale lui nu se deschilinise bine încă de cer și nici cerul de pământ; era așa un soi de coleșă nici albă, nici neagră. Linuța Umbrii, o femeie tare cumsecade, pita lui Dumnezeu, cum s-ar zice pe aici, prin Țara de brazi, născuse șapte copii și, având un soț cam muieratic, ce-și petrecea mai mult zilele prin căfanele din Trei dealuri și venea acasă pe șapte cărări, mai bine venea pe o singură cărare, căci îl aduceau acasă caii ăștia; vreau să zic că mintea lui aluneca pe șapte cărări; doar ea singură se ocupa de treburile gospodăriei care nu erau deloc ușoare. Dar nu despre el vreau să-ți povestesc, dă-l în amarul lui, că așa o fost

foaita lui, lacom la duhan, la pahar și la muieri, că de asta nu te dezbară nimeni odată ce ai venit pe lume cu aceste păcate. Femeia asta zăcuse pe pat doi ani, încât rămăsese numai scheletul din ea și aștepta să moară de la o zi la alta. Pe atunci nu erau leacuri ca acum, doctori pricepuți și tot felul de aparate și omul când apuca să cadă pradă bolii, să roadă durerea în el înghițea tot felul de fierturi de plante, rădăcini, scoarțe de coapaci, altele amare, unele îndulcite cu miere de stup și zicea când își dădea seama că îl părăsesc putrințele: apoi ce-o fi, o fi, mă duc pe-acți încolo, că așa mi-e scrisa. Se împăca repede cu moartea, cică era ca niște buze nevăzute, vine numai și suflă în lumânare și întunericul îți cade pufos pe pleoape și pace ție, lume! De, altă lume, alt fel de a judeca viața, rostul omului în lume. Cei mai mulți nu știau să scrie și să cetească, în schimb știau ceti în stele, în coaja de pe copaci, în urmele lăsate de picioarele animalelor prin pădure, în calendarele de ceapă, știau să tălmăcească visele, aveau halucinații, conversații în care se întâlneau cu duhurile cele bune ori cele rele.

No, acum mă ierți nepoate dragă că mai fac, ia, așa, câte un ocol la ceea ce vreau să-ți spun, mă ia mângâriciul de limbă și... Iartă și tu, că doar ce poți să faci. Mi-s bătrân, luna viitoare bat suta de ani. Nu te mira, că așa e. Nu te mint, nu am de ce, nu e nici o scofală, nici un merit, nici o binefacere că am ajuns la anii ăștia. Norocu' meu că nu am cine știe ce beteșuguri, doar reuma ce mă mai supără. Am o bună tinere de minte, văd bine, dorm neîntors și mai beau câte un păhăruț de ceva răchie, răchie din asta de-a noastră, din cireșe amare. Avem colea, în livada de la

deal, peste o sută de cireși și care-n fiecare vară sunt încărcăți de măruntele și negricioasele poame. Toamna când se pornesc cazanele de fiert ȕica facem câte o sută de litri de ȕică, așa că ne ajunge tot anu'. Chiar, nu vrei să te servesc cu un păhărel? Bine, dacă nu vrei, treaba ta, eu nu te silesc. Voi, pe acolo, pe la oraș, beți altfel de băuturi, dar crede-mă că nu-s sănătoase pentru organism ca ale noastre. Ale noastre au adunate în ele dulceața soarelui, parfumul câmpurilor și snaga pământului. He...heeee! Ce știi tu, băiete...

Nici nu știi ce-am făcut, cum s-a întâmplat că ne-am trezit cu umbrele serii în ferestre. Zdrențele acelea cenușii veneau și se așezau pe obrajii moșului și făceau din el o arătare, o închipuire, o alcătuire de ceață și fum. Când îmi vorbea mi se părea că aud o voce de pe altă lume. Nu știi însă cum arătam eu. Simțeam că se apropia de noi o noapte magică și eram numai amândoi în căscioara lui de sub Piatra șerpilor. Moș Cotoncu a dat să aprindă lampa și nu găsea cutia cu pucioase, cum zicea el. Dar cum eu aveam la mine o brichetă, am aprins fitilul lămpii și mica flacără a feștilei a prins a lumina toată încăperea și am realizat imediat că moșu' avea aceeași înfățișare pământească de mai înainte de lăsatul serii. Hai, zi-i, moș Cotoncu, ce s-a ales de femeia aceea, Linuța Umbrii? Aveam o presimțire că vom intra într-o altă lume, într-un alt veac, așa cum spusese el de la început.

Mă, băiete, să nu crezi că e scorneală ceea ce-ți voi spune. Nu! Să dea dracu-n mine de te mint. Simt cum mi se face pielea de găină, mai zice el. Într-o dimineață de octombrie, naiba știe cum, în crengile nu-

cului de la colțul ogrăzii s-a adunat un stol mare de mierle, să tot fi fost peste o mie, poate și mai multe, că se întunecase pământul sub pom. Linuța zice abia șoptit din poclăduri că o venit vremea să plece! Taci tu, bună, nu vorbi parascovenii. Și nu după multe clipe i s-a bombat pieptul cum ai umfla o bășică de porc, a tras un horcăit prelung și i-a căzut capul într-o parte și ochii i-au rămas larg deschiși spre lumea din care pleca. Unii mai pricepuți și-au dat cu presupusul cum că au plesnit plămânii în ea, că erau uscați ca foaia de brusture toamna. Nu eram decât eu acasă când închisese ochii. Deși era primul om care murea sub ochii mei, nu m-am speriat. Am dat sfoară în sat, aveam multe rubedenii așa că pregătirile pentru îngropăciune le-am făcut împreună. Dar hiba a fost alta, copilul moșului. Căzuse o iarnă namornică, poate cea mai groaznică dintre câte dăduse Dumnezeu în vremurile acelea. Nu că exista strat de nea mai mic de doi metri, iar omătoacele cele mari atingeau streșinile caselor, încât, ca să poți merge la grajd și să-ți adapi vitele, să le slobozi fân din podul șurii trebuia să sapi tunele prin zăpădocul din curtea casei. Un ger tăios și-un viscol cumplit se lăsaseră peste ținutul „Țării de brazi”. Era aproape imposibil să te poți ține pe picioarele tale. Vântul năpraznic te lua pe sus cu suflul lui puternic. Din pricina vremii cu totul potrivnice, Linuța stătea în casă moartă de o săptămână încheiată. Groapa ce fusese săpată pentru a fi coborât în ea coșciugul morții se umpluse de nămeți de nu mai știa nimeni unde se afla. Așteptam cu toții o minune să se oprească viscolul și ninsoarea ce cădea ca un prăpăd, dar acestea se dezlănțuiau și se înteteau și mai abitir.

Popa Chemeșoi ținea zilnic slujbe și se ruga celui de sus să oprească potopul ninsorii, și mai ales vifornița.

Când ninsoarea și viscolul s-au mai ogoit, am pornit cu moarta la țințirim. Acum am dat peste un bucluc și mai mare. Apocalipsă curată. Căzând de mai bine de o lună atâta amar de ninsoare, toate drumurile satului au fost astupate. Tot satul era o întindere, o cergă imensă de zăpadă. Cine să se poată încumeta să prindă boii la sanie și să pornească prin fostele hârtoape ale satului, ascunse acum complet sub poloagele de zăpadă? Așa că toată cazna a căzut pe seama unor bărbați, rude de-ale moartei, care i-au legat copârșeul cu niște funii groase și le-au petrecut peste o prăjină groasă din lemn de corn. Drumul până la țințirim urca și cobora două dealuri destul de abrupte. Noi, ai casei, rudele apropiate ale Linuței, ne strecuram în urma pușinilor oameni care țineau să însoțească moarta la cimitir și să asiste la slujba de prohod ca niște mogâldețe. Cei șapte copii ai Linuței erau muți de durere, de potrivnicia cerului, nici nu puteau plânge căci lacrimile le înghețau deja sub pleoape și parcă aveau ochii de gheață. Ochii Linuței erau gheață, ai noștri la fel, cerul tot de gheață era, noi mergeam ca niște orbi prin pustiul alb. Înghețase și inima în păsări, focul în sobă, gândurile în găoacea capului, ici-colo se mai rupea pe câte o coastă o marjă mare de omăt. Tristețe, pustiul, moarte, deșertăciune!

Bărbații care duceau coșciugul spânzurat de prăjină pe umeri cunoșteau cât de cât drumul. Ne aflam la povârnișul primului deal, când au început să ne izbească cu furie vârtejuri-vârtejuri de zăpadă. Cei ce purtau coșciugul au fost nevoiți să se oprească și să

lase moarta jos. S-au iscat o zăpăceală și-o hăbăuceală mai ceva ca la Turnul Babel. Când convoiul mortuar s-a pornit din nou la drum și am mers vreme de un ceas, ne-am dat seama că sosiserăm în locul din care plecaserăm mai înainte. Ziua zbura văzând cu ochii și nu aveam vreme de pierdut, așa că am luat-o din nou din loc. Unde? Înainte, pe un alt drum care ni se părea nouă a fi cel bun.

După multe opinteli, căzături am reușit să urcăm primul deal, dar al doilea, care era și mai înclinat, ne-a vârat spaima în oase. Continua să cadă din înalt zăpada într-o nebunie dezlănțuită, parcă și mai înverșunat, iar vântul sufla cu mai multă furie, gata să ne potopească cu totul. Micul alai ce-o însoțea pe moartă la groapă mai făcea câte un popas, vârandu-se unii în alții, apoi luau din noul viscolul în piept. În afară de prăpădul, de dicodalmul ninsorii, mai căzu și seara peste noi și nu făcuserăm nici jumătate de drum până la țintirim. În bezna aia alb-cenușie ce se lăsase peste deal căzurăm cu toții într-o râpă care ne înghiți cu totul, coșciugul peste oameni, oamenii peste coșciug; noroc că era bine bătut capacul în cuie, altfel moarta s-ar fi pierdut prin zăpadă. Unii se aleseseră cu lovituri la cap și la mâini, la picioare, gemeau de durere. Popa, care se legase cu o sfoară de copârșeu să nu-l ia vântul, căci era o mână de om, își pipăia trupul să constate dacă nu s-a frânt ceva în el. Îi pierise și firavul fir de glas ce-l avea. Într-o tăcere deplină, dar parcă mai uniți în nenorocirea ce dase peste noi, am hotărât să mergem înainte. Ar fi fost o mare rușine pe capul familiei noastre, cât și pentru toți sătenii să nu putem înmormânta un om din cauza iernii, a viscolului.

Dar orice este posibil când se desfac baierile cerului și omățul cade nestăvilit peste lume.

Am reușit să ieșim din râpa aceea cu chiu, cu vai, iar când am ajuns în vârful dealului, viscolul ne-a trântit din nou la pământ. Și ca să nu ne orbească ninsoarea năvalnică, am început să mergem cu spatele înainte. Clopotele bisericii se jeluiau din bronzul lor profund și dureros și adânceau și mai mult rana din sufletele noastre. Cel care ajunsese la capătul răbdării, popa Chemeșoi, spuse prin barba lui înghețată: „Cristelnița mă-si de viață și-a cui a pus țințirumul la marginea satului!” „Taci, popo, că te arunc în hău și-o să te mănânce lighioanele de mai vorbești cu atâta păcat”, a strigat la el bărbatul moartei. „Dacă nu mai poți, te duc eu în spate, dar păstrează buna cuviință, durerea momentului! După ce-o să ajungi teafăr acasă, nu ai decât să înjuri și să blestemi iarna asta spurcată, că doar nu noi am comandat prepeștenia asta de vreme, ci Dumnezeu!” Popa a moșmondit prin barba lui țepoasă că pleacă acasă. Ar fi plecat, dar nu mai știa unde se află și încotro s-o apuce?

Una dintre rudele apropiate ale moartei a fost de părere să se lase totul baltă, că doar nu s-o întâmpla nimic peste noapte, și să vină în zori, când poate se va opri viscolirea, și-or săvârși cum trebuie prohodul, plus că se va putea face totul pe lumină. Toți ceilalți au îmbrățișat ideea de a părăsi coșciugul în molohul de zăpadă și, ținându-se unul de mâna celuilalt, plecară spre casele lor. Numai că noaptea le-a zădărnicit drumul și unii s-au rătăcit în propriul lor sat sau pur și simplu au degerat sau înghețat de frig. Fusesse foarte greu să înainteze cu coșciugul, dar și mai anevoie era

acum să meargă de unii singuri, întunericul și vântul furându-le parcă drumul de sub picioare. Cineva a rostit în deșert numele Domnului și-i păștea teama că nu vor ajunge întregi acasă și că le vor rămâne oasele pe câmp.

Rubedeniile bieteii Linuța Umbrii au ajuns spre miezul nopții deoarece rătăciseră drumul și o luau din nou de la capăt și tot așa până ce s-a ivit din vârtoarea ninsorii turnul bisericii, după care le-a fost ușor să se orienteze. Ajungând acasă obosiți, speriați, amețiți de vârtejul viscolului, pe jumătate înghețați, au pus o oală pe foc și au umplut-o cu vinars în care au pus mult chimen și scorțișoară, pe care apoi l-au sorbit așa fierbinte cum era, alungându-și în felul acesta frigul din oase. Fără să mai scoată o vorbă, au dormit fiecare pe unde a apucat, alții pe paturi, unii pe lavițe, iar alții direct pe podele înveliți în dune și blănuri de oaie. Eu, care eram un copilandru așa cum ești tu acum, nu am dormit nici un strop, mă sculam și feream perdeaua de la geam să privesc pustiul înspăimântător al nopții. Ce să vezi? Ninsoarea cădea cu și mai multă furie.

Spre dimineață, vânzoleala s-a mai potolit, dar nămeții crescuseră în înălțime. După ce-am îmbucat fiecare câte o șcleafă de slană cu ceapă, iar sora tatei a trântit o mămăligă topănită cu jumări de porc și cu brânză din berbință și mai sorbiserăm câte un deț de rachie, am pornit-o din nou la drum. Ar fi fost un păcat de neiertat s-o lăsăm pe biata Linuța îngropată în zăpadă și nu în locul ei de veci, așa cum ne spun poruncile bisericii creștine. Ne-am înarmat cu dârguri și cu lopeți de lemn cu care se scoate pâinea din cuptor și am rânit, am dat la o parte mormanele de zăpadă și

sicriul nicăieri. Poate că nimerisem în alt loc sau poate că cine știe ce duh curat sau necurat îl furase și-l așezase într-un loc anume de unde, după ce va veni dezghețul, va fi luat și așezat după legea străbună în pământul din care venise. N-a fost chip să dăm peste el. Danga-langa-langa-danga se jeluia clopotul cel mare al bisericii și noi ne uitam cruciți unul la altul ca și cum ne întrebam ce căutam acolo și că ne vedeam pentru întâia oară sau poate pentru ultima oară în iarna aceea pogană și monstruoasă. Unii au început a scoate de prin căputuri și lodene, țundre, cojoace sau ce mai aveau pe ei, sticloanțe cu rachiu și împrumutau sticla de la unul la altul, trăgeau cu poftă, apoi își încălzeau palmele cu răsuflările lor fierbinți. Nimeni nu se mai gândea la moartă, ci la cum să facă cale întoarsă spre casă. Popa Chemeșoi tocmise pe crâșnicul bisericii să vină cu calul și să-l scoată din fundătură zăpezii; n-a zis o vorbă legănată și a plecat spre casă. Se spune, asta nu știu dacă o fi adevărat, că murgul a rămas îngropat în zăpadă până în crupe cu popă cu tot iar crâșnicul și-a văzut de drum, Chemeșoi a rămas să înghețe cu cal cu tot.

Moș Cotoncu intră apoi într-o muțenie de piatră; îi căzuse barba în pumni și rămase așa nemișcat. Am crezut la un moment dat că i se făcuse rău, că i s-a întâmplat ceva necurat sau că pur și simplu a murit. Când l-am scuturat să văd dacă e viu, moș Cotoncu și-a ridicat capul din mâini și a murmurat ceva nedeșlușit. Apoi, când m-am uitat mai bine, ținea în mâini fotografia Linuței în care era o mândrețe de fată.

- Și a venit primăvara, nu-i așa, moșule?

- Da, nepoate!

- Și i-ați găsit coșciugul și l-ați îngropat după tipic.

- Pe naiba! Am așteptat până s-a topit ultimul strat de zăpadă și coșciugul nicăieri. Parcă se căscase pământul și-l înghițise... Nu știu și nici n-a aflat nimeni până în ziua de azi. Când ne-am dus la cimitir de ziua morților ca să punem câte-o lumânare la capetele rudelor noastre petrecute în lumea celor drepți, numai ce am zărit mormântul Linuței cu movilița de pământ deasupra și la cap o cruce pe care scria: „Linuța Umbrii, oricând și oriunde vei trăi veșnic în inimile noastre”. Iar când am intrat la slujba de liturghie am văzut, în partea dreaptă cum se intră în altar, așezat pe un postament de piatră chipul în bronz al Linuței. Cine îl adusese acolo? Cine-l făcuse? Pe cheltuiala cui? Totul a rămas o enigmă care se va dezlega poate la Judecata de Apoi.

- Ce zici de povestea ce ți-am spus-o, dragă nepoate?

- Nu cred în ea. Cred că e o născocire de-a dumitale. Ai vrut să mă legi de pământurile și de steiurile astea de piatră. Dar îmi pare rău pentru dumneata, eu aparțin demult altei lumi. Nu spun c-o iubesc, că-mi place, dar m-a hipnotizat cu mitologia ei.

- Să nu mai spui asta nimănui, dragă nepoate. Lumea, originea ta, părinții tăi sunt aici și nu ai voie să-i uiți. Uite, nepoate, ține, te rog, fotografia Linuței și uită-te la ea.

Înfrigurat, am luat-o în mână și m-a trecut un spasm din șira spinării trecându-mi prin rărunchi și oprindu-se în călcâiele picioarelor. În poza ce-o țineam

în mâini, Linuța părea vie, zâmbea oarecum ghiduș, își învârtea ochii după uităturile mele. Am început să tremur și l-am rugat pe moș Cotoncu să-mi ardă două palme ca să mă trezesc din beția acelei povești și să-mi dau seama că stăteam la masa aceea din foastă negeluit din casa lui de muntean, de om al Țării de brazi și tăifăsuiam ca doi vechi prieteni despre cât de mare și deasă se făcuse în anul acela iarba, câte kile de carne lua un boulean într-o vară când pășunea e verde și suculentă, cum se mai vând animalele prin târguri, ce semne are că va fi sau nu o iarnă grea. Dar nu-mi dispărea nicicum de pe scoarța memoriei fantastica întâmplare a acelei ierni de demult, tare de demult, poate de la începutul veacurilor. Sau poate că s-a născut în mintea oamenilor în singurătate, căci aici, sus, pe țarinile și pe cleanțurilor stâncilor, oamenii, puțini câți erau, trăiau într-o complicitate magică cu jivinele pădurii, cu cucii, cu stelele și mai singure pe pânza la fel de stingheră a cerului.

Îmi aduc aminte deseori această stranie, de-a dreptul ireală întâmplare și nu ezit să o povestesc și eu mai departe și, pentru a nu se pierde, am ținut s-o nemuresc în paginile acestei cărți. O fi bine, o fi rău? Nu știu!

15 octombrie 2009

Moroșnița

Dacă toamnele erau bogate în alune și jir, însemna automat că iernile vor fi grele de zăpezi, geroase și lungi. Din moși-strămoși, în Țara de brazi iernile își făceau apariția chiar la începutul lui octombrie, uneori și mai devreme, și durau până prin aprilie, începutul lunii mai. Buni cunoscători ai semnelor vremii, răstocenii își adunau din timp fânul de prin hoance și-l îndesau în podurile grajdurilor, fie clădindu-l în ograda casei pentru a le fi mai la îndemână; se aprovizionau cu lemne, își îngrășau porcii de Crăciun, făceau țuica în cazanele de aramă, o aranjau în damigene, în butoaie, sticle cu care țineau tovărășie în lungile și înăcritele zile și nopți de iarnă trăgând la aghioase. Cel mai bine o duceau bărbații care nu aveau altă treabă decât să adape și să hrănească animalele, să ducă, eventual, atunci când se termina făina din hambar, un sac de grâu sau de porumb la moară, în rest, o, mamă, dulce mamă. În schimb, muierile aveau cel mai mult de lucru: torceau cânepa, țeseau pănura pentru hainele groase, croșetau ștrimfi;

cojocarii nu răzbeau cu cusutul cojoacelor, al pieptarelor, al bundelor de oaie, plus făcutul mâncării, spălatul rufelor după ce spărgeau mai întâi podul de gheață al văilor, înghețându-le mâinile pe cozile maiurilor cu care zvântau hăineturile pârluite cu cenușă apoi trecute prin mai multe ape.

Din văzduh cădea mai întâi un fel de vânzoleală, stropi nici de apă, nici de nea, un fel de spice ce-ți tăiau fața ca briciul. Asta era uvertura iernii. Se pornea apoi ca din senin o vâjâială, o hăuleală a vântoaselor ce rupea tot ce era uscăciune și putreziciune prin copaci, dând primele semne că avea să cadă cea dintâi zăpadă. În câteva zile ningeă atât de mult încât astupa toate hoancele, toate hudițele, avenele, râpele, inciziile munților, mătura creștetele dealurilor și arunca zăpada în josul văilor, unde se aflau casele și acareturile oamenilor. Asistau parcă la propria lor îngropăciune căci, timp de șase luni, abia reușeau să-și facă parte de la casă la grajduri, fântâni, la șurile cu fân și closetele din fundul curților. Șase luni de nemișcare, de tăcere, de lânzezeală, nici chiar gândurile oamenilor nu mai umblau slobode pe derdelușul minții. Părea să intre în sufletele lor o stare de letargie, de prostrație. Dacă ești hărăzit cumva cu simțuri paranormale, poți să auzi cum dealurile cresc, inima și sufletul lor nu mai încap în propriul lor trup. Zăpada astupa totul, satul somnorea ca un vierme în gogoșa mătăsii, mistreții guițau baritonal prin pădurile de goruni după ghindele putrede din toamna trecută sau, cine știe, din alte toamne mai de demult, căci bine ascunse în covorul mușchilor și lichenilor nu putrezeau, ci se mențineau bine și erau savuroase la

ronțait. Gerul Bobotezei, după ce trecea popa cu Iordanul pe la fiecare casă și-i miruia pe toți mirenii, strâmba pietrele de care s-a tocit sabia timpului prin care mirosea a țuică și-a cârnați afumați, a sarmale, feciorii mai mari sfâșiau lințoliul zăpezii cu săniile lor tantalice, zburau ca nălucile stârnind în urma lor imense cortine de argint încât acopereau pentru câteva clipe zărilor, orizonturile.

În serile și nopțile argintate de stele și în care zăpezile sunau sub adierea vânturilor ca niște tingiri, în casele oamenilor, mai ales în acelea unde se aflau multe fete arătoase, nemăritate se narau povești auzite din bătrâni în timp ce dincolo de ferestrele caselor se auzeau țipetele bufnițelor, ale păsărilor de noapte, vântul ce se strecura printre prunii și merii livezilor, feciorii băsneau despre ceea ce le trecea prin minte, despre cântecele de rămas-bun ale toamnei de aur, ba încă croiau cu foarfecele speranței cămăși din borangicul primăverii ce-o va aduce colo mai încolo vreo căprioară pe copitele ei atât de delicate, despre diminețile cu monștrii de gheață ce le păzeau casele precum niște brave santinele când bărbații de fală ai casei se hotărau să iasă afară și să rupă cu pieptul stratul imens de zăpadă ce se așternuse pe treptele târnațului și când aveai impresia că te izbești ca de un munte. Poveștile se țeseau din povești, întâmplările cele mai greu de crezut se hrăneau din imaginile vii, reale pe care ți le ofereau nopțile cu nălucile lor. O, ce apariții delicate ce te lăsau fără grai te întâpinau serile sau diminețile când omul era nevoit să meargă la privată pentru nevoile proprii. Un cerb se pripășise sub

un măr din livada casei Potinteu din Răstoci, o catapeteasmă era cerul pe care niște magi veniți poate chiar din Bethlehem băteau cu ciocane grele țințele unor stele pe care apoi aveau să le caute ca într-un joc de copii. Întorcându-se în casă, cu iz de proaspătă zăpadă, de fân înghețat și de păsări înțepenite de frig pe buzele scorburilor, insul zicea cu năduf: Știți voi, dragii mei, ce-i afară? Sunt atâtea stele cât nu este nisip în toate văile, râurile și mărilor lumii, e atâta zăpadă încât să ne ajungă, de nu va ninge zeci de ani, pentru toate veacurile ce vor urma!

Iernile în *Țara de brazi* erau pline de torcării, de clăci la care luau parte în principal femeii tinere bune de măritat sau mai trecute, toate înarmate cu furci de tors, caiere de lână sau de cânepă. Nu lipseau, desigur, feciori mândri buni pentru a fi luați la cătănie sau abia scăpați de armată, bărbați tineri, fercheși. Exista o regulă în aceste clăci: nu aveau ce căuta feciorii tăcuți, posomorâți și care nu știau băсни sau cânta din gură sau la vreun instrument pentru a înveseli atmosfera. Era neveie în aceste torcării de antren, de un climat de veselie. Cică, odată, la Rusalina dintr-un sat mărginit de perdele dese de molizi, unul dintre feciori a început a povesti o întâmplare petrecută cine știe cu câți ani în urmă încât pentru o clipă fusele încetaseră a mai sfârâi; cei adunați acolo rămăseseră, cică, cu gurile căscate de mirare. Povestea începuse abrupt și toți erau atenți la depănarea ei și mai ales la sfârșitul acesteia și la morala ei.

- Era, zicea Simionuț, la noi în sat un om destul de copt la minte. Iuăn îl chema și-ndrăgea foarte mult

vânătoarea. S-ar fi înțeles el cu ortacii lui să meargă la vânat într-un loc unde se aflau foarte mulți mistreți. Nu s-a putut, bietul de el, duce la vânătoare căci mumă-sa, care era foarte arțăgoasă din fire, l-a trimis în vizită la neamuri, fiind proaspăt însurat. Da' Iuăn nu voia să meargă, că nu-i era prea dragă muiera. O luase la insistențele mă-si. Nu și nu, o ținea el sus și tare că merge la vânătoare și de va fi să se despartă de muiera. Mă, Iuane, i-a zis mă-sa pe un ton poruncitor, de nu meri cu muiera-ta la neamuri, eu te blestem să te bată puterile pădurii! No, zice Iuăn, nu m-oi lua după dumneata, că numa verzi și uscate știi să spui! Așa că Iuăn al nostru și-o luat pușca pe umăr, cartușe în cartușieră, o puse la brâu și pe-aci ți-i drumu'. Dar când ajunsese la *Fierăstraie*, din pădurea tânără de molid auzi un strigăt: Iuane, întoarce-te înapoi, că de nu, o fi rău de tine. Iuăn și-o zis că precis e isprava maică-si. Omul a dat să meargă înainte, ascultând numai de gândurile lui. După ce mai merse oleacă, iar aude: Iuane, o să-ți iasă vâlva în cale și te-o trânti una de pământ de n-oi mai fi de treabă câți ani ai de trăit! No, acum nu e de glumit, își zice el. Era a treia oară. Ce să facă Iuăn? O ia pe din jos de *Fierăstraie*, trece prin Hucești, pe la Piatra șerpilor și ajunge la Rotundu. Când a ajuns în vârful unei măguri, Iuăn pune arma la ochi și trage într-o vulpe. Ia pielea de pe ea cu cosorul ce-l avea la el, o bagă în raniță și dă-i mai departe prin desiș. Se oprește, face un foc, își prăjește slana ce-o luase cu el slobozind unsoarea pe dărabul de piță, mănâncă bine, se satură, bea apă din plosca ce-o luase cu el și numai bine că-l apucă somnul. Pune straița în care își vârâse și pușca sub cap, cojocul pe straiță și se

așază să doarmă. Focul pe care îl făcuse ardea încă cu putere, că se vedea totul în jur ca ziua. Cineva îl strigă: Scoală, Iuane, că-i de rău! Se scoală omul nostru și ce vede ? Dincolo de foc era o namilă. O muiere cu un păr atât de lung și atât de negru că-ți era mai mare scârba să te uiți la ea. Atunci Iuân scoase repede pușca din straiță, o pune la ochi și poc! în arătarea aceea urâtă ca moartea. Ce să vezi, femeia aia cu părul lung și încâlcit vine spre el, îi smulge pușca din mâini și-i dă una peste spate cu ea încât îl doboară la pământ și pleacă la vale ca și cum s-ar fi răsturnat pădurea cu ea. Numa vâlva pădurii o putut fi, zice Iuân, că m-o blestemat mama. Se gândi să stea locului până se face ziuă și atunci să se întoarcă acasă. Cum vine el către casă, numai ce vede mergând alături de el un cal. Se înnoptase de cât umblase brambura prin pădure. Era o noapte neagră, urâtă. I se făcuse frică și nu mai vedea bine. Iuân se gândi la început să împuște calul, dar se răzgândi și zise: Mai bine mă urc pe el și ajung acasă. Se sui pe cal. Când a fost în cârca lui, trecu fulgerul peste Măgura, peste Piatra șerpilor, peste Mătrăguna. Nici nu apuca să vadă cu ochii încotro merge, vedea numai că pădurile rămân în urma lui și casele pe care nu le cunoștea a fi din satul lui. Când a auzit primul cântat al cocoșilor, Iuân se trezi călare pe tăietorul de lemne din fața casei. Tocmai atunci ieșea din casă maică-sa. Iuân nu avea ce să mai zică. Tăcea chitic. S-o dus și s-o culcat și după ce s-o sculat nu mai era în toate mințile.

Gazda, mama Rusalinei, o femeie trupeșă, coaptă puse mai întâi lemne pe focul care da semne de stingere, apoi turnă în pahare vinars din cel tare ca focul și-i pofte pe toți să închine. Pe la geam se ghicea

fulguiala, vântul izbea zăpada cu furie în sticla geamului care începuse a şuiera. Pe torcărese le apucă frica şi-l împunseră cu vorba pe unul, Corobăţ, după ce ascultaseră povestea cu vâlva pădurii. I-au zis, unde ştiau că are glas frumos, să cânte ceva şi să ia o fată la joc. Ăsta nu şi nu, că el vrea să meargă acasă. Cum o să se ducă în puterea nopţii?, şi-au zis femeile. I-au spus să stea că nu mai e mult până la dimineaţă, când or pleca cu toţii. Cine ştie peste ce gadină va da pe drum. Corobăţ nu şi nu, îşi luă ţundra şi o zbughi pe uşă afară. No, dă-l în bruşu' lui, a zis Rusalina, dacă o vrut să plece, treaba lui, dar să nu i se găsească oasele decât acolo, la primăvară. După ce băură al doilea rând de pahare, clăcaşii mai prinseră curaj.

- No, amu trebuie să vă spun şi eu una ce-mi stă pe limbă şi dacă nu v-o zic, o să-mi meargă toată iarna rău, începui a glăsui Pătru Hapului, un fecior pogan şi cu mustaţă ca o coadă de veveriţă. Pileaşa era un holtei tomnatic şi când se pilea, că de aici i se trăgea porecla, vorbea tot trei de-un leu.

Toţi cei din casa Fluriei Borlea îi dădură încredinţarea să povestească.

- Omul ăsta despre care vreau să vă povestesc, începui Pătru, era tare sărac şi avea o duzină de copii. Dracu îi ştie că ăştia din neamul lor se mârleau ca iepurii. Mergând printr-o pădure, cică se întâlneşte cu un om. Unde mergi, omule?, îl întreabă celălalt om. Iaca mă duc să fac rost de ceva de-ale gurii pentru copii. Ei, da, omul ăsta sărac văzuse că străinul ieşise dintr-o grămadă de pietre, dar zise că nu-i pasă numai să-l ajute. Câţi bani îţi trebuie?, l-a întrebat străinul. Ei,

colea, un clop de bani, răspunse omul sărac. No, stai că-ți aduc, da peste un an mi-i înturna înapoi. Omul acesta sărac, Pileața, a făcut o groapă, a găurit clopul la fund și a așteptat. I-a adus spiridușul bani până ce s-a umplut groapa, căci prin fundul spart al clopului banii zureau cu nemiluita. Pileața i-o luat și-o mers la bolda satului și a umplut mai mulți saci cu toate cele necesare traiului într-o familie cu atâtea guri la masă: făină de grâu, de mălai, slănină, costiță afumată, zahăr, sare, petrol, stămburi din care mama copiilor să le facă hăinuțe, ghete și câte alte marafeturi. Peste un an Pileața se duce din nou la pădure și se întâlnește cu spiridușul, căruia îi spune că nu are de unde să-i înapoieze banii. Spiridușul i-o spus așa: Peste trei zile vin la tine și ori ghicești câți ani am, ori vii și-mi slujești toată viața pentru bani. Mergând spre casă, Pileața s-a necăjit foarte tare. Pe drum s-a întâlnit cu un om care era foarte amărât. Ce-ai pățit, omule, de te vād atât de necăjit? Omul i-a spus că uite ce-a pățit. Străinul îl povățuiește să meargă prin pădure și să adune flori, iarbă, mușchi, frunze uscate, tot ce-o găsi prin pădure. Omul le-o adunat și le-o dus acasă. Atunci omul acela necunoscut o făcut din lemn un om urât și o lipit pe el flori, frunze, iarbă și-o zis ca să-l ducă acasă și să-l lase dinaintea ușii și să fie atent ce-a zice spiridușul și, când o dat față cu omul de lemn împodobit cu frunze și flori, zice: Tulai, Doamne, că sunt de nouă sute nouăzeci și nouă de ani și încă nu am văzut un om așa de urât. Apoi a intrat în casă și l-a întrebat pe om dacă are să-i dea banii ori ghicește câți ani are. Pileața a zis că nu are de unde să-i dea banii dar că va încerca să ghicească câți ani are. Spiridușul i-

o zis că-l lasă să ghicească de trei ori, iar dacă nu ghicește, îl va lua sluga lui. Pileața a zis prima oară: Ai șaptezeci și cinci de ani! Nu ai ghicit, zice spiridușul. A doua oară Pileața zice: Ai vreo sută și cincizeci de ani! Nu ai ghicit nici acum, zice spiridușul. Pileața se scarpină în cap și zice a treia oară: Apoi, cred că ai nouă sute nouăzeci și nouă de ani! Atunci spiridușul, văzând că pierduse atâta bănet, ieși val-vârtej pe ușă, a luat omul acela urât cu el și s-a dus în pustie. Și uite așa a scăpat bietul Pileața de sărăcie.

Mândra și frumoasa Rusalina a propus celor de față să-și dea cu părerea care poveste a fost mai interesantă: a lui Pătru sau a lui Corobăț. Cel a cărui poveste plăcuse mai mult ascultătorilor primea de la fiecare fată câte un sărut. Dar urmau să-și spună părerea numai fetele. Și cel câștigat s-a dovedit a fi Corobăț, care în cele din urmă s-a însurat la topirea zăpezii cu frumoasa Rusalina care abia împlinise optsprezece ani.

Povestașul acestor rânduri își poate da seama câte întâmplări care mai de care mai ciudate, mai înfricoșătoare se povesteau într-o iarnă în ținutul Țării de brazi. Să fi fost numai o sută de case și numai în jumătate dintre ele să se fi ținut de câteva ori într-o iarnă lungă, mai lungă decât toate veacurile adunate la un loc, astfel de torcării, rezultă câteva sute de astfel de fapte, întâmplări, peripeții, pățanii, povești miraculoase în care stau să se amestece realul cu fantasticul.

Fiecare dintre cei adunați la astfel de clăci nara câte o întâmplare mai mult sau mai puțin închipuită, unele auzite din gura matusalemilor satului și

transmisă din generație în generație și ele luau dimensiuni apocaliptice, după cât de bogată era fantezia povestașului. Când termina ultimul de povestit, noaptea era dusă pe copcă și apărea în geamul casei, unde cântecele fuselor încetau, ziua cu lumina ei lăptoasă. Sumedenie de povești cu zâne bune și rele, cu căpcăuni, zmei, spiriduși, șerpi cu aripi, păsări târătoare, zâne frumoase, oameni de-ai satului, bărbați sau femei care, dacă nimeni nu-i vedea șapte ani, se transformau în moroșnițe care se strecurau noaptea în grajdurile cu vaci și le sugeau laptele. Pe femeile mai slabe de inimă le treceau toate sudorile, unele leșinau și trebuiau trezite cu apă rece sau lovite cu palmele peste obraji. Povestea care încununa toată această sarabandă de întâmplări miraculoase a fost cea a Rusalinei, fata care urma să se mărite cu Pătru Hapului. Se cununase civil la notar, fuseră împreună la Trei Dealuri să-și comande verighete, rochie de mireasă, costum pentru mire, urmând ca peste o lună să se prezinte în fața altarului pentru a-și pecetlui cununia religioasă. După ce Pătru și cu Rusalina se întoarseră de la Trei Dealuri, feciorul, care de regulă mulgea seară de seară vaca, a găsit ușa grajdului încuiată pe dinăuntru. A tras de ea până a smuls-o din țățâni și când s-a uitat mai bine, zări sărind în ieslea vacii o iepuroaică. N-a zis nimic, s-o fi întâmplat să intre peste zi în podul cu fân unde rodea înmiresmatele flori de grozămă, și s-a apropiat cu donița să mulgă vaca. Ugerul vacii era stors complet, nici un picur de lapte. Atunci Pătru a pus mâna pe furcă și i-a vârât un colț în spinarea iepuroaicei care nu apucase să fugă, căci Pătru închisese bine ușa în urma lui.

A doua zi urma să-și întâlnească ibovnica să mai stabilească anumite lucruri legate de ținerea nunții. Rusalina nicăieri. Au trecut o zi, două, trei, ea nicăieri. Întâmplător o întâlnește la Trei Dealuri, cu spinarea bandajată într-un corset de ghips. Bietul mire și-a dat seama ce i se întâmplase ibovnicei sale și din clipa aceea a întrerupt orice legătură, și-a luat toate angajamentele de iubire, de căsătorie înapoi și s-a pripășit în cel mai îndepărtat sat al Țării de brazieri.

Peste ani mă duc să-mi vizitez neamurile tatei și-ale mamei care mai trăiau la Răstoci. Scot cu donița apă din fântână, miroase a flori de gheață, a toamnă dusă pe apa sâmbetei. Joienei îi ies fufioare groase de aburi pe nări, nu se auzea nici cel mai neînsemnat zgomot prin sat, până și limbile clopotelor bisericii înghețaseră și ce-o mai fi fost prin Psaltire.

Înmoaie, Doamne, gerul și cerbicia acestei lighioane cu spinarea de omăt și ține în noi trează speranța că vor dispărea monștrii de zăpadă, ființele acelea groțesti de pe geamuri și vrăbiile vor ciripi a primăvară, preoții vor cânta aleluia, vitele fornăie pe nas tropare și catavasii, rumegând pacea și psalmii iernii. Îl văd pe tata tăind tranșee cu lopata de lemn și-i îngheța răsuflarea în gât, eu cu mătura după el, se întorcea cu spatele spre mine și urina pe vigană atât de inocentă a iernii.

... Și-l mai aud pe Pătru, pe Corobăț, o văd pe Rusalina și am impresia că plutesc într-un cerc de vrajă. Țara brazilor. Ce ținut miraculos!

20 octombrie 2009

Blestem de mamă

O vreme a fost pace și liniște peste dealuri, peste dâmburi și vârfuri de munte, pădurile se înălțau voinicește, ierburile creșteau și se-ndesau în fiecare primăvară, oamenii erau sănătoși și înțelepți; nu existau sfadă, sămânță de scandal, nici crime, nici procese, până și apele din acest mic land al pădurilor de carpeni curgeau parcă după un alt diapazon, mai duios și mai alintător, femeile nășteau prunci frumoși, animalele rumegau într-un fel metafizic ierburile și florile câmpurilor. În familiile sătenilor domneau parcă de când lumea buna înțelegere, armonia, credința în cel atotputernic, iubirea de oameni era sentimentul ce domina afectele semenilor, iar dragostea, care ține într-un echilibru stabil omenirea ca și comunitatea satului Vurpăr în sensul că aprindea focuri nestinse în sângele vârtos al tinerilor, iar fecioarele nenuntite luminau ulițele satului ca niște flăcări și clinurile dealurilor se transformau în anotimpurile scrise în calendare pentru ținerea nunților în adevărate torente de sunete de clarinete și taragoate, încât se veseleau atât păsările, gângăniile câmpului, până și

viclenii șerpi ce-și păraseau vizuinele și-și mișcau cozile într-o plăcere și-o mulțumire mută.

În timpul ăsta imemorial, Salvina, cea mai vrednică femeie din sat, care născuse șapte feciori și o fată, a primit veste că un fecior de departe, de peste mări și țări, vrea să vină și să-i ceară mamei Salvina mâna Leontinei, o fată neasemuit de frumoasă, a cărei mândrețe trecuse demult fruntariile munților de piatră. Înțeleaptă ca toate femeile din preajma munților, nici nu a vrut să audă ca fata ei, lumina ochilor, bucuria sufletului ei de mamă, să plece de lângă ea. Cine știe ce vremuri grele se vor abate peste sat, peste familia ei și o să dea de greutate și nevoi și atunci cine o va ajuta, căci feciorii, după ce se vor însura, iar nevestele lor le vrăjeau mințile și aceștia uitau că au o mamă bătrână ce trebuie ajutată, nu atât cu o bucată de pâine, cât cu o vorbă blândă, o vorbă bună; măcar să vină și s-o mângâie, să-i dea o ulcică cu apă și s-o acopere noaptea în păcel cu un pled și să-i stingă lampa ce spânzura în lăntugul agățat în grindă. Mama a vorbit în taină cu fiica ei și aceasta a asigurat-o că n-o va părăsi niciodată, iar de se va mărita, o face aici în sat sau măcar în apropiere încât ori de câte ori are nevoie de ea, va fi în clipa următoare în casa ei și-i va risipi toate durerile, toate gândurile negre, căci cea mai mare boală ce macină omenirea nu este nici boala, nici moartea, ci singurătatea. Salvinei i-a mai venit inima la loc până ce într-o zi s-a înființat la casa lor, de sub umărul unui deal împădurit cu ulmi în care cântau popoare întregi de mierle, un fecior atât de frumos de strălucea ca soarele; era îmbrăcat, bată-l ploaia, zicea biata Salvina, ca un prinț din poveste și venise pe un cal cu tot felul de valtrapuri pe el și necheza atât de puternic că se puteau trezi și

morții din gropile țințirimului. Mama fetei, gazdă primitoare, nu a știut cu ce să-l omenească pe acest fecior de prinț, dar musafirul i-a zis să nu se piardă cu firea și să gătească acele bucate ce nu se găsesc nicăieri aiurea în lume, numai aici. Și Leontina, căreia i-a picat cu drag flăcăul cel chipeș, s-a retras în cuhnea de vară și a cernut făină de mălai, o scos din stelajă un borcan de smântână, un altul de unt, le-a pus într-o oală de ceoi la fiert și pe măsură ce untul și smântâna începeau să dea în clocot, puneă câte un linguroi mare de făină cernută cu sită de nula și amesteca. Totul a durat vreo jumătate de oră după care, apucând oala de toarte cu o ștergură pentru a nu se arde pe mâini, a urcat treptele casei; între timp maică-sa pusese o față de masă cusută de mâinile ei din borangic cu tot felul de păsări pe la colțuri și cu mici buzunărașe în care se afla câte un chișchineu, în chip de șervețel pentru a te șterge pe mâini, o farfurie, o furculiță, un lopitau pe care să așeze oala aburindă, apoi Leontina i-a umplut farfuria cu balmoș și s-a dus să se titească și ea cu o rochie cu tot felul de dresuri și alesături pe la poale, o ie cu mâneci scurte din borangic, cusută pe la mâneci și pe la guler cu floricele din arnici roșu și albastru, iar în părul ei galben ca cel mai strălucitor aur și-a pus o floare de mușcată, și-a dat pe obraji cu niște chinoroaze încât și maică-sa a făcut niște ochi mari, cum și de unde știa fata ei să folosească astfel de farbe pentru a-și transforma obraji în trandafiri, cu toate că ea, oricum, și dacă n-ar fi dormit zece nopți, tot proaspătă și pură era în obraji pentru că avea un ten pe care îl au doar fetele crescute în aer liber și curat, în miroznela câmpului și sub pletele ploilor ori horbota stelelor. Cât era el de împintenat și de trufaș, feciorul a înlemnit când a văzut-o pe Leontina. A

zis, sus și tare, că el nu pleacă de aici fără ea. Salvina, cu experiența și înțelepciunea ei, observând că între cei doi, băiat și fiică, intervenise un schimb duios de priviri, priviri galeșe, rupte parcă din lumea îngerilor, a cuprins-o teama că o va pierde pe draga ei fiică și a zis cu o voce poruncitoare:

- Fecior de prinț, de rege, de mare stăpân, nu știu ce-i fi, du-te acum de unde ai venit. Acum fata mea rămâne aici cu mine. Du-te-n lumea ta și om mai vorbi. Că doar n-o veni sfârșitul lumii și nu ai cunoscut pojarul dragostei. Ba am impresia că ai păcălit la viața dumitale multe fete prostuțe de minte.

Flăcăul, care a înghițit în sec, semn că nu-i convenise defel replica femeii simple de la munte, a zis cam încruntat:

- Am să vin și de nu vă învoiți să mi-o dați de nevastă, am s-o fur de pe câmp!

- Ei, a zis Salvina cu aceeași osârdie în glas, dumneata du-te și tândălește pe acolo pe unde ți-o fi hatu' și vino colea spre toamnă...

Flăcăul cel chipeș a plecat fără ca Salvina să-i îngăduie Leontinei să iasă afară după el și să-l conducă și de bună seamă își imagina Salvina că acesta o va îmbrățișa și o va săruta, lucruri care, după puterea minții ei, pot tulbura inima fetei. Leontina cică ar fi plâns și i-a spus maică-si că dacă n-o va lăsa să se mărite cu feciorul venit dintr-o țară îndepărtată, se va arunca în fântână. Visase de când era copilă că va veni după ea un prinț, privea deseori seara în adâncul fântânii și vedea cum îi surâde de acolo un fecior frumos cu chip de prinț; uneori, în tăcerea încremenită a nopții, simțea un fel de frison și se scula ca o nălucă din pat și deschidea fără cel

mai mic zgomot ușa și se ducea la fântână ca să-și întâlnească alesul; unde apele erau liniștite și chipul lui se vedea atât de clar și Leontina cobora încet ciutura și încerca în visarea ei să-l culeagă în vasul acela de lemn și să-l scoată la lumina lunii ca să-l vadă mai bine și când ea va încerca să bea apă, el îi va da un sărut și poate zâna ei cea bună îl va prefăce într-un om viu, din carne și oase și-l va înzestra cu voce și se vor plimba toată noaptea prin lunca plină de lucernă. Zilele au trecut și chipul acela ce vălurea lunatic în apele fântânii nu s-a mai zărit și fata l-a uitat.

Dar zicerea aceea din străbuni că nu aduce anul ce aduce ceasul s-a adeverit și frumosul fecior, născut și crescut într-o altă țară, poate într-o altă lume, după legi și datini necunoscute celor din satul ei, s-a înfățișat la casa părinților ei s-o ceară de nevastă. O mamă, mai cu seamă care are o singură fată, nu poate încălca legea strămoșească de a-și lăsa fiica să se mărite în alt ținut, nici măcar în alt sat decât numai în locul unde se născuse, la o adică, fiind lovită de nevoi, doborând-o greutatea, bătrânețile, să aibă aproape de ea nădejdea vieții ei. Dar frumoasa Leontina, după plecarea fiului de prinț, începuse a slăbi văzând cu ochii și a căpăta în obraji o paloare nesănătoasă. Văzând toate acestea, Gavrilaş, fratele mai mare al Leontinei, a urmărit o clipă lesnicioasă, un moment de taină și s-a apropiat de maicăsa și i-a vorbit în fel și chip, a înduplecat-o cu vorbe duioase, dulci, s-o lase pe Leontina să-și împlinească fericirea alături de feciorul acela frumos ca un soare care a venit s-o ia de nevastă și s-o ducă acolo departe, cine știe unde, că loc sub soare este destul, de pot să încapă sute de țări și de popoare, de ape, râuri și munți și s-a

jurat în fața Salvinei pe viața lui că atunci când va de greu, când o va strânge de gât dorul și jalea după biata sa copilă, își va lua inima în piept și se va duce, o va căuta tot pământul, o va găsi și o va aduce acasă. Gavriilaș i-a vorbit maică-si cu atâta durere în glas, încât plângea și cuvintele îi ieșeau din gură ca untdelemnul, ca mierea și maică-sa s-a învoit s-o lase pe Leontina să-l urmeze pe străin. Își dăduse și ea seama că feciorul venit de pe alte pământuri taman în Vurpăr, în satul acela adumbrat de păduri verzi ca smaraldul de carpeni și de aluni, de unde va fi aflat oare de ea, de Leontina; de bună seamă, își imagina Salvina că numai prin semnele stelelor, prin graiuri din afara pământului aflate de existența fetei sale de a venit, ca glonțul la țintă, la casa lor.

După un an, vreme în care chipul feciorului de împărat i s-a arătat iar în oglinda fântânii, Leontina și-a recăptat culoarea în obraji, a reînflorit ca florile primăvara și a prins iar dor de viață, de depărtare. Peștorul cel falnic s-a înfățișat din nou la casa fetei, parcă și mai mândru și mai împlinit decât rândul trecut, nu mai avea vocea aceea poruncitoare, sentențioasă, a tratat-o pe Salvina cu multă blândețe, i-a umplut casa de daruri dintre cele mai scumpe: stămburi, stofe de brocart, mătase de Damasc, haine țesute cu pietre scumpe, niște calupuri cu nectaruri dulci și parfumate, blănuri scumpe. Femeia știa că nu le va purta niciodată, dar că le va da în dar nurilor ei când o sosi vremea ca feciorii ei să se însoare. Și cu inima frântă de durere, Salvina s-a învoit să-i dea drumul fiicei sale, crezând în bunătatea feciorului și în steaua fericirii fiicei sale. Cei trei, mamă, fiică și ginere, s-au îmbrățișat, apoi prințul și viitoarea prințesă au încălecat calul cel năzdrăvan și s-au pierdut în zare.

Când au trecut de ultima culme a satului, nu s-a zărit decât o imensă flacără de lumină gălbuie ca și cum s-ar fi aprins o pădure de aur.

Peste sat și peste țară s-au abătut nu peste multă vreme un război crâncen, o secetă și o foamete cumplite, au apărut boli de care lumea nu auzise niciodată, boli pe care nu le vindeca nici chiar moartea. Cei șapte feciori ai Salvinei, căci bărbatu-său îi murise cu mulți ani în urmă de dizenterie, au fost luați sub arme și au pierit cu toții până la unul apărându-și pământurile și satul de hoardele străine. Salvina și-a îngropat toți feciorii creștinește în țințirumul satului ridicând la căpătâiul fiecăruia, căci toți șapte muriseră neînșurați, câte o sulică de brad. Deși nu era chiar atât de bătrână, Salvina a prins a se gârbovi de spinare, a avea tot felul de junghiuri și slăbise foarte mult în putere. Serile și nopțile când nu se apropia somnul de ea, nu se gândea atât de mult la feciorii ei secerăți de mâna nemiloasă a războiului în care pieriseră mai bine de trei sferturi dintre bărbații satului, ci la fata ei cea dragă, mai dragă decât orice pe lume, mai scumpă decât însăși viața ei. Se căina cu amărăciune cum de putuse accepta ca fata ei să plece de lângă ea, să se risipească în cine știe ce colț de lume. Singură în căscioara ei întunecată, în care serile și nopțile ardea feștila îngustă a lămpii, împrăștiind o lumină săracă în care abia de apuca să vadă bucătura ce-o băga în gură, își aducea aminte și lacrimile i se amestecau în colțul gurii cu bucata de pâine sau de mălai pe care o dumica cu dinții rari, de doina pe care o învățase de la maică-sa și care parcă îi tăia răsuflarea: „Mama care are o fată/ N-o înstrăine niciodată/ Că străinii îs oameni răi/ Și nu poți trăi cu ei/ Mamă, de ce

nu m-ai dat/ C-am avut drăguț în sat/ Și-a venit unul din lume/ Și m-ai dat pe două glume”.

Salvina, ajunsă numai umbra de ea, și-a târât cum a putut zilele. Când a crezut ea că i se apropie sfârșitul, s-a dus seara la mormintele feciorilor săi, le-a pus fiecare o lumânare și s-a rugat pentru ei să le meargă bine acolo în ceruri și, dacă au putere în fața Marelui Ocârmuitor Ceresc, să-l roage s-o primească și pe ea printre cei aleși. Când a ajuns la movilița lui Gavrilaş, un glas pe care nu și-l cunoștea ca fiind al ei a zis: „Pe tine, Gavrilaş, să nu te putrezească pământul că m-ai încluiuit (înșelat) să-mi las fata să plece departe de casă, pe pământuri străine și să nu fie acum, când simt că moartea îmi suflă în lumânare, lângă mine. Nu te rabde pământul, copilul meu!” Femeia a plecat împleticindu-se spre casă și parcă blestemul ăla îi stătea atârnat ca o piatră de moară de bietul și neputinciosul ei suflet.

După ce biata mamă a părăsit țințirimul, a auzit în urma ei ceva ca un cutremur. Din fața crucii unde zăcea trupul lui Gavrilaş s-a căscat mormântul și s-a ridicat în picioare un bărbat tânăr numai pământ, numai piatră, numai rădăcini, apoi lângă el a apărut un cal cu trup și aripi de pământ. Gavrilaş s-a urcat în spinarea lui și, după ce i-a dat câteva palme peste crupe, au pornit să zboare peste sat într-o lume necunoscută. Au zburat și prin nori și prin ceață și prin zloată și prin glod; s-au odihinit când se simțeau sleiți de puteri și au dormit pe câmpuri la umbra unor copaci; au mâncat poame sălbatice, rădăcini, au ucis păsări pe care le-au fript la focurile trăznetelor, au băut apă din izvoarele ieșite în cale. La granița unei țări unde trăiau oameni răi au fost somați să se oprească, dar calul de pământ, ce-l ținea între aripile sale de pământ pe

feciorul de pământ, de pe care mai curgea încă țărâna, a zburat în înalt până au simțit forța ocrotitoare a stelelor și au plecat mai departe. Calul lui Gavrilaş avea sub potcoave o hartă a ținuturilor unde trebuiau să ajungă. Se opreau în locuri pustii și Gavrilaş descăleca de pe murg și-i scotea harta de sub copite și citea unde trebuie să ajungă.

Într-o clipă din acelea rele cum sunt multe într-o noapte, mai ales din cele negre ca smoala, cal și călăreț, simtindu-se atât de istoviți, au căzut într-o mocirlă imensă, prin care nu puteau înota deoarece era foarte cleioasă și-i seca de puteri. Când Gavrilaş era gata-gata să se înece, a auzit ca prin șoaptă glasul maică-si: „Să-mi aduci fata înapoi, nu te putrezească pământul. Mi-ai promis că atunci când o să am nevoie de ea, să-mi așeze mâinile pe piept, vei merge după ea și-o vei aduce acasă. Ține-te de cuvânt, altfel sufletul tău n-o să fie primit în ceruri!” Ca și cum o mână nevăzută i-a scos din clisa aceea urât mirositoare, cal și călăreț au prins a se înălța din nou în văzduh. De departe, Gavrilaş a zărit un ținut înfloritor, foarte luminos. Grădini întinse, multă verdeață, păduri ce fâlfâiau, ape gălgâitoare, niște zefiruri calde și răcoroase totodată. Era noaptea. S-au apropiat cu multă băgare de seamă. Gavrilaş a zărit printr-o fereastră imensă cât un vitraliu un pat cu baldachin pe care dormea Leontina, la fel de zveltă, de mândră, de frumoasă, de minunată. Fratele ei a bătut ușor în geam astfel încât să nu simtă slugile care o păzeau, soțul ei era plecat la luptă. Leontina s-a trezit ca dintr-un vis, s-a sculat, a venit la geam și, zărind chipul fratelui său mai mare, a deschis fereastra. „Am venit să te iau, te vrea mama acasă. I se apropie sfârșitul și vrea să fii lângă ea în ultimele clipe și

s-o înmormântezi lângă feciorii ei!” N-a apucat să scoată o vorbuliță din gură că Lenontina se afla în spatele lui Gavrilaş și călăreau mâncând nori, sori și stele, lumini și fulgere. Îmbrăcată numai într-o rochie de noapte din brocart cusută cu aur și pietre scumpe, Leontina părea, față de cei doi - cal și călăreț, precum un nufăr răsărit din cel mai negru putregai. „De ce miroși, frățioare dragă, a pământ și a putreziciune? Și fața ți-e de pământ și mâinile, și umerii, și brațele... Chiar și calul e de pământ.” „Mda, a îngăimat Gavrilaş, vrând să trecem o creastă de munte ne-am izbit de ea și am căzut într-o mocirlă puturoasă și ne-am stropit cu noroi din cap până în picioare. Și limba în gură, și sufletul, și inima îmi sunt de pământ, dragă surioară.”

Când au fost aproape de casa părintească și trecând prin cimitir, Gavrilaş i-a spus soră-si: „Tu, Leontina, du-te acasă că te așteaptă mama, eu mai rămân puțin că am ceva treabă aici și apoi vin și eu!”

1 noiembrie 2009

Musafira de la miezul nopții

Scriitorul Horațiu Patriciu își prepara în după-amiaza aceea de decembrie - un spațiu halucinant, izvor nesecat de reverii poetice și metafizice deoarece începuse să ningă, fulgi mari descriau pe la geamul garsonierei în care locuia traiectorii bizare; la început fluturii albi erau rari, apoi se-ndesau tot mai mult până ce se transformau într-o vâltoare ca un desant stihial încât nu se mai distingea nimic - trecători, blocuri, linii telefonice, electrice, mașinile ce circulau cu ștergătoarele de parbriz date la maximum - o cafea strong, voia să-l întremeze, să-i ranforseze schelăria gândurilor și ideilor, să-i creeze acea dispoziție, stare benefică pentru scris. Încă de dimineață, când fusese împreună cu prefectul județului în zona inundată din munți și luase cunoștință la fața locului de dezastrul ce căzuse pe capul bieților oameni, de văicărelile femeilor cărora apele învolburate ale râului le luaseră din curți cotețele cu păsări, cu porci, clăile de fân, le pardosiseră casele sărăcioase cu mâl, cu pietriș; într-o casă, un bolovan cât o piatră de moară se oprise chiar pe masa

la care stăteau și îmbucau bucatele care să le țină de foame; scriitorul nostru văzuse forța stihiei naturii, defulările apocalipsei în toată splendoarea ei dementțială. Prefectul, înconjurat de consilieri, edili și primari, nu prididea să dea dispoziții, ordine, indicații etc. ca, prin intervenția în forță cu utilajele, brațe de muncă, să înlăture cât mai grabnic urmările catastrofei. S-a întocmit ad-hoc o listă cu cetățenii cei mai năpăstuiți de furia apelor și n-au trecut decât câteva ore până s-a ivit convoiul de mașini cu ajutoare, cu cele trebuincioase traiului zilnic până ce viața normală urma să-și reîntre în drepturi.

Scriitorului îi folosiseră de minune aceste scene de o sălbăticie primară, producându-i o creștere subită a adrenalinei, o ridicare din bolgiile sale interioare a unor forțe, energii capabile să-i deștepte o poftă imensă de scris. Pe masa lui de lucru se afla un roman cu care spera să dea o mică lovitură de imagine pe piața literară intitulat: „Unde sunt berzele de altădată?”, un roman ficțional în care realitatea se retrăsese speriată în fața puhoaielor ficționale ale autorului precum un șarpe în crăpăturile stâncilor.

Prin aburii fierbinți ai cafelei, la care contribuia și baletul halucinant al fulgilor de nea, o feerie la care să tot privești că nu te poți sătura niciodată, așa cum, bunăoară, unui rus i se topește sufletul privind la pădurea sa de mesteceni din stepa în care abia se întorsese din război sau un pescar admirându-și năvoadele pline de pește, Patriciu se imagina că se află în grădina fostei case părintești, acum pustie, zgribulită de frig și de singurătate, de tropotul fantomelor ce-i călcau pragul și-și aprindeau lampa barbară în care nu

se mai afla strop de gaz, unde, de câte ori poposea, odată cu el își făceau apariția și sforile astea albe ale iernii ce păreau să lege pământul de văzduh ori poate chiar de roțile Carului mare. Valea curgea cu octave joase, arinii de pe dunga apei tresăltau ca niște mirese când preotul se apropie de ele să le așeze pirostriile pe cap și să le spună cele de cuviință; dealurile, mai bine zis vârfurile guguloaielor de pământ și de piatră, nu se mai distingeau defel, un muget de animal ori vreun schelălăit de câine se-auzeau ca filtrate prin vată. I se părea că șirul de arini, luncile, pământul se nunteau cu cerul și inima lui tresaltă de o caldă emoție. „O, îngână el cuvintele de după perdeaua ușor ferită a bucătăriei sale, de-aș fi acum acolo, acum, în aceste clipe mirifice, aș da tot ce am mai scump pe lume...” „Crezi, scriitorule, ceea ce spui?” auzi o voce suavă ce apăruse din interstițiile nopții, ale iernii, din propriile sale gânduri sau chiar din hârtiile de pe masă cărora abia aștepta să li se spovedească. „Te rog, iluzie, himeră, nălucă, ce-i fi, dă-mi, te rog, pace și lasă-mă să-mi consum reveriile mele! Hai, du-te și zvâcnește în tâmpla altui scriitor, că mai sunt visători ca mine destui pe lumea asta!” Dar în clipa următoare, scriitorul își spusese că nu suntem totdeauna unde vrem și când vrem. A vrut s-o strige ca să vină înapoi, ca să-i țină de urât și poate că-i va da o mână de ajutor în scâlâmbăielile lui. Dar fantoma aceea fugise. Bine că i-a rămas trează măcar imaginația, amintirile i-s viguroase, la fel puterea de a fantaza, a mumurat în timp ce deliciul cafelei îi desfăta voluptuos cerul gurii, laringele, esofagul și apoi stomacul, plăcerea difuzându-i-se apoi în toate cotloanele trupului. Drogul

îi crea o senzație de ușurare, de levitație și simți nevoia să atingă cu mâinile pervazul geamului pentru a-și da seama că de fapt el stă locului și că toate celelalte zboară: fulgi, păsări, gânduri, reverii, nostalgii, amintiri. Își dori, ba chiar își jură în gând ca anul viitor, pe vremea asta, să-l prindă debutul iernii acolo, în Valea Arinei. Casa bătrânească e aproape prăbușită, o va demola și pe locul ei va ridica o mândră cabană din lemn cu un cat și o mansardă în care să pună un prici, să taie în acoperiș o mică lucarnă prin care acest magistrul al feeriilor să-i aducă la pat toată nemărginirea spațiului, întregul hohot de râs al pădurilor de brazi, să fie trezit de clinchetul chiciurii căzute de pe crengile lor atunci când suflă vreo pală de vânt. Și alături, pe masă, o cană de vin fiert, un câlcâi de slană, o ceapă, un pumn de brânză și termosul cu cafea și dă-le pace capitaliștilor de la Val Gardena, Madonna di Campiglio sau St. Moritz să se distreze cum vor.

La cei treizeci de ani, Patriciu era încă celibatar; nu se gândise niciodată să se însoare, deși multe femei îi făcuseră ochi dulci și îl atrăseseră în diverse escapade și n-ar fi zis nu chemărilor lui de a le duce în fața ofițerului de stare civilă, dar nu putea agreea la femeile ce-i trecuseră prin mână foamea teribil de posesivă de a face sex, faptul că erau din cale-afară de erotomane. Îi secătuiau toate energiile, îi furau timpul liber, fiind nevoit să le țină companie și în felul acesta îi alungau muzele, clipele de inspirație, singurătatea în care se naște și se dezvoltă embrionul celei mai fertile cărți. Nu avea de gând să dea cu piciorul la libertate, să renunțe atât de ușor la viața

comodă în care să nu-l tragă nimeni la răspundere că n-a făcut aia, cealaltă și el să dea explicații, să mintă chiar, să... Singurătatea, era convins el, e condiția sine qua non a scrisului, a creației. Nu ești singur, nu scrii, nu poți gândi, filozofa el, unul te trage la pahar, altul la femei, lelițele astea altfel sânguincioase la dezmiertat vor să le duci la pat, iar de ești cu șeful tău îți comandă să-i pui în pahar și să-i aduci o fufă la camera ics și uite așa îți toacă vremea ca malaxorul celuloza. Visa să scrie odată, va veni ea și vremea aceea, o carte mare și să obțină un premiu. Se apleca zilnic asupra mașinii de scris și umplea câteva pagini bune asupra cărora revenea mai adăugând câte un adjectiv, un compliment sau un verb coroziv, schimba uneori planurile narațiunii, ce se petrecea în prezent pune la timpul trecut și viceversa. Își găsisese și o formulă, poate că nu o descoperise el prima dată și ca atare nu și-o putea breveta, dar asta nu mai contează: să procedeze aidoma unui strip-tease, dar pe dos. Ea să fie îmbrăcată până la pălărie și umbrelă și el s-o dezbrace, epic vorbind, puțin câte puțin până va ajunge la stadiul de nud. Asta însemna, socotea el, să nu-l lași pe cititor să arunce cartea din mână, să te joci cu el de-a șoarecele cu pisica. Formula lui dăduse roade, tot mai multe cititoare îi telefonau sau îi scriau și-i laudau tehnica asta narativă.

Cu ceașca pe jumătate goală și cu mintea plină de epifanii, se duse la geam și lăsă perdeaua să cadă și se așeză la masa de scris, unde îl aștepta cam de mulțisor drăguța și iubita lui mașină Olivetti. Își vârî coala albă în mașină, scrise numărul paginii: 163, o citi

pe precedentă ca să vadă cum curge firul narațiunii, când sună telefonul.

- Alo! Alo! Domnul Horațiu Patriciu?

- Vorbiți vă rog mai tare, că afară e o vânzoleală mare și probabil că se ating firele de telegraf și se pierde sunetul, se adresează el vocii din telefon.

- Acum mă auziți, domnule scriitor?

- Da, acum vă aud. Spuneți, cine sunteți și ce doriți la ora asta din noapte?

Era un glas de femeie. O voce suavă, fluentă, bine dispusă, ca și când s-ar afla numai în dezabie și ar sta rezemată cu ceafa de pernă, c-un pahar de șampanie în mână, iar de undeva s-ar răspândi abia audibil o muzică simfonică. Patriciu se simți ușor frisonat. Era o surpriză dintre cele mai frumoase să-l sune o femeie la ora asta.

- Desigur, spuse vocea aceea de femeie, nu știți cine sunt, nu aveți de unde, deși eu vă cunosc, domnule scriitor Patriciu. Dar am să vă întreb pentru a vă stârni curiozitatea: cum sunt îmbrăcată și în ce zonă din casă mă aflu? Dacă o să aveți norocul să ghiciți, în câteva clipe am să vin să vă bat în ușă, să vă fac o vizită.

- Hm... grea problemă. Îmi pare rău, nu sunt Sfinxul de la Gizeh.

- Nu-i nimic, domnule Patriciu, și așa o să vin. Voiam mai de mult să tăbăresc ca o hoardă barbară asupra garsonierei dumneavoastră și a personajelor cu care vorbiți pe șoptite și care vă sorb din paharul cu vin sau din ceașca cu cafea.

- Mi-ați citit cumva cărțile?

- Normal.

- Și v-au plăcut?

- Altminteri nu vă sunam acum la telefon și nici nu sunt mânată ca o urgie să vin spre insulița singurătății unde scrieți. Vă previn să nu-mi cereți alte detalii, că nu vă dau. Totuși, pot să vă spun că sunt ceva mai tânără decât domnia voastră, că sunt frumoasă și-mi place cum scrieți și că aș vrea să petrec o noapte cu un scriitor.

Patriciu se simți șocat. Îl luase prin surprindere cu vocea ei învăluitoare, muzicală, părea vocea unei șpicherițe care anunță pe un mare aeroport decolarea avionului pe o rută anume.

- Sper că nu v-am speriat muzele și ați căzut acum într-un vid de idei. Nu vă faceți probleme că o să vă urnesc eu din acest șoc, din acest punct mort. Mai aveți răbdare câteva minute și o să mă parașutez în garsoniera dumneavoastră. Sper că, în afara mașinii de scris, nu mai sunteți cu nimeni!

- Ce întrebare, domniță! Păi, cum să fiu singur dacă ați spus că în câteva clipe veți bate la ușă? Eu stau deja cu urechile încordate ca să aud soneria. Vă simt deja pașii ușori ca de nălucă, vă văd spulberul părului, ochii verzi, tivii cu punctișoare maronii. Numai să nu-mi spuneți că sunteți blondă, că atunci...

- Ce se întâmplă atunci?

- O să mă simt ca un gunoi în fața dumneavoastră. Pentru mine, blondele întruchipează paroxismul frumuseții. Știati că și zeițele din Olimp coborau pe pământ și își vopseau pletele în galben-auriu?

- Ei, da. Afrodita, Atena, Elena din Troia. Pe mine chiar Afrodita mă cheamă.

- Și vă mai rog ceva: să nu-mi spuneți că aveți picioarele lungi și gleznela subțiri, că atunci chiar că mă îmbrac și plec de unul singur pe stradă, mă voi plimba toată noaptea până o să îngheț.

- E târziu, scriitorule! Nu mai ai timp.

- Abia ce-a trecut de miezul nopții.

Femeia a închis telefonul. Pac! Patriciu a început să-și inspecteze ținuta, patul de pe latura cealaltă a camerei; a așternut în mare grabă o cuvertură de culoarea toamnei ruginii, a scos din șifonier o pernă mare umplută cu pene de gâscă, a stropit-o cu puțină levănțică. În bucătărie era curat, în hol de asemenea. A deschis ușa holului ca să audă țârâitul soneriei. Inima prinsese a bate în pieptul lui aidoma unui ciocan. Simțea cum sângele îi urcă prin cataractele trupului spre creier și-i aprindea tâmpile. Gura și-o simțea uscată, limba ca iasca. „O, ce senzații stranii!”, șopti el și-n clipa următoare auzi sunetul soneriei. Își strânse mai bine cordonul la halat și se repezi să deschidă ușa. Dar mai întâi aprinse becul de pe hol.

Musafira intră dezinvoltă ca o primadonă pe scenă așteptând aplauzele publicului, mai bine zis frenezia gazdei, a scriitorului Patriciu. După un prim contact vizual cu musafira, scriitorul deduse că aceasta nu avea pe sub halatul lung de mătase de culoarea paiului de grâu nimic în afară de lenjeria intimă și senzația aceea primi simțul realității după ce musafira se aruncă în brațele scriitorului, împungându-l cu sânii ei tari, stâncoși și el o cuprinse cu ambele brațe strâns ca și cum ar fi vrut s-o scape de la înec. Trupul ei răspândea o mireasmă subtilă pe care Patriciu nu o putu decipta, dar parcă simțea că se sufocă. Rămaseră

stană de piatră amândoi sub lumina becului mai mult chior din hol.

- Ce mă ții aici sechestrată ca pe-o cerșetoare?, zise ea.

- Îmi pare rău, mi-ați luat aerul, mi-ați luat vederea, m-ați paralizat. Nu mă așteptam la o asemenea apariție. Scuzați-mă, doamnă Afrodita, parcă ați spus că vă cheamă, dar trebuie să iau ceva tare și să-mi revin. Dumneavoastră nu luați cu mine un păhărel de Daniels?

- Vrei, calule, ovăz?

Scriitorul își invită musafira în camera lui de lucru, unde o pofți să ia un loc pe sofa în îmbrățișare prin culoarea cuverturii și el se duse la șpăisul din bucătărie de unde scoase o sticlă de Jack Daniels, o tăviță și două pahare de cristal și o gălețică cu mai multe bucăți de gheață. Deschise geamul bucătăriei să vadă dacă mai ninge afară, ninge ca la potop, și trase câteva guri de aer ce-i merseră până în fundul plămânilor. Era pradă celor mai neașteptate închipuiri. Mai trecuse prin situații similare, dar acum, zăpăcit complet de cap, nu știa cum era mai bine să procedeze; adică nici să fie bădăran și nici ușă de biserică, altfel cum se putea explica autoinvitația fetei?

Când intră în odaia lui de lucru, acolo unde și dormea, de altfel, era gata să scape tava cu paharele și sticla de whisky din mâini când descoperi priveliștea aceea de-a dreptul sibaritică. Ori din neglijență, fie că așa voise ea, capotul i se desfăcuse din cordon și dădu cu ochii holbați, gata să-i sară din orbite, de două sfârcuri bine înmugurite, maronii și mai bine de jumătate din coapsele rotunde și atât de armonios

dăltuite. Își aruncase sandalele din picioare și zăcea în cea mai dulce lenevie întinsă pe pat. Scriitorul reuși totuși să ajungă cu tava până la masă și o depuse aproape de mașina lui de scris. Dar după ce depuse totul pe masă, scriitorul simți că-l cuprinde un soi de leșin. Era siderat de imaginea de alături, speriat. Musafira plutea într-o imaterialitate vesperală și continua să-l privească cu multă afabilitate, vaporos. În timp ce scriitorul se străduia să toarne în pahare whiskyul, Afrodită, musafira, îl tot zgândărea cu scrisul, cu destinul lui de scriitor, cu eroinele cărților sale, dacă sunt luate din viață sau imaginate conform înclinației specifice oricărui scriitor de a confecționa personajele feminine după originalul idealurilor lor în materie de femei.

- Continuați cumva cartea în care amalgamați scene din viața Ana-Mariei, stareța mănăstirii Apașa, care lipsea toată ziua din lăcaș și sosea odată cu căderea serii, adusă de fiecare dată de un șofer cu cagulă într-o mașină ultraelegantă și de fiecare dată alt tip, altă marcă; ea umbroasă, eterică precum o silfidă, tăcută și plutitoare la mers ca o balerină?

Scriitorul simți în tot corpul un mic cutremur. Nu scrisese și nici nu avea în gând să scrie despre un astfel de personaj, dar o mână cu niște degete fragile îl strânse parcă de gât să nu nege și zise:

- Da, stimată Afrodită, scriu această poveste stranie și scriu cu o voluptate care mă înspăimântă. Am ajuns deja la pagina 163 și cineva, poate muzele, poate propria mea amnezie, îmi încurcă mereu planurile. Simt cum tăbărăsc peste mine noi și noi perspective, întâmplări ce se cer scrise și atunci intru înăuntru

povestirii-mame ca într-un uter cu alte povestiri, cu alți feteși. S-ar putea ca tocmai tehnica asta să dea farmec cărții mele.

- Nu te lăsa intimidat de nici o forță cotropitoare și du-te așa înainte. Dacă cumva ajungi în vreo înfundătură cu narațiunea, caută-mă și-o să vin să-ți dau soluții, piste noi. Sunt o cititoare din umbră a mai tuturor scriitorilor buni și a ta în mod special.

Musafira dădea vocii sale inflexiuni plăcute, ai fi zis că vorbește de undeva de pe vreo plajă însorită, ori poate chiar de pe vreun spațiu imens, bunăoară Amazonia, Machu-Picchu. În definitiv, aprecie Patriciu, asta o fi vocea ei naturală, numai lui i se pare că ar veni dintr-o zonă cu o acustică muzicală cosmică, extrapământeană.

- Poți să vii să stai alături de mine, pe sofaua asta a ta încăpătoare, ce are niște arcuri atât de moi și o cuvertură atât de mătăsoasă. Cum naiba poți să rezisti să nu aterizezi ca un asteroid lângă această Casiopee?

- Musafira mea dragă, sper că nu te superi că-ți spun așa?, eu sunt obsedat de lucruri mult mai pragmatice; scrisul pentru mine e floare la ureche. Chestiunea de viață și de moarte e că, după ce termin de scris cartea, romanul sau poate vreo piesă de teatru, scenariu de film, nu știu încotro să alerg pentru a face rost de sponsori pentru a o putea publica.

Musafira întinse brațul drept și-l cuprinse pe scriitor de după cap și-l trase spre ea lipindu-și buzele de urechea lui. Scriitorul simți o senzație de lichefiere, de eterizare, de dizolvare a întregului lui organism. O boare tropicală cu dulci arome de fructe exotice îi năvăli în nări și i se strecură apoi adânc până în esofag.

- Astea sunt niște prostii uriașe, zise ea. Rațiunea, rostul, misiunea unui scriitor este să scrie, să întemeieze o lume nouă, că aceea în care trăim este una putredă, putregăioasă, inodoră, incoloră, anostă, inconștientă ș.a.m.d. Te voi sponsoriza eu, fie ca tu, scriitorule, să poți zidi cetăți, babiloane de cuvinte. Dar, oare, de ce ne pierdem noi vremea cu nimicuri din astea?

Scriitorul avu sentimentul că fugise totul de sub el, că stătea suspendat între tavan și podea, că se auzea în jurul lui murmurul unei văi ce curgea atât de sonor și că o plajă caldă, cu un nisip auriu și atât de fin, îl îmbia să-și lase trupul gol să fie cotropit de soare, de ubicuul țipăt al pescărușilor.

- Te implor, spuse pe un ton serafic musafira, să nu te pună care cumva păcatele și să scrii despre mine pentru că nu vei putea. Ți se va opri carul mașinii, ți se va înțepeni mâna, vei avea din ce în ce mai des ceea ce se numește în limbajul vostru „crampa scriitorului”, adică ți se vor bloca degetele.

Musafira îi desfăcu halatul la piept, îl smulse de pe el rămânând numai în maieu și chilot. Scriitorul avea o carură athletică, pectorali bine dezvoltati, bicepsi elastici, iar pantecele îi era împărțit parcă geometric în mici romburi musculoase. Mai jos nu coborî musafira cu privirea de teamă să nu-l facă să explodeze. Îi sărută pieptul, gâtul, umerii, brațele, pantecele și scriitorul adormi buștean; apoi Afrodita se jucă aidoma unei zeițe coborâte din înaltul Olimp pe pământ cu restul trupului lui. Visă că se crapă pământul sub el și trupul lui cade, cade, cade furtunos printr-o imensă crevasă sau mai exact spus o gaură neagră și țipă când căzu

ușor ca o aripă de pasăre pe o insulă pustie, plină de albatroși și simți senzația organică a faptului că trupul lui se făcu țandări. Era ceva asemănător cu ceea ce pătesc bărbații când se desprind în urma unui travaliu istovitor și dulce din brațele unei femei atroce prin foamea ei de bărbat.

Scriitorul se sculă frecându-se la ochi, cu o stare de bună dispoziție paradisiacă. Se văzu gol precum Adam înainte de a fi izgonit din rai. Se ridică în picioare și se privi lung în oglinda de pe hol. Era roz din cap până în picioare ca un atol de corali. Musafira dispăruse din camera unde stătuse lângă ea și ea lângă el. Se gândi o clipă că s-ar putea să fie în baie și deschise ușa băii, dar nu zări nici urmă de femeie. Fugi apoi și controlează ușa de la ieșire. Era închisă! Poate că era în mica lui sufragerie. Nu era nici aici. Complet aiurit, bulversat se întoarse în camera lui de lucru și pe sofaua pe care adăstase gol lângă strania lui musafiră. Mai plutea încă în încăpere eternul ei parfum feminin, dacă nu cumva atributul de feminin e un cuvânt care o murdărea. Se duse, se așeză la birou și descoperi alături de Olivetti lui un teanc de foi bătute la mașină, vreo patru sute, pe care scria: „Aventura unei nopți de iarnă” - roman de Horațiu Patriciu. În mașina de scris se afla o filă pe care scria: „Du-te cu manuscrisul la Editura „Casiopeea” care îți va tipări romanul în o sută de mii de exemplare. Am aranjat ca romanul să fie tradus în marile limbi ale planetei. Cu onorariul ce-l vei lua în valută, îți vei permite să călătorești în toată lumea, să vezi ce n-a văzut neam de neamul tău, să-ți petreci nu știu câte vacanțe în Hawaii, Bahamas, Palma de Mallorca, Caraibe, Monte Carlo, să lenevești pe

plaja Pataya din Thailanda etc. Lasă-mi, te rog, blana cu care am venit și pe care tu nu ai văzut-o în cuierul din hol, ca de dimineață să vin și s-o iau. Nu e nevoie să te trezești. Ajunge că am fost o povară, sper, dulce, pentru tine. Pa! Nu te speria c-o să-ți lipsească bafta. Voi avea eu de grijă. I Iove you! Afrodita din Olimpul în care nu se mai află picior de zeu!”

Scriitorul Horațiu Patriciu a mai scris în următorii ani încă trei volume, continuare a primului tipărit la Editura „Casiopeea”, cu onorariile de pe urma cărora și-a cumpărat o casă de vis în țara condorilor, s-a însurat apoi cu o tahitiană cu tenul de culoarea cafelei și ochii de foc. A avut doi copii și tot restul vieții a umblat să descopere urmele celebrului pictor Gauguin.

20 noiembrie 2009

Cireșul lui Dumnezeu

În vara aceea, pământul cu ierburile lui pufoase și frumos mirositoare, cu brizele călduțe ce veneau dinspre pădurile cu fagi și păsările ce dormeau liniștite, duioase pe cuiburile lor ca sfinții în ramele icoanelor de pe catapeteasma bisericii din sat părea un pat proaspăt așternut, numai bun să-ți lungești oasele și să-ți pui mâinile sub cap pentru a visa. Simion plecase să adune vitele de pe imașuri și să le bage în grajd, iar apoi să mulgă vacile într-o cantă de tinichea vopsită cu grund roșu și apoi să coboare încet-încet la vale, acolo unde curgea Dobrana cea guralivă, dar când ajunsese în dreptul unui pâlț de aluni îl cuprinsese un fel de lăncezeală, de somnolență; puse cantă la rădădina unui alun în așa fel încât să nu se verse și se întinse cât era de lung pe covorul acela de grosamă și, fără a apuca a se gândi la ceva anume, cum se întâmplă înainte ca omul să adoarmă, îl fură somnul, un somn adânc și greu ca un bolț de piatră pe care nici Dumnezeu nu-l poate disloca. Într-un târziu al nopții sau, cine știe, poate către dimineață sau de-ndată după ce închise

ochii și corabia somnului îl purtă pe valurile line ale celei mai albastre mări care este visul de aur, visul cel mai frumos din toate nopțile unui om, Simion văzu prin pleoapele sale străvezii ca elitrele unor fluturi cum aproape de el cresc din pământ un cireș plin de flori, înalt, cu coroana rotundă și florile albe, mai albe decât prima zăpadă sau decât laptele aflat în cantă ce se sprijinea de tulpina tufei de alun. Simion s-a frecat buimăcit la ochi, nu putea crede că ceea ce vedea se petrece aidoma. Visul trecuse ca o boare peste el și acum căpăta materialitate, realitate, căci se sculă în picioare și se duse să pună mâna pe trunchiul lui și își dădu seama că cireșul avea scoarță, rășină, avea flori și albinele zumzăiau în jurul lui spărgând firava liniște a acelei nopți. Pomul își aplecase crengile încărcate de flori spre obrajii lui Simion și-l mângâiară și-i înfundară nările cu aromele lor plăcute; flăcăul se simți orbit de intensitatea luminiscentei florilor, de albeața lor, de moliciunea lor de mătase, de susurul pe care îl scoteau, de dragostea ce i-o arătau, ca și cum ar fi fost o zână venită cine știe de pe ce tărâmurii și el era un flăcău, un voinic, un Făt-frumos care venise într-o clipă de taină s-o ia de mână și s-o ducă într-o împărăție numai de el știută. Rămase apoi mut, fără grai, fără puterea de a gândi, de a rosti ceva măcar în abisul sufletului său, se lăsă din nou în cerga aceea de grosamă și privi panorama cerului stropit cu stele, pânza necuprinsului era însă goală, ca o imensă maramă albastră tivită pe margini cu brâuri roșii și verzi; stelele cădeau una câte una în ramurile cireșului care creștea văzând cu ochii.

Speriat și în același timp cuprins de o stare

edenică de fericire la vederea acestui superb cireș ce i se părea flăcăului că locul lui ar fi în grădinile Edenului și nu pe o scoarță de pământ, Simion începu a se preumbla roată în jurul fantasticului cireș și a trage pe nări miresmele florilor lui și trăi senzația că ametește și că va leșina, dacă nu se va lipi de scoarța trunchiului lui. Într-o clipă de iluminare, de trezire la realitatea acelei nopți, Simion se simți îndemnat să meargă la rădăcina tufei de alun și să cerceteze ce s-a mai întâmplat cu cantă lui plină de lapte. Într-o alunecare spre glumă, se gândi că de când o lăsase acolo, laptele devenise smântână sau chiar unt și maică-sa îl aștepta de cu seară să vină cu laptele muls proaspăt pentru a-l pune în blide alături de mămăliga aburindă drept cină pentru cei opt frați, alături de tatăl său, Grigore, și, firește, de maică-sa Lodovica. Dar el umbla creanga prin troașele Dobranei, visa cireși înfloriți, cai verzi pe pereți. Apucă vasul de toartă și simți că e prea ușor, că laptele din el dispăruse, vreo gură hămesită de șarpe îl sorbise și, într-adevăr, zări nu departe de rădăcina alunului un șarpe mare încolăcit care își făcea siesta după ce-și umpluse lungul lui burdihan cu dulcele și parfumatul lapte muls de la Mândraia. Flăcăul se necăji atât de tare încât se apucă să-și blesteme zilele și să-i curgă râuri-râuri lacrimile din fântâna ochilor. Atunci Simion auzi de undeva din crengile cireșului o voce: „Nu te necăji, băiete, am să te ajut și o să-ți umpli din nou cantă cu lapte și, mai mult decât atât, o să dau timpul înapoi și-o să ajungi acasă la momentul potrivit, când mămăliga va fi gata fiartă și-o să cinați cu toți ai casei, după care o să dormiți ca scăldați. De aici înainte eu voi fi tutorele tău

și când vei da de vreun necaz, vii aici și, chiar dacă n-o să mă vezi, să știi că eu sunt în graiul și-n cuvintele tale, în visele și gândurile tale cele bune și orice-mi vei cere, îți voi îndeplini.” „Da, dragul meu cireș, viața mea și a familiei mele e plină de obidă și de necazuri. Nu avem decât o văcuță, câteva oi și niște capre, câteva curele de pământ sterp pe care nu crește iarba mai înaltă decât un lat de palmă. De multe ori, frumosul meu copac, deși nu am împlinit nici optsprezece ani, îmi vine să-mi iau lumea în cap și să plec hai-hui aiurea, unde oi da de ceva mai mult bine. Așa că, te rog, tâlcuiește-mi ce aș putea să fac să scap de griji, de nevoi, de chin, de lacrimile mamei, de...” „Du-te acum acasă și fă-le alor tăi seara frumoasă și după aia om mai vedea. Eu îs fie aici, fie în gândurile și visele tale. Și ca să nu te doboare gândurile negre, rupe o crenguță din craca mea și să o pui totdeauna sub pernă, iar când vei pleca de acasă s-o ții în buzunar pentru că ea te va ajuta întotdeauna să scapi de rele, bine? Dacă o să mă ascuți, vei deveni cel mai avut om din sat. Vei avea atâta pământ, atâtea ciurde de vite și hambare grele cu cereale, încât o să te pizmuiască tot satul. Vreau însă, băiete sărman ce ești, deocamdată și unele lucruri care n-or să-ți convină, dar asta e scris în cartea vieții tale. Vei fi un om vrednic ce nu te lași călcat de vremuri în picioare și nici de dușmani, care nu vor fi puțini, dar să știi că toți vor juca după cum le vei cânta tu...” Și-i mai spuse cireșul cel falnic și alte lucruri care nu-i plăcură lui Simion, dar pe care nu avea cum le ocoli. Va fi foarte aspru, trufaș și fălos, egoist și zgârcoman, dur cu propriii săi copii, cu nevasta, cu slugile ce le va avea, că setea de pământ și

de avere îi va întuneca de multe ori mințile și-l va transforma în fiară. „De altminteri, uită-te de curiozitate pe brațul drept mai înspre umăr și-o să descoperi acolo un semn, acela e semnul fiarei. Te-ai născut cu un semn de la Dumnezeu.”

Cu crenguța de cireș înflorită, Simion purcese spre casă. Odată intrat în casă, maică-sa sări să-i ia canta din mâini și atunci zări că feciorul ei mai avea în cealaltă mână încă o doniță cu lapte. Maică-sa l-a întrebat de unde are donicuța aceea cu lapte și Simion i-a spus că a găsit-o spânzurată într-un cui din staulul oilor și caprelor și că s-a gândit să le mulgă și pe ele și că a fost de-ajuns să mulgă din doar două țâțe de la fiecare oaie și capră și vasul de lemn s-a umplut. Maică-sa, să cadă pe spate de mirare, știa că lucrul ăsta nu se mai întâmplase niciodată. La fel de bine știa și Simion, dar în momentul când pătrunsese în târnațul casei se trezise brusc cu donița în mână cealaltă. S-a gândit numaidecât că asta era taina cireșului și a scos crenguța din sân și i-a sărutat florile în semn de mulțumire, apoi a băgat-o cu mare atenție la loc. S-au pus cu toții la masă, laptele a curs gărlă din cele două vase și parcă nu se mai termina. Toată loaza familiei Hedreștilor s-a săturat, s-a sculat de la masă și l-au lăudat pe Domnul, după care s-au culcat și au dormit ca niște prunci scâldați. Simion și-a pus crenguța sub pernă și dus a fost și el pe hoaterile somnului. Temător că ai lui vor găsi într-o bună zi crenguța de cireș, a ascuns-o bine în hruba unei stânci, ca nimeni să n-o găsească decât el.

Simion s-a întors a doua zi în locul plin cu grosamă unde îi apăruse din senin sau în plin vis

cireșul acela doldora de flori. Duhul cireșului l-a întrebat pe Simion dacă ai casei fuseseră mulțumiți de cât lapte dusesse și dacă sosise la timp. Flăcăul s-a apropiat de trunchiul cireșului, l-a strâns în brațe, s-a aplecat și i-a sărutat rădăcinile. Pomul și-a zbârlit dintr-odată crengile și l-a nins din cap până în picioare. I-a zis apoi: „Du-te colea în poiană și-o vei întâlni pe aleasa inimii tale, pe Simina; te-a văzut și-aseară și a vrut să vină spre tine, dar eu am împiedecat-o pentru că nu sosise încă vremea prorocită de marele meu stăpân să vă întâlniți și să vă îndrăgostiți. Acum, copilul meu, ai slobozenie de la mine s-o iei de nevastă, să ți-o faci soție pe viață, cu condiția s-o iubești și să n-o înșeli niciodată, nici măcar în gând!” Simion, care trebuia să treacă printr-o parcelă de spini și scaieți ca să ajungă în poiana unde îl aștepta Simina, a avut impresia că pășește pe cea mai mătăsoasă iarbă. Fata culegea flori și le împletea în cununițe pe care voia să le pună una pe capul lui Simion, una pe al ei și apoi să colinde prelucile aceluia deal împădurit ținându-se de mână și culegându-și reciproc dulceața fragilor de pe buzele ce plesneau de setea împreunării. Au găsit o șură pustie în podul căreia s-au strecurat cu mare greutate, ea suindu-se pe umerii lui, apoi el s-a cățărat ca un urs și-ntr-o minută se pierdură prin restul de fân ce se mai afla în podul șurii. Simina fugea de flăcău iute ca o veveriță, din colț în colț, flăcăul cu brațele larg deschise o aștepta, știa că are să se obosească și că nu va rezista mult și-i va cădea în brațe. „Nu fugi, Simino, că tot aici o să ajungi. Mi-e dor de tine ca unui însetat de apa limpede și dulce a izvorului. Nu vezi că afară prinde a fulgera? Țasta e un semn că noi doi vom fi unul și

același trup, aceeași inimă, același suflet...!” Fata veni lângă el și-și lăsă ochii în poclada cu fân, tăcând mîlc. Simion o cuprinse gingaș de după cap, o trase spre el și-i fură un sărut fugar. Apoi Simion o mai sărută o dată, acum cu mai multă patimă. Fata prinse a ofta și simți cum i se urcă inima în gât și că nu va mai putea respira. Miresmele fânului îi făcură pe amândoi să strănute. O ploică veselă își juca darabana pe acoperiș. Deasupra șurii cu șitele rare, încât se vedea la intervaluri regulate imensitatea cerului acoprit de nori negri, tuna și fulgera întruna. De frică, Simina se vîrî la pieptul lui Simion. Impulsuri tulburi o cutreierară din cap până în călcăie și-o cuprinse un soi de amețeală dulce.

Ce naiba se întîmplă oare cu ea, își spuse Simina, că doar așa ceva nu a mai pățit niciodată, nici atunci când, într-o vară, să tot fi avut vreo zece-unsprezece ani, mergând să fure cireșe din livada unui vecin tare rău, acesta asmuțise câinele spre ea și s-a speriat biata fătucă atît de tare că a căzut din cireș direct în cap. De vină era numai trupul vînjos care vibra spasmodic al lui Simion, efluviile imagine, undele misterioase ce veneau dinspre el. Flăcăul o strânse la piept cu atît putere, cu o dragoste ce nu poate fi cîntărită cu nici un fel de măsură, încât biata fată țipă ca o pasăre prinsă în gheare de vreun uliu. Simina se apără cu pumnișorii ei de copiliță, bătîndu-l în piept, dar nu era o respingere, ci dimpotrivă, o chemare. Simion îi scoase bluza peste cap și-i mîngăie cele două păsăruici uimite și speriate ale sînilor. Ah, Sulamita și Iudita, invocă el cele două eroine din Psalmii lui David pe care apucase a-i citi din Biblia ce

zăcea întotdeauna la căpătâiul mamei, cum or fi fost buzele voastre, dar ca ale acestei fete nu vor fi fost niciodată. Pline, umede, înrourate de inocența vârstei sale. Șaisprezece ani, doi ochi negri, părul de culoarea alunei coapte. Pe sub bluza cusută cu arnici, Simina nu purta nimic nici mai la vale. Simion își pierdu orice echilibru și-n clipele următoare îi spuse fetei că el nu mai răspunde de actele sale. Simina îi spuse aproape gângurind: Simionuț, jură pe Dumnezeu că nu mă lași grea și după aia îți pui coada pe spinare și pleci în lume și mă lași de râsul satului! Tu, Simina, ești tot ce am mai drag pe lume. El, Marele împărat Ceresc m-a făcut să urc Piatra șerpilor și să vin spre tine și am auzit în spuză sufletului meu numele tău - Simina, de unde crezi tu că eu veneam în preluca asta să dau peste tine culegând flori iar tu, fără să știi, împleteai două cununi? Nu crezi că numai Dumnezeu a pus la cale ca noi doi să ne întâlnim? Gata, tu ești femeia mea, nici un zmeu nu te mai poate smulge din brațele mele, poate numai atunci când voi încălca porunca Cireșului; și Simion îi povesti Siminei visul cu Cireșul ce lumina noaptea ca un soare cu mulțimea florilor sale albe. În vremea asta își trecu palmele vânjoase dincolo de piepții rochiei și se opri într-un puf catifelat și cald și se cuibări în el senzația că-l vor părăsi mințile. Pulsuni necunoscute și tenebroase se ridicaseră din adâncul ființei sale și-l orbeau; nu mai vedea nimic; vedea, de văzut, dar cu buricele degetelor. Dacă vrei, îi spuse Simion sărutându-i albeața pântecelui, drept jurământ că nu te voi trăda, mă voi tăia la mână cu briceagul ce-l am la mine și-l voi șterge cu petalele unei flori de cireș, și-o scoase în clipa următoare din sân și-i povesti

a doua mare taină a vieții sale. Simina începu să plângă ușor și cu sughițuri și se lăsă moale și plină de febre în brațele lui. Facă-se voia ta, șopti Simina printre lacrimi de fericire, că mi-ai fost trimis de soartă să-mi fii bărbat. Simți mai apoi o durere scurtă și ascuțită cât o fulgerare care îi scurmă măruntaiele, după care începu să scâncească. În clipele astea sulile soarelui, când apăruse?, se strecurau printre șitele acoperișului și-i transformau ochii în două bucăți de safir. Flăcăul o strânse la piept după care căzură într-un somn adânc până când se lasară ușoare aripile înserării. No, acum, zise Simion, suntem soț și soție. Ploaia fusese semnul fertilității. Sămânța lui Simion avea să rodească în pânțele Siminei.

După ce Simion isprăvi cătănia, vreme în care Simina dădu naștere unui prunc și fu silită să îndure bârfa satului cum că născuse un bitang, ba chiar și bătaia tatălui său, ea nescotând nici o vorbă, nu ținu să spună alor săi de ce i se preziseseră ei și lui Simion din ceruri prin duhul unui cireș, flăcăul își suflecă mânecile și se puse pe treabă. Era pe vremea coptului de cireșe. Își încropi o colibă unde să stea împreună cu femeia și pruncul lui și, când se gândi el că Cireșul ar trebui să-și arate primele roade coapte, se duse cu o coșarcă mare făcută din nuiiele de alun la împăratul tuturor cireșilor din ținutul Dobranei să culeagă cele dintâi fructe. Când flăcăul a dat cu ochii de puzderia cireșelor mari și cărnose și cu pulpa tare, dulci și pline de arome, și-a făcut cruce și a căzut cu fața la pământ în semn de slavă pentru ceea îi promisese pomul acesta dumnezeiesc, pentru faptul că se ținuse de cuvânt.

Cireșul își aplecă spre pământ crengile încărcate de fructe, gata să se dezbine, și în câteva clipe coșul lui, la care se adăugaseră ca prin minune zeci și zeci de alte coșuri, apărură din senin și Simina să-l ajute la căratul coșurilor, dar nu reușiră să le transporte singuri și mai cerură ajutoare de la părinții și frații ei; Simion se certase cu ai lui și nu mai dăduse defel pe acasă de când se întinase din armată. L-au rugat pe un vecin care avea cai să-i ducă în târgul de la Trei Dealuri pentru a le vinde. Și cât ai bate din palme Simion a vândut cele vreo zece coșuri de cireșe, câpătând atâția bani încât nu i-au mai încăput în buzunare. A venit și a doua zi, și a treia zi, și tot așa timp de vreo lună și Cireșul nu sărăcea deloc de poame. Generos în bunătatea lui dumnezeiască, Cireșul a hrănit toate păsările văzduhului cu rotunjoarele lui fructe rubinii. Cu banii câștigați pe cireșe, Simion și-a făcut casă pogană în Dobrana, și-a cumpărat vacă, oi, capre, o pereche de juncani și tot ce-i mai trebuia prin casa cea nouă.

Cireșul nu-și încheiase dorința lui de a-i fi de folos lui Simion până când va ajunge așa cum voise el, cel mai bogat om din acești munți. Minunea cea mare s-a petrecut în iarna ce abia își fluturase peste sat primele perdele de ninsori; începuse a înflori, iar când gerul deveni cel mai crunt cireșele creșteau în ramurile lui văzând cu ochii și creșteau mari cât prunele. „Ce vor zice oare sătenii mei văzând că eu merg la oraș în plină iarnă să vând cireșe?” l-a întrebat Simion pe mărețul și divinul pom. „Nu-ți fie teamă, i-a zis duhul Cireșului, abia o să se crucească în fața ta și-or să-ți dea importanța și mărirea pe care le meriți!” Zis și

făcut. Alături de târgoveții care veneau la târgul din Trei Dealuri și vindeau mere zbârcite, pere înghețate, prune mici ca smochinele, Simion afișa pe tarabe mari, făcute de țămormani la porunca lui, snopuri întregi de ciorchini de cireșe moacre și ultoane care luau aerul geros al iernii de la gura cumpărătorilor de ocazie și le aduceau miresmele verilor sub nări. Simion și Simina, care se afla grea cu al doilea prunc, nu pridideau să vândă frumoasele și dulcile poame, iar strășiile lor făcute din pănură albă din lână de oaie dubită se umpleau și dădeau pe dinafară de bani. Se știe de când e lumea lume că atunci când vreunul dintre cei mai scăpătați, mai prăpădiți din sat prosperă, o duce bine și nu-i lipsește nimic, se găsesc destui care să-l urască, să-l ponegrească, să-l vorbească de rău, ba chiar să-l ucidă în bătaie. L-au urmărit mai întâi de unde naiba culege el cireșele astea atât de mari și de bine coapte în plină iarnă, hai că vara mai treacă-meargă, dar iarna? și s-au dus pe urma lui să culeagă și ei din cireșul miruit de Dumnezeu să facă pentru cei aleși poame iarna. Dar să plesnească inimile în ei de mânie, de pizmă când cireșul, în momentul în care aprigii dușmani ai lui Simion s-au repezit să culeagă mândrele cireșe, pomul și-a ridicat brusc ca prin minune crengile atât de sus, de abia apucau să le vadă cu privirile. La un moment când unul mai blestemat dintre ei a tras o înjurătură urâtă, cireșul s-a desprins parcă din pământ și s-a înălțat cu crengile pline de poame în cearșafurile cerului de iarnă.

Mândrețea de bărbat care reușise să cumpere mai bine de jumătate din pământurile bune și codrii cei mai falnici din sat știa că va fi pândit la orice colț de

sat, la orice zăvor de trecere, după fiecare tufan, gata să-i dea cu toporul în cap sau să-i înfigă cosorul pe la spate, dar câtă vreme purta la el crenguța aceea de cireș, îi făcea pe inamici să-și simtă mâinile slăbănoage ca niște vreascuri uscate și-i apuca așa, tam-nisam, să urle ca niște fiare răpuse de foame. Omul nostru a ajuns să aibă trei feciori, aduși parcă din basmele cele frumoase, le-a ridicat fiecare câte un rând de case, cu acareturi, cu animale, cu care și șarete, cai aduși din Galiția la gâtul cărora sunau cele mai melodioase clinchete când se duceau sau se înturnau de la biserică duminicile și-n sărbători religioase.

Simina nu împlinise încă treizeci de ani și arăta mai mândră și mai fercheșă decât semenele ei de douăzeci de ani. Bujori în obraji, ten alb și fin ca laptele, limpezimi de cleștar în ochii ei codați, părul mătăsos și electrizant, magnetism în mișcări și-n priviri și tot ce cădea sub ochii ei părea să pălească, să se usuce dacă priveau cu pizmă la ea. Simion și-a băgat vreo zece slugi să-i păzească casa și grajdurile cu vite, pădurile, să nu-i taie nimeni un fir de copac din ele.

Într-o vară, după ce Simion s-a dus în hruba stâncii și a stat de vorbă cu crenguța de cireș și i-a spus ce vrea să pună la cale în semn de slavă și mulțumire aduse celui de sus, să ridice o biserică nouă și să aducă niște clopote făcute special la cea mai renumită fabrică, turnătorie de clopote din Europa, fabrică ce se afla undeva în Viena, crenguța de cireș l-a rugat să o ia și pe ea cu el. Cică lumea e plină de lepre, de bandiți, de duhuri rele și el trebuie să se întoarcă teafăr de pe căile Vienei. A luat-o și pe Simina cu el, feciorii i-a lăsat în grija unei doici și au plecat cu o trăsură cu arcuri de

oțel până la cea mai mare gară din Ardeal de unde au luat trenul spre Viena. După ce au tras prima noapte la unul dintre cele mai luxoase hoteluri din marea capitală europeană, ce răsună de valsuri și polci și mazurci, s-a dus și a cerut să fie primit de directorul celei mai mari și renumite turnătorii de clopote bisericești, unde a plătit totul dinainte, a lăsat adresa celei mai apropiate gări unde puteau fi aduse clopotele: unul mare, unul mijlociu și unul mic, așa cum găsești în toate bisericile din Ardeal. Au mai rămas câteva zile în care au colindat marile restaurante vieneze, acolo au băut primele cafele și primele șampanii și alte vinuri, precum și mâncăruri alese.

Pe când au venit acasă în Dobrana, biserica era gata înălțată, acoperită, cu cruce de argint în vârful țuguat. La sfințirea noului lăcaș a participat un mare sobor de preoți în frunte cu episcopul de Cluj și, bineînțeles, întreaga suflare a satului și totii cei prezenți au căzut de acord că Simion Hedrea fusese miruit la naștere de Dumnezeu Cel Mare, că un muritor de rând nu e în stare să poată face ce a făcut el, dar mai cu seamă să se îmbogățească din palmele goale. Au sosit apoi la mica gară din Trei Dealuri și clopotele fabricate la Viena. Când crâșnicul le trăgea ca să anunțe că mâine e mare sărbătoare în calendarul creștin ortodox, nu se mai auzea un zvon în tot satul, ci doar dangătele lor dulci, tânguitoare și răscolitoare, capabile să ți-l aducă pe Dumnezeu în suflet. De atunci și până se va stinge ultimul vlăstar al neamului lui Simion ele vor dăunăgălui și vor aduce pacea în sufletele dobrenilor.

Numai că toate, și mai ales tot ce e frumos, au

un sfârșit. Fericirea e o clipă rară în viața omului și de aceea, îi zicea crenguța de cireș lui Simion, să știe s-o trăiască. Dar aieveau străbunilor săi biblici, Simion avea să cadă și el în păcat. S-a dus, după ce a prins aprigii lui murgi la șareta plină de blănuri polare, cumpărate din Viena, la Trei Dealuri și a intrat într-o căfană care, în loc de uși, avea niște bolți spoite cu aur, mâncăruri bune, o muzică languroasă și niște picolițe care se învârteau în jurul lui precum niște titireze, căci Simion ajunsese o mare celebritate în ținutul munților de aur, s-a lăsat în voia vinurilor înșelătoare, ademenit de femeile care veneau și i se urcau pe genunchi și se jucau cu mustățile sale fercheșe, până ce una dintre ele, pe care nimeni nu o mai văzuse vreodată în luxosul restaurant din Trei Dealuri, nici măcar nu știa cum o cheamă, poate că apăruse în seara aceea și că mâine, odată cu ivirea zorilor, va dispărea pentru totdeauna, l-a luat fain-frumușel de mână și l-a dus într-o capiște în care se aflau mătăsuri orientale, un pat cu baldachin și-un gramofon la care se auzeau cele mai fermecătoare melodii pe care urechea omenească le auzise vreodată. Cei doi amorezi s-au dezbrăcat și s-au dedat la cel mai dulce păcat pe care tot Dumnezeu l-a inventat. Numai că la un moment dat Simion a adormit. Pulcheria, a reușit el să-și aducă aminte că îi spusese cum o cheamă, frumusețea de femeie, femeie tulburător de frumoasă în toate chipurile și în toate potrozurile sale, i-a sustras crenguța de cireș din haină. El a plecat acasă, după ce s-a trezit, și a văzut că e singur și când în vara viitoare, în locul Cireșului se afla un copac scheletic, fără pic de frunze pe el, și-a adus aminte că femeia aceea nerușinat de frumoasă îi sustrăsese

crenguța de cireș. Și-a dat seama că toartă averea, bucuria, fericirea lui se vor duce pe apa sâmbetei. Iar când s-a sculat după ce a plâns și s-a rugat Cireșului care îi adusese atâta belșug și bucurie să-l ierte, și-a dat seama că arăta ca un cerșetor și că hainele de pe el curgeau zdrențe-zdrențe.

5 noimebrie 2009

Zâna cea bună

Corneluș era de acum băiat mare, bătuse paisprezece ani, băiețandru în toată legea, bine legat la trup, înalt și oțelos, bașca firea lui avântată, adică nu se speria de orice și nici nu plângea din te miri ce; era datorită acestei sume de însușiri feciorul de bază al lui Gusti Capră care, deși mai avea încă doi băieți, unul mai mare și unul mai mic decât Corneluș, și încă trei fete blonde de albe ce erau la păr, de parcă le născuse maică-sa într-o hodoapă de zăpadă, unde totul era alb, până și vulpile, și lupii, și corbii, și viermii, căci zăpada atunci când începe a îmbătrâni, a se topi, face pe derdelușuri unde se simte prima oară căldura soarelui niște viermi albi care în câteva zile mănâncă zăpada și după aceea dispar și ei fie în pământ, fie că se usucă și-i suflă vântul de primăvară. Pe el îl trimitea taică-su cu ciurdele de animale - vaci, bouleni, viței ori capre la păscut destul de departe de casă. Îi vâra maică-sa ceva în trăistuță - un codru de pâine sau de mălai, o șcleafă de slană sau untură râncedă, o brâncă de brânză, o ceapă - și pleca dis-de-dimineață în Valea

Cătanii, un petec de pământ nici umbros, nici însorit, dar unde creștea o iarbă deasă și verde, am putea spune chiar grasă și dulce, încât animalele puneau într-o săptămână pe ele câte trei-patru kile de carne pe ciolane și astfel Capră era tare mândru de vitele sale rotunde în crupe, dar și mai fălos era de băiatul lui Corneluș, în care avea aceeași încredere ca în el. Pe ceilalți doi feciori, nu că nu i-ar fi fost dragi, dar îi plăcea să-i ia în zeflema, să-i ocărăscă ori de câte ori avea prilejul. Cu fătucile nu avea treabă că erau și mici de ani și mititele de statură, ditamai găgâlicele trebuiau ca niște furnicuțe prin casă ajutând-o pe mama lor la treburile gospodărești.

Zilele cele bune curgeau fain de la Dumnezeu peste satul Costești, lucrurile mergeau așa cum numai niște țărani vrednici știu să le croiască matca, adică strună, fără poticneli și după primăveri în care păreau să cânte toate câmpurile, toate hoancele și troașele pline de iarbă, veri călduroase și lenevoase ca omul în fața somnului și cosașii răpuneau oștiri peste oștiri de brazde la pământ și un soare darnic le usca într-o singură amiază, după toamne bogate în alune și jir și pline de cele mai înmiresmate poame și lui Corneluș îi plăcea de minune să colinde dealurile rotunde și țăfnoase, să culeagă alune, pe care le ronțăia în timp ce din pieptul lui izbucneau cele mai alduite doine, auzite numai aici la munte, sub creasta Vulcanului, soseau babele cu părul de lână, reci și arțăgoase, obligându-i pe oameni să stea la odihnă, la un pahar de țuică și să povestească despre ce s-a întâmplat cu sute și sute de ani în urmă pe vatra satului și, bineînțeles, se dedau la un somn prelung în care scrâșneau din măsele ca

mistreții când dau de dulceața jirului. Dar într-o vară altfel, mult mai altfel decât toate celelalte pe care apucaseră să le trăiască și să le simtă căldura lor toropitoare în oase de-a lungul anilor ce trecuseră peste ei, pădurenii se treziră pe cap cu o furtună și cu niște vântoase de smulgeau acoperișurile de pe case și de pe grajduri, scoteau pomi și copaci din rădăcină, dislocau bolfuri mari de piatră și le îndurigau spre hăul văii, iar dacă nimereau în calea lor nebună case, grajduri, copaci, le făceau țandări, alegându-se praful de ele.

Într-una din aceste zile, ce se arătase de dimineață a avea un cer frumos, o limpezime de oglindă și nu fâlfâia un fir de iarbă; calmul și pacea luaseră în stăpânire cătunul *Pădurea de piatră* de parcă ar fi fost o duioasă și blândă mamă ce-și leagănă la sân odoarele sale dragi, spre ceasul amiezii când Corneluș ațipise sub o tufă de alun, se trezi cu niște păsări ciudate zbârnâind din aripi pe la urechile lui. Apoi prinseseră a bolborosi toate câte se aflau în preajma lui, pietre, garduri, șerpi și salamandre, copacii își loveau unii de alții crengile, vitele fornăiau pe nas și nu voiau să mai pască, în aer se simțea iz de pucioasă, iar deasupra uriașului bulz de calcar al Vâlcănușului prinseră a se învâlmăși rotogoale mari de nori negri, nori ce veneau amenințător spre locul plin de rumoare și tihnă - Valea Cătanii. Când Corneluș, fără pic de teamă, a dat să se ridice în picioare, o vântoasă nevăzută și nesimțită de el până atunci îi seceră pur și simplu picioarele și-l târî ca pe-un vreasc, ca pe-un fir de iarbă la rădăcina unui fag scorburos și bătrân, dar cu crăcile încă verzi și lungi cât niște catarge. Apoi stratul acela negru ca smoala se lăți ca o cergă groasă pe tot câmpul

și nu mai zări nimic. Auzi doar mugetul sălbatic al animalelor și puțin mai târziu un trăznet uriaș despică fagul sub care îl târâse vântul în două. Vâna aceea albastră de foc trecuse ca la un lat de palmă pe lângă el. Dacă nu ar fi avut stea, își zicea el, nepierzându-și curajul, acum ar fi fost o bucată de tăciune, un trup carbonizat. Stihia nu-și încetase încă joaca și nici nu avea s-o facă decât abia a doua zi, în care feciorul s-a zbatut între viață și moarte, și-a pipăit toate măduarele, mâinile, picioarele și, văzând că e întreg, că nu-l doare nimic, decât sufletul pentru soarta bietelor animale și pentru jalea tatălui său când va vedea că rămăsese fără avutul lui cel mai de preț în afară de femeia și copiii lui, mai puțin Corneluș, care nu-și putea imagina ce soartă a împărtășit.

Către dimineață, când Corneluș reuși să vadă dâre de lumină, ca atunci când te-ai uita prin fisurile pânzei unui cort și vezi petece de lumină difuză, încercă să se scoale de la locul supliciului și simți cum niște căprioare, cerbi sau poate ciute îi lingeau micile răni de pe față și el a văzut atâta dragoste, atâta duioșie în puritatea ochilor lor, încât unei feline mai blânde îi prinse piciorul și-i sărută copita. Mai apoi, sculându-se în capul oaselor, reuși să vadă prepeștenia din jurul lui, toți copacii erau doborâți unul peste altul într-o uriașă piramidă. Se gândi numaidecât la tatăl său, la maică-sa, la cei doi frați și cele trei surioare mici și-i venea să plângă de mila lor pentru durerea ce le săgeta inima față de soarta lui și a animalelor. Ai casei au prins a se ruga la icoanele cu Maica Domnului și cu Pruncul Isus în brațe să le ferească băiatul și animalele de rău, dar în adâncul instinctelor lor primare nu credeau că vor mai

da de ei în viață. Dimineața, când vântoasele s-au oprit cu totul și doar pânza aceea de funingine și catran mai plutea încă în aer astupând astrul zilei, au plecat, tată și mamă, cu felinarele aprinse să urce creasta dealului și apoi să coboare în Valea Cătanii și să vadă urmele dezastrului. Urcau unul lipit de celălalt dunga dealului și încercau să amușineze cel mai firav zgomot pe care caierul de aer rece al dimineții îl aducea de pretutindeni.

În ciuda prăpădăului, Corneluș părea că trăiește cel mai suav vis pe care îl avusese vreodată în cei paisprezece ani: două fecioare îmbrăcate în niște odăjdii sclipitor de albe îl luaseră una de-o mână și cealaltă de alta și-l duseră, la rugămintea lui, pe derdelușul de unde cu o seară în urmă vântoasele îl luaseră pe sus și-l duseseră la rădăcina aceluia fag crenguros. Corneluș nu îndrăzni să le privească în ochi, căci intensitatea privirilor lor îl orbea, păreau niște mici focuri stelare de la care pot lua foc hainele de pe tine, îți pot transforma oasele în scrum și cenușă. Odată aducându-l aici, îl lăsară jos și ele se făcură nevăzute, se topiră ca niște valuri de aer în amiezile acelor veri când, privind mult în depărtări, ți se năzare că vezi plutind ceva corporal prin văzduh, dar de fapt nu e nimic, decât o banală închipuire. A avut putere să se ridice în picioare și să privească în jur, nimic, nici un copac, nici cel mai nevolnic tufan nu mai stătea în picioare, toate formau o grămadă uriașă de lemne sucite, rupte, dezbinat, contorsionate, împletite unele în altele și-un hohot sinistru răzbătea de undeva din pământ sau din propriul său auz. Își strigă vitele, căci

cele mari aveau câte un nume și de regulă răspundeau când erau strigate cu un anumit muget, dar nu auzi nimic. Îi fu teamă să coboare spre vale, spre răstoaca ce se căsca mai jos cu câteva sute de metri; de data asta groaza i se cuibări în oase și-i paraliză orice voință. Ar fi vrut să se întoarcă acasă și să le comunice alor săi ce se întâmplase, ce pățise, faptul că nu știa ce se întâmplase cu vitele, dar nu mai avea putere să facă doi pași. Abia atunci simți cum se înalță din adâncul ființei lui un soi de scâncet dureros. Își făcu cruce și-și zise: „Doamne, nu mă prăpădi până nu-mi văd părinții, pe mama și pe tata!” Aceleași fecioare, îmbrăcate în alb și cu păr strălucitor ca de poveste, îl luară de subțiori și zburară cu el pe sus spre casă. Când plutiră deasupra Dealului Pleșoaiei, fecioarele zăriră două mogâldețe ce urcau dealul gâfâind. Atunci, fără să-i spună ceva băiețandrului, de fapt ele nu-i spusese rău o iotă tot timpul zborului, îl lăsară în dreptul celor două umbre însoțite de niște lămpașe chioare. „Ptiiu, făcu Gusti, tatăl lui Corneluș, uite, tu muier, ce ghem de foc zboară pe deasupra noastră!” În clipa când termină de rostit aceste cuvinte, se pomeniră în fața lor cu Corneluș. Când băiatul și-a recunoscut părinții, a strigat din toți răunchii: „Mamă! Tată! Nu plângeți! Sunt viu!” „Cum ai apărut pe bezna asta, copile?”, l-a întrebat tatăl. „Nu știu, tată, nu știu. Dumnezeu a trimis niște sfinți să mă aducă spre voi!” Cei trei s-au îmbrățișat, au plâns tustrei de bucurie că erau vii și nevătămați. Apoi chipul amiezii se dezghioca din ce în ce mai bine din găoacea negurii. Gusti și-a întrebat fiul dacă știe în ce loc au rămas animalele când s-au pornit stihiiile furtunii. Flăcăul i-a îndemnat să-l urmeze. Pe

măsură ce înaintau, mintea lui Corneluș se limpezea din ce în ce mai mult.

Ajunși la locul faptelor, Corneluș le-a descris părinților tot ce se întâmplase, de la zgomotele acelea ciudate pe care pământul, văzduhul le scoteau, molohul acela de nori negri ce se prăvălea de pe creștetul Vâlcanului, apoi cum o vântoasă i-a încercuit picioarele pe la glezne și l-a târât la rădăcina unui fag uriaș pe care un trăznet l-a despicat în două ca fierul securii o bucată de lemn, apoi două căprioare i-au lins rănila de pe față, căci toți copacii din jurul lui fuseseră doborâți la pământ și unele dintre cloambele lor îl plesniseră peste obraji și avea mici răni și urme de sânge. Încercase apoi să se ridice și nu a izbutit și, rugându-se lui Dumnezeu să nu-l prăpădească înainte de a se întâlni cu dragii lui părinți, s-a pomenit că două zâne sau sfinți, nu știe ce-or fi fost, l-au luat de subțiori și l-au dus în locul de unde vântoasele acelea puternice îl luaseră pe sus și-l duseseră poate tocmai pentru a-l feri de răul cel mai rău, iar odată ajuns în locul unde își văzuse pentru ultima oară animalele, sufla un vânt pustiu, sinistru, aducător de moarte. „Ajuns aici, a continuat Corneluș să povestească mai departe, nu-mi doream nimic altceva decât să mai pot apuca să vă văd... Și uite că ne-am văzut. Acum, hai și-om coborî spre buza prăpastiei unde mai mult ca sigur vom da peste vitele noastre moarte.” Dintr-odată, Corneluș s-a trezit cu o torță mare în mână, a cărei flacără pătrundea aerul cenușiu al amiezii până hăt, departe și cei trei au văzut cum o haită de lupi hărtăneau trupurile oilor și caprelor asmuțindu-și colții unii asupra altora, îmbătate, ațâțate de mirosul sângelui, al cărnii. Gusti a

leșinat când a văzut scena aceea apocaliptică, maică-sa a amețit și ea. Băiatul le-a ascultat inimile și, văzând că bat regulat și că în curând se vor trezi din leșin, a coborât cu torța în mâini până pe prundul acelei hârtoape traversate de o vale măloasă cu aluviuni galben-roșcate. Lighioanele, văzând lumina flăcăului, s-au speriat și au luat-o la fugă, dar purtătorul torței și-a simțit picioarele blege în care nu mai avea nici o scântă de putere și a început să plângă cu lacrimi amare și să-și căineze viața, soarta și să-l roage pe Dumnezeu să-l ajute să-și recapete animalele pierdute.

Peste Valea Cătanii s-a abătut o uriașă pasăre argintie care a făcut lumină ca în cea mai limpede amiază. Valea dusese în aval ceea ce mai rămăsese din oile și caprele păzite la pășunat de către Corneluș. A simțit deodată cum i se reîncarcă trupul de energie, de sânge vijelios și a început să târăgăneze:

Unde sunteți, blânde oi,
Drăguțe mioare?
Dor, ce dor mi-a fost de voi
De n-am loc sub soare!

Dintr-un luminiș al sălciilor și arinilor ce perdeluiau valea s-a ivit ceva ca o flacără, ceva inform ca un trup de femeie, ce făcea peștii și bouțele din albia râului să strălucească și mai tare, iar lui Corneluș să i se ridice țepe-țepe părul pe cap. L-a prins un tremurici încât păreau să se i se spargă dinții lovindu-se unii de alții.

- Băiete, ești atât de frumos încât te-aș lua în lumea mea, dar mi-e milă de părinții tăi.

Băiețandrul sta mut de uimire. Înțepenise ca o stană de piatră. Flacăra aceea, ce căpăta tot mai vizibil chip de femeie, se apropie atât de mult de el, încât îi acoperi fața și privirea cu părul ei de aur și el simți mătasea pletelor ei cum îi gâdilă plăcut fața, picioarele și un miros cu totul necunoscut îi umplu pieptul, plămâni cu parfumul ei. Apoi a pus mâna pe el și i-au dispărut frisoanele acelea ca prin farmec.

- Nu te speria, băiete, sunt o zână cumsecade, de aceea suratele îmi spun cu dușmănie „Zâna cea bună”. Eu sunt stăpâna acestor munți, leg și dezleg toate. De aceea unii care au auzit de mine îmi spun Vâlcănoaia, adică regina Vâlcanului.

Corneluș a prins a zâmbi și a se juca cu părul zânei. Ea îl strânse în brațe și apoi îl ținu în palme și se uita la el ca la o vietate ciudată și sufla peste el și el se înălța așa ca un puf de păpădie, apoi iar revenea și acum îl ținea în poala rochiei de o culoare pe care n-o cunoștea și nici nu putea s-o descrie, dacă i-ar cere cineva.

- Ți-e frică de mine?, îl întrebă zâna.

- Nu chiar, dar nu mai știu unde sunt. Nu știu nici unde sunt părinții mei și mi-e atât de dor de ei și nu aș vrea să-i știu necăjiți din pricina mea.

- Nu-ți fie teamă, băiete. Ești pe pământurile voastre din Valea Cătănii, dar întâlnirea cu mine ți-a tulburat puțin mințile. Te asigur că totul o să fie bine pentru tine și pentru ai tăi. Am iscat furtuna aceea groaznică ca să te pot întâlni; eu le-am trimis pe fiicele mele să te ducă spre casă, după ce mai întâi sub chip de căprioare te-au vindecat de rănilile pe care ți le-a produs prăvălirea fagilor aceia mari.

- Ooo, mărită zână, nu ştiu cum să vă mulţumesc că m-aţi scăpat de la moarte, că.. Dar cu animalele noastre ce s-a întâmplat? Unde sunt?

- Mai ştii câte dăraze ai avut, câte oi, câte capre, câte vaci, câţi bouleni, câţi viţei?

- Ştiu, zână frumoasă şi bună, cum să nu ştiu. Patru oi, două capre, doi bouleni, un viţel, o văcuţă.

- Când o să ajungi acasă, o să vezi numărul lor înzecit, că va trebui să vă mai ridicaţi încă trei-patru grajduri ca să încapă toate.

- Nu. Nu înţeleg, zână dragă...

- Nu-i nimic, nici nu ai cum să pricepi. Mintea omenească nu poate înţelege puterea noastră de a face minuni.

- Atunci faceţi bine şi lăsaţi-mă să plec acasă, s-a rugat Corneluş de Vâlcănoaia.

- Te-aş lăsa, dragul meu, dar mai întâi te voi duce în palatul meu de pe creştetul muntelui, să vezi şi tu, fiinţă de muritor, unde locuiesc zânele, cele care ocrotesc vieţile pădurenilor, ale tuturor satelor din jurul acestui mare bulz de piatră.

Zâna l-a luat de mână şi au zburat peste toţi coclaurii, stâncile şi pădurile şi văile, trecând prin poclada norilor, prin ceaţă şi ploi, prin răsărituri şi asfinţituri de soare şi când s-au aflat în fata unui mare portal din diamant, încrustat cu pietre scumpe, zâna a făcut un semn şi poarta s-a deschis şi au întâmpinat-o sunând din trompete şi din chimvale şi tot palatul răsună de muzica aceea celestă. De-ndată s-au înfiinţat doi curteni care l-au luat de mâini pe Corneluş şi l-au dus după nişte cotituri de stânci, la un izvor ce ţâşnea din trupul muntelui şi l-au dezbrăcat, l-au spălat cu tot

felul de pomăduri, l-au uns cu mai multe licori și apoi i-au dat să îmbrace niște odăjdii strălucitoare în care se simțea ușor ca un fulg. L-au condus apoi în marea sală a tronului unde se afla o masă încărcată cu flori, cu vase pline cu multe feluri de poame, amfore cu mied, boluri cu dulceață de trandafir și alte flori; el a gustat din fiecare câte un strop și s-a simțit sătul, după care zâna-mamă și-a chemat cele două fiice care i-au împletit părul cu flori albastre și roșii și l-au dus să viziteze grădina cu animale în care se aflau toate vietățile acestor munți dintru începuturi și până în ceasul cel din urmă. L-au adormit cu farmecele lor și apoi l-au îmbrăcat în hainele cu care venise pe munte să-și caute vitele, l-au încărcat cu podoabe de aur și, punându-l pe un covor fermecat, i-au dat drumul să zboare spre casă.

În timp ce cobora Coasta Pleșoaiei spre casă, întreg satul dormea. Din înalt un convoi de stele îl urmărea și părea să șușotească la urechile lui. A deschis poarta ogrăzii, Doboș s-a smuls din lanț și a venit, sărindu-i în piept și fluturându-și coada de bucurie că-l simte și că-l vede. Corneluș s-a pomenit apoi trezit ca prin farmec în fața a patru grajduri nou-nouțe, cu șindrilă proaspătă pe acoperiș. A deschis ușa primului grajd și niște tăurenci cu spinările bombate, ce atingeau tavanul adăpostului, alți bouleni mai mici de statură și-au smuls lanțurile din belciugele ieslelor și au venit spre el să-l miroasă, lăsându-se pe picioarele din față în semn de închinăciune și au mugit prelung a bucurie. Același ritual s-a repetat și-n celelate trei grajduri în care a intrat Corneluș, apoi în

staulul cu oi și capre. A plâns de bucurie, s-a închinat în fața Marelui Munte ce se vedea atât de bine din Valea Cătanii și a trimis o bezea în semn de mulțumire. Apoi a intrat în casă. Ușa s-a dat în lături înainte de a pune mâna pe clanța ei și a zărit în lumina neclară a dimineții acoperiți de niște pleduri rupte, vechi, doi bătrâni pe care abia de i-a putut recunoaște. Maică-sa era slabă ca o scoabă, cu părul complet nins și vocea stinsă, apoi tatăl lui, un patriarh cu barbă lungă, dar cu vocea încă tunătoare.

Fără a sparge vraja ce se crease în ceasul de tainică revedere, flăcăiandrul s-a așezat la masă, a pipăit după cutia cu pucioase și a aprins feștila lămpii, apoi cei doi bătrâni - mamă și tată - s-au ridicat cu greu din poclădurile patului și au venit să-și îmbrățișeze băiatul pe care îl crezuseră demult mort. Totuși, o speranță dumnezeiască mai ardea ca o mică flacără în sufletele lor că vor apuca să-l mai vadă înainte de a muri, altfel nu-și puteau explica de ce, întorcându-se acasă de pe primejdioasa coastă cu aluni și bolfuri mari de piatră, au văzut, ajunși acasă, patru grajduri noi și o ciurdă întreagă de animale. Apoi când vederea tot mai slabă a celor doi părinți a zărit că fiul lor era înzorzonat de aur din cap până în picioare încât strălucea ca un soare, au prins a se închina, a face mătânii și a se ruga. Flăcăul s-a sculat de la masă și s-a dus și i-a cuprins pe cei doi părinți în brațe și aceștia au simțit cum li se întăresc oasele pe sub piele, cum li se netezește carnea pe ciolane, cum li se înnegrește părul și graiul lor prinde viață, tărie. S-au sculat cu aceeași sprinteneală cu care purceseră la deal cu lămpașele aprinse să vadă ce s-a întâmplat cu fiul și animalele lor. Femeia, mai

instinctuală decât soțul, s-a dus la oglinda bătută în cuie în perete și s-a privit în ea. Când s-a văzut la vârsta când Corneluș plecase să ducă animalele la păscut, și-a pipăit îndelung obrajii, părul, pieptul și a văzut că sunt încă atât de elastice, a zis:

- Stropiți-mă cu apă, că-mi dau duhul, și a căzut leșinată pe podea. Corneluș nu a trebuit decât s-o atingă ușor pe obraji și maică-sa și-a revenit în simțiri. A strigat:

- Tulai, Doamne, Corneluș dragă, cine și când te-a îndumnezeit?

- Ai primit oarece ceva duhuri sfinte în tine?, a zis Gusti.

- Nu știu, tată. Țin minte ca într-o visare cum a venit o zână care m-a acoperit din cap până în picioare cu părul ei lung din aur și m-a luat în brațe, chit că eram un băiat destul de mare și de pogan, apoi m-a întrebat câte dărațe de vite am avut și după ce i-am spus, a zis: „No, când o să ajungi acasă, o să ai încă zece pe câte au fost și-o să-ți răsară ca din pământ încă patru grajduri și-un staul.” Dar spuneți-mi, frații mei, surorile mele unde sunt?

- O, Corneluș dragă, au crescut mari și băieții s-au însurat, iar surorile tale s-au măritat. Ai deja vreo cinci nepoți și tu tot tânăr ai rămas... Și tu cu puterea tainei tale ne-ai făcut și pe noi la fel de tineri ca atunci când s-a pornit ruperea aceea de nori și năpasta care a culcat la pământ aproape toate pădurile și multe din casele oamenilor.

- Ce-o să zică satul, se miră Gusti Capră, când mâine pe ziuă o să te vadă oamenii la fel de tânăr ca atunci și pe noi așijderea?

- O să se mire și o să creadă că totul n-a fost decât o taină. Fără taine, lumea, pământul nu ar fi ajuns să trăiască, să dăinuiască atâtea milioane de ani.

Din ziua aceea, animalele mergeau și se-ntorceau singure de la păscut. Iar una dintre fetele Vâlcănoaiei a acceptat să-i devină lui Corneluș mireasă, ceea ce a făcut să sporească taina satului și semnul că neamul lui, ținutul Muntelui Vâlcănaș va mai dura încă și încă și încă milioane de ani.

10 noiembrie 2009

Năluca

Poți să nu înnebunești când te întâlnești cu o femeie pe care o știai moartă?

Obosit, surescitat, dar mai cu seamă plictisit de viața pe care o duceam la serviciu și-n orașul acesta bisisnic, numai gunoaie, numai căruțe hodorogind pe străzile desfundate, câini vagabonzi, vaci păscând în parcul urbei, izuri și mirosuri pestilențiale, unde respiram mediocritate, călcam pe mormane de mediocritate, dădeam zilnic mâna cu oameni ce-și lustruiau banalitatea mai abitir decât răcanul arma dată în dotare, mai eram pus în situația să le fac și câte un compliment unor damicele, unele rubiconde și aspirante la măritiș, unele expirate și care mai trăgeau după ele efluvii de nostalgie după anii când erau Afroditele orașului; astfel riscam să ies din media generală și-mi făceam dușmani din cei mai buni prieteni, am hotărât într-o fracțiune de secundă să merg la râul de la marginea orașului unde să fac o baie să-mi alung toate umorile, energiile negative. Aș fi putut să invit cu mine o fetișcană nurlie, dornică de o aventură

la iarbă verde, una din acelea măritate și cu bărbatul plecat în delegație și prin urmare nu angaja nici o complicație; una dintre alea sexoase și care te storc ca pe o lămâie. Dar nu aveam chef de nici un fel de complicație. Ca atare, în jurul amiezii o șterg de la serviciu, mă urc în Cielo-ul meu de culoarea vișinii și-n câteva minute sunt pe marginea râului unde plouase cu oameni dornici de scaldă. Vâr mașina la umbra unui șir de plop și sălcii, departe de hărmălaia aia populară și mă dezbrac rămânând numai în slip; arunc hainele de oraș pe bancheta din spate a mașinii și plonjez de pe gâlma malului în șuvoiul apei. Îmi convenea că în jurul meu, pe o rază de sute de metri, nu se afla țipenie de om. Soarele ardea năpraznic de ziceai că aici se mutaseră tropicele, râul curgea vârtos, gălăgios, de un verde-negru. Părea singurul lucru care însuflețea natura. În inima luminii scânteiau aripioarele multicolore ale unor găze, păsări și alte fosfene. Auzeam, și asta jur că nu e un capriciu metafizic, cum vuieste prin mine golul, pustiul și asta îmi convenea. Mă săturasem de judecăți, de aserțiuni lăncede, șchioape. Înotam foarte bine, câștigasem pe vremea studenției câteva concursuri de înot, așa că mă jucam cu diluviul ca un pește în mediul lui.

Am traversat râul pe o lățime de peste o sută de metri dus-întors, în câteva rânduri mă scufundasem să văd cât de adânc e, ba am avut curiozitatea să culeg câteva pietricele de pe prundul lui care, odată scoase la suprafață, luceau la soarele viu, parșiv de arzător, luceau ca niște giuvaeruri. Făcusem apoi pluta, apa mirosea puternic a ierburi, a rădăcini de salcie și plop putrezite. Deasupra, cerul părea tot un fel de râu orizontal, paralel

cu cel în care mă scăldam. Trăiam între două lumi paralele ce se vor întâlni doar în capul meu.

După mai bine de un ceas de hârjoană cu undele apei vijelioase, am revenit pe mal și, trântindu-mă pe cearșaful dinainte întins pe un petec de iarbă, mă lăsasem dezmiardat de razele soarelui calde și ocrotitoare. Răsfoiesc ziarele ce le luasem cu mine după care, văzând că nu conțineau nimic interesant, totul plat, cenușiu, banal, am dezlegat o integramă. Stăteam zece minute pe spate, alte zece pe burtă pentru a mă bronză uniform; era prima zi din vara anului în care ieșisem să fac plajă. S-a născut gândul să ascult în surdină puțină muzică la radiocasetofonul mașinii. Deschid portiera și rămân perplex: hainele mele dispăruseră cu totul, până și pantofii. Le caut în jurul mașinii crezând că poate numai avusesem de gând să le pun în mașină și în realitate le lăsasem undeva pe aproape. Nu, nu erau nicăieri, parcă le înghițise pământul. Rațiunea refuza să facă vreo supoziție, fie ea și paranormală. Norocul meu că nu intru așa ușor în panică. Și de n-o să apară, mă urc la volan numai în slip și parchez în fața blocului coala spre seară, locuiesc doar la parter, voi pândi când nu e nimeni pe stradă și o tulesc repede în casă. Am fumat o țigară privind cum se destramă fumul în aer așa, ca viața omului, ca tot ce este efemer, și apoi tai din nou râul în latul lui. Eram deja obișnuit și uimitor de calm că mă voi duce gol acasă. Arunc instinctiv ochii în mașină și-mi zăresc hainele. Îmi fac cruce, altceva nu puteam face, nu puteam să reacționez altfel. Oare nu am înnebunit? Acel cineva care le luase le adusese înapoi. O fi pe undeva pe aproape și mă pândește și râde de mine. Eu îi mulțumesc din adâncul sufletului. Era o poznă drăguță, nu-i așa? Urc

în mașină și ascult o casetă cu Spice Girls, apoi adorm. Aud ca prin vis cum cineva deschide portiera din dreapta și urcă în mașină. Poate visez, îmi zic. Deschid ochii și o văd pe Silvia. Sunt aproape de colaps. Îmi zâmbește șăgalnic, dogoritor.

- Mai ești încă în orașul ăsta mizerabil?, mă întreabă ea galeș.

Are o privire care mă sfredelește. Simt cum îmi clănțâne dinții în gură. Nu de frig, nici de spaimă, ci de uluială. O știam plecată pe lumea cealaltă și acum îmi apare ex-abrupto în față vie, materială, palpabilă.

- Ce te uiți așa la mine ca la o nălucă?, zice întorcându-și bustul gol-goluț spre mine. Era goală aproape complet, nu avea decât o iluzie de slip pe ea, încolo sâinii gureși ca niște porumbei goi, ciugulind cu sfârcurile lumina verzuie a râului. Nu sunt capabil să articulez nici un cuvânt. Își privește țâțele goale în oglinda ce-o întoarce spre bustul ei din plafonieră.

- Nu se poate, zic c-o voce abia șoptită, să fii tu cea care... Râde, apoi mă trage într-un fel ștângărește de urechi.

- Ce copil fain ai rămas, Ciprian!, mai zice ea, după care mă invită să ieșim afară din mașină, unde arde prea tare soarele și ne prăjim ca niște scovergi.

Era o vară înăbușitoare, patruzeci de grade la umbră. Duminicile, aproape întregul oraș se muta la vadul râului, unde comercianții deschiseseră un chioșc alimentar, mese cu umbreluțe, se găseau bere, sucuri, înghețată, mititei din belșug. Amenajaseră și un teren de volei, un altul de tenis. În spatele chioșcului se afla o pădure de salcâmi tineri, cu mici intrânduri în oaze

umbroase; multe perechi de îndrăgostiți mergeau și se giugiuleau acolo fără să le pese de nimeni și bine făceau, se-ncolăceau ca niște șerpi; veneau din desișul păduricii râsete zglobii, chicoteli, gemete.

O tuleam și eu „La baltă”, cum se zicea în oraș. Treceam linia ferată, apoi o luam prin porumburi pentru a scurta cât mai mult drumul. Pe atunci nu aveam mașină și eram mai tânăr cu vreo zece ani. Uneori rămâneam acolo de sâmbăta până duminica seara; făcusem împreună cu niște amici un cort din nuiiele de salcie, luaserăm cu noi niște saltele pliante și-n rest, cerul deasupra noastră, stelele ocrotitoare. Dormeam în legănarea dulce a apei, iar dacă ne trezea vreun țânțar ce-și vâra trompa în carnea noastră, ne sculam și ne aruncam în apă. Râul avea noaptea un soi de magnetism, brațe cu care greu te lăsa să ieși din el. Cred că proprietatea asta i-o dădea luna sau poate noaptea. Noaptea era fața neagră a timpului, partea lui opacă, misterioasă, așa cum are și o față albă, străvezie.

Zilele de plajă, de baie în râu constituiau pentru cei proaspăt veniți în oraș prilejuri fericite de a cunoaște muieretul orașului și de prin satele adiacente râului, atât fete nemăritate, cât și femei în plină agresivitate a sângelui. Îmi plimbam ochii în dreapta și-n stânga și stabilisem pentru mine un top al celor mai atrăgătoare femei. Cu o clasă deasupra tuturor se afla o fată blondă, înaltă, cu un păr lung până aproape de umerii frumosi dantelate, secretara directorului de la Fabrica de umbrele, născută chiar pe malul râului, o excelentă înotătoare. Avea, la cei nouăsprezece ani, după cum aflasem din gura unor prieteni, o talie de viespe, coapse și un piept de zeiță, dar sigur că cel mai tare mă fascinasera capul și părul galben

ca aurul, vocea voalată ca a unei soprane de coloratură. Mulți răspândeau tot soiul de bârfe despre aventurile ei amoroase, ba chiar se spunea că era amanta directorului, ceea ce era ușor de crezut și de admis, ce secretară nu e amanta șefului ei? Cu un alt tăuraș al târgului făcuse într-o vară o escapadă la mare. Personal, nu credeam nimic din toate scornelile astea, îi citeam sufletul ca pe-o carte ale cărei file erau toate albe. În hărmălaia ce se crea în apă când era mai mare zăduful, s-a întâmplat să mă ating ușor de șoldurile ei.

- Scuzele mele, frumoaso!, i-am zis și-n clipa aceea s-a oprit din înot și s-a lăsat ca vârful picioarelor să-i atingă prundul râului, apa șiroia pe ea până mai jos de sâni. M-a privit cu atâta intensitate încât îmi părea o flacăra ce arde.

- Nu face nimic, domnule. Ce naiba, suntem la râu și nu într-o biserică.

- Sunteți singură?, o întreb eu și simțeau cum galopau în mine pegașii sânelui.

- Da, dar tu ești singur?, mi-a întors ea întrebarea.

- Da, am răspuns prompt.

- Sunteți cumva în trecere prin orașul nostru? Că nu v-am mai văzut până acum.

- Am venit de câteva luni. Tu?

- Sunt de aici, chiar din satul ce se vede dincolo de perdeaua asta de ploi și sălcii. Dar tare m-aș duce într-un oraș necunoscut cu oameni manierați. Aici, dacă ești oleacă frumoasă, toți îți fac avansuri, propuneri necuviincioase, iar la seratele dansante te ciupesc fără - rușine de fund și vor să te culci cu ei. Neșansa mea este că am căzut prima oară la facultate și trebuie să mai stau un an-doi aici.

- E adevărat că faceți nudism?

- Da, e foarte sănătos. După o plajă de nudism, pielea, propria mea piele mi-e mult mai prietenoasă, mai catifelată. Te rog pune mâna aici pe umăr, nu te sfii, și-o să vezi că am dreptate. Îi ating ușor umărul drept și am senzația că mângâi o blană.

- Poate c-o fi păcat, zice ea ca și când s-ar adresa unui gând ascuns, dar îmi place să-mi dezmierez trupul, sunt o senzuală fără pereche. Am un cuib al meu unde, pe timp de vară, fac lucrul ăsta în fiecare zi, măcar un ceas. Femeile trebuie să aibă un ten satinat și numai soarele, aerul, natura te ajută să-l faci așa cum vrei tu.

Între timp mă strigă un prieten de pe mal să fug repede la el că-s gata mititeii și am plecat. După câțiva pași mi-am întors capul și am invitat-o și pe ea să vină cu mine, dar se cufundase în apă și nu m-a auzit.

Cam pe la sfârșitul lunii august, o mare tragedie a zguduit orașul. Blonda pe care nici nu știam cum o cheamă s-a înecat în apele râului. Fuseseră aduse trupe speciale de scafandri din Turnu Severin care i-au căutat cadavrul pe o rază de câțiva kilometri în aval. Nu l-au găsit. Abia peste două luni niște țărani ce lucrau la câmp au zărit trupul înecatei lângă o răgălie de salcie, umflat de apă. Plana însă un echivoc: nu prea semăna cu chipul blondei, cadavrul intrase în putrefacție și nu mai avea cum fi recunoscut. Opinia orașului a deplâns tragicul sfârșit al tinerei secretare pe care abia acum aflasem că o chema Silvia. Mă rugasem și eu în biserica pe lângă care treceam zilnic în drum spre serviciu pentru sufletul înecatei. Soarta fusese total nedreaptă, atroce cu biata fată, oferindu-i un sfârșit atât de stupid. Multă vreme

imaginea acestei fete ciudate și deosebit de frumoase nu a dispărut de pe retina ochilor celor care au văzut-o și cunoscut-o. Polițiștii care au investigat cazul au stabilit că murise prin asfixie mecanică. Au presupus că fata nimerise într-un vârtej puternic care o târâse la fund de unde n-a mai putut ieși. Râul își lua în fiecare vară ofranda care i se cuvenea. În scurtă vreme orașul a uitat nefericita întâmplare, când și când își mai aducea cineva aminte de trupul ei de naiadă, de frumusețea ei nordică. Și printre aceia eram și eu.

- Ce te uiți așa la mine de parcă aș fi o arătare de pe altă lume? Îmi taxează ea perplexitatea în care mă zbăteam ca într-o plasă de păianjen.

- Păi asta și ești!, zic eu aproape țișând. Ori eu nu sunt normal, ori dumneata te-ai reîncarnat într-o altă ființă ce seamănă ca două picături de apă cu cea pe care am avut plăcerea s-o cunosc pe aceste locuri acum aproape zece ani.

Continua să mă învâluie cu fluxul privirilor sale calde, mătăsoase, misterioase și aveam senzația că acolo unde stăruiau mai mult ardea pielea pe mine și că nu trebuia să treacă mult și deveneam un rug aprins. Mă gândeam la Silvia cea din mijlocul apei căreia îi atinsesem din pură întâmplare șoldurile pofcioase cerându-i scuzele de rigoare la care ea a zis: „Nu-i nimic, domnule dragă, două trupuri se ating pentru că așa au fost programate, eu nu am prejudecăți.” Am fost nevoit să accept că cea care intrase hoștește în mașina mea și stătea acolo ca o pitulice era mai strălucitoare la ten, mai scânteietoare în priviri și mai explozivă în atitudini, degaja o cu totul altă aură.

- Domnule Ciprian, nu-ti face griji, ești o ființă prea normală, nu ai în față nici o vedenie, nici o nălucă. Nu sunt câtuși de puțin epifania celei pe care ai cunoscut-o din întâmplare, ci aceeași fată dintr-o bucată pe seama căreia se scormiseră povești. Dă-mi voie să te salut înainte să-ți spun că mi-ar face mare plăcere să... te cunosc și altfel.

- De unde-mi știi numele, Silvia?

- M-am interesat unde lucrezi și a doua zi am aflat. Ce nu se poate afla într-un orașel ca acesta prin care trec un râu, o linie de cale ferată și o șosea națională, un oraș cu multe biserici, cu și mai multe guri de canal neastupate și unde și-ar da parcă rând clopotele catedralei și cântecelele ostășești cu care merg cătanele la instrucție.

- Cum altfel, Silvia? Spune-o pe șleau, azi nu-mi funcționează mintea să dezleg șarade!

- Ce poate să facă un bărbat lângă o femeie goală așa, ca mine?

- Ah, retardat, troglodit mai sunt. Scuză-mă, Silvia. Nu funcționez la toți parametrii. Zău, sunt un imbecil, prin venele mele curge mîl, un fel de ceai cu efecte sedative.

- Nu-i nimic, voi trezi eu bărbatul din tine încât îți vei aduce aminte toată viața de noaptea asta.

- Pfui, Silvia, te conjur să nu mă faci fărâme, așchii, nisip și alte lucruri derizorii, vreau să mai trăiesc, să rămân întreg la minte. Tu o iei la sănătoasa de unde ai venit și mă lași pe mine aici, pe malul apei, paraplegic, o natură schizoidă.

- De ce crezi tu că am bătut mii, milioane de mile ca să vin aici?

Brusc am devenit cel mai rebel bărbat din lume; am simțit mii de săgeți cum îmi străpung corpul de-a lungul și de-a latul și toate în mine începuseră a zbârnâi ca niște bondari. Apoi m-am aruncat sălbatic asupra ei, strângând-o puternic în brațe, sărutând-o și mușcând-o; aș fi vrut să-i produc o rană și să țâșnească din ea sângele și eu să-l culeg cu limba și să-i simt gustul sărat și s-o simt neputincioasă în brațele mele.

- Ei, vezi că știi, că ți-a dispărut ceața de pe creier, zice ea lăsându-se dezmiardată ca un câmp cu maci de sălbăticiunile care au în ADN-ul lor dorința de a se droga. Poți să faci ce vrei cu mine. Poți să mă iubești și, când te sature de iubit, poți să mă arunci în apă așa, ca pe-un pietroi.

I-am propus să coborâm jos din mașină și să ne trântim pe pătura adusă de mine și pe care o așternusem într-un con de umbră, deși nu mai era nevoie de nici o umbră că începuse a se lăsa seara. Odată așezați pe pătură, am văzut cum luna aleargă ca o vulpe printre crengile sălciilor și plopilor pentru a găsi trupurile noastre dezgolite, mai cu seamă al ei, și care în momentul în care ne-a reperat s-a apropiat ca un spot de lumină într-o cameră întunecoasă, făcând risipă de lumină în jurul trupului ei. Am crezut că vrea să mi-o smulgă din brațe și ne-am mutat în cea mai neagră pată de întuneric. Dar nu am scăpat de acest spion blond ce ne pândea de pe cer. Mi-am zis că ceva nu e în regulă cu ceea ce se petrecea acolo și apoi i-am dat pace, am făcut abstracție de tot și de toate, în afară de ea, de Silvia, care aprinsese în mine sute de fitile și când vor ajunge la capăt mă voi face țândări. Și dacă am văzut că era atât de generoasă, de primitoare cu mine și emitea cele mai muzicale oftături,

iar când e vorba de muzică, de suspine și murmure înseamnă că sunt tot atâtea întrebări la care nu trebuie să răspunzi, și nici nu poți, chiar dacă ai vrea, i-am explorat toate cotloanele, ascunzișurile misterioase. Aveam senzația că sunt pe front, un soldat tânăr, cu o bazooka în mâinile mele și plin de cartușiere burdușite cu gloanțe și că așteptam să apară dușmanul în fața mea și să-l iau la țintă, să-l dobor, să mă duc și să-i trag pleoapele peste ochii deschiși. Dar aici? Aici eu eram cel vânat care trebuia să moară. Răsuciri, contorsionări, contopiri, doi arbori ce-și înfrățiseră rădăcinile, trupurile, frunzele. Dezmierdându-i cuibul cald, acolo unde începe geneza vieții, prin care femeia deține supremația lumii iar umiditatea scoicii ascunse de ghirlande de alge descoperită de scafandrul care eram eu. Un fulger puternic care a făcut să cadă toți copacii din jur s-a spart în urechile mele și am sărit ca ars în picioare.

- Ce-a fost asta, Silvia?, întreb eu înmărmurit.

- Nimic neobișnuit, zice ea calmă, scuturată de un ușor freamăt sanguin. Doar știi foarte bine ce se petrece în trupul femeii la un moment dat când face dragoste.

Transpirasem în șirul acela de minute incalculabil, incotrolabil, cât pentru două vieți, dar nu mă simțeam istovit. Luna se depărtase binișor de locul în care adăstam și ne-am cules unul altuia răsuflările prin noi și noi săruturi.

- Cum ai ajuns să-mi șterpelești hainele din mașină?

- Eram în apă aproape de mal când am auzit motorul mașinii tale. M-am strecurat tiptil, tu erai deja în larg, am pus mâna pe țealele tale și le-am tupilat sub un rug de scaieți. Ți-am văzut ușoara nedumerire,

dezamăgire când ai văzut că-ți lipsesc hainele și am râs, apoi când te-ai dus să tai înot râul a doua oară am venit și ți le-am pus la loc. M-am gândit o clipă să nu mă arăt și să-ți spun de gluma mea, dar mă durea sufletul să rămâi cu o enigmă pe suflet toată viața. Adevărul este că de aceea venisem să dau ochii cu tine sau și mai bine spus, eu te-am chemat aici. Și acum, iată-ne alături, singuri numai cu râul, cu sălciile și plopii, nevăzuți de nimeni decât de miriadele de frunze, de insecte și de stele.

- Sunt fericit, năluco, că te-am întâlnit. Cui să-i datorez această uluitoare surpriză? Întâmplării? Destinului? Parcelor mele?

- De data asta, a fost dorința mea. Altădată nu știu, și nici dacă va mai fi o altă dată.

Ciudat. Nu-mi era foame. Mă hrănisem cu trupul, cu răsuflările ei divine. La sugestia ei, am trântit un foc mare în mijlocul acelei poienițe. Căutasem vreascuri, adunasem o stivă apreciabilă. Silvia le-a așezat cu arta celui care știe regulile acestui rit, în așa fel încât a rezultat o piramidă cam de un metru înălțime, am stropit-o cu puțină benzină trasă cu furtunul din rezervor și a ieșit o pălălaie încât ne-am speriat că va arde toată pădurea. Ca să mai potolim focul am pus deasupra niște buturugi groase și umede de salcie ce pârlăiau ca niște mitraliere. Am îmbrăcat fiecare câte un tricou și ne-am așezat în jurul focului, aproape unul de altul și ne priveam cu acea mirare cu care se minunau primii oameni care au descoperit focul.

Gura și părul Silviei aveau o mireasmă îmbătătoare, efluvii ametoitoare se ridicau din carnea și sângele ei și poate și al meu și ne-am îmbrățișat cu patimă, căutându-ne gurile, apoi mâinile flămânde își

porniseră dansul lor nebun pe netezimile și rotunjimile ei, ea murmură cuvinte neînțelese. Îmi plimbam degetele și buzele pe sâni ei ce miroseau a flori de câmp și de apă, a simțuri răscolite de patima dragostei, refăcând toată istoria și toată harta dragostei dintre un bărbat și o femeie de la Eva încoace. Eram aidoma personajelor din poeziile Anei Ahmatova care nu știu cine sunt, dar se caută, se întâlnesc o clipă, se iubesc și apoi se așterne hiatusul tăcerii între ele.

O pasăre țipase isteric în noaptea ce se rostogolea peste noi, peste lume. Totul se petrecuse într-o noapte virginală în care stelele păreau parfumate cu sex de femeie. Trăisem în zodia unei năluci, ea în cea a unui mister indescifrabil pentru mine. Ne-am despărțit ca două umbre, ca două spectre ce nu se vor mai vedea niciodată; poate în Lumea de Apoi.

25 noiembrie 2009

Omul cu un glonte în cap

Satul Groși e înconjurat de o pădure bătrână de stejari care, atunci când se coc ghindele, colcăie de mistreți. E așezat pe un povârniș pietros, plin de ruguri de mure și măceșe, dar în jurul rarelor case care se află trăiește o populație de pruni și meri ionatan. Ulițele sunt ca și pustii. Pe marginea văii pe care urc e plin de brusturi, de bozii, tufe de măselariță, scaieți, spini. Zvâcnesc când nici nu te aștepți din cozile lor cărămizii șopârle, vipere. Trec prin fața unor case ce abia mai stau în picioare, cu bârnele din lemn hâite, gata să se năruie. Unele și-au dat de mult duhul, stăpânii lor s-au dus pe lumea cealaltă, iar cei tineri au părăsit satul în căutarea unor zări mai promițătoare.

La poarta unei case văruițe în albastru „mândră Mărie”, cum se spune prin partea locului, mă întâlnesc cu o femeie în vârstă, cu părul lins, alb, legat într-o broboadă cenușie. Spală rufele în mica bulboană a văii. Are un scăunel din lemn și un mai; scoate rufele dintr-un cazan de tinichea în care fierseseră sub o spuză groasă de cenușă, strămoșul detergenților de mai

târziu, le înmoaie în micul şuvoi de apă, apoi le aşază pe scăunelul din lemn şi le loveşte cât poate de tare cu maiul. După ce le zvântă, le mai înmoaie o dată în apă, apoi le biciuieşte cu aceeaşi osârdie cu ustensila din lemn de fag. Sare ploaie de stropi în toate direcţiile. Când mă aflu la doi paşi de ea, îi zic:

- Bună ziua, maică!

- Bună, domnule!

- Merge treaba?

- Apăi îi musai, zice ea şi mă priveşte iscoditor.

- Ce sat e acesta, că mai mult e pustiu? Cred că pe-aici îşi duc viaţa mai mult lighioane decât oameni.

- Ei, domnule dragă, e un sat părăsit, pe cale de a se sălbătici de tot... Unii s-or dus care pe unde au putut să-şi găsească un loc unde să le fie mai bine, să câştige mai uşor pita cea de toate zilele.

Mă apropii de ea şi dau mâna cu dânsa.

- Mie îmi zice Sanflora a lui Soare din Groşi.

După cum bag de seamă că ai văzt şi dumneata, mai toate casele sunt dărăpănate, s-or hului de bătrâne ce-or fost, unele chiar şi de peste o sută de ani. Om mai trăi şi noi cât ne îngăduie bunul Dumnezeu. Îl tot bat mereu la cap pe omul meu să plecăm şi noi de aici la careva dintre copii, că azi-mâine se huluie tot satul în care ne-am născut şi nu vrea. Nu vrea nici să-l arzi cu ceară. Zice că el aici vrea să moară, în satul unde a văzut lumina vieţii. Azi-mâine ne mănâncă gadinile, mistreţii, lupii se plimbă pe uliţe, îşi bagă răturile în staulele cu oi, în grajdurile cu vite şi le hărtănesc şi tu rămâi cu buza umflată şi cu ochii plânşi. Viaţă grea ducem aici printre steiurile astea, domnule dragă! Apăi, dragă musafirule, satul ista e plin de vâlve.

Mă întreabă dacă știu ce-s alea vâlve, știmate.

- Am auzit și eu de ele, că și eu mă trag tot dintr-un sat, ce-i drept, nu așa de prăpădit și de pustiu ca acesta al vostru. Și omul dumitale unde e acum?

- Drept să spun, nu știu. Aici e coala, repară nu știu ce, ca peste o minută să-l vezi c-o sarcină de lemne uscate în spate sau bând dintr-o sticloanță de țuică. E bărbatu-mio, dar musai să vă spun că e cam într-o ureche. Dar vă rog să nu mă pârâți ce-am zis, că n-o să mai am pace cu el... E cam într-o ureche. Zice că are un glonte în cap. Și eu mă crucesc când îl aud că-mi spune chestia asta. Adică cum să umbli cu un glonte în cap? Mi se pare o bazaconie, zău așa.

- Și dacă are?, zic eu.

- Apăi să știți c-o fost pe la doftori de l-or căutat.

- Și i l-or găsit?

- El zice că or dat de el, dar că nu-i bine să-l scoată că...

- Nu e bine niciodată să râzi sau să iei peste picior vorbele omului.

Eu mai zic una, ea mai spune alta și timpul trece. O întreb cum de rufele ce le spală sunt atât de curate, de albe. Zice că datorită cenușii în care le fierbe la foc mic în cazane de tablă. Cenușa scoate cică negreața din ele. Toată operația asta de fierbere se cheamă pârluială.

- Aici, sus pe vârful muntelui, zice bătrâna, au fost cândva zmei care coborau în sat la nunți, la petreceri. Erau feciori chipeși, dar aveau picioare de cal. Nu intrau la joc, priveau doar de pe margine cum joacă oamenii obișnuiți. Or mai rămas zânele din

munte. Ies printre oameni doar în noaptea de Înviere. Îs tare faine, bată-le ploaia să le bată, și dansează atât de frumos că nici nu ating pământul. Sătenii, câți or rămas, se holbează la ele ca la ceva necurat. Una dintre ele s-a îndrăgostit de un fecior din sat și nu s-o mai întors la suratele ei în munte. A trăit cu el doi ani și, după ce i-a făcut un copil cu părul de aur, așa cum îl avea și ea, l-a lăsat într-o noapte, a dispărut de lângă el din pat și-o fugit la prietenele ei din sâhla muntelui. Copilul trăiește și azi, e flăcău mare, bun de însurat, dar are niște purtări cam ciudate. Îi place să umble mai mult pe cărările muntelui, unde cântă din fluier și din frunză, doar i s-o face dor maică-si și vine la el să-l vadă. Numai o mamă știe ce simte când își vede copilul, trup din trupul ei, carne din carnea ei, sânge din sângele ei. Poate că totul e o scorneală, o lume de fantome. Pe creasta muntelui se vede o cetate de piatră, unde se spune că își țineau grofii unguri ascuns aurul și cocoșeii. Vara, când strălucește soarele, zici că ia muntele foc. Nu te poți apropia de ghergheleu, că se aprind hainele pe tine... Dar, ia spune maicii Sanflora, dumneata ce cauți prin pustietatea asta de lume?

- Am auzit și eu de cetatea aceea din vârful muntelui și vreau să o văd, poate că o să dau ochi cu vreo zână pe care s-o strâng în brațe.

- Eu nu te sfătuiesc să mergi acolo, zice bătrâna. Dacă nu te atacă vreo fiară, atunci sigur îți vine de hac, adică te bolunzește, te face să-ți pierzi mințile vreo știmă ascunsă între zidurile cetății. E plină de stufăriș, abia i se mai văd zidurile. Te pot apoi mușca viperele cele veninoase și te mai alegi și cu ponoase, căci n-are cine te lecui. Dacă te mușcă,

trebuie să-ți sugi repede sângele din locul mușcăturii și apoi să te legi bine cu ceva, o bucată de cârpă. Bărbatu-mio o pățit așa ceva și l-am salvat ca prin minune.

- Aș vrea să dau și eu față și să-l cunosc pe bărbatul dumitale. Am speranțe să vină mai devreme acasă?

- O să-l strig, că doar trebuie să fie undeva pe aproape. Cred că dă cu mezdrea la o coadă de coasă, pe când o veni vremea tăiatului de iarbă. E amărât, bietul de el, a rămas cu tot felul de răni din răzbel. O fost până dincolo de Stalingrad, apoi s-o înturnat odată cu frontul până la Berlin, la Hitler acasă. O făcut patru ani de război și zece o stat prizonier. Fă bine și treci puntea și intră în curte. O să dai peste el trăgând cu mezdrea la coada aia de coasă. O să-ți povestească multe, știe câte-n lună și stele... Are optzeci și patru de ani și cosește ca un fecior de treij' de ani. Soare Vârtei îl cheamă. Te poate conduce sus în munte dacă vrei să vizitezi ruinurile cetății, că știe cele mai ascunse și scurte poteci.

Văzduhul e atât de senin că poți pătrunde cu ochiul câteva straturi din cerul alburiu spre vânat. O ajut pe nana Sanflora să-și care rufele în curtea casei.

- No, zice ea după ce dăm amândoi cu ochii de omul ei, ți-am adus un domn de la oraș. Vrea să te descoasă, să stea de vorbă c-un veteran de război.

Dăm mâna. Bătrânul are o mână vânjoasă, pur și simplu mi-o strânge ca într-o menghină. Îi spun cum mă cheamă și de unde sunt. Aduce un scaun pe care mă poștește să mă așez și o sticlă de jumătate de litru

de țuică de cireșe în care a băgat la macerat frunze de mentă.

- Băătură ca asta, zice el, n-ai băut dumneata nicăieri, chiar dacă vii de la oraș. Îți intră în toate măduarele trupului și trezește în tine, dumneata cum ești om tânăr, ostoitură, bărbăție și poftă de viață... Era să zic de muieri, dar m-aude nevasta și zice că-s cam tra-la-la. Și așa spune că aș fi cam într-o ureche.

Poartă pe cap o pălărie îngustă și țuguiață precum un cuib de cioară. Are un păr bogat, atât doar că e alb ca norii de vară, și niște ochi vii ca de viezure. Poartă niște pantaloni din pânză de țalt și-o cămașă de cânepă, albă ca laptele abia smântănit. Își ia pălăria de pe cap și mă trezesc în fața unei gâlme de toată frumusețea. Nea Vârtei își dă imediat seama încotro mă uit cu atâta insistență.

- Știi, domnule dragă, zice el și-mi arată țeasta bulbucată, ce am eu aici?

- Vreo gâlmă, vreo umflătură ori o pungă de puroi!

- Oho, să fii matale sănătos. Bine că n-o intrat în creier, că dădeam ortu' popii demult. L-am căpătat cadou din răzbel. Am fost împușcat în pulpa piciorului drept, rana s-a vindecat după ce am stat vreo trei luni într-un spital rusesc. Și, de acolo, credeți-mă că nu vă spun bazaconii, s-a plimbat prin tot trupul.

- Cine, ce s-a plimbat?, întreb eu prefăcându-mă că nu știu despre ce este vorba. Nu voiam s-o trădez pe nevastă-sa că-mi vânduse pontul.

- Cum cine și ce?

- Glonte, domnule, glonte! O, am uitat să-ți spun că medicii ăia din spital ori au uitat, ori nu au dat

de el, dar nu l-au găsit... Bag seama s-a ascuns bine prin cearșafurile cărnurilor mele. În fine, a suit în partea de sus a corpului. Îl simțeam, al naibii de glonț, cum își face loc prin mușchii și carnea mea. Într-o vreme, l-am simțit la inimă. A stat acolo vreun an, încât îi ziceam neveste-mi să-mi pregătească hainele cele de ducă, copârșeul, că eu am să mor. Da de unde! Dacă are omul zile, poate trăi și cu zece gloanțe în el o sută de ani. Îl simțeam, bată-l focul lui, ba chiar îl auzeam cum își face loc prin mușchii, prin carnea, prin vinele mele, uite, ca un sfredel. După ce a trecut de inimă mi-a dispărut și sperietura, spaima. M-am dus la doftori, la Bistrița, să mă caute. Le-am spus: „Domnilor doftori, să nu care cumva să credeți că sunt într-o doagă, dar uite ce hibă am: port un glonte în cap!” Doftorii se uită la mine ca la o arătare de pe altă lume. „Nu vă zgâiți, domnilor doftori, că așa e. M-am ales cu el din răzbel. Mi-a intrat în pulpa piciorului și o urcat încet-încet până la inimă. Aici, bag seama s-o fi odihnit, că a stat vreo doi ani. Culmea că a trecut de inimă, nu s-o atins de ea și bine o făcut și acum e undeva prin arterele gâtului. Poate reușiți să mi-l scoateți că, dacă ajunge la cap, chiar îi bai mare. O să intre în creier și-o să mă termine, o să-mi cânte popa la groapă. Am scăpat teafăr de pe front și-o să mor acasă după optzeci de ani de viață.” Doftorii or zis să-I dau pace acolo, că stă bine, că nu e periculos. Și m-am înturnat acasă. Parcă mi-ar fi părut rău să mi-l scoată. Reușisem să mă împrietenesc cu el, să-l îndrăgesc.

- Dar poate, zic eu într-o doară, că datorită lui vă aflați acum în viață.

Bătrânul mă privește umbros, misterios și zice:

- Să știți că bine ziceți. De nu venea glonțul ăsta și nu se oprea în pulpa piciorului, după care am fost dus la un spital de campanie, nu mă mai întorceam viu de pe front, pentru că a doua zi întreaga companie din care făceam și eu parte a fost secerată până la unul într-o ambuscadă pregătită de ruși aproape de Stalingrad. Așa că glonțul ăsta m-a ferit de moarte. Orice glonț e făcut să ucidă, dar ăsta ce-l am în cap a fost trimis poate chiar de către Dumnezeu să fiu ținut în viață. Să nu mor. Acum, că mi-ai deschis dumneata mintea, îmi dau seama că datorită lui stau de vorbă acum cu dumneata, altfel demult eram oale și ulcele. Să fiu oare un om însemnat de către Dumnezeu?

- Să fiți sigur de asta, moș Vârtei. De aceea nici medicii nu au vrut să vă opereze și să vi-l scoată din cap.

- Oh, drăguțul de el și de cel ce l-o trimis în piciorul meu. S-ar putea ca cel care a vrut să mă împuște să fi murit a doua zi ca și compania ortacilor mei. Hm... El a murit și eu, pe care, în nevolnicia lui, voia să mă omoare, trăiesc. Vedeți, domnule dragă, cât de greu de înțeles și de admis îs minunile, enigmele lumii. No, acum să știți că mi-e mult mai drag ca până acum. Dumnezeu l-a trimis, Dumnezeu să-l mai țină acolo încă mulți ani... Poate azi-măine m-o părăsi muiera și nu voi rămâne singur. Am cu cine mă înțelege. Chiar dacă nu zice nimic, nu-i aud glasul, e destul ca eu să vorbesc cu el; măcar nu mă contrazice și m-ascultă cu religiozitate. No, hai, amice, să bem un păhăruț.

- Trăiască glonte!, îi urez eu. Trăiască o sută de ani!

- O fi bine și zece.

- Și nu vă doare, baciule Vârtei?

- Mă mai doare când și când, mai ales când o dă spre ploaie și umezeală. Dar am descoperit un leac. Îmi frec scăfârlia cu țuica asta de prune și-mi trece, iar de nu-mi trece, pe cealaltă jumătate de litru o beau și atunci chiar că-mi trece.

- Scoaterea lui a devenit acum, cu aparatura modernă din spitale, floare la ureche, îi zic eu.

- Mda, îi fain ce zici matală, dar de unde bani pentru doftori? Că ăștia nu-ți scot nici un apendice fără un plic de dolărei. De unde să am eu banii ăștia? Acum și de mor, e tot acolo, am trăit destul. Aș dori ca după ce mor să mi-l scoată și să-l ducă la muzeul militar. De mirare că nu am nici o coptură pe unde s-a tot plimbat prin trupul meu. Bag seama că și eu am avut carne bună sau stea bună, altfel o mierleam...

Se ridică de pe scaunul pe care șezuse și zdrelea coada aia de coasă, se duce în cuhne și aduce două mici cănceie din lemn de ulm în care toarnă țuica din prune și închinăm în sănătatea lui, a mea și a Sanflorei, la care el adaugă:

- Și a norocului pe care l-am avut că glonțul ce stă ascuns în mine nu mi-o atins nici inima, nici creierul!

Îi spun că e un om însemnat, că din milioanele de soldați care au făcut războiul nu cred să mai fie un altul ca el. Îi spun apoi că aș vrea să văd școala, biserica, apoi să stau de vorbă cu învățătorul și preotul iar de ne-o mai rămânea timp, să văd și cetatea ascunsă printre mii și mii de tufani.

- Să fii dumneata sănătos. Școala s-o huluie demult. Copii de școală nu mai sunt în sat. Cel mai tânăr om din sat are șaptezeci de ani. Biserica s-o pustiit și ea, dar fiind zidită cu pereții groși, mai stă încă în picioare.

I-am spus că vreau să văd biserica până nu se face seară, că după aceea o să mă prindă urâtul și-o să mă trezesc cu zeci de lilieci în părul meu. Nu facem nici zece minute până la biserică. Clopotnița era întreagă, iar ușa de la intrare era puțin crăpată și vântul scotea sunete sinistre. Intrăm înăuntru. Uluială. Crengi bătrâne, noduroase își scot cioturile pe fereastră. Biserica e întreagă, la locul ei, dar nu mai are acoperiș. Înăuntru, natura dezlănțuită a pus stăpânire pe altar și pe icoanele de pe pereți. Naosul și pronaosul sunt un pâlci de pomi crescuți din podmolul bisericii, cu iederă sălbatică ce se târăște peste tot, până la pereții pe care urcă, acoperindu-i cu hlamida lor verde ca menta. Iconostasul e acoperit de coroanele unor copaci, iar catapeteasma e plină de frunze. Mergem prin biserică cu iarba până la genunchi și cu icoanele astupate de niște cireși care abia au înflorit. Singurii sfinți ce se mai disting sunt arhanghelii Mihail și Gavril, ca doi martori ce se încăpățânașeră să vadă sfârșitul, pentru a putea mărturisi viitorimii ce s-a întâmplat cu sfântul lăcaș. Aproape de biserică am întâlnit în satul pustiu un bătrân, soția lui și un câine.

Ne întoarcem la casa baciului Vârtei. Soarele bătea către asfințit.

- No, ce-ați văzut, domnule dragă?, mă întreabă nana Sanflora.

- Apocalipsa, nană Sanflora!

- No, vedeți, domnule dragă, în ce lume trăim. Ca mâine vine iarna și n-o să auzim decât bucinatul lupilor, şuierul viscolului și troznetul butucilor în sobă.

În vreme ce nana Sanflora încearcă să încropească masa de amiază, eu mă străduiesc să-l lămuresc pe baciul Vârtei să accepte să-l duc și să-l operez la Cluj, pe spezele mele, dar îmi respinge cu vehemență inițiativa.

- Mulțumesc, domnule dragă! Și eu, eu cu ce mă aleg? Cu cine mai stau de vorbă nopțile când nu am somn? Nu am nici pentru ce să mă mai frec cu țuică pe cap și nici pentru a o bea. Știi mătăluță că am reușit să îndrăgesc acest glonte sau cartuș, cum vreți să-I ziceți? Îmi închipui figura celui soldat tânăr care a tras în mine ca să mă ucidă și mă întreb dacă știe, are el presimțirile lui dacă am murit sau nu și glonte slobozit pe țeava puștii e viu la mine în cap. Trebuie să ai ceva în cap. Unii au minte, alții idei, vise, tot felul de bazaconii. Ei bine, eu am un glonte și sunt fericit. S-ar putea să pară ceea ce susțin eu o mare tâmpenie, o nebunie, dar eu asta simt! Și nu mi-l poate lua nimeni, decât Dumnezeu.

După ce mai tragem un rând de păhărele pline de data asta cu țuică de cireșe, iar moșului Vârtei simt cum i se dezleagă limba, ca unsă cu untdelemn, aflu o poveste de-a dreptul magică, miraculoasă. Mi-a fost jenă să-i spun gazdei mele că toate i se trăgeau de la glonte ăla care i se învârtea sub țeastă.

- Să vezi, dragă fârtate, zice el, am un căluț, mai bine spus un cal abia trecut de vremea mânzatului, și mă trezesc diminețile când mă duc să-l adap și să-l țeșăl că e plin de spume, abia mai răsuflă, iar

potcoavele i-s roase, tocite. Într-o noapte mă ascund în șopron – unde țineam hamurile și celelalte tisiguri de la căruță – și numai ce văd că vine o vâlvă îmbrăcată din cap până în picioare într-o rochie de mătase albă, cu părul de o gălbineală aproape albă. Îmi scoate calul din grajd, deschide poarta curții, de fapt n-o deschide ea, căci s-a desfăcut ea singură, îl încalecă și o ia la galop pe vale în sus. Aș fi vrut să intervin în vreun fel, dar înlemnisem, încremenisem, îmi clănțăneau dinții în gură. Îmi mușcam degetele, dosul palmelor, mă ciupeam de obraji și nu simțeam nimic. Am stat acolo de planton toată noaptea și înainte de ivirea zorilor și numai ce văd că năluca asta intră cu calul în curtea casei, îl adapă la fântână și apoi îl bagă în grajd. Unde fusese, ce făcuse cu el, destul că bietul animal abia mai răsufla. Băgase în el suspin, îl îmbolnăvisese de aprindere de plămâni. M-am furișat repede în pivniță unde țineam ascunsă o armă bine unsă și gata încărcată; o scot, vin, mă apropii de năluca aceea albă și slobod vreo două gloanțe în piept. Nu se aude decât pocnitura seacă a puștii iar pe mine mă cuprinde o durere ascuțită în picior din care a început a țâșni sângele ca dintr-un porc înjunghiat. Vâlva se face nevăzută și eu mă târăsc în casă ca s-o rog pe Sanflora să-mi oblojească rana. M-a uns cu nu știu ce alifii făcute din plante și mi-a trecut în timp de o lună. Dar toate astea nu-mi dau frisoane ca glonte din găoacea capului. O să mă duc cu el în pământ și va mai trăi acolo încă câteva sute de ani, că e de aramă și arama nu putrezește. Mai greu o fi când or da viermii de el și n-or putea să-l roadă. Dar poate că acolo, sub pământ, și arama își are carii ei care o mănâncă.

Ne-am culcat – eu în podul șurii pe fân – urmând ca a doua zi dimineața să purcedem spre cetatea din vârful muntelui, nana Sanflora și cu moș Vârtei în căsuța lor ce sta să se încline la cea mai mică bătaie de vânt.

În revărsatul zorilor cobor din podul șurii pe scara pusă la gura podului, mă spăl cu apă rece de la fântâna din curtea casei și, după ce fac câteva ocoale cu picioarele goale prin iarba înrourată din grădina casei, urc scările târnațului și bat încet la ușa lor. Nici un răspuns. Mai bat o dată. Nu-mi răspunde nici acum nimeni. Atunci deschid ușa și din semiîntunericul dimineții zboară pe la urechile mele două păsări argintii. Și dintr-odată se face lumină în casă ca într-o amiază puternică de vară. În casă, nici urmă de om. Văd cele două paturi bine aranjate, ferestrele deschise prin care mă izbea un puternic miros de izmă. Dintr-odată prind a-mi tremura genunchii picioarelor, a mă învălui niște frisoane ca de gheață. Reușesc totuși să ies afară și când ajung în curte, văd cum grădina cu cele câteva straturi de legume, de flori, fântâna, șura, cuhnea, pivnița, scăunelul unde cu o seară în urmă geluia moș Vârtei coada coasei erau înghițite de o tânără pădure de arini și de sălcii. Un stol de păsări necunoscute de mine vreodată a început să țipe amenințător deasupra capului meu complet tărbăcit de tot ceea ce se întâmpla.

Când am mai întors o dată capul spre căscioara celor doi bătrâni, am văzut cum cade acoperișul, șindrilă cu șindrilă, se desfac bârnele bătrâne de stejar și totul se transformă într-un morman de așchii și putregai. Apoi m-am trezit în mână cu un glonte care

Omul cu un glonte în cap

sclipectea din arama lui lucie. Simțeam cum zvâcnește în palma mea. A trebuit să plec pentru că altfel poate înnebuneam, dar mai degrabă cred că am înnebunit deja.

15 decembrie 2009

Cuprins

Cum s-a întors bunicul din rai	5
Pegasul alb	18
Canarii din Ceylon	31
Fântâna miraculoasă	69
Tuta	82
Salvat de înger	93
Minunea din Lobârgaie	104
Păsărea lui Dumnezeu	122
Melancolia lupilor	140
Într-o iarnă de demult	150
Moroșnița	161
Blestem de mamă	172
Musafira de la miezul nopții	182
Cireșul lui Dumnezeu	196
Zâna cea bună	211
Năluca	225
Omul cu un glonte în cap	238

„Cu o operă impresionantă, cel puțin din punctul de vedere al volumului, al titlurilor apărute, parcă, într-un ritm tot mai alert, în raport invers cu vârsta autorului, Gheorghe Jurcă ne iese în întâmpinare, de această dată, cu un volum de proză scurtă, ancorată, în principal, în registrul fantastic, segment pentru care scriitorii români și-au dezvăluit apetitul, începând cu Mircea Eliade, Vasile Voiculescu și continuând cu Ștefan Bănuțescu, Fănuș Neagu și Mircea Cărtărescu. Am putea spune fără să greșim că scriitorul Gheorghe Jurcă, premiat în două rânduri de Uniunea Scriitorilor – Filiala Alba-Hunedoara, la secțiunile roman și dramaturgie, a încercat în scris totul: de la publicistică la poezie, de la proză scurtă la roman, de la piese de teatru la memorii, din ultima categorie apărând deja trei volume.”

Monica Grosu

„Fantasticul lui Jurcă face parte integrantă din realismul lui, apelul la basm sau credința populară neavând, în fond, decât o funcție de redublare a realului, de expansiune a acestuia în zone contingente dar nu opuse, căci discursul său epic este lipsit (acum) de elemente de „minunare” și de „ezitare”, caracteristicile esențiale, după Tzvetan Todorov, pentru arta fantastică. Ușorul caracter straniu care învăluie uneori fluxul narativ provine mai cu seamă din sentimentul de încercuire existențială în care se zbat eroii, din bizareria fondului lor demonic, din

apelul la o voce neutră, cea a mentalului colectiv, folosită ca pretext sau ca intertext cu scopul de a realiza efecte de sinteză printr-o accelerare a ritmului povestirilor care se precipită spre deznodământ prin acea formă de anacronism narativ numit și povestire sumară.”

Ioan Nistor